

CARTEA SOARELUI NOU

GENE WOLFE s-a născut în 1931 la New York și a crescut în Houston, Texas. După doi ani și jumătate petrecuți la Universitatea Texas A&M, a renunțat la studii și a fost recrutat în armată. A servit în Războiul din Coreea, pentru serviciile sale primind decorația Combat Infantry Badge. A urmat apoi cursurile Universității din Houston, absolvind Facultatea de Mecanică. Din 1984 s-a consacrat exclusiv scrisului.

S-a afirmat ca scriitor de science-fiction odată cu publicarea în 1972 a romanului *The Fifth Head of Cerberus*, iar în 1973 a primit Nebula Award pentru cea mai bună nuvelă (*The Death of Doctor Island*). În 1977 i s-a decernat Chicago Foundation for Literature Award, urmat de Rhysling Award pentru poezie science-fiction.

Tetralogia *Cartea Soarelui Nou* și-a câștigat rapid titlul de operă clasică în domeniu și i-a adus autorului șase premii prestigioase: World Fantasy Award, British SF Association Award, Nebula Award, Locus Award, John W. Campbell Memorial Award, Prix Apollo.

Multiplu laureat pentru scrierile sale (romane, culegeri de povestiri, poezii), Gene Wolfe mai este autorul tetralogiei *Cartea Soarelui Lung*, care, împreună cu *Cartea Soarelui Nou* și trilogia *The Book of the Short Sun* (*Cartea Soarelui Scurt*), formează așa-numitul „Ciclu solar”.

„Cartea Soarelui Nou conține elemente din alegoria spenseriană, satira swiftiană, conștiința socială dickensiană și mitologia wagneriană. Wolfe creează o ordine socială cu adevărat nepământească, pe care cititorul ajunge s-o cunoască dinăuntru ei... iar odată pătruns în această lume, nu mai are cum să se oprească din drum.”

The New York Times Book Review

GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

UMBRA TORTIONARULUI

VOLUMUL I

Traducere din limba engleză și glosar
de IRINA HOREA

GRUPUL EDITORIAL CORINT

Redactor: MIRELLA ACSENTE
Tehnoredactare computerizată: Corina Huțan

Gene Wolfe, *THE BOOK OF THE NEW SUN*.
VOL. I: THE SHADOW OF THE TORTURER

Copyright © 1980 by Gene Wolfe
All rights reserved.

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Editurii LEDA, imprint al GRUPULUI EDITORIAL CORINT

ISBN: 978-973-102-220-8

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
WOLFE, GENE
Cartea Soarelui Nou. Vol. I: Umbra tortionarului / Gene Wolfe;
trad. și glosar: Irina Horea. - București: Leda, 2009
ISBN 978-973-102-220-8

I. Horea, Irina (trad.)

821.111.31=135.1

*O mie de evuri în ochii tăi
Sunt ca o noapte trecută;
Scurte ca veghea ce sfârșește noaptea
În dimineața ne'ncepută.*

I

Exhumare și moarte

Poate că mi-am presimțit viitorul. Poarta încuiată și ruginită care se afla înaintea noastră, cu fuioare din ceața râului împletindu-se între țepușele sale, asemenea potecilor de munte, îmi stăruie acum în minte drept simbolul exilului meu. Din această pricină încep povestea de față cu ceea ce a urmat după ce ne dusesem să înotăm, când eu, Severian, ucenic în Ghilda Torționarilor, fusesem la un pas de a mă îneca.

— Straja a plecat.

Astfel i-a spus prietenul meu Roche lui Drotte, care văzuse și el, cu ochii săi, acest lucru.

Cu oarecare șovăială, băiatul Eata a avut ideea să dăm ocol porții. Ridicându-și brațul subțire, pistruiat, a arătat spre miile de pași pe care-i măsura zidul ce se întindea în lungul mahalalei, urca dealul și la un moment dat întâlnea cortina înaltă a Citadelei. Acest drum aveam să-l străbat odată, mult mai târziu.

— Și să încercăm să trecem de turnul de pază fără salv-conduct? Ne-ar trimite direct la Maestrul Gurloes.

— Dar de ce-o fi plecat straja?

— N-are importanță, a zis Drotte și a zgâlțâit poarta. Eata, ia vezi dacă te poți strecura printre bare.

Drotte era căpitanul nostru, așa că Eata și-a vârât un braț și un picior printre barele de fier, dar ne-am dat seama de îndată că n-ar fi izbutit nicicum să-și tragă și trupul.

— Vine cineva, a șoptit Roche.

Drotte l-a smuls pe Eata dintre bare.

M-am uitat în josul străzii. Niște felinare se legănau prin zgomote de pași și voci, înăbușite de ceață. Eu m-aș fi ascuns, dar Roche m-a oprit, spunându-mi:

— Stai, văd lănci.

— Crezi că se întoarce straja?

El a clătinat din cap:

— Sunt prea mulți.

— Cel puțin doisprezece bărbați, a zis Drotte.

Încă uzi de la înotul în Gyoll, am așteptat. În cotloanele minții mele, tot acolo stăm și acum, tremurând. Așa cum ceea ce pare nepieritor tinde să se îndrepte spre propria distrugere, clipele care la vremea lor par cele mai scurte prind din nou viață — nu numai în amintirea mea (care, când e să fac socoteala de pe urmă, n-a pierdut nimic), ci și în bătăile inimii și în zburlirea părului, reînnoindu-se la fel cum Commonwealth-ul nostru se reconstituie în fiecare dimineață, în chemările stridente ale goarnelor sale.

Bărbații nu purtau armură, după cum am observat curând la lumina galbenă, bolnăvicioasă a felinarelor; dar aveau lănci, așa cum spusese Drotte, și bâte, și barde. Cel care-i conducea purta un pumnal lung, cu două tăișuri, vârât la brâu. Ce-mi atrăgea mie mai cu seamă privirile era cheia masivă prinsă de un șnur în jurul gâtului său; după cum arăta, părea potrivită pentru broasca porții.

Micul Eata abia stătea locului de speriat ce era, iar căpetenia ne-a văzut și a înălțat felinarul deasupra capului.

— Așteptăm să intrăm, gospodare, a strigat Drotte.

Drotte era cel mai înalt, dar și-a luat o expresie umilă și respectuoasă pe chipul lui întunecat.

— Nu se intră până-n zori, a răspuns căpetenia pe un ton morocănos. Mai bine v-ați duce acasă, tinereilor.

— Gospodare, straja trebuia să ne lase să intrăm, dar nu e nimeni aici.

— N-o să intrați în seara asta.

Căpetenia și-a pus mâna pe plăselele pumnalului înainte să mai facă un pas spre noi. Preț de o clipă, m-am temut că știa cine suntem.

Drotte s-a dat în lături; noi, după el, în spatele lui.

— Cine sunteți Domniile Voastre, gospodare? a întrebat el. Căci soldați nu sunteți.

— Suntem voluntari, a răspuns unul dintre ei. Am venit să ne păzim morții.

— Atunci, ne puteți lăsa să intrăm.

Căpetenia se apropiase de poartă.

— Nu intră nimeni în afară de noi.

Cheia lui a scrâșnit în broască și poarta s-a deschis cu un scârțâit. Înainte să apuce careva să-l oprească, Eata s-a repezit prin ea. S-a auzit o înjurătură și căpetenia împreună cu încă doi au țâșnit după Eata, dar el era mult prea iute de picior pentru ei. I-am văzut părul cânepiu și cămașa peticită alergând în zigzag printre mormintele afundate ale nevoiașilor, apoi dispărând în desişul monumentelor celor cu dare de mână. Drotte a încercat să se ia după el, dar doi bărbați l-au înhățat de brațe.

— Trebuie să-l găsim. N-o să vă jefuim de morții voștri.

— Atunci de ce vreți să intrați? a întrebat unul dintre voluntari.

— Ca să strângem ierburi, i-a răspuns Drotte. Noi suntem ajutoarele vindecătorilor. Nu vreți ca suferinzii să se tămăduiască?

Voluntarul s-a uitat la el. Bărbatul cu cheia își scăpase felinarul când alergase după Eata, așa că nu mai rămăseseră decât două. În lumina lor palidă, voluntarul avea un aer tâmp și nevinovat; presupun că era salahor pe undeva.

Drotte a continuat:

— Trebuie să știți că anumite buruieni de leac, ca să-și arate virtuțile cele mai alese, trebuie culese de pe morminte la lumina lunii. În curând vine înghețul care omoară totul, dar stăpânii noștri au nevoie de provizii pentru iarnă. Cei trei au pus o vorbă bună ca să intrăm în seara asta, iar pe flăcăul ăla l-am luat de la tătâne-său ca să mă ajute.

— N-aveți nimic în ce să strângeți buruienile.

Și la acest ceas îl admir pe Drotte pentru ceea ce-a făcut.

— O să le legăm în mănunchiuri, ca să se usuce, a zis el și fără să șovăie a scos o bucată de sfoară din buzunar.

— Înțeleg, a spus voluntarul.

Ba nu pricepuse o iotă. Roche și cu mine ne-am tras pe nesimțite mai aproape de poartă.

Drotte însă s-a îndepărtat de ea.

— Dacă nu ne lăsați să culegem ierburile, am face bine să plecăm. Nu cred că o să-l găsim pe băiat acolo în noaptea asta.

— Ba n-o să plecați. Trebuie să-l scoatem de-acolo.

— Prea bine, a zis Drotte în silă și am pășit dincolo de poartă, urmați de voluntari.

Unii inițiați într-ale tainelor spun că lumea reală a fost construită de mintea omenească, întrucât deprinderile noastre sunt guvernate de categoriile artificiale în care împărțim lucruri ce nu se deosebesc între ele în esență, lucruri mai slabe decât cuvintele prin care le numim. Am înțeles principiul intuitiv în acea seară, când am auzit cum ultimul voluntar închide poarta în urma noastră.

Un bărbat care nu vorbise până atunci a spus:

— Eu mă duc s-o păzesc pe mama. Am irosit prea mult timp. Te pomenești că au și dus-o de-aici și sunt la o leghe depărtare.

Câțiva voluntari și-au murmurat consimțământul și grupul a început să se împrăștie, un felinar luând-o la stânga, celălalt la dreapta. Noi am urmat poteca din mijloc (cea pe care mergeam de fiecare dată când ne întorceam la porțiunea prăbușită din zidul Citadelei), împreună cu restul voluntarilor.

E natura mea astfel alcătuită, și este bucuria și totodată blestemul meu, ca să nu uit nimic. Fiece lanț zornăitor și vânt șopotitor, fiecare priveliște, miros și gust rămân neschimbate în mintea mea, și cu toate că știu că nu tuturor li se întâmplă asemenea, nu-mi pot imagina ce poate să însemne să fii altfel, ca și cum te-ar fi furat somnul când, de fapt, experiența respectivă e doar depărtată. Acele câteva trepte pe care le-am urcat pe poteca albă se înalță acum în fața mea: era frig și se făcea tot mai frig; lumină nu aveam, iar ceața începuse să se reverse de-a binelea dinspre Gyoll. Câteva păsări veniseră să-și caute culcuș de noapte în pinii și chiparoșii din jurul nostru și zburau neliniștite dintr-un copac în altul. Îmi amintesc senzația pe care o aveam în palme în timp ce-mi frecam brațele, și felinarul săltând la o oarecare depărtare printre stelele mormintelor, și-mi amintesc ceața care scotea din cămașa mea mirosul apei de râu și mirosul puternic al pământului proaspăt răscolit. În ziua aceea fusesem la un pas de moarte, când aproape că mă gătușisem în păienjenişul rădăcinilor; noaptea avea să însemne începutul maturității mele.

A urmat o împușcătură, ceva ce nu mai văzusem până atunci, izbucnirea unei energii violete care a spintecat întunericul asemenea unei lame, încheindu-se cu o bubuitură ca de tunet. Undeva, un monument s-a prăbușit trosnind. Apoi liniște... în care a părut să se dizolve tot ce mă înconjura. Am rupt-o la fugă cu toții. În depărtare strigau niște voci bărbătești. Am auzit scrâșnet de oțel pe piatră, ca și când cineva ar fi lovit o lespede de mormânt cu o badeleră. M-am

repezit pe o potecă ce-mi era complet nefamiliară (sau așa-mi părea atunci), o panglică de oase sfărâmate, doar atât de lată cât să poată merge doi oameni cot la cot, care șerpuia în jos, spre o vâlcea mică. În ceață nu vedeam decât formele întunecate ale monumentelor funerare de-o parte și de alta a potecii. Deodată poteca nu se mai afla sub picioarele mele, ca și când cineva ar fi smuls-o brusc de acolo — mă gândesc că poate nu observasem eu că făcuse un cot undeva. Am pășit în lături, ca să mă feresc de un obelisc ce părea să țâșnească în fața mea, și m-am izbit cu toată forța de un bărbat înfășurat într-o mantie neagră.

Parcă mă lovisem de-un copac; impactul m-a trântit la pământ, tăindu-mi răsuflarea. L-am auzit mormăind niște măscări, apoi un sunet foșnit când și-a rotit o armă.

— Ce-a fost asta? a-ntrebat o altă voce.

— Cineva s-a ciocnit de mine. Dar a dispărut, oricine-ar fi fost.

Am rămas nemișcat.

— Deschide lampa, a spus o femeie.

Vocea ei era asemenea uguitului unei porumbițe, dar se simțea o oarecare neliniște în ea.

Bărbatul de care mă ciocnisem a răspuns:

— Or să se repeadă asupra noastră ca o haită de doli, Madame.

— Oricum o vor face curând — Vodalus a tras. Sunt sigură că l-ai auzit.

— Mai curând o să-i țină la distanță.

Cu un accent pe care, având prea puțină experiență, nu l-am recunoscut ca fiind al unui exultant, bărbatul care vorbise primul a spus:

— Mai bine nu aduceam pistolul. N-ar trebui să-l folosim împotriva unor asemenea indivizi.

Era mult mai aproape acum și în câteva clipe l-am și zărit prin ceață, foarte înalt, suplu, cu capul descoperit, oprindu-se lângă bărbatul mătăhălos de care mă izbisem. O a treia siluetă înfășurată în negru părea să fie femeia. Cu răsuflarea oprită în piept, rămăsesem și fără vlagă în picioare, dar am izbutit să mă rostogolesc după postamentul unei statui și, odată ajuns la adăpost, mi-am furișat o privire spre ei.

Ochii mi se obișnuiseră cu întunericul. Deslușeam chipul femeii, în formă de inimă, și am observat că era aproape la fel de înaltă ca bărbatul suplu pe care ea îl numise Vodalus. Bărbatul mătăhălos dispăruse, dar l-am auzit spunând: „Mai vreau frânghie.” După vocea lui, aș fi jurat că e doar la un pas sau doi de locul unde mă ghemuisem eu, dar părea să fi dispărut asemenea apei aruncate într-o fântână. Apoi am zărit ceva întunecat (probabil calota pălăriei lui) care se mișca aproape de picioarele bărbatului suplu și am înțeles că fără doar și poate asta se și întâmplase — adică acolo era o gaură, și el se vârase înăuntru.

Femeia a întrebat:

— Cum e?

— Proaspătă ca o floare, Madame. Aproape nici un iz de duhoare pe ea, și nici o pricină de îngrijorare.

Mai agil decât îl crezusem în stare, bărbatul a sărit afară, apoi a zis:

— Acum, dă-mi mie un capăt și tu apucă-l pe celălalt, Liege, și-o scoatem ca pe-un morcov.

Femeia a spus ceva ce eu n-am putut auzi, iar bărbatul suplu i-a zis:

— Nu era nevoie să vii, Thea. Cum ar apărea în ochii celorlalți dacă nu mi-aș asuma nici un risc?

Într-înd, el și bărbatul mătăhălos au început să tragă și am văzut ceva alb ivindu-se la picioarele lor. S-au aplecat să ridice orice-ar fi fost acel ceva. Ca atinși de bagheta radiantă a unui amschaspant, ceața s-a învârtit și s-a spart, lăsând să pătrundă o rază de lună verde. Trăseseră afară leșul unei femei. Părul, odată negru, îi cădea în șuvițe pe chipul livid; era îmbrăcată cu un veșmânt lung, dintr-o țesătură deschisă la culoare.

— Vedeți, a zis bărbatul mătăhălos, întocmai cum v-am spus, Liege, Madame, te uiți la ea și nici nu zici că s-au scurs aproape patru sute de ani. Nu mai trebuie decât s-o trecem peste zid.

Abia dacă ieșiseră aceste vorbe din gura lui, când am auzit pe cineva strigând. Trei dintre voluntari veneau în jos pe cărare, coborând de pe muchia văii.

— Ține-i în loc, Liege, a mârâit mătăhălosul, aburcând cadavrul pe umăr. Eu mă ocup de asta și am grijă s-o duc pe Madame la adăpost.

— Ia-l, a zis Vodalus.

Pistolul pe care i l-a dat a prins lumina lunii asemenea unei oglinzi.

Mătăhălosul s-a uitat la el cu gura căscată.

— N-am folosit niciodată așa ceva, Liege...

— Ia-l, s-ar putea să-ți trebuiască.

Vodalus a tăcut, apoi s-a ridicat, ținând în mână ceva ce părea un băț întunecat la culoare. S-a auzit un zornăit, ca de metal pe lemn, și în locul bățului s-a ivit un tăiș îngust și strălucitor.

— *En garde!*

Ca și când un porumbel i-ar fi poruncit preț de câteva clipe unui arctother ce să facă, femeia a luat pistolul lucitor din mâna bărbatului mătăhălos și împreună s-au făcut nevăzuți în ceață.

Cei trei voluntari se opriseră șovăitori. Acum unul s-a mișcat spre dreapta, altul spre stânga, ca pentru a ataca din trei părți. Cel din mijloc (care încă stătea pe poteca de oase sfărâmate) ținea în mână o lance, iar unul dintre ceilalți doi o bardă.

Al treilea era căpetenia cu care vorbise Drotte în fața porții.

— Cine ești? i-a strigat el lui Vodalus, și ce putere a lui Erebus îți dă dreptul să vii aici și să faci ceea ce faci?

Vodalus nu i-a răspuns, dar vârful sabiei lui ațintea ba pe unul, ba pe altul, asemenea unui ochi.

Căpetenia a mârâit printre dinți:

— Hai, toți deodată, să-l înhățăm.

Și totuși înaintau cu pas nehotărât și, până să apuce să-l încolțească, Vodalus a făcut un salt înainte. Am văzut sabia scăpărând în lumina palidă și am auzit-o răzuind vârful lăncii — o lunecare de metal, ca și cum un șarpe de oțel se târa pe un buștean de fier. Lăncierul a scos un țipăt și a sărit îndărăt; Vodalus a sărit și el înapoi (cred că de teamă să nu-i vină ceilalți doi prin spate), apoi a părut să-și piardă echilibrul și a căzut.

Toate acestea se petreceau în întuneric și-n ceață. Eu vedeam ce se întâmplă, dar în cea mai mare parte a timpului oamenii aceia n-au fost altceva mai mult decât niște umbre ca și celelalte din jur — așa cum fusese și femeia cu fața în formă de inimă. Cu toate acestea, ceva mi-a atins sufletul. Poate faptul că Vodalus era gata să-și dea viața ca să o apere pe femeie a făcut ca ea să mi se pară cu totul deosebită; nu încapе vorbă că atitudinea lui mi-a trezit admirația pentru el. De atunci încoace, de multe ori când am stat pe câte-o platformă nesigură sub picioare, în cine știe ce piață, cu sabia *Terminus Est* odihnindu-se dinainte-mi și vreun biet păcătos îngenuncheat la picioarele mele, și-am auzit în șoapte șuierate ura mulțimii și am simțit ceea ce era încă și mai puțin plăcut, anume admirația celor care sunt cuprinși de o bucurie spurcată în fața durerilor și morții ce nu pe ei îi ating, mi-am amintit de Vodalus lângă mormânt și mi-am înălțat tăișul zicându-mi, cu jumătate de gând, că atunci când va cădea, voi lovi de fapt în numele lui.

După cum am spus, s-a împiedicat. În acea clipă, cred că întreaga mea viață a stat în cumpănă împreună cu a lui.

Voluntarii din flancuri s-au repezit spre el, dar el nu dăduse drumul armei din mână. Am văzut tăişul strălucitor tăşnind în sus, cu toate că stăpânul lui încă nu se ridicase în picioare. Îmi amintesc că m-am gândit ce grozav ar fi fost să fi avut eu o asemenea sabie în ziua în care Drotte devenise căpitanul ucenicilor, iar apoi l-am asemuit pe Vodalus cu mine.

Bărbatul cu barda, pe care-l atacase, s-a retras; celălalt a înaintat, înarmat cu pumnalul său lung. Mă ridicasem în picioare între timp şi urmăream lupta peste umărul unui înger de calcedonie, şi am văzut cum coboară pumnalul, la un deget, nu mai mult, de Vodalus, care se ferise în lături făcându-se ghem, şi se înfige până-n plăsele în pământ. Atunci Vodalus şi-a repezit sabia spre căpetenie, dar era mult prea aproape de acesta pentru cât de lungă îi era sabia. În loc să se retragă, căpetenia a dat drumul pumnalului şi l-a prins pe Vodalus ca la trântă. Amândoi se găseau chiar pe marginea mormântului deschis — probabil că Vodalus se împiedicase de pământul scos din groapă.

Al doilea voluntar şi-a ridicat barda, apoi a şovăit. Căpetenia lui se găsea cel mai aproape de el; aşa că le-a dat ocol ca să poată lovi mai bine, până ce a ajuns la mai puţin de un pas de locul unde mă pitisem eu. În timp ce voluntarul făcea manevra asta, l-am văzut pe Vodalus smulgând pumnalul din pământ şi înfigându-l în grumazul căpeteniei. Barda s-a înălţat pentru lovire; eu am apucat-o de coadă, chiar sub lamă, aproape din reflex, şi m-am pomenit deodată prins în luptă, lovind, apoi izbind de-a binelea.

Și dintr-odată totul s-a sfârșit. Voluntarul a cărui armă însângerată se găsea în mâna mea zăcea mort. Căpetenia voluntarilor se zvârcolea la picioarele noastre. Lăncierul dispăruse; lancea lui zăcea pe potecă, fără să mai poată face vreun rău. Vodalus a cules din iarbă o teacă neagră și și-a vârât sabia în ea.

— Tu cine ești?

— Severian. Sunt torționar. Sau mai curând, sunt unul dintre ucenicii torționarilor, Liege. Din Ordinul Căutătorilor Adevărului și Penitenței. Am tras adânc aer în piept și am continuat: Sunt un vodalarius. Unul dintre miile de vodalarii de a căror existență n-ai habar.

Era un cuvânt pe care rareori îl auzisem rostit.

— Poftim — și mi-a pus ceva în palmă: o monedă mică și atât de netedă, încât părea unsă cu grăsime.

Am rămas cu ea încheștată în pumn, lângă mormântul profanat, și l-am urmărit pe Vodalus cum se depărtează cu pași mari. Ceața l-a înghițit cu mult înainte să fi ajuns la buza văii și, câteva clipe mai târziu, o navetă argintie, ascuțită ca o săgeată, a țipat pe deasupra capului meu.

Nu știu cum s-a făcut, dar pumnalul ieșise din gâtul mortului. Poate îl scosese chiar el, în agonie. Când m-am aplecat să-l ridic, am descoperit că încă mai țineam moneda în mână, așa că am vârât-o în buzunar.

Noi credem că inventăm simboluri. Adevărul e că ele ne inventează pe noi; noi suntem creaturile lor, modelate de muchiile lor dure, definitorii. Când soldații depun jurământul, primesc o monedă, un asimi gravat cu profilul

Autocratului. Acceptarea monedei înseamnă acceptarea îndatoririlor și răspunderilor ce țin de viața militară — din acea clipă sunt soldați, chiar dacă n-au habar ce-nseamnă să fii în armată. Pe vremea aceea nu știam asta, dar greșim profund crezând că, pentru a fi influențați de asemenea lucruri, trebuie să le cunoaștem, și de fapt a crede astfel înseamnă a crede în cea mai ieftină și mai superstițioasă magie. Singur așa-zisul solomonar are încredere în valoarea cunoașterii pure; oamenii raționali știu că lucrurile acționează din proprie voință, sau nu acționează defel.

Prin urmare, când moneda mi-a căzut în buzunar, eu unul nu aveam habar despre dogmele mișcării conduse de Vodalus, dar n-a trecut mult și le-am aflat pe toate, căci erau pe buzele tuturor. Împreună cu el, uram Autocrația, deși n-aveam idee ce ar fi putut-o înlocui. Împreună cu el, îi disprețuiam pe exultanți, care n-aveau curajul să se ridice împotriva Autocratului și îi dăruiau cele mai frumoase fiice ale lor ca să trăiască împreună cu el în concubinaj ceremonial. Împreună cu el îi detestam pe oameni pentru că le lipseau disciplina și un scop comun. Dintre valorile pe care Maestrul Malrubius (care fusese magistrul ucenicilor în copilăria mea) a încercat să mi le insufle și pe care Maestrul Palae-mon încă se străduia să mi le împărtășească, am acceptat una singură: loialitatea față de ghildă. În această privință am fost corect — după cum vedeam că stă treaba, era perfect posibil să-l slujesc pe Vodalus și să rămân un torționar. În acest fel mi-am început lunga mea călătorie care m-a purtat către tron.

II

Severian

Memoria mă apasă. Fiind crescut printre torționari, nu mi-am cunoscut niciodată tatăl sau mama. Nici ceilalți torționari, frații mei, nu i-au cunoscut pe-ai lor. Din când în când, dar mai cu seamă la apropierea iernii, vagabonzi ca vai de lume vin cu gălăgie mare la Ușa Cadavrelor, în speranța că vor fi primiți în ghilda noastră străveche. Adeseori îl desfată pe Fratele Portar descriindu-i chinurile pe care sunt ori-când gata să le pricinuiască drept plată pentru căldură și hrană; uneori aduc și animale, ca dovadă a muncii pe care o pot face.

Toți sunt refuzați. Tradiții datând din zilele noastre de glorie, ce au premers evul degenerat de acum, și pe cel dinaintea acestuia, și încă unul dinainte, un ev al cărui nume e aproape dat uitării de cărturari, interzic recrutarea din rândul celor de teapa lor. Chiar și în epoca despre care scriu, când ghilda se împutinase la numai doi maeștri și mai puțin

de douăzeci de calfe, tradițiile acelea continuau să fie respectate.

În mintea mea a rămas totul, încă de la primele amintiri. Cea dintâi este cum strângeam pietricele într-o grămadă, în Curtea Veche. Aceasta se-ntinde la sud și la vest de Bastionul Vrăjitoarelor, fiind despărțită de Curtea Mare. Curtina, pentru a cărei apărare dădea și gilda noastră o mână de ajutor, era căzută în ruină încă de pe-atunci, cu o spărtură largă între Turnul Roșu și Turnul Ursului, unde obișnuiam să mă cațăr pe plăcile căzute, făcute din metal cenușiu ce nu putea fi topit, ca să privesc la necropola care coboară pe partea aceea a Dealului Citadelei.

După ce-am crescut mai mare, a devenit terenul meu de joacă. Potecile șerpuitoare erau păzite de patrule în timpul zilei, dar santinelele erau mai degrabă preocupate de mormintele proaspete aflate în partea de jos a necropolei și, știind că noi țineam de gilda torționarilor, rareori le ardea să ne alunge de pe locurile noastre de hălăduială din crângurile de chiparoși.

Se spune că necropola noastră este cea mai veche din Nessus. Ceea ce e cu totul neadevărat, dar însăși existența unei atare erori e o dovadă a vechimii ei autentice, cu toate că autocrații n-au fost îngropați acolo nici măcar pe vremea când Citadela era fortăreața lor, familiile cele mari preferând — și în acele timpuri, și acum — să-și așeze morții cu mădulare lungi în cavouri de pe propriile domenii. Armigerii și optimații orașului alegeau în schimb pantele de sus, din preajma zidului Citadelei; iar gloata, oamenii de rând,

odihneau mai jos de ei, mormintele lor întinzându-se până departe, pe pământurile din vale, gard în gard cu locuințele înșirate de-a lungul râului Gyoll, formând așa-numitul cimitir al săracilor. În copilărie, arar m-am aventurat de unul singur atât de departe, sau măcar până la jumătate.

Eram mereu noi trei — Drotte, Roche și eu. Mai târziu ni s-a alăturat Eata, care venea imediat după mine ca vârstă printre ucenici. Nici unul nu ne născusem printre torționari, ca de altfel nici unul dintre aceștia. Se spune că, în vremurile străvechi, în ghildă se găseau și bărbați, și femei, și lor li se nășteau fii și fiice cărora de mici li se destăinuiau tainele ghildei, așa cum se întâmplă în ziua de azi cu ghilda lămpărarilor și cea a giuvaiergiilor și multe altele. Dar Ymar cel Aproape Drept, văzând cât de pline de cruzime erau femeile și cum adesea puneau prea mult zel în executarea pedepselor hotărâte de el, a poruncit ca femeile să nu se mai numere printre torționari.

De atunci, ghilda noastră și-a ales ciracii doar dintre copiii celor care cad în mâinile noastre. În Turnul Matachin, care era al nostru, există o bară de fier ce iese dintr-o bârnă, cam la înălțimea vintrelor unui bărbat. Orice copilăș atât de mic de statură cât să stea în picioare sub acea bară este adoptat de noi; și când ni se trimite o femeie borțoasă, noi o spintecăm. Dacă pruncul respiră și e băiat, îi aducem o doică. Dacă pruncul e fată, îl trimitem la vrăjitoare. Așa e rânduiala de pe vremea lui Ymar, vreme ce a fost dată uitării de multe sute de ani.

Prin urmare, nici unul dintre noi nu-și cunoaște descendența. Fiecare și-ar dori să fie un exultant, dacă ar putea, și este un lucru știut că multe persoane de sorginte nobilă sunt aduse la noi. În copilărie, fiecare dintre noi își făcea propriile presupuneri și încerca să-i iscodească pe frații mai mari în vârstă dintre calfe, cu toate că ei erau ferecați în propriul lor amar și nu ne spuneau mai nimic. În anul despre care vorbesc aici, Eata, care se credea descendent al familiei cu același nume, a desenat pe tavan, deasupra priciului său, blazonul unuia dintre marile clanuri nordice.

Cât despre mine, de mult consideram ca fiind ale mele însemnele gravate în bronz deasupra intrării într-un anume mausoleu. Înfățișau o fântână înălțându-se deasupra apelor, și o navă *volant*, și sub ele un trandafir. Ușa ca atare fusese cine știe când scoasă din țâțâni; pe podea zăceau două sicrie goale. Alte trei, prea grele pentru mine ca să le mut din loc și încă intacte, așteptau pe rafturi, de-a lungul unuia dintre pereți. Nici sicriile închise, nici cele deschise nu mă atrăgeau în locul acela, cu toate că uneori mă odihneam pe ceea ce mai rămăsese din vătuirea moale, decolorată a celor din urmă. Mai curând mă duceam acolo pentru micimea acelei încăperi, zidăria groasă și singura fereastră îngustă, zăbreliată doar cu o bară, la care se adăuga ușa amăgitoare (atât de masivă și grea) care rămânea veșnic deschisă.

Prin fereastră și ușă puteam să privesc afară, nevăzut, la viața plină de lumină a copacilor, tufelor și ierbii. Câneparii și iepurii care o rupeau la fugă la apropierea mea nu mă puteau vedea și nici adulmeca acolo. Urmăream cioara

vestitoare de furtună cum își făcea cuib și-și creștea puii chiar sub nasul meu. Vedeam vulpea pășind agale, fără să-și ridice coada; și odată, la apus, vulpea aceea uriașă, mai înaltă până și decât cei mai înalți dulăi, pe care oamenii o numesc lupul-cu-coamă, a trecut cu pas săltăreț spre o țintă numai de ea știută, venind dinspre locurile căzute în ruină de la miazăzi. Caracara mă desfăta vânând năpârci, iar șoimul își desfăcea aripile în vânt din vârful unui pin.

Îmi ajunge o clipă să descriu toate aceste lucruri pentru care am stat la pândă atât de mult timp. Dar chiar și un saros nu ar fi de-ajuns de lung ca să am răgazul să scriu tot ce au însemnat ele pentru un mic ucenic zdrențaros, așa cum eram eu. Două gânduri (care aproape că erau vise) mă obsedau, făcându-mi-le cu atât mai scumpe. Primul era că, la un moment nu prea îndepărtat în viitor, timpul însuși se va opri. . . zilele colorate care se scurgeau una după alta de atâta vreme, asemenea unui șirag făcut din eșarfele magicianului, se vor sfârși și soarele posomorât se va stinge până la urmă. Al doilea era că undeva exista o lumină miraculoasă — pe care uneori mi-o închipuiam ca pe o lumânare, alteori ca pe o făclie — care genera viață în orice obiect asupra căruia cădea, astfel încât unei frunze rupte dintr-un tufiș îi creșteau picioare zvelte și antene tremurătoare, iar o tufă de scaieți își deschidea ochii negri și se cățara într-un copac.

Și totuși uneori, mai cu seamă în ceasurile somnolente ale amiezii, nu prea aveam ce să văd. Atunci îmi întorceam din nou atenția asupra blazonului de deasupra ușii, întrebându-mă ce legătură exista între mine și o navă, un trandafir și

o fântână, și mă uitam lung la bronzul acela funerar pe care îl găsisem, îl lustruisem și îl așezasem într-un ungher. Mortul din efigie zăcea cât era el de lung, cu ochii închiși de pleoapele grele. În lumina ce străpungea ferestruica, îi cercetam chipul și cugetam la propriul meu chip așa cum îl vedeam în metalul lustruit. Nasul meu drept, ochii adânciți în orbite, obrajii scobiți semănau mult cu ai lui, și tare aș fi vrut să știu dacă și el avusese părul negru.

Iarna veneam arareori la necropolă. Dar în timpul verii, mausoleul acela profanat și alte câteva îmi ofereau locuri de observație și de odihnă răcoroasă. Drotte, Roche și Eata veneau și ei, cu toate că nu-i aduceam niciodată la refugiul meu preferat, dar știam că și ei își aveau locurile lor tainice. Când eram împreună, rareori ne furișam în morminte. Ne făceam în schimb săbii din bețe și ne luam la întrecere la alergare, ori aruncam conuri de pin în soldați, sau desenam careuri în țărâna mormintelor și jucam dame sau țintar folosind pietricele, ori alte jocuri.

Ne amuzam și în labirintul care era Citadela însăși, înotam în marele rezervor de sub Bastionul Clopotului. Chiar și vara era rece și jilav acolo, sub tavanul boltit, lângă bazinul circular cu apă întunecată și fără fund. Dar iarna nu era cu mult mai rău, în plus avea extraordinarul avantaj de a fi interzis — ne furișam acolo în ascuns, ceea ce ne dădea un sentiment minunat, pentru că de fapt ar fi trebuit să fim în altă parte, și nu aprindeam torțele decât după ce împingeam zăvorul în urma noastră. Apoi, când flăcările țâșneau din

catranul aprins, cum mai dansau umbrele noastre pe zidurile acelea vâscoase!

După cum am mai spus, celălalt loc de scaldă era Gyll, care șerpuiește prin Nessus asemenea unui șarpe uriaș și plictisit. Când vremea se încălzea, ne adunam și traversam necropola într-acolo — întâi pe lângă vechile sepulcre solemne, aflate cel mai aproape de zidul Citadelei, apoi printre trufașele cavouri ale optimaților, apoi prin pădurea de piatră a monumentelor de rând (noi încercând să părem persoane extrem de respectabile când trebuia să trecem prin dreptul străjerilor mătăhăloși, sprijiniți în armele lor cu mânere lungi). În cele din urmă, printre movile simple, fără nici un însemn, ce marcau gropile săracilor, movile care se transformau în băltoace după prima ploaie. La marginea cea mai de jos a necropolei se găsea poarta de fier pe care am descris-o mai devreme. Prin ea erau purtate leșurile destinate cimitirului. Când treceam de aripile ei ruginite, simțeam că ne aflam pentru prima oară cu adevărat în afara Citadelei, sfidând astfel cu desăvârșire regulile care trebuiau să ne guverneze venirile și plecările. Credeam (sau pretindeam a crede) că vom fi torturați dacă frații noștri mai mari descopereau fărădelegea; în realitate, n-am fi pățit nimic mai rău decât o bătaie bună — semnul bunăvoinței tortionarilor pe care eu aveam să-i trădez.

Mai degrabă ar fi trebuit să ne temem de cei care locuiau în clădirile cu multe caturi înșirate de-a lungul străzilor murdare pe care le străbăteam. Uneori îmi vine să cred că motivul pentru care gilda există de atâta vreme este acela că

atrage asupra ei ura oamenilor, nelăsând-o să se reverse asupra Autocratului, exultanților și armatei, și într-o oarecare măsură asupra cacogenilor care uneori vizitează Urth-ul, venind din astrele mai îndepărtate.

Același presentiment care le șoptea străjerilor identitatea noastră îi neliniștea și pe ocupanții acelor locuințe; uneori, ne pomeneam că ni se aruncă în cap zoaie de la ferestrele caturilor de sus, și-n urma noastră auzeam un murmur mânios. Dar teama care stârnea această ură ne apăra totodată. Nu se comitea asupra noastră nici un act cu adevărat violent, și o dată sau de două ori, când se aflase că un graf pădurean tiranic sau un legiuitor venal fusese dat pe mâna gildei, ni s-au strigat sfaturi despre ce să facem cu respectivul — cele mai multe obscene și multe imposibil de împlinit.

În locul unde înotam noi, Gyollul își pierduse malurile naturale cu sute de ani în urmă. Aici era o întindere lată de două lanțuri, acoperită de nenufari albaștri și îngrădită de ziduri de piatră. Trepte coborau în mai multe locuri până în râu, fiind menite acostărilor; în zilele calde, fiecare rând de trepte intra în stăpânirea câte unei cete de zece sau cincisprezece tineri scandalagii. Noi patru nu aveam puterea să alungăm vreo ceată din acestea, dar nici ei nu puteau (sau cel puțin nu încercau) să refuze să ne primească, deși, indiferent cărei cete ne hotăram să ne alăturăm, apropierea noastră era întâmpinată cu amenințări, iar când ne aflam în mijlocul lor nu conteneau cu șicanările. Curând însă, toți o luau din loc, lăsându-ne singuri stăpâni, până la următoarea zi de înot.

Am ales să descriu toate acestea acum deoarece nu m-am mai dus niciodată acolo după ziua în care l-am salvat pe Vodalus. Drotte și Roche credeau că nu mă mai duceam din pricină că mi-era frică să nu fim cumva închiși afară. Eata însă a intuit, așa am impresia — înainte de a fi prea aproape de vârsta bărbăției, băieții au adeseori o intuiție aproape feminină. Motivul erau nenufarii.

Necropola nu mi se păruse niciodată un oraș al morții. Știu că trandafirii săi roșii (pe care alți oameni îi consideră atât de oribili) adăpostesc sute de animale și păsări mici. Execuțiile la care am fost martor și pe care le-am dus eu însumi la îndeplinire atât de adesea nu-s altceva decât o îndeletnicire, o măcelărire a ființelor umane care sunt în general mai puțin inocente și mai puțin valoroase decât vitele. Când mă gândesc la propria-mi moarte ori la moartea cuiva care a fost bun cu mine, ori chiar la moartea soarelui, imaginea care-mi vine în minte este aceea a unui nenufar, cu frunzele sale palide și lucioase și floarea azurie. Sub floare și frunze sunt rădăcini negre la fel de subțiri și puternice ca și firul de păr, care se întind în adâncul apelor întunecate.

În tinerețea noastră, nu ne gândeam la plantele acestea. Ne bălăceam și pluteam printre ele, le dădeam la o parte din calea noastră. Parfumul lor acoperea, într-o oarecare măsură, mirosul respingător al apei. În ziua în care aveam să-l salvez pe Vodalus, m-am cufundat sub pătura de frunze plutitoare, așa cum făcusem de mii de ori.

N-am mai ieșit la suprafață. Nu știu cum s-a făcut că nimerisem într-o zonă unde rădăcinile păreau mult mai dese

decât îmi fusese dat să văd până atunci. Eram prins într-o sută de plase deodată. Țineam ochii deschiși, dar nu vedeam nimic — doar păienjenişul rădăcinilor. Înotam și simțeam că brațele și picioarele mi se mișcau printre milioanele de lujeri subțiri, dar corpul nu. Le prindeam snop și le rupeam, dar și după ce le rupeam rămâneam la fel de imobilizat. Plămânii păreau să-mi urce în gâtlee, sufocându-mă, ca și când voiau să țâșnească în apă. Dorința de a respira, de a absorbi fluidul întunecat și rece din jurul meu era copleșitoare.

Nu mai știam încotro trebuia s-o iau ca să ies la suprafață și nu mai eram conștient de apă ca apă. Forța îmi părăsise mădularele. Nu mă mai temeam, deși știam că voi muri, sau poate eram deja mort. În urechi îmi răsuna un zgomot puternic și foarte neplăcut, iar în fața ochilor mi se perindau viziuni.

L-am văzut pe Maestrul Malrubius, care murise cu câțiva ani în urmă, cum ne trezește bătând în capătul grinzii cu o lingură. Zăceam pe priciul meu, neputând să mă ridic, cu toate că Drotte, Roche și băieții mai mici se sculasera, căscând și bâjbâind după haine. Mantia Maestrului Malrubius era dată în spate; vedeam cum îi atârna pielea pe piept și pântec, unde mușchii și grăsimea îi fuseseră mâncate de timp. Era un triunghi de păr acolo, cenușiu ca mucegaiul. Am încercat să-l strig, să-i spun că eram treaz, dar nici un sunet nu-mi ieșea din gură. Maestrul Malrubius a început să se plimbe de-a lungul grinzii, lovind-o când și când cu lingura. După o vreme ce mi-a părut foarte lungă, a ajuns la deschizătura

ferestrei, s-a oprit și s-a aplecat în afară. Știam că mă caută cu privirea în Curtea Veche de dedesubt.

Dar nu putea să vadă suficient de departe. Eu eram într-una din celulele de sub camera de interogatoriu. Zăceam pe spate, cu privirile la tavanul cenușiu. O femeie plângea, eu însă n-o vedeam și eram mai puțin conștient de suspinele ei decât de zăngănitul, zăngănitul și iar zăngănitul lingurii. Întunericul m-a înghițit, dar din întunericul acela s-a ivit chipul unei femei, la fel de imens ca și fața verde a lunii. Nu ea plângea — încă auzeam suspinele, dar chipul acesta era netulburat, ba chiar plin de acel gen de frumusețe care cu greu lasă să se întrevadă vreo expresie. Mâinile ei s-au întins către mine, și deodată m-am preschimbat în puiul de pasăre pe care-l scosesem din cuibul lui cu un an înainte, sperând să-l pot dresa ca să-mi stea cocoțat pe deget, căci mâinile femeii erau la fel de lungi ca și sicriele în care mă odihneam uneori în mausoleul meu tainic. M-au apucat, m-au tras în sus, apoi m-au aruncat în jos, departe de chipul ei și de sunetul suspinelor, în jos în beznă, până când, într-un final, am atins ceea ce am crezut să fie mîlul de pe fund, prin care am țâșnit într-o lume a luminii mărginite cu negru.

Încă nu puteam respira. Nici nu mai voiam, iar pieptul meu nu se mai mișca de la sine. Alunecam prin apă, deși nu știam cum. (Mai târziu am aflat că Drotte mă apucase de păr.) În clipa următoare zăceam pe pietrele reci, vâscoase, și-ntâi Roche, apoi Drotte și din nou Roche îmi făceau respirație gură la gură. Eram înconjurat de ochi, așa cum te înconjoară modelele repetitive ale unui caleidoscop, și-mi

spuneam că ceva ce nu funcționa bine în văzul meu multiplica ochii lui Eata.

În sfârșit l-am dat deoparte pe Roche și am vomitat cantități mari de apă neagră. După aceea m-am simțit mai bine. Am putut să mă ridic în capul oaselor și să respir din nou, chiar dacă întretăiat, și cu toate că n-aveam vlagă și mâinile îmi tremurau, îmi puteam mișca brațele. Ochii din jurul meu aparțineau unor ființe umane adevărate, ocupanții caselor de pe mal. O femeie mi-a adus de băut un bol cu ceva cald — nu eram sigur dacă era supă sau ceai, doar că era fierbinte și oarecum sărat și mirosea a fum. M-am prefăcut că beau, dar mai târziu am descoperit că aveam mici arsuri pe buze și pe limbă.

— Chiar ai vrut s-o faci? m-a întrebat Drotte. Cum ai ieșit?

Am clătinat din cap.

Cineva din mulțime a spus:

— A țâșnit pur și simplu din apă!

Roche m-a ajutat să-mi stăpânesc tremurul mâinilor.

— Am crezut că o să ieși în cu totul altă parte. Că ne joci o festă.

— L-am văzut pe Malrubius, am spus eu.

Un bătrân, un barcagiu, judecând după hainele mânjite de catran, și-a pus o mână pe umărul lui Roche.

— Despre cine-i vorba?

— Un Maestru al ucenicilor. A murit.

— N-a fost o femeie?

Bătrânul îl ținea de umăr pe Roche, dar de uitat la mine se uita.

— Nu, nu, a zis Roche. În ghilda noastră nu sunt femei.

În ciuda lichidului aceuia fierbinte și a căldurii zilei, mi-era frig. Unul dintre tinerii cu care ne încăieram câteodată a adus un pled prăfuit și m-am înfășurat în el; dar a trecut atâta vreme până când mi-au revenit cât de cât puterile ca să pot merge, încât la ceasul la care am ajuns la poarta necropolei, statuia Noptii din vârful caravanseraiului de pe malul opus se vedea doar ca o așchie minusculă de negru pe panoplia de foc a soarelui, iar poarta era închisă și încuiată.

III

Chipul Autocratului

A doua zi, se făcuse de miezul dimineții înainte să-mi vină gândul să mă uit la moneda pe care mi-o dăduse Vodalus. După ce am servit calfele în refectoriu, am luat micul dejun ca de obicei, ne-am întâlnit cu Maestrul Palaemon în clasa noastră, iar după o expunere scurtă, pregătitoare, l-am urmat la etajele inferioare, pentru a vedea munca din noaptea trecută.

Dar poate că înainte de a continua să scriu, ar trebui să dau mai multe explicații privind alcătuirea Turnului Matachin, care găzduiește ghilda noastră. Este situat spre partea din spate a Citadelei, înspre vest. La parter sunt încăperile de studiu ale măștrilor noștri, unde au loc consultații cu demnitarii din justiție și mai-marii celorlalte ghilde. Sala noastră se află deasupra, cu peretele din fund lipit de cel al bucătăriei. Un etaj mai sus e refectoriul, care ne servește drept sală de întruniri și sală de mese. Deasupra lui sunt cabinele personale

ale măștrilor, mult mai numeroase în zilele bune de altădată. Și mai sus se află cabinele calfelor, iar la catul imediat următor — dormitorul și sala de clasă ale ucenicilor, și o serie de mansarde și cămăruțe părăsite. Aproape de vârf se află sala tunurilor, din care au mai rămas câteva piese, iar noi, cei din ghildă, avem sarcina să le punem în funcțiune dacă Citadela ar fi atacată.

Adevărata muncă a ghildei noastre se desfășoară sub toate acestea: la subsol se află camera de interogatoriu; sub ea, și astfel în afara turnului propriu-zis (deoarece camera de interogatoriu era camera de propulsie a structurii originale) se întinde labirintul închisorii subterane, așa-numita oubliette. Aceasta are trei niveluri folosibile, la care se ajunge pe o scară centrală. Celulele sunt simple, uscate și curate, mobilate cu o masă, un scaun și un pat îngust, fixat în mijlocul podelei.

Luminile din temniță sunt din cele străvechi, despre care se spune că ard veșnic, deși unele s-au stins de tot. În întunecimea acelor coridoare, sentimentele mele în dimineața respectivă nu erau sumbre, ci vesele — aici voi munci când voi fi devenit calfă, aici voi exersa arta străveche și voi urca la rangul de maestru, aici voi pune piatra de temelie pentru a readuce ghilda noastră la gloria ei de altădată. Însuși aerul din acel loc părea să mă învăluie asemenea unei cuverturi încălzite la un foc și mirosind a curățenie.

Ne-am oprit în dreptul ușii unei celule și calfa de serviciu și-a zornăit cheia în broască. Înăuntru, clienta și-a înălțat capul, deschizându-și larg ochii negri. Maestrul Palaemon purta mantia garnisită cu blană de samur și masca de catifea

a rangului său; presupun că acestea, sau poate instrumentul optic proeminent care-i permitea să vadă, au înspăimântat-o pe femeie. N-a scos un cuvânt, și bineînțeles că nici unul din noi nu i s-a adresat.

— Aici, a început Maestrul Palaemon pe un ton cât mai sec cu putință, avem ceva din rutina pedepsei judiciare, ilustrând desăvârșit tehnica modernă. Clienta a fost supusă interogatoriului noaptea trecută — poate că unii dintre voi au auzit-o. I s-au administrat douăzeci de minime de tinctură înaintea torturii și zece după. Doza și-a făcut numai parțial efectul de prevenire a șocului și a pierderii cunoștinței, astfel că procedurile au fost încheiate după jupuirea piciorului drept, după cum veți vedea.

La semnul lui, Drotte a început să desfacă bandajele.

— Până la gambă? a întrebat Roche.

— Nu, până la genunchi. A fost servitoare și Maestrul Gurloes spune că ființele astea au piele rezistentă. În acest caz s-a dovedit că a avut dreptate. Sub genunchi i s-a făcut o incizie circulară simplă, iar marginea a fost prinsă cu opt clame. Operația atent executată de Maestrul Gurloes, Odo, Mennas și Eigil a permis înlăturarea întregului țesut între genunchi și degete, fără să mai fie nevoie de cuțit.

Ne-am strâns în jurul lui Drotte, băieții mai tineri înghesuindu-se în față și făcându-se că știu la ce anume să se uite. Arterele și venele principale erau intacte, totuși sângele curgea încet de peste tot. L-am ajutat pe Drotte să pună feșe curate.

Când să plecăm, femeia a spus:

— Nu știu. Dar, ah, nu puteți să mă credeți că nu v-aș spune dacă aș ști? S-a dus cu Vodalus al Pădurii, nu știu unde.

Afară din celulă, prefăcându-mă neștiutor, l-am întrebat pe Maestrul Palaemon cine era Vodalus al Pădurii.

— De câte ori am spus că voi nu trebuie să auziți nimic din ce spune un client aflat sub interogatoriu?

— De multe ori, Maestre.

— Dar degeaba. Curând vine ziua punerii măștilor, Drotte și Roche vor deveni calfe, iar tu căpitan al ucenicilor. Aceasta e pilda pe care o vei da băieților?

— Nu, Maestre.

Din spatele bătrânului, Drotte mi-a aruncat o privire ce voia să spună că el știa multe despre Vodalus și-mi va zice și mie la momentul potrivit.

— A fost o vreme când calfele gildei noastre erau asurzite. Ai vrea să se întoarcă acele zile? Scoate mâinile din buzunare când vorbesc cu tine, Severian.

Mi le vâ râsem în buzunare deoarece știam că-i vor abate mânia, dar scoțându-le, mi-am dat seama că în tot acest timp pipăisem moneda pe care mi-o dăduse Vodalus cu o noapte înainte. Uitasem de ea sub stăpânirea spaimei stârnite de acea luptă; acum mă ardea dorința s-o cercetez — și nu puteam, căci lentilele lucioase ale Maestrului Palaemon erau ațintite asupra mea.

— Severian, când un client vorbește, tu nu auzi nimic. Absolut nimic. Gândește-te la șoareci, al căror chițcăit n-are nici un înțeles pentru oameni.

Mi-am mijit ochii, în semn că mă gândeam la șoareci.

Cât a durat lunga și obositoarea urcare a scărilor până în clasa noastră, abia m-am abținut să nu mă uit la discul subțire de metal pe care-l strângeam în pumn; dar știam că dacă m-aș fi uitat, băiatul din spatele meu (care se întâmpla să fie Eusignius, unul din ucenicii mai tineri) ar fi zărit-o. În clasă, în timp ce Maestrul Palaemon ne vorbea cu glas monoton despre un cadavru vechi de zece zile, moneda mă ardea ca un tăciune aprins, dar tot n-am îndrăznit să mă uit la ea.

Abia la ceasurele după-amiezii am avut parte de puțină singurătate, ascunzându-mă în ruinele curtinei, printre peticele lucioase de mușchi, apoi ezitând cu pumnul îndreptat spre o rază de soare, din pricină că mă temeam ca nu cumva, văzând în sfârșit moneda, dezamăgirea să fie peste puterile mele de a îndura.

Și aceasta nu pentru că mi-ar fi păsat de valoarea ei. Deși ajunsesem la vârsta bărbăției, avusesem atât de puțini bani, încât orice monedă mi s-ar fi părut o avere. Ci mai curând din pricină că moneda (atât de misterioasă acum, dar care, de bună seamă, n-avea să rămână astfel) era unica mea legătură cu noaptea dinainte, unica punte între mine și Vodalus, și femeia aceea frumoasă, ascunsă sub glugă, și bărbatul mătăhălos care izbise în direcția mea cu lopata, unica mea pradă din lupta de lângă mormântul deschis. Viața mea în ghildă era singura pe care o cunoscusem vreodată, și-mi părea la fel de deprimantă ca și cămașa mea zdrențuită, pe lângă scăpărarea sabiei lui Vodalus și răsunetul împușcăturii

printre pietre. Toate acestea ar fi putut dispărea când îmi deschideam mâna.

În cele din urmă m-am uitat, după ce îmi secase orice urmă de teamă plăcută. Moneda era un chrisos de aur, și imediat am strâns din nou pumnul, de teamă că văzusem eu prost și că în fapt era un bănuț de alamă — un oricalc — și am așteptat să-mi fac din nou curaj.

Era pentru prima oară că atingeam o monedă de aur. Văzusem destule oricalcuri, chiar avusesem câteva. O dată sau de două ori dădusem cu ochii și de niște asimi de argint. Dar de chrisos știam la fel de puțin pe cât știam de existența unei lumi în afara orașului nostru Nessus și a unor continente altele decât al nostru, aflate la miazănoapte, la răsărit și la apus.

Această monedă avea bătut pe ea un chip de femeie — așa am crezut în prima clipă: o femeie cu o coroană pe cap, nici prea tânără, nici prea bătrână, dar tăcută și desăvârșită în metalul galben. În sfârșit, am răsucit comoara și-n clipa următoare chiar mi s-a oprit răsuflarea în piept; pe revers se vedea o navă zburătoare, întocmai aceleia pe care o văzusem în blazonul de deasupra ușii mausoleului meu tainic. Părea ceva imposibil de explicat — într-o asemenea măsură încât la vremea respectivă nici măcar nu mi-am bătut capul să găsesc vreo explicație, fiind pe deplin convins că orice încercare s-ar fi dovedit inutilă. Așa că am vârât moneda înapoi în buzunar și am plecat, ca într-un fel de transă, să mă alătur din nou celorlalți ucenici.

Nici vorbă să port moneda asupra mea. De cum s-a ivit un moment prielnic, m-am furișat singur în necropolă și mi-am căutat mausoleul. În acea zi, vremea se schimbase — îmi croiam anevoie drum printre arbuști grei de apă și-mi târam picioarele peste iarba înaltă și ofilită care începuse să se culce la pământ, în așteptarea iernii. Când am ajuns la locul meu de refugiu, n-am mai găsit ascunzișul răcoros și primitiv al verii, ci o capcană înghețată unde simțeam vecinătatea dușmanilor prea nedeslușiți pentru a le ghici numele, adversarii lui Vodalus, care fără îndoială știau de-acum că eu eram partizanul lui juruit; de cum intram, ei aveau să se repeadă și să împingă ușa neagră cu balamalele ei proaspăt unse și să mă prindă înăuntru. Sigur că era o prostie, știam asta. Dar mai știam și că un sâmbure de adevăr tot exista și că ceea ce simțeam eu era o apropiere în timp. În câteva luni sau câțiva ani aș putea ajunge în acel punct în care acei dușmani mă vor aștepta; când izbisem cu barda, alesesem lupta, un lucru pe care de regulă un torționar nu-l face.

În podea exista o piatră desprinsă, aproape de piciorul bronzului meu funerar. Am săltat-o și am pus chrisosul dedesubt, apoi am murmurat o incantație pe care o învățasem de la Roche în urmă cu câțiva ani, stihuri menite să apere obiectul ascuns:

„Rămâi unde te pun, și fie
Ca ochi de om să nu te știe,
O nălucire străvezie
Văzută doar de ochii mei!

Aici, pitită pe vecie,
 Să nu te-atingă mână vie
 Și ochi străin să nu te știe,
 Știută doar de ochii mei!”¹

Pentru ca descântecul într-adevăr să se împlinească, trebuia să dai ocol locului la miez de noapte, ducând cu tine o lumânare de priveghi, dar m-am pomenit râzând la acest gând — care-mi amintea de aiurelile lui Drotte despre ierburile ce trebuie culese la miez de noapte de pe morminte — și m-am hotărât să mă bizui doar pe stihuri, deși m-a uimit întrucâtva să descopăr că eram destul de în vârstă ca să nu mă mai rușinez de asemenea lucruri.

Zilele treceau și amintirea vizitei mele la mausoleu rămăsese destul de vie, descurajându-mă să mai fac una ca să-mi cercetez comoara și să mă asigur că se afla la locul ei, măcar că uneori îmi dădea ghes dorința. Apoi a căzut prima zăpadă, preschimbând ruinele curtinei într-o barieră alunecoasă, aproape cu neputință de trecut, și necropola familiară într-o necunoscută sălbăticie de movile amăgitoare, în care monumentele erau dintr-odată prea mari sub mantiile lor de zăpadă proaspătă, iar copacii și tufărișul strivite pe jumătate de acoperământul lor.

Stă în natura uceniciei din ghilda noastră ca îndatoririle sale, deși ușoare la început, să devină tot mai apăsătoare pe

¹ Traducere de Ion Horea (n. red.).

măsură ce ucenicii se apropie de vârsta bărbăției. Băieții cei mai mici nu muncesc defel. La vârsta de șase ani, când începe munca, altă treabă n-au decât să alerge în sus și-n jos pe scările Turnului Matachin, ducând solii, iar micul ucenic, mândru că i se acordă această încredere, aproape că nu simte truda. Dar pe măsură ce timpul trece, truda asta devine tot mai împovărătoare. Îndatoririle îl duc spre alte părți ale Citadelei — la soldații din turnul de pază, unde află că ucenicii din armată au tobe și trâmbițe, oficleide și cizme, și uneori platoșe aurite; în Turnul Ursului, unde vede băieți nu mai mari ca el în vârstă, care învață să strunească minunate animale de luptă, de tot felul, mastifi cu capete mari cât cele de leu, diatrima mai înalte de-un stat de om, cu ciocurile îmbrăcate în oțel; și în sute de alte asemenea locuri unde descoperă pentru prima oară că gilda lui este detestată și disprețuită chiar și de aceia care se folosesc de serviciile ei (de aceștia chiar mai abitir decât de oricare alții). Curând sunt puși la frecat podele și la dereticat în bucătărie. Fratele Bucătar se ocupă de gătitul bucatelor neobișnuite ori dătătoare de plăceri, câtă vreme ucenicul este pus să taie legumele, să servească la masă calfele și să ducă în oubliette, pe scări în jos, stive de tăvi parcă fără sfârșit.

La vremea respectivă, n-aveam de unde să știu că această viață de ucenic a mea, care de la primele mele amintiri părea să se facă tot mai grea, își va schimba cursul și va deveni mai puțin anevoioasă și mult mai plăcută. În anul dinainte de-a fi uns calfă, ucenicul mai mare în vârstă n-are altă treabă decât să supravegheze munca ucenicilor mai tineri decât el.

Hrana pe care o primește și chiar și hainele sunt mai bune. Calfele mai tinere încep să-l socotească drept egalul lor, iar lui i se încredințează, mai presus de orice, înălțătoria povară a responsabilității și plăcerea de a da și a îndeplini ordine.

Când vine ridicarea în rang, el este adult. Nu face altă muncă decât aceea pentru care a fost instruit; și e liber să părăsească Citadela după ce și-a împlinit sarcinile, o recreere pentru care i se pun la dispoziție fonduri generoase. Dacă la un moment dat este numit maestru (o onoare care are nevoie de votul afirmativ al tuturor măștrilor în viață), va putea să-și aleagă sarcini care-i trezesc interesul sau îl amuză, și să conducă treburile gildei înseși.

Dar trebuie să înțelegeți că în anul despre care scriu, anul în care i-am salvat viața lui Vodalus, eram neștiutor de toate acestea. Iarna aceea (mi se spunea) pusese capăt sezonului de campanie în nord, astfel aducându-i pe Autocrat și pe principalii săi ofițeri și consilieri înapoi în jilțurile lor de legiuitori.

— Și uite-așa, mi-a explicat Roche, îi avem pe toți clienții ăștia noi. Și-nă mulți pe drum... zeci, poate sute. S-ar putea să trebuiască să redeschidem nivelul patru.

Și-a fluturat o mână pistruiată ca semn că el unul era gata să facă tot ce era necesar.

— El e aici? l-am întrebat. Autocratul? Aici în Citadelă? În Bastionul cel Mare?

— Bineînțeles că nu. Dacă ar fi să vină, ai afla, nu-i așa? Ar avea loc parade și inspecții și s-ar petrece tot felul de lucruri. E un apartament pentru el acolo, dar ușa n-a mai fost

deschisă de-o sută de ani. O să stea în palatul ascuns — Casa Absolută — undeva la nord de oraș.

— Nu știi unde?

Roche a devenit defensiv.

— Nu se poate spune unde este, pentru că acolo nu e nimic altceva decât Casa Absolută. E unde e. La miazănoapte, pe celălalt mal.

— Dincolo de Zid?

Ignoranța mea l-a făcut să zâmbească.

— Mult mai departe. Ți-ar lua săptămâni să ajungi acolo pe jos. Desigur că, dacă ar vrea, Autocratul ar ajunge acolo într-o clipită, cu o navetă. Turnul Stindardului — acolo ar ateriza naveta.

Dar noii noștri clienți nu veneau în navete. Cei mai puțin importanți ajungeau în caravane de câte douăzeci de bărbați și femei, legați cu lanțuri de gât, unul în spatele celuilalt. Erau păziți de dimarhi, cavaleriști aspri îmbrăcați în armuri ce arătau ca și când fuseseră făcute pentru a fi folosite și chiar fuseseră folosite. Fiecare client ducea cu sine un cilindru de cupru în care se presupunea că își avea documentele, cu alte cuvinte, propria soartă. De bună seamă că toți le rupseseră sigiliile și le citiseră; și unii le distruseseră sau le schimbaseră cu ale altora. Cei care soseau fără documente erau ținuți închiși până când se primea o nouă înștiințare privind destinul lor — ceea ce putea dura până la sfârșitul vieții lor. Cei care-și schimbaseră documentele cu ale altora își schimbaseră și soarta; aveau să fie ținuți închiși ori eliberați, torturați sau executați în locul acestora.

Cei de rang mai înalt ajungeau în carete blindate. Laturile lor de oțel și geamurile zăbrelite nu aveau menirea atât să împiedice evadarea, cât să zădărnicească orice încercare de-a fi salvați, și de cum primul dintre blindate s-a auzit zurend și zornăind în jurul laturii răsăritene a Bastionului Vrajitoarelor și a intrat în Curtea Veche, întreaga ghildă a început să murmure și să zvonească despre raiduri îndrăznețe pe care le punea la cale sau le încerca Vodalus. Căci toți frații mei ucenici și cele mai multe calfe credeau că mulți dintre acești clienți erau partizanii, aliații sau complicii lui. Eu nu i-aș fi eliberat din această pricină — ar fi dezonorat gilda, lucru pe care, deși mă simțeam atât de atașat de el și de mișcarea lui, nu eram pregătit să-l fac, și oricum ar fi fost imposibil. Dar speram să pot oferi cât de cât mângâiere celor pe care-i socoteam camarazii mei de arme, atâta cât îmi stătea în puteri să le ofer: hrană în plus, furată de pe tăvile unor clienți mai puțin merituoși, și, când și când, o fărâmbă de carne luată pe furiș din bucătărie.

Într-o zi furtunoasă, întâmplarea a făcut să aflu cine sunt clienții aceia. Frecaș podeaua în camera de lucru a Maestrului Gurloes, când el a fost chemat cu o treabă oarecare și a plecat, lăsându-și masa încărcată de dosarele celor nou-sosiți. M-am repezit la ele de cum a închis ușa în urma lui și am reușit să le frunzăresc aproape pe toate, înainte să aud din nou călcătura lui grea pe scări. Nici unul — *nici unul* — dintre prizonierii ale căror documente le citisem nu era un susținător al lui Vodalus. Erau negustori care încercaseră să facă profituri grase de pe urma proviziilor trebuincioase

armatei, servitori din tabără care spionaseră pentru ascieni, și o mână de criminali civili de cea mai joasă speță. Nimic altceva.

Când am dus găleata afară, ca s-o golesc în bazinul de piatră din Curtea Veche, am văzut una din caretele blindate oprită acolo, și caii cu coamele lor lungi lovind din copite în timp ce din trupurile lor se înălțau aburi, iar străjerii, purtând coifuri tighelite cu blană, primeau cu sfială de la noi pocale fierbinți, pline cu vin fiert. Am auzit numele lui Vodalus plutind în văzduh, dar în acea clipă aș fi zis că numai eu îl auzisem, și dintr-odată am simțit că Vodalus fusese o simplă nălucire alcătuită de mintea mea din fuioarele ceții, și numai omul pe care-l ucisesem cu propria sa bardă existase cu adevărat. Dosarele răsfoite de mine cu câteva clipe înainte păreau doar niște frunze pe care mi le suflase vântul în față.

În acea clipă de confuzie, mi-am dat seama, pentru prima oară, că într-o oarecare măsură nu sunt întreg la minte. S-ar putea spune că era cel mai sfâșietor moment din viața mea. Îi mințisem adesea pe Maestrul Gurloes și pe Maestrul Palaemon, pe Maestrul Malrubius cât fusese în viață, pe Drotte pentru că era căpitan, pe Roche pentru că era mai mare în vârstă și mai puternic decât mine, și pe Eata și pe ceilalți ucenici mai mici, deoarece sperasem să-i fac să mă respecte. Acum nu mai puteam fi sigur că propria mea minte nu mă mințea pe mine; toate neadevărurile mele se întorceau, iată, împotriva mea, și eu, cel care îmi aminteam totul, nu puteam fi sigur dacă nu cumva acele amintiri nu erau altceva decât propriile-mi vise. Îmi aminteam de chipul lui Vodalus,

luminat de lună; însă nu e mai puțin adevărat că voisem să-l văd. Îmi aminteam vocea lui, care-mi vorbise, dar dorisem s-o aud, ca și pe a femeii.

Într-o noapte care te îngheța, m-am furișat până la mau-soleu și am scos chrisosul din ascunzătoare. Chipul tocit, senin, androgin de pe efigie nu era chipul lui Vodalus.

IV

Triskele

Desfundam cu un băț un canal de scurgere înghețat, drept pedeapsă pentru cine știe ce vină mărunță, când am dat peste el acolo unde cei din Turnul Ursului își aruncau resturile — leșurile animalelor sfârtecate pe care le omorâseră pentru a-și face mâna. Ghilda noastră își îngroapă morții lângă zid, iar pe clienți îi îngropăm în partea de jos a necropolei, dar cei care au în grijă Turnul Ursului își lasă leșurile pentru a fi luate de alții. El era cel mai mic dintre cei morți.

Sunt întâlniri care nu schimbă nimic. Urth-ul își întoarce fața bătrână spre soare, iar acesta strălucește peste zăpezile lui; zăpezile sclipesc și scânteiază până când fiecare grăunte de gheață ce atârnă de ieșindurile zidăriei turnurilor pare Gheara Conciliatorului, cea mai prețioasă gemă. Atunci toți — în afară de cei mai înțelepți — cred că zăpada trebuie să se topească și să lase locul unei veri mai lungi decât orice altă vară.

Nu se întâmplă nimic de felul acesta. Paradisul durează un rond sau două, apoi umbre albastre precum laptele îndoit cu apă se întind pe zăpada care se mișcă și dansează sub suflarea unui vânt dinspre răsărit. Vine noaptea și totul e cum a fost.

Astfel a fost și cu găsirea lui Triskele. Am simțit că ar fi putut, ar fi trebuit să schimbe totul, dar a fost un episod de câteva luni și, când s-a isprăvit și Triskele a dispărut, nu trecuse decât o iarnă și iată că eram din nou în apropierea Sărbătorii Sfintei Katharine și nimic nu se schimbase. Aș vrea să vă pot spune cât de jalnic arăta când l-am atins, și cât de vesel.

Zăcea pe-o parte, acoperit de sânge. Sângele se întărise precum catranul în frig și încă avea o nuanță de roșu intens, deoarece frigul îl păstrase astfel. M-am apropiat și am pus mâna pe capul lui — nu știu de ce. Părea la fel de mort ca toate celelalte animale din jur. Dar el și-a deschis un ochi și l-a îndreptat spre mine, și era în ochiul acela încrederea că răul cel mare trecuse — eu mi-am jucat rolul, părea să spună ochiul, și am rezistat și-am făcut tot ce puteam face; acum e rândul tău să-ți faci datoria față de mine.

Dacă ar fi fost vară, cred că l-aș fi lăsat să moară. Dar dat fiind anotimpul, nu văzusem de o vreme bună nici un animal viu, nici măcar un thylacodon din cei care se hrănesc cu gu-noaie. L-am mângâiat din nou și el mi-a lins mâna, după care n-am putut să-i întorc spatele.

L-am ridicat în brațe (surprins de cât de greu era) și m-am uitat în jur, încercând să mă hotărăsc ce să fac cu el.

În dormitorul nostru ar fi fost descoperit înainte să fi ars lumânarea de-un deget, știam asta. Citadela este imensă și teribil de întortocheată, cu încăperi și galerii prea puțin vizitate în turnurile sale, în clădirile construite între turnuri și în galeriile săpate sub ele. Cu toate acestea, nu-mi venea în minte nici un loc dintre acestea în care aș fi putut ajunge fără să fiu văzut de cel puțin cinci ori pe drum, astfel că până la urmă am dus biata făptură în turnul care adăpostea propria noastră ghildă.

Trebuia să trec cu el de calfa care stătea de strajă în capul scărilor ce duceau la caturile cu celule. Primul meu gând a fost să-l pun în coșul în care duceam așternuturi curate pentru clienții noștri. Era ziua în care se spălau rufe, și ar fi fost simplu să fac un drum în plus; șansa ca străjerul-calfă să observe că lipsea ceva părea mică, dar ar fi însemnat să aștept mai mult de-un rond până când pânzeturile albite să se usuce, și astfel să risc să fiu luat la întrebări de fratele aflat la post la al treilea cat, care m-ar fi văzut coborând la cel de-al patrulea, unde nu se afla nimeni.

Așa că am dus câinele în camera de interogatoriu — era prea neputincios ca să se miște — și m-am oferit să iau locul străjerului în capul scării. Fericit că putea astfel să se ducă să se ușureze, mi-a dat spada lui de carnifex, cu tăiș lat (pe care, teoretic, nu aveam voie s-o ating) și mantia lui neagră ca funinginea (pe care nu-mi era îngăduit s-o port, cu toate că întrecusem în înălțime aproape toate calfele), astfel că de la distanță puteai jura că străjerul de-acum era una și aceeași persoană cu străjerul dinainte. Mi-am pus mantia și, de cum

a plecat calfa, am așezat spada într-un colț și m-am dus după câine. Toate mantiile ghildei noastre sunt foarte largi, iar cea pe care-o purtam era mai largă decât multe altele, deoarece fratele pe care-l înlocuisem era trupeș. Pe lângă asta, negrul acela fuliginos, mai negru decât orice negru, șterge cu desăvârșire din fața ochilor orice fald, umflătură sau încrețitură, înfățișând doar o întunecime fără nici un semn distinctiv. Cu gluga trasă pe ochi, probabil că le apăream calfelor așezate la mesele de la caturile de mai jos (dacă ar fi privit spre scară și ar fi izbutit să mă vadă) drept un frate ceva mai împlinit la trup decât cei mai mulți dintre cei care coborau la nivelurile inferioare. Chiar și cel aflat la post la al treilea nivel, unde clienții cu mințile rătăcite urlau și-și zăngăneau lanțurile, n-ar fi văzut nimic neobișnuit în faptul că o calfă cobora la nivelul patru care se zvonea că urma să fie renovat — sau că un ucenic se repezea într-acolo la scurt timp după ce o calfă urcase: fără îndoială că acesta uitase ceva și ucenicul fusese trimis să aducă lucrul cu pricina.

Nu era un loc plăcut. Cam jumătate din vechile făclii încă ardeau, dar noroiul se scursese în coridoare și acum acoperea podelele cu un strat gros de-un lat de palmă. O masă din cele la care ședeau de regulă străjerii stătea tot acolo unde fusese lăsată, poate, cu două sute de ani în urmă; lemnul putrezise și la simpla mea atingere s-a năruit cu totul.

Dar apa nu inundase niciodată pe de-a-ntregul locul acesta, încât capătul celălalt al coridorului ales de mine nu avea nici urmă de noroi. Am așezat câinele pe patul unui

client și l-am curățat cât am putut eu de bine, cu bureții pe care-i luasem din camera de interogatoriu.

Sub crusta de sânge, blana îi era maro-roșcată, scurtă și aspră. Coada retezată era mai mult lată decât lungă. Și urechile îi fuseseră tăiate aproape complet, nu mai avea decât două bulbucături tari, mai mici decât prima falangă a degetului meu mare. În ultima lui luptă, pieptul îi fusese despicat și deschis. Vedeam mușchii lați, asemenea unor șerpi boa somnoroși, de un roșu palid. Nu mai avea piciorul drept din față, iar jumătatea de sus fusese zdrobită într-o masă amorfă. Am tăiat-o după ce i-am cusut pieptul cât m-am priceput mai bine, dar sângele a țâșnit din rana proaspătă. Am găsit artera, am legat-o, apoi am îndoit pielea dedesubt (așa cum ne învățase Maestrul Palaemon), pentru ca ciotul să arate bine.

În timp ce-l doftoriceam astfel, Triskele mi-a lins mâna de câteva ori și, după ce-am isprăvit de cusut ciotul, s-a apucat să și-l lingă, ca un urs care-și linge un mădular ciuntit, ca să-i crească acolo unul nou. Fălcile sale erau la fel de mari ca ale unui arctother, iar caninii, lungi cât degetul meu arătător, dar gingiile îi erau albe; fălcile acelea nu aveau mai multă forță decât mâna unui schelet. Ochii îi erau galbeni; citeai în ei un fel de nebunie curată.

În acea noapte m-am înțeles cu băiatul care urma să ducă cina clienților să mă lase să fac eu treaba în locul lui. Întotdeauna rămâneau mai multe tăvi, deoarece unii clienți nu

voiau să mănânce, așa că acum am dus două jos, pentru Triskele, întrebându-mă dacă mai era în viață.

Era în viață. Izbutise cumva să se dea jos din patul pe care-l pusesem și se târâse — nu se putea ține pe picioare — până la marginea noroiului, unde se strânsese un ochi de apă. Acolo l-am găsit eu. Îi adusesem supă și pâine neagră, și două carafe cu apă. A băut un blid de supă, dar când am încercat să-i dau pâinea s-o mănânce, am văzut că n-o poate mesteca îndeajuns ca s-o înghită; i-am înmuiat-o în celălalt blid cu supă, apoi am umplut de câteva ori blidul cu apă, până am golit ambele carafe.

Stând întins pe priciul meu din vârful turnului nostru, am avut impresia că-i aud răsuflarea chinuită. De câteva ori m-am ridicat în capul oaselor, ca să ascult; de fiecare dată sunetul s-a stins, ca să reînceapă după ce mă întindeam la loc și zăceam așa o vreme. Poate că erau doar bătaile inimii mele. Dacă l-aș fi găsit cu un an sau doi mai devreme, ar fi fost ca o divinitate pentru noi toți. Acum îl știam în nevolnicia lui și, cu toate acestea, nu-l puteam lăsa să moară, pentru că ar fi însemnat să încalc o credință față de ceva din lăuntrul meu. Eram bărbat (dacă într-adevăr eram unul) de atât de puțin timp; nu suportam gândul că mă transformasem într-un bărbat cu totul diferit de băiatul dinainte. Îmi aminteam fiecare clipă a trecutului meu, fiecare gând hoinar și fiecare priveliște întâmplătoare, fiecare vis. Cum aș fi putut să distrug acel trecut? Mi-am ridicat mâinile și am încercat să mă uit la ele — știam că venele ieșeau în evidență pe

spatele lor. Când venele acelea sunt proeminente, înseamnă că ești bărbat.

Într-un vis se făcea că străbăteam încă o dată nivelul patru și dădeam peste un prieten uriaș, cu fălci șiroinde, și prietenul acela îmi vorbea.

A doua zi dimineața, i-am servit din nou pe clienți și am furat mâncare ca s-o duc jos câinelui, cu toate că speram să-l găsesc mort. Nu murise. Și-a înălțat privirea și a părut să-mi rânjească, căscându-și botul atât de mult, încât capul lui părea să se despice în două jumătăți, dar nu a încercat să se ridice în picioare. L-am hrănit și, când să plec, mi-am dat deodată seama de condiția lui. Depindea de mine. De mine! Fusesse prețăluit; antrenorii îl pregătiseră, așa cum sunt pregătiți alergătorii pentru o cursă; avusese mersul mândru, pieptul său enorm, la fel de lat ca al unui om, sprijinindu-se pe două picioare ca niște pilaștri. Acum trăia ca o nălucă. Însuși numele îi fusese șters de propriul său sânge.

Când aveam răgaz, mă duceam în Turnul Ursului și mă împrieteneam cu câte unul sau altul dintre dresorii de animale de-acolo. Ei își au propria gildă care, cu toate că este inferioară ghildei noastre, are multe legende ciudate. Am descoperit că, într-o mare măsură, erau aceleași legende ca ale noastre, ceea ce m-a uimit, deși, de bună seamă, nu le-am pătruns tainele. Pentru a primi rangul de maestru în gilda lor, candidatul stă sub un grătar de metal pe care pășește un taur însângerat; la un moment dat în viață, fiecare frate ia

drept nevastă o leoaică sau o ursoaică, după care se va feri de femeile rasei umane.

Cu alte cuvinte, între ei și animalele pe care le aduc în arenă există o legătură ce seamănă mult cu aceea dintre clienții noștri și noi înșine. Între timp, mi-am purtat pașii mult mai departe de turnul nostru, dar de fiecare dată am descoperit că modelul gildei noastre se repetă fără noimă (la fel cum se repetă oglinzile Părintelui Inire în Casa Absolută) în obștile din fiecare îndeletnicire, încât toți sunt torționari, așa ca noi. Prada e legată de vânător, așa cum clienții sunt legați de noi; cei care cumpără, de negustor; dușmanii Commonwealth-ului, de soldat; condușii, de conducător; bărbații, de femei. Toți iubesc ceea ce distrug.

La o săptămână după ce l-am dus pe Triskele jos, am găsit numai urmele lăsate în noroi de mersul lui șchiopătat. Dispăruse, dar eu am pornit după el, incredințat că una dintre calfe mi-ar fi spus dacă ar fi luat-o în sus. După puțin timp, urmele m-au dus la o ușă îngustă ce se deschidea spre un dedal de coridoare neluminate despre a căror existență nu avusesem nici cel mai mic habar. În întuneric, nu puteam să-l mai urmăresc, cu toate acestea am continuat să merg, gândind că poate îmi va adulmeca mirosul în aerul îmbâcsit și va veni la mine. Curând m-am pierdut — înaintam doar pentru că nu-mi dădeam seama cum să mă întorc.

Nu am de unde ști cât de vechi sunt acele tuneluri. Bănuiesc, deși n-aș putea spune de ce, că sunt mai vechi decât Citadela de deasupra, oricât de străveche este ea. Citadela

durează încă de la sfârșitul aceluia ev de când a rămas imboldul de a zbura, imboldul exterior de a căuta noi sori, nu pe-al nostru, cu toate că felurile de a împlini acel zbor piereau încet, asemenea focurilor care se sting. Oricât de îndepărtat ar fi evul cu pricina, din care nu a rămas aproape nici un nume în memorie, încă ne mai aducem aminte de el. Și înapoi de acesta, cu siguranță a fost alt timp, al săpării, al creării galeriilor întunecate, un timp care a fost cu desăvârșire dat uitării.

Fie că astfel stăteau lucrurile, fie altfel, fapt e că mi-era frică acolo. Am fugit — uneori izbindu-mă de pereți — până când, într-un târziu, am zărit o pată de lumină palidă a zilei și m-am cățărat afară printr-o gaură prin care abia mi-au încăput capul și umerii.

M-am pomenit târându-mă în patru labe pe pedestalul acoperit cu gheață al unuia dintre acele vechi cadrane fațetate ale căror numeroase laturi arată, fiecare, un alt ceas al zilei. Fără îndoială că, din pricina înghețului din ultimele evuri, care pătrunsese în tunelul de dedesubt, fundația se înălțase și alunecase într-o parte, înclinându-se într-atât încât ar fi putut fi unul dintre propriii săi gnomoni, trasând trecerea tăcută a scurtei zile de iarnă peste zăpada imaculată.

Spațiul din jurul pedestalului fusese o grădină în timpul verii, dar nu una asemenea necropolei noastre, cu copaci pe jumătate sălbatici și pajiști verzi și vălurite. Aici înfloriseră trandafiri, în vase mari cu două toarte puse pe mozaicul pardoselii. Statui de animale stăteau cu spatele la cele patru ziduri ale curții, și cu ochii îndreptați veghetori spre cadranul

înclinat: barilambde mătăhăloase; arcthoteri, monarhii urșilor; gliptodoni; smilodoni cu colți ca niște paloșe. Toate erau acum pudrate cu zăpadă. M-am uitat după urmele lui Triskele, dar el nu ajunsese aici.

Zidurile curții aveau ferestre înalte, înguste. Nu vedeam nici o lumină străbătând prin ele și nici o mișcare în spatele lor. Turnurile ca niște fleșe ale Citadelei se înălțau pe toate laturile, prin urmare știam că mă aflu undeva aproape de centrul ei, unde nu mai fusesem până atunci. Tremurând de frig, am traversat curtea spre cea mai apropiată ușă și am bătut în ea. Aveam sentimentul că aş putea rătăci la infinit prin gale-riile de dedesubt, fără să găsesc vreodată o altă cale de ieșire la suprafață, și eram hotărât să sparg una dintre ferestre dacă era nevoie, numai să nu mă întorc pe unde venisem. Dinăuntru nu răzbătea nici un sunet, cu toate că izbeam în ușă cu pumnul.

Senzația că ești urmărit nu poate fi cu adevărat descrisă. Am auzit spunându-se că ar fi ca o gădilătură în ceafă sau că ai fi conștient de niște ochi ce par să plutească în întuneric, dar nu-i nici una, nici alta — cel puțin nu pentru mine. Mai curând e ceva asemănător cu o stânjeneală fără pricină, la care se adaugă sentimentul că nu trebuie să mă răsucesc, pentru că, dacă o fac, dau impresia că sunt un caraghios care reacționează la imboldul unei intuiții nefondate. Până la urmă însă tot o faci. M-am răsucit, simțind vag că se luase cineva după mine prin gaura de la baza cadranului.

Și am văzut o femeie tânără, învelită în blănuri, oprită în fața unei uși, de partea cealaltă a curții. I-am făcut semn cu

mâna și am pornit spre ea (cu pas grăbit, din pricina frigului). Ea a înaintat spre mine și ne-am întâlnit de partea depărtată a cadranului. M-a întrebat cine sunt și ce făceam acolo, iar eu i-am explicat cum m-am priceput mai bine. Chi-pul înconjurat de gluga de blană avea trăsături desăvârșite, iar gluga însăși, ca și paltonul și cizmele împodobite cu blană, arătau noi și scumpe, încât vorbind cu ea mă simțeam încă și mai stânjenit de cămașa și pantalonii mei peticiți, și de picioarele murdare de noroi.

Se numea Valeria.

— Câinele tău nu e la noi, mi-a spus ea. Poți să cauți, dacă nu mă crezi.

— Nici nu m-am gândit că ar fi. Nu vreau decât să mă întorc acolo unde mi-e locul, în Turnul Matachin, fără să fiu nevoit să cobor din nou dedesubt.

— Ești foarte curajos. Știi hruba aia de când eram mică, dar niciodată n-am îndrăznit să intru în ea.

— Eu aș vrea să intru, am zis. Adică acolo.

A deschis ușa prin care venise și m-a condus într-o încă-pere cu pereții acoperiți de tapiserii, unde scaune străvechi, cu speteze drepte, păreau la fel de veșnicite în locurile lor precum statuile din curtea înghețată. Un foc abia pâlpâia fumegând într-o vatră, lângă unul dintre pereți. Ne-am apropiat de el, iar femeia și-a dezbrăcat haina, în vreme ce eu mi-am întins mâinile spre căldură.

— N-a fost frig în tuneluri?

— Nu la fel de frig ca afară. În plus, am alergat și nu era vânt.

— Înțeleg. Ce ciudat că ajung toate în Atriumul Timpului.

După înfățișare, era mai tânără ca mine, dar rochia ei garnisită cu metal și umbra părului ei întunecat aveau ceva din alt ev, care o făcea să pară mai bătrână decât Maestrul Palaemon, o făptură din zile de mult date uitării.

— Așa numiți voi curtea? Atriumul Timpului? Presupun că din cauza cadranelor.

— Nu, cadranele au fost puse acolo din pricina numelui pe care l-am dat curții. Îți plac limbile moarte? Au motouri: „*Lux dei vitae viam monstrat*”, adică „Raza Soarelui Nou luminează calea vieții.” „*Felicibus brevis, miseris hora longa*.” „Oamenii așteaptă îndelung fericirea.” „*Aspice ut aspiciar*.”¹

Rușinat întrucâtva, i-am spus că nu cunoșteam nici o altă limbă în afară de cea pe care o vorbeam, și nici pe aceea bine.

Am stat de vorbă mai bine de un rond de santinelă, înainte să plec. Familia ei locuia în aceste turnuri. La început așteptaseră să plece de pe Urth împreună cu autocratul din acele vremuri, apoi așteptaseră pentru că nu le rămăsese altceva de făcut decât să aștepte. Mulți castelani ai Citadelei se trăsaseră din familia ei, dar ultimul murise cu multe generații în urmă; acum erau săraci, turnurile lor se ruinaseră. Valeria nu urcase niciodată mai sus de etajele inferioare.

¹ Textul latin apare în această formă în original, iar traducerea aproximativă este o adaptare la filosofia și mitologia locuitorilor de pe Urth (n. trad.).

— Unele turnuri au fost construite mai trainice decât altele, am spus eu. Bastionul Vrajitoarelor e șubrezit și el pe dinăuntru.

— Există cu adevărat un asemenea bastion? Dădaca îmi povestea despre el în copilărie — ca să mă înspăimânte — dar am crezut că e doar un basm. Parcă era și un Turn al Supliciului, unde toți cei care intră mor în chinuri.

I-am spus că acela chiar era un basm.

— Pentru mine, mărețele vremuri ale turnurilor ăstora țin de lumea legendelor, mi-a zis ea. Nimeni din neamul meu nu mai poartă sabie ca să lupte împotriva dușmanilor Commonwealth-ului și nu mai este ținut ostatic în Fântâna Orhideelor.

— Poate că una din surorile tale va fi chemată în curând, am zis eu, refuzând, nici eu nu știam de ce, gândul că s-ar putea duce chiar ea.

— N-am alte surori, a răspuns ea. Și nici fii nu sunt în familia mea. Sunt singurul vlăstar.

Un servitor bătrân ne-a adus ceai și turte mici și tari. Nu era ceai adevărat, ci maté de la miazănoapte, din cel pe care-l dăm uneori clienților noștri pentru că e atât de ieftin.

Valeria a zâmbit:

— Vezi, ai găsit puțină alinare aici. Îți faci griji din pricina bietului tău câine pentru că e schilod. Dar poate că și el a găsit undeva o gazdă primitoare. Tu îl îndrăgești, prin urmare și altcineva îl poate îndrăgi. Îl îndrăgești, prin urmare ai să poți îndrăgi și pe altul.

I-am dat dreptate, dar în sinea mea mi-am spus că nu voi avea niciodată alt câine, ceea ce s-a și adevărit.

Nu l-am mai văzut pe Triskele timp de aproape o săptămână. Apoi, într-una din zile, în timp ce duceam o scrisoare la turnul de pază, a venit fugind spre mine. Se învățase să alerge pe singurul picior din față, asemenea unui acrobat care stă în mâini pe o minge aurită.

După acea zi, l-am văzut o dată sau de două ori pe lună, și asta cât a ținut zăpada. N-am aflat niciodată pe cine găsisese, cine îl hrănea și avea grijă de el; dar îmi place să cred că a fost cineva care l-a luat cu sine în acea primăvară, poate undeva la miazănoapte, în orașele de corturi și în expedițiile militare din munți.

V

Curățătorul de tablouri și alții

Sărbătoarea Sfintei Katharine este cea mai însemnată zi a gildei noastre, sărbătoare ce ne reamintește de moștenirea noastră, ziua în care calfele devin maeștri (dacă le este merit să devină), iar ucenicii devin calfe. Voi amâna descrierea ceremoniilor din acea zi până voi avea ocazia să vorbesc despre propria mea înălțare în rang; dar în anul despre care povestesc acum, anul luptei de lângă mormânt, Drotte și Roche au fost înălțați în rang, lăsându-mă pe mine căpitan al ucenicilor.

Întreaga însemnatate a responsabilității mele mi s-a relevat numai atunci când ritualul se apropia de sfârșit. Ședeam în capela ruinată, privind cu încântare la mărețul spectacol și doar pe jumătate conștient (în același mod plăcut în care așteptam sărbătoarea) de faptul că voi fi mai-marele tuturor celorlalți atunci când se va fi sfârșit întreaga ceremonie.

Cu toate acestea, încet-încet m-a cuprins o stare de neliniște. M-am întristat înainte să-mi dau seama că nu mai eram fericit, și m-am lăsat copleșit de responsabilitate fără să fi înțeles pe deplin ce rol îmi revenea. Mi-am amintit cât de greu îi fusese lui Drotte să ne stăpânească. De-acum trebuia să mă descurc singur, fără puterea lui și fără ca nimeni să-mi fie alături așa cum fusese Roche pentru el — un locotenent de aceeași vârstă cu Drotte. Când ultima cântare s-a încheiat apoteotic, iar Maestrul Gurloes și Maestrul Palaemon, cu măștile lor bătute în aur, au ieșit pe ușă cu pas încet și calfele vechi în rang i-au aburcat pe Drotte și Roche, noile calfe, pe umerii lor (scotocind deja în sabrețășurile agățate de cingători după artificiiile pe care aveau să le aprindă afară), eu mi-am stăpânit neliniștea și chiar am pus la cale un mic plan de bătaie.

Noi, ucenicii, urma să servim în timpul sărbătorii și, înainte de a face acest lucru, trebuia să ne dezbrăcăm de veșmintele curate și aproape noi pe care le promisem pentru ceremonie. După ce a explodat și ultima pocnitoare, iar servanții, în semn de prietenie, au sfâșiat cerul cu tunul cel mai mare din Marele Bastion — așa cum făceau în fiecare an — eu mi-am dus ucenicii — care încă de-atunci începuseră să se arate ostili, sau cel puțin așa mi se părea — în dormitor, am închis ușa și am zăvorât-o.

După mine urma Eata ca vârstă și, din fericire pentru mine, mă arătasem destul de prietenos față de el în trecut ca să nu bănuie nimic, până în clipa în care a fost prea târziu să se mai poată împotrivi. L-am prins de gât și l-am izbit de

câteva ori cu capul de căpătâiul patului, apoi i-am dat una peste picioare, trântindu-l la pământ.

— Prin urmare, i-am zis eu, ai de gând să fii secundul meu? Răspunde!

Nu putea vorbi, dar a dat din cap.

— Bine. Eu îl înhaț pe Timon. Tu înhață-l pe altul care-i la fel de mare.

În timpul a o sută de răsufări (și-ncă din cele foarte iuți), băieții au fost convinși prin bătaie să ni se supună. Au trecut trei săptămâni până când vreunul dintre ei a îndrăznit să mi se împotrivească, și-atunci n-a fost vorba de o răscoală în masă, ci doar de bârfele unuia sau altuia.

În calitate de căpitan al ucenicilor, aveam îndatoriri noi, dar și mai multă libertate decât oricând înainte. Trebuia să am grijă ca hrana calfelor de serviciu să fie caldă și să-i supraveghez pe băieții cocoșați de maldărele de tăvi destinate clienților noștri. În bucătărie, îi urmăream pe ucenici la treburile lor, iar în clasă îi îndrumam la studiu; mai mult ca înainte, eram folosit acum pentru a duce solii în colțuri depărtate ale Citadelei și mi se cerea chiar ca, într-o măsură foarte mică, să conduc treburile gildei. Astfel am ajuns să cunosc toate drumurile și multe cotloane neumblate — hambare înalte bântuite de pisici demonice; metereze bătute de vânturi, străjuind mahalale ce duhneau a mortăciuni; și pinacoteca, având un hol imens, cu tavan boltit din cărămidă străpunsă de ferestre, și podea din dale acoperite de covoare, și pereți din care se deschideau arce întunecate spre șiruri de camere

tapetate — asemenea holului însuși — cu tablouri fără număr.

Multe dintre acestea erau atât de vechi și înnegrite de fum, încât nu puteam să le deslușesc conținutul, și mai erau din cele al căror înțeles nu-l pricepeam — un dansator cu aripi semănând cu niște lipitori, o femeie care părea taci-turnă, ținând în mână un pumnal cu două lame și stând sub o mască mortuară. Într-una din zile, după ce m-am plimbat cel puțin o leghe printre aceste picturi enigmatice, am dat peste-un bătrân cocoțat pe-o scară înaltă. Voiam să-l întreb pe unde s-o iau, dar el părea atât de absorbit de munca lui, încât am ezitat să-l tulbur.

Tabloul pe care-l curăța înfățișa o siluetă îmbrăcată în armură, înconjurată de un peisaj mohorât. Nu avea arme, dar ținea un toiag de care era legat un stindard ciudat, drept ca o scândură. Vizerul de la coiful acestei siluete era făcut cu totul și cu totul din aur, fără tăieturi pentru ochi sau pentru respirație; pe suprafața sa lustruită se reflecta deșertul ucigător, nimic altceva.

Acest războinic dintr-o lume moartă m-a tulburat profund, deși n-aș fi putut spune de ce și nici măcar ce emoție anume mă cuprinsese. Aveam așa, o pornire de a coborî tabloul de pe perete și de a-l duce — nu în necropola noastră, ci într-una din acele păduri de munte, pe care necropola noastră le imita într-o formă idealizată dar viciată (lucru de înțeles pentru mine chiar de atunci). Locul tabloului ar fi trebuit să fie printre copaci, marginea ramei sale să se sprijine pe iarbă proaspătă.

— ... și uite-așa au scăpat cu toții, a spus o voce din spațele meu. Vodalus a căpătat ceea ce venise să caute, înțelegi?

— Tu, s-a răstit o altă voce. Ce cauți aici?

M-am răsucit și am văzut doi armigeri îmbrăcați în niște veșminte colorate, croite cât mai asemănător — în măsura în care stăpânii lor îndrăzniseră acest lucru — cu ale exultanților.

— Am o înștiințare pentru arhivar, am răspuns, arătându-le un plic.

— În regulă, a zis armigerul care mi se adresase. Știi unde se află arhivele?

— Tocmai voiam să-ntreb, Sieur.

— Înseamnă că nu ești mesagerul potrivit să duci scrisoarea, nu-i așa? Dă-mi-o mie și o dau eu unui paj.

— Nu pot, Sieur. E îndatorirea mea s-o predau.

Celălalt armiger a intervenit:

— Nu trebuie să fii atât de sever cu tânărul acesta, Racho.

— Nu știi ce hram poartă, nu-i așa?

— Și tu știi?

Cel care se numea Racho a încuviințat din cap și m-a întrebat:

— Din care parte a Citadelei ăsteia ești, mesagerule?

— Din Turnul Matachin. Maestrul Gurloes m-a trimis la arhivar.

Chipul celui alt armiger s-a încordat:

— Înseamnă că ești tortionar.

— Doar ucenic, Sieur.

— Nu mă miră atunci că prietenul meu vrea să dispari din fața ochilor lui. Urmează galeria până la a treia ușă, dai cotul și mai mergi vreo sută de pași, urci scara până la al doilea palier și-o iei pe coridorul dinspre sud, până la ușile duble din capăt.

— Mulțumesc, am zis și am făcut un pas în direcția arătată.

— Așteaptă. Dacă pleci acum, vom fi nevoiți să-ți vedem spatele.

— Mi-e totuna dacă e în fața noastră sau în urma noastră, a zis Racho.

Am așteptat totuși, cu o mână pe piciorul scării, ca cei doi să dispară după un colț.

Asemenea acelor prieteni pe jumătate spirite care în vise ni se adresează dintre nori, bătrânul a zis:

— Carevasăzică ești torționar, hm? Știi, eu n-am fost niciodată acolo unde trăiți voi.

Avea o privire slabă, amintindu-mi de broaștele țestoase pe care le speriam noi uneori pe malul râului Gyoll, iar nasul și bărbia aproape i se uneau.

— Bine-ar fi să nu vă văd niciodată acolo, am spus eu politicos.

— N-am de ce mă mai teme acum. Ce-ați putea face cu unul ca mine? Inima mi s-ar opri uite-așa!

A dat drumul buretelui în găleată și a încercat să-și pocnească degetele ude, dar nu s-a auzit nici un zgomot.

— Știu însă unde se află. În spatele Bastionului Vrajitoarelor, nu-i așa?

— Da, am răspuns, puțin surprins că vrăjitoarele erau mai cunoscute ca noi.

— Bănuiam eu. De vorbit nu vorbește nimeni despre asta. Te-ai supărat pe armigerii ăia, și nu te condamn pentru asta. S-ar cuveni totuși să știi cum stă treaba cu ei. Ar trebui să fie ca exultanții, numai că nu sunt. Le e frică să nu moară, le e frică să nu facă pe alții să sufere, le e frică să se poarte ca niște exulanți. Nu le e prea ușor.

— Mai bine s-ar isprăvi odată cu ei, am zis eu. Vodalus i-ar pune la corvoadă la carieră. Sunt doar o rămășiță dintr-un ev trecut — ce rost pot să aibă ei pe lume?

Bătrânul și-a înclinat capul:

— Păi, ce rost au avut vreodată, dacă-i pe-asa? Ai habar?

Când am recunoscut că n-aveam habar, a coborât de pe scară ca o maimuță bătrână, parcă era numai brațe și picioare, și un gât zbârcit; mâinile îi erau mai lungi decât labele picioarelor mele, iar degetele-i strâmbe, o dantelărie de vene albastre.

— Eu sunt Rudesind, curatorul. Îl cunoști cumva pe bătrânul Ultan? Nu, de bună seamă. Dacă l-ai cunoaște, ai ști drumul spre bibliotecă.

— N-am fost niciodată până acum în partea asta a Cita-delei.

— Niciodată? Păi, asta-i partea ei cea mai bună. Artă, muzică și cărți. Avem un Fechin aici, înfățișând trei fete care o înveșmântă pe o a patra cu flori ce par atât de adevărate, încât te aștepti să iasă albine din ele. Și un Quartillosa. Nu mai e îndrăgit Quartillosa ăsta, altfel nu l-am avea aici. Dar

în epoca în care a trăit el, era un desenator mai bun decât toți vopsitorii și stropitorii după care se dă în vânt lumea în ziua de azi. Noi primim ceea ce Casa Absolută refuză, înțelegi? Cu alte cuvinte, le primim pe cele vechi, și astea-s cele mai bune, în mare parte. Sunt aduse aici murdare pentru că au stat agățate atâta vreme, iar eu le curăț. Uneori le curăț din nou, după ce au stat aici un timp. Avem un Fechin aici. Vorbesc serios! Sau uită-te la ăsta, bunăoară. Ți place?

Mi s-a părut că nu risc nimic să spun da.

— E a *treia* oară că-l curăț. Când abia venisem aici, m-au pus să-mi fac ucenicia cu bătrânul Branwallader, el m-a învățat să le curăț. Și l-a folosit pe ăsta ca să mă învețe. A început în colțul de jos. După ce a curățat o suprafață de-o palmă, m-a lăsat pe mine să fac restul. Apoi l-am mai curățat o dată când încă mai trăia nevastă-mea. Asta a fost după ce s-a născut a doua noastră fiică. Nu era chiar atât de întunecat, dar mintea mi-era frământată de gânduri și simțeam nevoia să fac ceva. Astăzi mi-am pus în cap să-l curăț din nou. Chiar are nevoie — vezi cât de frumos se luminează? Uite cum apare din nou albastrul Urth peste umărul lui, proaspăt precum peștele Autocratului.

În tot acest timp, numele lui Vodalus îmi răsuna în minte. Eram convins că bătrânul coborâse de pe scară doar pentru că-l rostisem eu, și voiam să-i pun întrebări legate de el. Dar oricât încercam, nu știam cum s-o-ntorc din condei ca să aduc vorba despre el. După ce am rămas tăcut câteva clipe prea mult și m-a cuprins teama văzând că bătrânul dă să urce

înapoi pe scară ca să se apuce din nou de treabă, am reușit să îngaim:

— Și aceea e Luna? Mi s-a spus că e mai fertilă.

— Acum da, este. Tabloul a fost făcut înainte să fie irigată. Vezi griul ăsta maroniu? În vremurile acelea, așa o vedeai dacă te uitai la ea. Și nu verde cum e azi. Nu părea nici atât de mare, pentru că nu era atât de aproape — asta-mi spunea bătrânul Branwallader. Acum sunt atât de mulți copaci pe ea, că-l pot ascunde pe Nilammon, așa se zice.

Acum era momentul.

— Sau pe Vodalus, am zis eu.

Rudesind a chicotit.

— Sau pe el, corect. Ai tăi probabil că-și freacă mâinile așteptând să-l prindă. Aveți vreun plan special pus la cale?

Dacă gilda avea torturi deosebite rezervate pentru anumite persoane, nu știam nimic despre ele; dar mi-am zis să nu-i dau impresia asta, așa că am spus:

— O să ne gândim noi la ceva.

— Nu mă îndoiesc. Dar mai adineaori mi-a făcut impresia că ții cu el. Însă o să aveți de așteptat dacă se ascunde în Pădurile de pe Lună. Rudesind și-a ridicat spre tablou privirile vădit apreciative, înainte să și le îndrepte din nou spre mine. Tot uit. Vrei să-l vizitezi pe Maestrul Ultan al nostru. Te întorci la arcada prin care tocmai ai venit...

— Știu drumul, am zis. Mi l-a spus armigerul.

Bătrânul curator a pufăit, împrăștiind în jur un miros de respirație acră, în semn că puteam să dau uitării indicațiile respective.

— Ce ți-a înșirat el te duce doar până în Sala de Lectură. De-acolo ți-ar trebui un rond ca să ajungi la Ultan, asta dacă ai izbuti să ajungi până la el. Nu, întoarce-te la arcadă. Treci de ea și faci tot drumul înapoi până la capătul sălii celei mari de-acolo, apoi cobori scara. O să ajungi la o ușă încuiată — bate până ți se deschide. Acolo-i străfundul depozitului, și-acolo-i camera de lucru a lui Ultan.

Deoarece Rudesind mă urmărea cu privirea, i-am urmat indicațiile, deși nu-mi plăcea treaba aia cu ușa încuiată, iar treptele care coborau îmi sugerau că m-aș putea apropia de tunelurile străvechi prin care rătăcisem în căutarea lui Triskele.

Într-un cuvânt, mă simțeam mai puțin sigur pe mine decât atunci când mă găseam în părțile Citadelei cunoscute mie. De atunci am învățat că străinii care o vizitează sunt copleșiți de dimensiunile ei; dar ea nu e decât o picătea în orașul întins de jur împrejur, iar noi, cei care am crescut în interiorul curtinei cenușii și am învățat numele și legăturile între cele peste o sută de semne de care au nevoie cei care-și caută drumul în interiorul ei, suntem, tocmai din pricina acestei învățături, zăpăciți atunci când ne găsim departe de locurile familiare.

Așa m-am simțit și eu în timp ce treceam pe sub arcada pe care mi-o arătase bătrânul. Ca și restul acelei săli boltite, arcada era făcută din aceeași cărămidă roșcată, mată, dar era susținută de doi pilaștri ale căror capiteli erau împodobite cu chipuri adormite, iar buzele tăcute și ochii închiși, palizi,

mi s-au părut mult mai cumpliți decât măștile agonizante pictate pe suprafața de metal a propriului nostru turn.

Fiecare pictură din sala aflată de partea cealaltă a arcadei conținea o carte. Uneori erau multe sau așezate la vedere, altele trebuia să cercetez bine tabloul înainte să văd colțul unui cotor ieșind din buzunarul fustei vreunei femei; ori îmi dădeam seama că vreun mosor cu aspect ciudat avea în loc de ață cuvinte înșiruite.

Scara era îngustă și abruptă, fără balustradă; făcea numeroase coturi, încât n-am coborât mai mult de treizeci de trepte, când lumina venită din sala de deasupra s-a stins aproape complet. De la un moment încolo, a trebuit să-mi întind mâinile în față și să-mi dibuiesc drumul, de teamă să nu-mi sparg capul de ușă.

Degetele cercetătoare nu au găsit-o. Scara însă s-a isprăvit (aproape că am căzut pășind pe-o treaptă care de fapt nu era acolo), și am rămas să orbecăi pe o podea numai hârtoape, într-o beznă deplină.

— Cine-i acolo? a strigat o voce.

O voce cu o rezonanță ciudată, asemenea răsunetului unui clopot bătut într-o peșteră.

VI

Maestrul curatorilor

„Cine-i acolo?” a răsunat ecoul în întuneric.

Am răspuns cât mai semeț cu putință:

— Cineva cu un mesaj.

— Atunci, să-l aud.

În sfârșit, ochii începeau să mi se deprindă cu întunericul și am putut desluși o formă neclară și foarte înaltă care se mișca printre forme întunecate, zdrențuite, încă și mai înalte.

— E vorba de-o scrisoare, Sieur, am răspuns. Sunteți Maestrul Ultan, curatorul?

— Nimeni altul.

Se afla în fața mea acum. Ceea ce crezusem la început că este un veșmânt alburii s-a dovedit a fi o barbă lungă până aproape de brâu. Eu eram încă de pe-atunci la fel de înalt ca majoritatea bărbaților socotiți astfel, dar curatorul era cu un cap și jumătate mai înalt decât mine, un adevărat exultant.

— Atunci, poftiți, Sieur, am spus și i-am întins scrisoarea. N-a luat-o.

— Al cui ucenic ești?

Din nou mi s-a părut că aud răsunet de bronz, și dintr-odată am simțit că și el, și eu eram morți și că întunericul care ne înconjura era țărână de mormânt ce ne apăsa ochii, țărână de mormânt prin care clopotul ne chema să venerăm altarele ce s-ar fi găsit sub pământ. Femeia lividă pe care o văzusem trasă afară din mormântul ei se ridica în fața mea atât de vie, încât mi s-a părut că văd chipul ei în albeața aproape iradiantă a siluetei care-mi vorbea.

— Al cui ucenic ești? m-a întrebat din nou.

— Al nimănui. Adică, sunt ucenic în gilda noastră. Maestrul Gurloes m-a trimis, Sieur. Cel care ne învață e în-deobște Maestrul Palaemon.

— Dar nu și gramatică.

Foarte încet, mâna bărbatului înalt s-a întins spre scrisoare.

— Ba da, și gramatică.

Mă simțeam ca un copil vorbind omului acestuia care era bătrân încă de pe vremea când mă născusem eu.

— Maestrul Palaemon spune că trebuie să știm să citim și să scriem și să socotim, pentru că atunci când vom ajunge maștri la rândul nostru, va trebui să trimitem scrisori și să primim ordine de la tribunale, și să întocmim documente, și să facem socoteli.

— Ca asta, a spus silueta neclară din fața mea. Scrisori ca asta.

— Da, Sieur. Întocmai.

— Și ce se zice în scrisoarea asta?

— Nu știu. E sigilată, Sieur.

— Dacă o deschid... (am auzit ceara fragilă crăpând sub apăsarea degetelor lui)... mi-o vei citi?

— E întuneric aici, Sieur, am zis cu jumătate de gură.

— Atunci trebuie să-l chemăm pe Cyby. Scuză-mă.

În obscuritatea aceea, abia dacă l-am văzut răsucindu-se și ducându-și mâinile pâlnie la gură:

— *Cy-by! Cy-by!*

Numele a răsunat prin coridoarele întunecate pe care le simțeam că există de jur împrejur, în timp ce limba de fier a lovit bronzul sonor întâi într-o buză, apoi în cealaltă.

Din depărtare s-a auzit un strigăt de răspuns. O vreme am așteptat în tăcere.

Într-un târziu, am văzut o lumină pe un coridor îngust, mărginit (după cum părea) de pereți înalți, din piatră zgrunțuroasă. Lumina s-a apropiat — un sfeșnic cu cinci brațe, purtat de un bărbat în jur de patruzeci de ani, solid, cu spațele foarte drept, cu față teșită, palidă. Bărbosul de lângă mine a spus:

— În sfârșit ai venit, Cyby. Ai adus lumină?

— Da, Maestre. El cine e?

— Un mesager cu o scrisoare. Apoi, pe un ton ceva mai ceremonios, Maestrul Ultan mi s-a adresat: Acesta este ucenicul meu, Cyby. Și noi avem o gildă, noi, curatorii, în care bibliotecarii sunt o secție. Eu sunt singurul maestru bibliotecar aici, iar regula noastră este de a-i trimite pe ucenici în

serviciul membrilor mai în vârstă. Cyby este al meu de câțiva ani.

I-am spus lui Cyby că sunt onorat să-l cunosc și am întrebat, cu oarecare timiditate, care e ziua de sărbătoare a curatorilor — o întrebare ce-mi fusese sugerată poate de gândul că or fi trecut multe fără ca Cyby să fi fost numit calfă.

— A trecut, a răspuns Mestrul Ultan, uitându-se la mine, și în lumina lumânării am văzut că ochii lui aveau culoarea laptelui îndoit cu apă. La începutul primăverii, a continuat el. E o zi minunată. Cam în fiecare an, aceea e ziua în care copacilor le dau frunzele cele noi.

În Curtea Mare nu creșteau copaci, dar eu am încuviințat din cap; apoi, dându-mi seama că nu mă poate vedea, am zis:

— Da, o zi minunată, cu adieri blânde.

— Întocmai. Ești un tânăr așa cum îmi place mie. Și-a pus mâna pe umărul meu — n-am putut să nu observ că degetele lui erau murdare de praf. Și Cyby este tânăr, așa cum îmi place mie, a continuat el. După ce eu nu voi mai fi, el o să rămână bibliotecarul-șef aici. Noi, curatorii, avem o procesiune, înțelegi. Pe Strada Iubar. Cyby merge alături de mine și amândoi suntem înveșmântați în gri. Care este culoarea ghildei voastre?

— Negrul fuliginos, am răspuns eu. Mai negru decât negrul.

— Sunt copaci — sicomori și stejari, arțari și copaci gingko, despre care se spune că sunt cei mai bătrâni de pe Urth. Copacii își întind umbra pe ambele părți ale Străzii

Iubar, iar alții cresc pe esplanadele din centru. Proprietarii prăvăliilor ies în prag, ca să-i vadă pe ciudații curatori, înțelegi, și de bună seamă că librarii și anticarii ne salută. Presupun că, în felul nostru modest, facem parte din peisajul primăverii în Nessus.

— Trebuie să fie foarte impresionant, am spus eu.

— Este, este. Și la catedrală e minunat, când ajungem acolo. Rânduri întregi de lumânări subțiri, care-ți dau impresia că soarele strălucește pe mare în timpul nopții. Și lumânări în sticlă albastră, care simbolizează Gheara. Scăldați în lumină, ne împlinim ceremoniile în fața altarului înalt. Spune-mi, gilda voastră merge la catedrală?

I-am explicat că noi foloseam capela din Citadelă și m-am arătat surprins că bibliotecarii și alți curatori părăsesc incinta.

— Avem dreptul, înțelegi. Biblioteca însăși are dreptul — nu-i așa, Cyby?

— Într-adevăr, așa e, Maestre.

Cyby avea o frunte înaltă, largă, pe care o dezvelea și mai mult părul sur care se retrăgea spre creștet. Din cauza acestei frunți, fața părea mică și oarecum infantilă; înțelegeam de ce Ultan, care probabil că uneori își trecea degetele peste chipul ucenicului său, așa cum Maestrul Palæemon și le trecea uneori peste al meu, îl putea socoti încă un flăcăiaș.

— Înseamnă că sunteți în strânsă legătură cu ceilalți bibliotecari din oraș, rivalii Domniilor Voastre, am zis eu.

— Cum nu se poate mai strânsă, și-a mângâiat bătrânul barba. Pentru că noi și ei suntem totuna. Biblioteca aceasta

este biblioteca oraşului, şi de fapt şi a Casei Absolute. Şi a multor altora.

— Vreţi să spuneţi că prostimea oraşului are voie să intre în Citadelă, să folosească biblioteca voastră?

— Nu, a răspuns Ultan. Vreau să spun că biblioteca însăşi se întinde dincolo de zidurile Citadelei. Şi cred că nu e singura instituţie de aici care face acest lucru. Şi asta pentru că în fortăreaţa noastră se află cu mult mai mult decât poate ea să cuprindă între zidurile sale.

În timp ce vorbea, şi-a pus o mână pe umărul meu şi am început să înaintăm pe unul din lungile şi îngustele spaţii dintre rafturile înalte ca nişte turnuri. Cyby ne urma, ținând ridicat sfeşnicul cu multe braţe — aş zice că mai mult în folosul lui decât în al meu, dar îmi oferea totuşi posibilitatea să văd destul de bine, cât să nu mă ciocnesc de rafturile întunecate de stejar prin dreptul cărora treceam.

— Ochii încă nu te-au lăsat, a zis Maestrul Ultan după un timp. Întrezăreşti vreun capăt al pasajului acestuia?

— Nu, Sieur, am zis eu, şi într-adevăr aşa era.

Până unde ajungea pâlpâirea lumânărilor nu se vedeau decât rânduri după rânduri de cărţi, înălţându-se de la podea până sus, în tavan. Unele rafturi se găseau în dezordine, altele într-o ordine desăvârşită; o dată sau de două ori am văzut semne clare că şobolanii îşi făcuseră culcuş între cărţi — le rearanjaseră astfel încât să-şi clădească adăposturi confortabile, pe două sau trei niveluri, şi le mânjiseră cotoarele cu scârna lor, închipuind literele rudimentare ale graiului lor.

Dar peste tot nu erau decât cărți și iar cărți: rânduri de co-toare elegante în piele de vițel, marochin, pânză, hârtie și o sută de alte materiale pe care nu le puteam identifica, pe unele scăpărând aurul, altele înscrise cu negru, câteva purtând etichete de hârtie atât de vechi și de îngălbenite, încât deveniseră maronii, precum frunzele moarte.

— Urma cernelii nu are sfârșit, mi-a spus Maestrul Ultan. Așa spunea un înțelept. A trăit demult — ce-ar zice de ne-ar vedea astăzi? Altul a spus că „un om își dă viața atunci când renunță la o colecție de cărți”, dar aş dori să-l întâlnesc pe acela care ar putea renunța la aceasta.

— Mă uitam la coperte, am zis, simțindu-mă cam nătâng.

— Ești un om norocos. Dar eu mă bucur. Nu le mai pot vedea, însă îmi amintesc de plăcerea pe care o aveam pe vremuri când mă uitam la ele. Asta a fost imediat după ce-am devenit maestru bibliotecar. Aveam vreo cincizeci de ani atunci. Ca să înțelegi, eu am fost foarte mulți ani ucenic.

— Într-adevăr, Sieur?

— Într-adevăr. Maestrul meu a fost Gerbold, și timp de decenii s-a crezut că nu va muri niciodată. Anii treceau unul după altul pentru mine, și în tot acel timp am citit — nu cred că-s mulți cei care au citit atâta. Asemenea multor tineri, am început cu acele cărți care-mi făceau plăcere. Dar am descoperit că, în timp, acest fapt îmi restrângea tot mai mult plăcerea, încât ajungeam să-mi petrec mai multe ore căutând asemenea cărți. Apoi mi-am gândit un plan de studiu, luând urma științelor obscure, una după alta, din zorii cunoașterii până în prezent. La un moment dat, am ajuns la capătul a tot

ce puteam citi în acest domeniu, așa că am început cu marele dulap de cărți făcut din abanos, din mijlocul încăperii pe care noi, cei din bibliotecă, o îngrijeam de trei sute de ani, în speranța că se va întoarce Autocratul Sulpicius (prin urmare, nimeni nu intră niciodată acolo), și am citit rând pe rând, timp de cincisprezece ani, toate cărțile, uneori isprăvind două pe zi.

— Minunat, Sieur, a murmurat Cyby în spatele nostru.

Mi-am zis că probabil omul auzise povestea de multe ori.

— Apoi s-a întâmplat ceea ce nu mai așteptam să se întâmple. Maestrul Gerbold a murit. Cu treizeci de ani înainte fusesem desemnat drept persoana ideală să-l urmez — date fiind înclinația mea, educația, experiența, tinerețea, legăturile familiale și ambiția. La vremea la care am ajuns cu adevărat succesorul său, nimeni n-ar fi putut fi mai puțin potrivit ca mine. Așteptasem atât de mult, încât nu mai știam altceva decât să aștept, iar mintea îmi era sufocată de povara unor cunoștințe inutile. Dar mi-am impus să îmi asum responsabilitățile și mi-am petrecut mult mai multe ore decât m-aș aștepta din partea ta să crezi încercând să-mi amintesc planurile și maximele notate de mine cu atât de mulți ani în urmă pentru eventuala mea succesiune.

Vocea i s-a stins, iar eu am știut că răscolea din nou într-o minte mai cuprinzătoare și mai întunecată chiar și decât marea lui bibliotecă.

— Dar vechiul meu obicei de a citi încă mă urmărea. Mi-am dăruit cărților zile și săptămâni întregi, timp în care ar fi trebuit să chibzuiesc la activitățile stabilimentului care

aștepta din partea mea să-l conduc. Apoi, la fel de brusc precum e bătaia orologiului, o nouă pasiune a pus stăpânire pe mine, înlocuind-o pe cea veche. Poate că ai și ghicit despre ce e vorba.

I-am spus că nu ghicisem.

— Citeam — sau așa îmi închipuiam — pe pervazul acelei ferestre arcuite de la etajul patruzeci și nouă, care dă spre... am uitat, Cyby. Spre ce dă fereastra aceea?

— Spre grădina tapițerilor, Sieur.

— Așa, acum mi-aduc aminte — pătratul acela mic de verde și cafeniu. Presupun că acolo usucă ei rozmarin, ca să-l pună în perne. Ședeam acolo, după cum spuneam, ședeam de câteva ronduri bune, când mi-am dat seama că de fapt nu mai citeam. O vreme n-am putut cu nici un chip să spun ce anume făcusem în tot acest răstimp. De câte ori încercam, nu-mi veneau în minte decât mirosuri, texturi și culori ce păreau să nu aibă nici o legătură cu nimic din ceea ce stătea scris în tomul pe care-l țineam în mâini. Într-un târziu, am realizat că, în loc să-l citesc, îl observasem ca pe un obiect fizic. Roșul de care-mi aminteam venea de la o panglică prinsă în capul cotorului, drept semn de carte. Textura care-mi gâdila degetele era aceea a hârtiei pe care fusese tipărită cartea. Mirosul din nări era de piele veche, încă purtând urme de ulei de mesteacăn. Abia atunci, când am văzut cărțile în sine, am început să înțeleg ce înseamnă să ai grijă de ele.

Mâna i s-a încleștat pe umărul meu.

— Avem aici cărți legate în piele de porc spinos, de kraken și de fiare dispărute de atâta vreme, încât cei mai mulți

dintre aceia care le studiază sunt de părere că alte urme decât fosilele nu mai există. Avem cărți legate în întregime în metale cu aliaje necunoscute, și cărți ale căror coperte sunt bătute în nestemate. Avem cărți copertate în lemn parfumat, ce au străbătut prăpastia de neimaginat între lumi — cărți cu atât mai prețioase, cu cât nimeni de pe Urth nu le poate citi. Avem cărți a căror hârtie este făcută din plante din care ies alcaloizi ciudați, încât cititorul, dând paginile, este dintr-odată cuprins de fantezii bizare și vise himerice. Cărți ale căror pagini nu sunt câtuși de puțin pagini, ci foițe foarte fine de jad alb, fildeș, sidef; și cărți ale căror pagini sunt frunze uscate ale unor plante necunoscute. Și mai avem cărți care nu sunt câtuși de puțin cărți așa cum le știe ochiul omenească, ci suluri, și tăblițe, și însemnări pe o sută de materii diferite. Există un cub de cristal — deși nu-ți mai pot spune unde anume se află — nu mai mare decât buricul degetului tău mare, care cuprinde mai multe cărți decât întreagă această bibliotecă. Îl poți găsi atârnat drept giuvaier de urechea unei prostituate, dar lumea întreagă nu are atâtea volume ca să le atârne de cealaltă ureche. Toate aceste lucruri le-am aflat, și mi-am dedicat viața ca să le păzesc. Timp de șapte ani m-am ocupat cu asta; și apoi, când problemele presante și superficiale ale conservării și-au găsit rezolvarea și eram pe punctul de a începe o cercetare generală a bibliotecii, prima de la înființarea ei, ochii au început să mi se scurgă din orbite. Cel care lăsase toate cărțile în grija mea m-a orbit, ca să știu în grija cui se află îngrijitorii.

— Dacă nu puteți citi scrisoarea pe care v-am adus-o, Sieur, am spus eu, voi fi bucuros să v-o citesc eu.

— Ai dreptate, a murmurat Maestrul Ultan. Am uitat de ea. O s-o citească Cyby — citește bine. Poftim, Cyby.

Am luat eu sfeșnicul, iar Cyby a despăturit pergamentul foșnitor, l-a ridicat în sus, ca pe o proclamație, și a început să citească, în timp ce stăteam toți trei într-un mic cerc de lumină, iar cărțile se îngrămădeau toate în jurul nostru.

— „De la Maestrul Gurloes, din Ordinul Căutătorilor Adevărului și Penitenței...”

— Cum? a făcut surprins Maestrul Ultan. Ești torționar, tinere?

I-am spus că asta eram, apoi a urmat o tăcere atât de lungă, încât Cyby a început să citească scrisoarea pentru a doua oară: „De la Maestrul Gurloes din Ordinul Căutătorilor...”

— Stai, a zis Ultan.

Cyby s-a întrerupt încă o dată; eu rămăsesem în aceeași poziție, ținând sfeșnicul și simțind cum îmi urcă sângele în obraji. Într-un târziu, Maestrul Ultan a vorbit din nou, cu o voce la fel de neutră ca și atunci când îmi zisese că Cyby citește bine:

— Nici nu-mi mai aduc aminte când am fost primit în ghilda noastră. Cunoști, presupun, metoda prin care ne recrutăm membrii.

Mi-am recunoscut ignoranța.

— În fiecare bibliotecă, după cum e regula din cele mai vechi timpuri, există o încăpere numai pentru copii. În ea se

țin cărți cu ilustrații viu colorate, care-i încântă atât de mult pe cei mici, și câteva povești simple, cu minuni și aventuri. Mulți copii vin în încăperile acestea, și atâta vreme cât stau înăuntru, nimeni nu le acordă nici o atenție.

L-am văzut ezitând și, cu toate că nu citeam nici o expresie pe chipul lui, am avut impresia că se temea că ceea ce urma să spună ar putea să-l facă pe Cyby să sufere.

— Totuși, din când în când, unul sau altul dintre bibliotecari observă câte un copil solitar, încă fraged ca vârstă, ieșind din încăperea copiilor... și părăsind-o în cele din urmă de tot. Un asemenea copil descoperă în final pe un raft de jos, dar mai dosnic, *Cartea de Aur*. N-ai văzut niciodată această carte și nici n-ai s-o vezi, căci ai trecut de vârsta la care să-ți cadă în mâini.

— Trebuie să fie foarte frumoasă, am spus eu.

— Este, într-adevăr. Dacă nu mă înșală memoria, coperta este din vatir negru, dar decolorat pe cotor. Multe coli se desprind acum și câteva planșe au fost furate. Dar este o carte cu totul minunată. Tare-aș vrea s-o regăsesc, deși toate cărțile sunt zăvorâte pentru mine acum. După cum ziceam, a continuat el, copilul descoperă *Cartea de Aur*. Atunci vin bibliotecarii — asemenea vampirilor, spun unii, dar sunt și din cei care spun că vin precum ursitoarele la botez. Îi vorbesc acelui copil, iar copilul li se alătură. Din acea clipă, poate să umble prin bibliotecă după voia inimii și în curând părinții nu mai știu nimic de el. Presupun că la fel stă treaba și în Ghilda Torționarilor.

— Noi îi luăm pe copiii care cad în mâinile noastre la o vârstă foarte fragedă, am zis eu.

— Și noi la fel, a murmurat bătrânul Ultan. Așa că nu prea avem dreptul să vă condamnăm. Citește mai departe, Cyby.

— „Din partea Maestrului Gurloes, din Ordinul Căutătorilor Adevărului și Penitenței, către Arhivarul Citadelei: Salutări, Frate. Prin vrerea unui tribunal, avem în paza noastră o persoană din rândul exultanților, și anume pe Chatelaine Thecla; și prin aceeași vrere Chatelaine Thecla va primi de la noi cele trebuincioase; și tot prin aceeași vrere îi vom oferi în detențiunea ei orice îi poate face viața mai tihnită, fără însă a trece de măsura bunului-simț și a prudenței. Pentru a-și omorî clipele până i se va sfârși timpul petrecut cu noi — sau mai curând, cum mi-a poruncit ea să spun, până când inima Autocratului, a cărui îngăduință nu cunoaște nici ziduri, nici oceane, se va îmblânzi față de ea, așa după cum se roagă ea — Chatelaine Thecla roagă ca Domnia Ta, în calitatea pe care o ai, să-i trimiți câteva cărți, care cărți sunt...”

— Sari peste titluri, Cyby, a zis Ultan. Câte sunt?

— Patru, Sieur.

— Nici o problemă, prin urmare. Continuă.

— „Pentru aceasta, Arhivarule, îți suntem adânc îndatorați.” Semnează „Gurloes, Mai-Marele Distinsului Ordin cunoscut drept Ghilda Tortionarilor.”

— Cunoști vreunul din titlurile de pe lista Maestrului Gurloes, Cyby?

— Trei, Sieur.

— Prea bine. Du-te și le ia, te rog. Al patrulea care e?

— *Cartea Minunilor de pe Urth și din Cer*, Sieur.

— Din ce în ce mai bine — e un exemplar la mai puțin de două lanțuri de-aici. Când le-ai strâns pe celelalte, ne întâlnim la ușa prin care acest tânăr, pe care mă tem că l-am reținut prea mult, a pătruns în depozit.

Am vrut să-i dau sfeșnicul înapoi lui Cyby, dar el mi-a făcut semn că pot să-l țin și a pornit-o cu pas mărunț de-a lungul unui culoar îngust. Ultan se îndrepta în direcție opusă, cu pași mari, și atât de siguri de parcă ochii săi ar fi văzut.

— Mi-o amintesc bine, a zis el. E legată în piele cafenie, marginile toate sunt aurite și are gravuri de Gwinoc, colorate apoi de mână. Se află pe al treilea raft de la podea, sprijinită de un in-folio în pânză verde — cred că e *Viețile celor șaptesprezece megaterii*, de Blaithmaic.

Mai ales ca să-i semnalez că nu-l părăsisem (cu toate că, fără îndoială, auzul lui ascuțit prindea sunetul pașilor mei în urmă-i), l-am întrebat:

— Ce este aceea, Sieur? Vreau să zic, acea carte despre cer și Urth.

— Cum poți să pui o asemenea întrebare unui bibliotecar? Pe noi, tinere, ne preocupă cărțile în sine, nu conținutul lor.

Nu mi-a scăpat urma de umor din glasul său.

— Cred că dumneavoastră, Sieur, cunoașteți conținutul fiecărei cărți de-aici.

— Mult spus. Dar *Minunile de pe Urth și din Cer* a fost o lucrare clasică acum trei sau patru sute de ani. Cuprinde aproape toate legendele bine cunoscute din vremurile străvechi. Pentru mine, cea mai interesantă este cea a Istoricilor — ea povestește despre o epocă în care fiecărei legende i se găsea drept sursă o întâmplare pe jumătate uitată. Cred că înțelegi paradoxul. Oare a existat legenda ca atare la vremea respectivă? Și dacă nu, cum a apărut?

— Sieur, nu există șerpi uriași ori femei zburătoare?

— O, ba da, a răspuns Maestrul Ultan, aplecându-se de spate în timp ce vorbea. Dar nu în legenda Istoricilor. Triumfător, a ridicat o carte mică, legată în piele scorojită: Uită-te la asta, tinere, vezi dacă am nimerit-o pe cea bună.

A trebuit să pun sfeșnicul pe podea și să mă ghemuiesc lângă el. Cartea din mâinile mele era atât de veche, țeapănă și mucegăită, încât părea imposibil să fi fost deschisă în ultimii o sută de ani, dar pagina de titlu confirma laudăroșenia bătrânului. Un subtitlu anunța următoarele: „O Antologie din surse tipărite ale secretelor universale dintr-o epocă atât de îndepărtată, încât înțelesul lor s-a pierdut în negura timpului...”

— Ei bine, am avut sau nu dreptate? a întrebat Maestrul Ultan.

Am deschis cartea la întâmplare și am citit: „... mijloace prin care un desen poate fi gravat cu asemenea măiestrie, încât, dacă ar fi distrus, întregul ar putea fi recreat dintr-o parte mică, iar acea parte mică ar putea fi oricare parte.”

Presupun că tocmai cuvântul „gravat” a fost cel care m-a făcut să mă gândesc la evenimentele la care fusesem martor în noaptea în care primisem chrisosul.

— Maestre, sunteți extraordinar, am răspuns eu.

— Nu sunt, dar mi se întâmplă rar să greșesc.

— Dumneavoastră, dintre toți oamenii, mă veți ierta dacă vă spun că am zăbovit o clipă pentru a citi câteva rânduri din această carte. Fără îndoială, Maestre, că aveți cunoștință despre necrofagi. Am auzit spunându-se că dacă devorează carnea morților, laolaltă cu o substanță oficială, pot să re trăiască viețile victimelor lor.

— Nu e înțelept să știi prea multe despre asemenea obiceiuri, a murmurat arhivarul, cu toate că, dacă mă gândesc să pătrund în mintea unui istoric precum Loman sau Her-mos...

În anii lui de nevedere, o fi uitat cât de vădit pot chipurile noastre să trădeze cele mai adânci sentimente pe care le nutrim. La lumina lumânărilor l-am văzut pe al său schimonosit de o asemenea agonie a patimii, încât, din decență, mi-am ferit ochii; vocea i-a rămas la fel de calmă ca un clopot solemn când a continuat:

— Dar din ceea ce am citit, ai dreptate, cu toate că nu-mi aduc aminte ca exemplarul pe care-l ai în mână să vorbească despre asta.

— Maestre, am zis eu, îmi dau cuvântul că nu v-aș bănui vreodată de așa ceva. Dar spuneți-mi un lucru — să presupunem că două persoane jefuiesc împreună o groapă mortuară și unul își ia mâna dreaptă a mortului ca pradă, celălalt

pe cea stângă. Oare cel care a mâncat mâna dreaptă are parte doar de jumătate din viața mortului, iar celălalt — de cealaltă jumătate? Și dacă așa stau lucrurile, ce s-ar întâmpla dacă ar mai veni și un al treilea și ar devora laba unui picior?

Dar Ultan mi-a zis:

— Ce păcat că ești torționar. Ar fi trebuit să te faci filosof. Nu, după cum înțeleg eu povestea asta nefastă, fiecare are parte de întreaga viață.

— Înseamnă că viața toată a unui om stă în mâna lui dreaptă la fel de mult ca și în cea stângă. Și în fiecare deget?

— Cred că fiecare participant trebuie să consume mai mult decât o îmbucătură pentru ca obiceiul acesta să aibă efect. Dar presupun că, măcar în teorie, ceea ce spui este corect. Întreaga viață este în fiecare deget.

O apucasem în direcția din care venisem. Deoarece spațiul dintre rafturi era prea îngust ca să mergem alături, o luasem eu înaintea lui, purtând sfeșnicul — dacă m-ar fi văzut un străin, cu siguranță ar fi gândit că eu îi luminam drumul.

— Dar, Maestre, am zis eu, cum se poate una ca asta? Dacă ar sta astfel lucrurile, ar însemna că viața asta se găsește în fiecare încheietură a fiecărui deget, ceea ce nu e cu puțință.

— Cât de mare este viața omului? a întrebat Ultan.

— Nu am de unde ști, dar oare nu e mai mare de-atât?

— O vezi de la început și te aștepti la multe. Eu însă mi-o amintesc de la celălalt capăt al ei, și știu cât de puțin a fost. Îmi vine să cred că din astă pricină creaturile acelea depravate care devorează leșuri caută mai mult. Dă-mi voie să te

întreb un lucru — știi că un fiu seamănă adeseori izbitor de mult cu tatăl său?

— Am auzit asta, da. Și cred că așa e, am răspuns.

N-am putut să nu mă gândesc la părinții pe care nu aveam să-i cunosc vreodată.

— Atunci, dacă fiecare fiu seamănă cu tatăl său, vei fi de acord că este cu puțință ca un chip să dăinuiască mai multe generații. Asta dacă fiul seamănă tatălui și fiul *său* seamănă cu el, și fiul aceluia fiu seamănă cu el, atunci al patrulea în linie, stră-strănepotul, seamănă cu stră-străbunicul.

— Da.

— Cu toate acesta, sămânța tuturor a fost conținută de o drahmă de fluid lipicios. Dacă n-au venit de-acolo, de unde au venit?

N-am putut răspunde la această întrebare, așa că mi-am continuat drumul frământându-mi mintea, până am ajuns la ușa prin care pătrunsesem la acest nivel, cel mai de jos, al bibliotecii. Aici ne-a întâmpinat Cyby, cu celelalte cărți cerute în scrisoare de Maestrul Gurloes. Le-am luat pe toate, m-am despărțit de Maestrul Ultan și am părăsit, foarte ușurat, atmosfera înăbușitoare a depozitelor bibliotecii. De atunci, m-am întors de multe ori la caturile de sus ale aceluia așezământ; dar niciodată n-am mai intrat în beciul ca un mormânt, și nici că mi-am dorit s-o fac.

Unul dintre cele trei volume aduse de Cyby era la fel de mare ca tăblia unei mese mici, lată de-un cubit și lungă de aproape doi; judecând după blazoanele imprimate pe coperta de saftian, am presupus că este istoria unei vechi familii

nobiliare. Celelalte cărți erau mult mai mici. O carte verde, cu puțin mai mare decât mâna mea și groasă cât degetul meu arătător, părea să fie o culegere de rugăciuni, plină de ilustrații în email, înfățișând pantocratori ascetici și ipostaze, cu halouri negre și veșminte asemănătoare gemelor. M-am oprit o vreme ca să mă uit la ele, bucurându-mă de o grădină mică și uitată, plină de lumina unui soare iernatic, și cu o fântână secată.

Înainte să apuc să deschid altă carte, am simțit că lăsasem copilăria în urmă. De mai bine de două ronduri plecasem să rezolv o treabă simplă, și în curând lumina avea să pălească. Am strâns cărțile și am luat-o din loc, grăbindu-mă să-mi întâlnesc destinul și, în cele din urmă, și pe mine însumi în persoana lui Chatelaine Thecla — lucru pe care la vremea respectivă nu-l știam.

VII

Trădătoarea

Sosise ora la care trebuia să duc mâncarea la calfele de serviciu în oubliette. Drotte era responsabil pentru primul cat, și pe el l-am lăsat la urmă, deoarece voiam să stau de vorbă cu el înainte să urc. Adevărul e că încă îmi vâjâia capul de toate gândurile stârnite de vizita la arhivar și voiam să-i vorbesc despre ele.

Nu l-am găsit nicăieri. Am pus tava și cele patru cărți pe masă și l-am strigat. O clipă mai târziu l-am auzit răspunzându-mi dintr-o celulă nu prea îndepărtată. Am fugit într-acolo și m-am uitat prin geamlâcul zăbreliat al ușii, așezat la nivelul ochilor; clienta, o femeie veștejită, de vârstă mijlocie, era întinsă pe pat. Drotte stătea aplecat asupra ei; pe podea se vedea sânge.

Era prea ocupat să-și întoarcă spre mine capul.

— Tu ești, Severian?

— Da, ți-am adus cina și cărțile pentru Chatelaine Thecla. Pot să te ajut cu ceva?

— O să-și vină în fire. Și-a sfâșiat rochia și a încercat să-și provoace o hemoragie ca să moară, dar am ajuns la timp. Lasă-mi tava pe masă, bine? Și poți să termini cu împărțitul mâncării în locul meu, dacă ai puțin răgaz.

Am ezitat. Ucenicii nu aveau voie să se ocupe de cei dați în grija ghildei.

— Haide. Tot ce trebuie să faci e să împingi tăvile prin deschizături.

— Am adus cărțile.

— Împinge-le și pe alea înăuntru.

Am rămas câteva clipe să mă uit la el, așa aplecat cum stătea peste femeia de pe pat; apoi m-am depărtat de ușă, am găsit tăvile ce mai trebuiau împărțite și m-am apucat să fac ceea ce mă rugase. Majoritatea clienților din celule aveau încă destulă putere să se ridice și să ia mâncarea după ce o împingeam înăuntru. Câțiva însă erau vlăguiți, așa că am lăsat tăvile în fața ușilor, ca să le ducă Drotte mai târziu înăuntru. Câteva femei aveau o înfățișare aristocratică, dar nici una nu părea să fie Chatelaine Thecla, nou-venita exultantă care trebuia tratată cu deferență — cel puțin deocamdată.

Ar fi trebuit să ghicesc că se afla în ultima celulă — pe lângă mobilierul obișnuit, un pat, un scaun și o măsuță, celula avea și un covor; în locul veșmintelor zdrențuite, cum purtau toți clienții, ea era îmbrăcată într-o rochie albă, cu mâneci largi. Marginile mânecilor și tivul erau din păcate murdare, dar rochia încă păstra un aer de eleganță la fel de

străin mie ca și celulei. Când am dat cu ochii de ea, Chate-laine Thecla broda ceva la flăcăruia unei lumânări, a cărei intensitate era sporită de un disc de argint; dar probabil că mi-a simțit privirea ațintită asupra ei. Mi-ar face plăcere acum să spun că fața ei nu trăda teamă, dar n-ar fi adevărat. Am citit groaza pe acel chip, deși stăpânită aproape perfect.

— E-n regulă, am zis. V-am adus mâncarea.

A dat din cap și mi-a mulțumit, apoi s-a ridicat în picioare și a venit la ușă. Era mai înaltă chiar decât mă așteptasem eu, aproape prea înaltă ca să poată sta dreaptă în celulă. Chipul ei, mai degrabă triunghiular decât în formă de inimă, îmi amintea de femeia care-l însoțise pe Vodalus în necropolă. Poate datorită ochilor ei mari și violeți, cu pleoapele umbrite în albastru, și a părului negru care, formând un V ce cobora mult în josul frunții, sugera gluga unei pelerine. Oricare ar fi fost motivul, am simțit pe loc că o iubesc — că o iubesc, cel puțin, în măsura în care un băietan prostuț poate să iubească. Dar fiind eu doar un băietan prostuț, nu știam acest lucru.

Mâna ei albă, rece, ușor umedă și inimaginabil de îngustă, a atins-o pe a mea când a luat tava.

— E mâncare obișnuită, i-am spus eu. Cred că puteți primi ceva mai bun dacă o să cereți.

— Nu porți mască, a zis ea. E prima față omenească pe care o văd aici.

— Sunt doar ucenic. Abia anul viitor voi primi masca.

A zâmbit, iar eu m-am simțit așa cum mă simțisem când fusesem în Atriumul Timpului și intrasem într-o cameră

caldă și primisem de mâncare. Avea dinți înguști, foarte albi, și o gură largă; ochii, adânci precum rezervorul de sub Bastionul Clopotului, străluceau atunci când zâmbea.

— Îmi pare rău, am spus. N-am auzit ce-ai spus.

Zâmbetul s-a ivit din nou și ea și-a înclinat într-o parte capul minunat.

— Ți-am spus că sunt fericită să-ți văd chipul și am întrebat dacă tu îmi vei aduce mâncarea și pe viitor, și voiam să știu ce mi-ai adus acum.

— Nu. Nu o voi aduce eu. Doar astăzi s-a întâmplat, pentru că Drotte e ocupat.

Am încercat să-mi amintesc ce-i adusesem de mâncare (pusesse tava pe măsută, unde nu mai puteam vedea conținutul prin grilajul geamlâcului). Dar nu mi-am putut aminti, deși îmi simțeam creierii fierbând din pricina efortului. În cele din urmă am spus cu voce pierdută:

— Ați face mai bine să mâncați. Dar cred că ați putea primi ceva mai bun dacă-l rugați pe Drotte.

— Chiar o să mănânc. Am fost mereu lăudată pentru silueta mea, dar crede-mă că mănânc asemenea unui lup hămesit.

A luat tava și mi-a înfățișat-o, ca și când știa că aveam nevoie de ajutor pentru a descifra misterele conținutului.

— Ăla-i praz, Chatelaine, am zis eu. Ce-i verde. Cafeniul e linte. Și aia-i pâine.

— „Chatelaine”? N-ar trebui să fii atât de ceremonios. Ești temnicerul meu, poți să-mi spui oricum poftești.

În ochii adânci se deslușea veselie.

— Nu doresc să vă insult, i-am zis eu. Dumneavoastră ați vrea să vă spun altfel?

— Spune-mi Thecla — acesta-mi este numele. Titlurile sunt pentru ocazii solemne, numele pentru cele nesolemne, iar cea de acum nu poate fi decât astfel. Presupun că va fi foarte solemnă atunci când îmi voi primi pedeapsa, nu-i așa?

— De obicei este, pentru exultanți.

— Va veni și un exarh, cred; dacă-l veți lăsa să intre. Îmbrăcat într-un veșmânt cu tot felul de petice purpurii. Și-or să mai vină și alții — poate și Starostele Egino. Ești sigur că asta este pâine?

A împuns-o cu un deget lung, atât de alb încât o clipă am avut impresia că pâinea îl va murdări.

— Da, am zis eu. Chatelaine a mai mâncat pâine, nu-i așa?

— Ca asta nu.

A cules felia străvezie și a rupt-o cu dinții, iute și fără să lase firimituri.

— Dar nu e rea. Zici că or să-mi aducă mâncare mai bună dacă le cer?

— Așa cred, Chatelaine.

— Thecla. Am cerut niște cărți — acum două zile, când am venit. Dar nu le-am primit.

— Le am chiar aici.

Am dat fuga la masa lui Drotte, le-am luat, apoi am strecurat-o pe cea mai mică prin deschizătură.

— Ah, minunat! Mai sunt și altele?

— Încă trei.

Cartea cafenie a-ncăput și ea prin deschizătură, dar celelalte două, cea verde și volumul in-folio cu blazoane pe co-pertă, erau prea late.

— O să deschidă Drotte ușa mai târziu și o să ți le dea, i-am spus eu.

— Tu nu poți? Este groaznic să mă uit prin ferăstruică și să le văd, și să nu le pot atinge.

— Nu am voie nici măcar să-ți dau de mâncare: Drotte ar trebui s-o facă.

— Și totuși ai făcut-o. În plus, tu le-ai adus. Nu trebuia să mi le și dai?

Am îngăimat un protest, știind că în principiu avea dreptate. Regula care interzicea ucenicilor să muncească în oubliette era menită să împiedice evadările; și știam că, deși era înaltă, femeia aceasta mlădie nu s-ar fi dovedit mai puternică decât mine, și chiar dacă ar fi izbutit să mă biruie, n-ar fi avut nici o șansă să iasă de-acolo fără să întâmpine rezistență. M-am dus la ușa celulei în care Drotte încă se ocupa de clienta care încercase să se sinucidă, și m-am întors cu cheile.

Stând în fața femeii, cu ușa celulei ei închisă și încuiată în spatele meu, m-am pomenit incapabil să scot un cuvânt. Am pus cărțile pe masă, lângă sfeșnic, strachina cu mâncare și carafa cu apă; abia aveau loc. Apoi am rămas în așteptare, știind că trebuie să plec dar nefiind în stare să mă urnesc.

— Nu vrei să ieși loc?

M-am așezat pe pat, lăsându-i ei scaunul.

— Dacă am fi în camerele mele din Casa Absolută, aş putea să-ţi ofer un loc mai comod. Din nefericire, niciodată nu m-ai vizitat când am locuit acolo.

Am clătinat din cap.

— Aici n-am cu ce să te servesc, decât cu asta. Îţi place linte?

— N-o să-ţi mănânc mâncarea, Chatelaine. În curând o să primesc şi eu cina, şi ce-i aici abia îţi ajunge ţie.

— Adevărat.

A luat un praz şi apoi, ca şi când n-ar fi ştiut ce să facă cu el, şi l-a vârât până în gâtlee, înghiţindu-l aşa cum înghite circarul vipere.

— Tu ce vei mânca? m-a întrebat.

— Praz, linte, pâine şi berbec.

— Aha, torţionarii capătă carne de berbec... în asta constă diferenţa. Cum te numeşti, Maestre Torţionar?

— Severian. N-o să ajute la nimic, Chatelaine. N-o să conteze.

— Ce anume? a zâmbit ea.

— Să te împrieteneşti cu mine. Nu ţi-aş putea reda libertatea. Şi nici n-aş face-o... chiar de-ai fi singurul meu prieten pe această lume.

— Nici nu credeam că ai putea-o face, Severian.

— Atunci de ce te osteneşti să vorbeşti cu mine?

A oftat şi toată bucuria i-a dispărut de pe chip, aşa cum părăseşte lumina soarelui piatra pe care cerşetorul încearcă să se încălzească.

— Cu cine altcineva să vorbesc, Severian? Se prea poate să stau de vorbă cu tine o vreme, câteva zile, câteva săptămâni, și apoi să mor. Știu ce gândești — că dacă aș fi la mine acasă, nu ți-aș arunca nici măcar o privire. Dar greșești. Nu poți să stai de vorbă cu toată lumea, pentru că sunt mulți pe lume, dar cu o zi înainte de a fi fost luată, am vorbit cu omul care-mi ține scara când încalec. Am vorbit cu el pentru că a trebuit să aștept, înțelegi, și apoi îmi spunea ceva interesant.

— Pe mine n-o să mă mai vezi. Drotte o să-ți aducă mâncarea.

— Nu tu? Întreabă-l dacă te lasă să mi-o aduci tu.

Mi-a luat mâna într-ale sale. Erau ca de gheață.

— O să încerc, am zis eu.

— Fă-o. Încearcă. Spune-i că vreau mâncare mai bună ca asta, și vreau să mi-o aduci tu — stai, o să-l rog chiar eu. Cui dă el socoteală?

— Maestrului Gurloes.

— O să-i spun celuiilalt — Drotte e numele lui? — că vreau să-i vorbesc Maestrului. Ai dreptate. Va trebui s-o facă. Autocratul s-ar putea să mă elibereze — nu se știe niciodată.

Ochii i-au scăpărat.

— O să-i spun lui Drotte că vrei să-i vorbești, să vină când are timp, am zis și m-am ridicat în picioare.

— Stai! Nu mă-ntrebi de ce mă aflu aici?

— Știu de ce ești aici, am zis și am deschis brusc ușa. Ca să fii torturată la un moment dat, asemenea celorlalți.

E o cruzime să spun așa ceva, și am spus-o fără să mă gândesc, așa cum fac tinerii, doar din pricină că asta aveam în cap. Însă era adevărat, și într-un anume fel eram bucuros, când am răsucit cheia în broască, de faptul că o spuseseam.

Avusesem adesea exultanți drept clienți. Când ajungeau la noi, cei mai mulți dintre ei își înțelegeau întrucâtva situația, așa cum o înțelegea acum și Chatelaine Thecla. Dar după ce treceau câteva zile fără să fie supuși la chinuri, speranța le învingea rațiunea și ei începeau să vorbească despre eliberare — ce sfori vor trage prietenii și rudele lor ca să le câștige libertatea și ce vor face ei când vor fi liberi.

Unul dorea să se retragă pe domeniul său și să nu mai tulbure niciodată curtea Autocratului. Altul se oferea să conducă o oaste de lăncieri pedestrași spre miazănoapte. Apoi calfele care făceau de serviciu în temniță auzeau povești despre câini de vânătoare și lande îndepărtate, și despre tot felul de jocuri de la țară, necunoscute în altă parte, care se jucau la umbra copacilor, din timpuri imemoriale. Femeile erau mai cu capul pe umeri în cea mai mare parte a timpului, dar chiar și ele începeau la un moment dat să vorbească despre iubiți sus-puși (înlăturați din funcții de luni sau ani întregi) care nu le-ar părăsi niciodată, și apoi despre dorința de a face copii sau de a adopta copii abandonați. Iar după ce li se dădeau nume acestor prunci care n-aveau să fie născuți niciodată, se știa că urmau curând povești despre veșminte: își vor face o nouă garderobă când vor fi eliberate, iar hainele vechi vor fi puse pe foc; vorbeau despre culori, despre cum vor născoci o modă nouă sau vor reînvia mode vechi.

În sfârșit venea și momentul, pentru bărbați și femei deopotrivă, când, în locul unei calfe care aducea mâncarea, apărea Maestrul Gurloes, urmat de trei sau patru calfe și uneori de-un judecător de instrucție și un fulgurator. Voiam s-o feresc pe Chatelaine Thecla de asemenea speranțe, dacă puteam. Am atârnat cheile lui Drotte de cuiul din perete, unde stăteau de obicei, și când am trecut pe lângă celula unde el spăla acum podeaua de sânge, i-am spus că femeia dorea să-i vorbească.

A treia zi am fost chemat la Maestrul Gurloes. Mă așteptasem să stau în picioare, așa cum stăm îndeobște noi, ucenicii, cu mâinile la spate, în fața mesei sale de lucru; dar el mi-a spus să iau loc și, scoțându-și masca de aur, s-a aplecat spre mine într-un fel ce dădea de înțeles că aveam o cauză comună și că dorea să fie prietenos.

— Acum o săptămână, sau mai puțin, te-am trimis la arhivar, a zis el.

Am încuviințat din cap.

— Când ai venit cu cărțile, înțeleg că le-ai dus chiar tu clienței. Așa e?

I-am explicat ce se întâmplase.

— Nimic rău în asta. Nu vreau să crezi că te voi pune la și mai multe munci pentru ceea ce-ai făcut, cu atât mai puțin să-ți aplic o corecție la fund. Măine-poimăine ajungi și tu calfă — când aveam vârsta ta, m-au pus să dau la manivela alternatorului. Treaba e, Severian, că această clientă este

sus-pusă, înțelegi? Vocea i-a devenit o șoaptă răgușită: Cu legături sus de tot.

I-am spus că înțelegem acest lucru.

— Nu-i doar o familie de armigeri. Ci-s de sânge nobil. S-a întors cu spatele la mine și, după ce a răscolit prin harabura de pe rafturile din spatele jilțului său, a scos o carte groasă. Ai vreo idee câte familii de exultanți există? m-a întrebat. Aici sunt înșirate numai cele încă în viață. Un compendiu al celor dispărute cred că ar avea nevoie de o întreagă enciclopedie. Eu însumi am făcut să piară câteva dintre ele. A izbucnit în râs și am râs și eu. Fiecărei familii îi este consacrată o jumătate de pagină. Și sunt șapte sute patruzeci și șase de pagini.

Am dat din cap în semn că am înțeles.

— Cele mai multe dintre ele nu au pe nimeni la curte — fie nu-și pot permite, fie se tem. E vorba de cele mici. Familiile mai mari trebuie să aibă: Autocratul vrea o concubină căreia să-i facă felul dacă ai ei încep să-i dea bătaii de cap. Autocratul nu poate să joace cărți cu cinci sute de femei. Ci numai cu vreo douăzeci. Restul vorbesc între ele, dansează și-l văd poate o dată pe lună, de la un lanț distanță.

L-am întrebat (făcând efortul să nu-mi tremure vocea) dacă Autocratul le și lua în patul său pe aceste concubine.

Maestrul Gurloes și-a dat ochii peste cap și și-a frecat bărbia cu o mână uriașă.

— Păi, ca să se păstreze decența, le au pe kaibite — așa se numesc femeile-umbre, fetele acelea de rând care arată asemenea castelanelor. Nu știu unde le găsesc, dar rolul lor e să

ia locul celorlalte. De bună seamă că nu sunt la fel de înalte. Maestrul Gurloes a chicotit, apoi a continuat: Am zis că le iau locul, iar când se întind în pat, diferența de înălțime nu se observă chiar atât de mult. Dar se povestește că adeseori se întâmplă tocmai invers de cum ar trebui. Nu fetele-umbre se supun în locul stăpânelor lor, ci stăpânele în locul slujnicilor. Însă Autocratul de acum, ale cărui fapte, până la ultima, aş putea zice, sunt mai dulci ca mierea în gurile celor din această gildă onorabilă, și nu cumva să uiți acest lucru — în cazul lui, aş putea zice, este mai mult decât îndoielnic, din câte înțeleg, că ar găsi plăcere în vreuna dintre ele.

Mi s-a luat o piatră de pe inimă.

— N-am știut lucrurile astea. E foarte interesant ce-mi spuneți, Maestre.

Maestrul Gurloes și-a înclinat capul pentru a-mi întări spusele și și-a împletit degetele peste pântec.

— Într-o bună zi, poate ai să te afli tu însuși la comanda gildei. Va trebui să cunoști atare lucruri. Când eram de vârstă ta — sau poate nițeluș mai tânăr — îmi plăcea să visez că prin venele mele curge sânge de exultant. Unii chiar au această origine, să știi.

M-a surprins, și nu pentru prima oară, gândul că Maestrul Gurloes și Maestrul Palaemon știau din ce familii veneau ucenicii și calfele mai tinere, deoarece ei consfințiseră primirea lor în gildă.

— Dacă și eu am asemenea origine sau nu, e un lucru pe care nu-l pot spune. Am fizicul unui călăreț, așa cred, și înălțimea puțin peste medie, în ciuda unei copilării grele.

Căci era mai greu, cu mult mai greu în urmă cu patruzeci de ani, ascultă-mă pe mine.

— Mi s-a spus asta, Maestre.

A oftat — un sunet şuiert, aşa cum scoate uneori o pernă de piele când te așezi pe ea.

— Dar, cu trecerea timpului, am ajuns să înţeleg că In-creatul, hărăzindu-mă unei cariere în gilda noastră, a făcut-o în folosul meu. Fără îndoială că în viaţa anterioară am avut ceva merite, aşa cum trag nădejde să am şi în cea de-acum.

Maestrul Gurloes a tăcut, aţintindu-şi (mi-a făcut mie impresia) privirea asupra maldărului de hârtii de pe masa lui, instrucţiunile juriştilor şi dosarele clienţilor. Într-un târziu, când tocmai voiam să-l întreb dacă mai avea ceva să-mi spună, a zis:

— În toţi anii aceştia, nu ştiu ca vreun membru al ghildei să fi fost supus torturilor. Din rândul celorlalţi însă, câte-va sute, aş zice.

Mi-am luat inima-n dinţi şi i-am zis o zicală bine cunoscută — mai bine să fii o broască râioasă ascunsă sub un pietroi decât un fluture zdrobit sub el.

— Aş zice că noi, cei din gildă, suntem mai mult decât broaştele râioase. Dar ar fi trebuit să adaug că, deşi am văzut cinci sute sau chiar mai mulţi exultanţi în temniţele noastre, niciodată până acum nu mi s-a dat în seamă pe cineva din acel cerc interior al concubinelor celor mai apropiate de Autocrat.

— Chatelaine Thecla aparţinea acelui cerc? Asta ai dat de înţeles mai adineaori, Maestre.

Întunecat la chip, a confirmat cu o mișcare a capului.

— N-ar fi atât de rău dacă ar fi supusă torturii cât mai repede cu putință, dar nu-i să fie. Poate peste câțiva ani. Poate niciodată.

— Credeți că va fi eliberată, Maestre?

— E un pion în jocul Autocratului cu Vodalus — până și eu știu atâta lucru. Sora ei, Chatelaine Thea, a fugit din Casa Absolută, ca să devină ibovnica lui. Or să negocieze un schimb cu Thecla, cel puțin o vreme, și cât durează negocierile astea, noi trebuie s-o hrănim bine. Dar nu prea bine.

— Înțeleg, am zis eu.

Nu mă simțeam deloc în apele mele, neștiind ce anume îi spusese Chatelaine Thecla lui Drotte și ce-i spusese Drotte Maestrului Gurloes.

— A cerut să i se aducă mâncare mai bună, iar eu am avut grijă să i se dea. A cerut și să aibă companie, iar când i-am spus că nu are voie să primească vizite, a insistat ca măcar unul dintre noi să-i țină companie din când în când.

Maestrul Gurloes a făcut o pauză, ca să-și șteargă fața lucitoare cu poala mantiei.

— Înțeleg, am zis eu.

Eram aproape sigur că înțelegeam și ceea ce avea să urmeze.

— Deoarece te-a văzut la față, a cerut ca tu să fii acela. I-am spus că o să stai cu ea cât mănâncă. Nu-ți cer încuviințarea — nu numai pentru că trebuie să te supui ordinele mele, dar și pentru că știu că ești loial. Ceea ce-ți cer este

să fii atent să nu-i stârnești nemulțumirea, și nici să n-o mulțumești peste măsură.

— Îmi voi da silința.

Am fost surprins să aud cât de stăpânită mi-era vocea.

Maestrul Gurloes a zâmbit, ca și când îi luasem o povară de pe umeri.

— Ai un cap bun, Severian, chiar dacă e încă tânăr. Ai fost vreodată cu o femeie?

Când vorbeam între noi, ucenicii, obiceiul era să născocim povești pe această temă, dar acum nu eram cu ucenicii, așa că am clătinat din cap.

— N-ai fost niciodată la vrăjitoare? Poate că-i mai bine așa. Ele m-au învățat ce-i de știut în privința relațiilor fierbinți, dar nu sunt sigur că le-aș mai trimite pe cineva așa cum am fost eu. S-ar putea însă ca Chatelaine să dorească să i se încălzească patul. Să nu care cumva s-o faci. Sarcina ei n-ar fi una obișnuită — o sarcină ne-ar putea obliga să amânăm torturarea ei, ceea ce ar dezonora gilda. Înțelegi ce spun?

Am încuviințat din cap.

— Băieții de vârsta ta se tulbură ușor. O să trimit pe cineva să te ducă acolo unde asemenea suferințe se tămăduiesc cât ai clipi.

— Cum doriți, Maestre.

— Ce? Nu merit mulțumirile tale?

— Mulțumesc, Maestre, am zis eu.

Gurloes era unul dintre cei mai complecși oameni pe care i-am cunoscut, căci era un om complex care încerca să fie un

om simplu. Ideea de simplitate nu a unui om simplu, ci a unui om complex. Așa cum un curtean se autoeducă pentru a deveni o persoană fermecătoare și implicată, pe jumătate maestru de dans și pe jumătate priceput într-ale diplomației, ba chiar și asasin dacă e nevoie, Maestrul Gurloes s-a modelat în așa fel încât să apară drept creatura netoată pe care un portărel sau un judecător se așteaptă s-o întâlnească atunci când îl convoacă pe mai-marele ghildei noastre — adică exact ceea ce un torționar adevărat nu poate fi nicio dată. Încordarea își spunea cuvântul; deși fiecare parte ce-l alcătua pe Gurloes era întocmai cum trebuie să fie, părțile nu se potriveau între ele. Obişnuia să bea mult și suferea de coşmaruri, dar coşmarurile îl chinuiau atunci când bea, ca și cum vinul, în loc să zăvorască uşile minţii sale, le deschidea larg, făcându-l să umble ca beat în orele târzii ale nopţii, în speranţa de a zări soarele nerăsărit încă, un soare ce ar alunga nălucile din încăperea lui spaţioasă şi i-ar îngădui să se îmbrace şi să trimită calfele la treburile lor. Uneori urca în vârful turnului nostru, deasupra tunurilor, şi aştepta acolo vorbind cu sine însuşi, uitându-se printr-o sticlă despre care se spune că e mai dură decât cremenea, pentru a zări primele raze. Era singurul din ghilda noastră — nici măcar Maestrul Palaemon nu făcea excepţie — care nu se temea de energiile ce existau acolo şi nici de gurile nevăzute care vorbeau uneori fiinţelor umane şi uneori altor guri din alte turnuri şi foişoare. Iubea muzica, iar în timp ce-o asculta, bătea cu mâna în braţul scaunului şi cu piciorul în podea, şi bătea dezlănţuit atunci când asculta o muzică ce-i plăcea în mod

deosebit și ale cărei ritmuri erau mult prea subtile pentru cadențele obișnuite. Mânca prea mult și prea rar, citea când credea că nimeni nu-l vede și îi vizita pe unii clienți, inclusiv pe un client de la nivelul trei, pentru a vorbi despre lucruri pe care nici unul dintre noi, care trăgeam cu urechea de afară, din coridor, nu le puteam desluși. Ochii săi scăpărau mai strălucitori decât ai oricărei femei. Pronunța greșit cuvinte dintre cele mai obișnuite: *urzică*, *salpinx*, *borderou*. Îmi este aproape cu neputință să vă spun cât de rău arăta când m-am întors, nu de mult, în Citadelă, cât de rău arată acum.

VIII

Cozerie

A doua zi, pentru prima oară, i-am dus Theclei cina. Am rămas cu ea preț de un rond, observat adesea, prin geamlâcul din ușa celulei, de către Drotte. Am jucat jocuri de cuvinte, ea dovedindu-se mult mai pricepută decât mine, și după o vreme am vorbit despre acele lucruri care — din câte se zvonește că povestesc cei ce s-au întors — s-ar afla dincolo de moarte. Thecla își amintea ce anume citise în cea mai mică dintre cărțile pe care i le adusesem: nu numai opiniile acceptate ale hierofanților, ci și varii teorii excentrice și eretice.

— Când o să fiu liberă, spunea ea, o să-mi întemeiez propria mea sectă. O să spun tuturor că filosofia pe care se fundamentează mi s-a revelat în timpul petrecut printre torționari. Și lumea o să mă asculte.

Am întrebat-o ce voia să propovăduiască.

— Faptul că nu există agathodaimon sau viață de apoi. Că mintea se stinge în moarte, așa cum se stinge-n somn, doar că mai mult.

— Dar cine vei spune că ți-a revelat toate acestea?

A clătinat din cap, apoi și-a proptit bărbia ascuțită pe dosul unei mâini, o poziție care-i scotea minunat în evidență linia grațioasă a gâtului.

— Încă nu m-am hotărât. Un înger de gheață, poate, sau o fantomă. Care dintre ei ar fi mai bun?

— Nu-i o contradicție aici?

— Exact.

Vocea îi era plină de plăcerea pe care i-o provoca întrebarea.

— Tocmai în această contradicție constă atracția acestei noi credințe. Nu se poate fonda o nouă teologie pe Nimic, și nimic nu reprezintă un fundament mai sigur ca o contradicție. Uită-te la mărețele succese ale trecutului — cei de atunci spun că zeitățile lor sunt stăpânii tuturor universurilor, și totuși au nevoie de bunici ca să-i apere, ca pe niște copii speriați de niște bieți pui de găină. Sau că autoritatea, care nu pedepsește pe nimeni atâta vreme cât mai există o șansă de îndreptare, îi va pedepsi pe toți când nu va mai exista nici o posibilitate ca cineva să se îndrepte.

— Lucrurile astea sunt mult prea complicate pentru mine.

— Ba nu. Ești la fel de inteligent ca majoritatea tinerilor, așa cred. Dar presupun că voi, torționarii, nu aveți nici o religie. Vi se cere să jurați că veți renunța la ea?

— Cătuși de puțin. Avem o protectoare celestă și datini, la fel ca orice altă ghildă.

— Noi nu avem, a zis ea. O vreme a părut să mediteze la această problemă. Apoi a continuat: Doar ghidele au, să știi, și armata, care e un fel de ghildă. Cred că ne-ar merge mai bine dacă am avea și noi așa ceva. Dar toate zilele de sărbătoare și nopțile de ajun s-au preschimbat în spectacole, ocazii pentru a purta rochii noi. Ți place asta?

S-a ridicat și și-a întins brațele, ca să-și arate veșmântul murdar.

— E foarte drăguță, m-am încumetat eu să observ. Broderia și felul în care perlele astea mici sunt cusute pe ea.

— E singura pe care-o am aici — o purtam când am fost luată. E pentru dineu, de fapt. Pentru târziu după-masa și înainte să se lase seara.

Eram sigur, i-am spus eu, că Maestrul Gurloes i-ar aduce și altele dacă l-ar ruga.

— Am și făcut-o — mi-a zis că a trimis câțiva oameni la Casa Absolută, ca să mi le aducă, dar pasămite n-au găsit casa, cu alte cuvinte, Casa Absolută se face că uită că exist. Oricum, este posibil ca toate veșmintele mele să fi fost trimise la castelul nostru din nord sau la una dintre vile. Maestrul Gurloes o să-l pună pe secretarul său să le scrie din partea mea.

— Știi pe cine a trimis? Casa Absolută trebuie să fie aproape la fel de mare ca și Citadela noastră, mă gândesc că este imposibil să nu fie găsită.

— Ba dimpotrivă, e foarte ușor. Deoarece nu poate fi văzută, poți să fii acolo și să n-ai habar, dacă nu ai noroc. În plus, drumurile fiind închise, tot ce au de făcut este să-și alerteze iscoadele să-l îndrume într-o direcție greșită pe cel care vine, iar iscoade au peste tot.

Am început s-o întreb cum e posibil să fie invizibilă Casa Absolută (pe care întotdeauna mi-o imaginasem drept un palat întins, cu turnuri strălucitoare și săli acoperite de domuri); dar Thecla se gândea la cu totul altceva și-și mângâia o brățară în formă de kraken, un kraken ale cărui tentacule se înfășurau în jurul cârnii albe a brațului ei; drept ochi avea două smaralde caboșon.

— Mi-au dat voie s-o păstrez, e foarte valoroasă. Făcută din platină, nu din argint. Chiar m-am mirat.

— Nimeni de-aici nu poate fi mituit.

— Ar putea fi vândută în Nessus, ca să cumpăr haine. A încercat vreun prieten de-al meu să mă vadă? Știi ceva, Severian?

Am clătinat din cap.

— Nu li s-ar da voie înăuntru.

— Am înțeles, dar s-ar putea ca cineva să încerce. Știi că majoritatea celor din Casa Absolută habar n-au de existența acestui loc? Văd că nu mă crezi.

— Vrei să spui că nu știu de Citadelă?

— De ea știu, de bună seamă. Anumite părți din ea sunt deschise tuturor, și oricum nu se poate să nu vezi fleșele dacă ajungi în partea sudică a orașului locuit, indiferent pe ce mal al râului te-ai afla. A izbit cu mâna în peretele de metal al

celulei. Nu știu de *asta* — sau cel puțin mulți dintre ei ar nega că încă mai există.

Era o mare, foarte mare castelană, iar eu eram cu mult mai jos decât un sclav (adică în ochii oamenilor de rând, care nu prea înțeleg rangurile gildei noastre). Totuși, după expirarea timpului, când Drotte a bătut în ușa răsunătoare, eu am fost cel care m-am ridicat și am părăsit celula, și curând respiram din nou aerul curat al serii, în vreme ce Thecla a rămas în celulă, ascultând gemetele și țipetele celorlalți. (Deși celula ei se găsea la o oarecare distanță de casa scării, Thecla auzea râsetele de la al treilea cat atunci când nu avea pe nimeni cu care să stea de vorbă.)

În *acea seară*, în dormitorul nostru, am întrebat dacă știa careva numele calfelor pe care le trimisese Maestrul Gurloes să caute Casa Absolută. Nimeni nu le știa, dar întrebarea mea a stârnit o discuție animată. Deși nici unul dintre băieți nu văzuse locul cu pricina, nici măcar nu cunoștea pe cineva care să-l fi văzut, toți auziseră povești. Cele mai multe pomeneau despre bogății fabuloase — platouri de aur, valtrapuri din mătase și altele de acest soi. Mai interesant era felul în care era descris Autocratul — un fel de monstru, dacă te luai după tot ce se spunea; era înalt când stătea în picioare, de statură potrivită când ședea, bătrân, tânăr, femeie deghi-zată în bărbat, și tot așa. Dar încă și mai fantastice erau poveștile despre vizirul său, Părintele Inire, care arăta ca o maimuță și era cel mai bătrân om din lume.

Abia de prinsesem cu adevărat gust de a ne povesti unii altora tot felul de minuni, când s-a auzit o bătaie în uşă. Cel mai tânăr dintre noi a deschis-o, şi l-am văzut pe Roche — îmbrăcat nu în pantalonii şi pelerina negre ca funinginea, aşa cum cerea regulamentul ghildei, ci în haine obişnuite, deşi nou-nouţe şi elegante — pantaloni, cămaşă, haină. Mi-a făcut semn şi, când am ajuns la uşă ca să vorbesc cu el, mi-a dat de înţeles că trebuie să-l urmez.

Coborând scările, mi-a spus:

— Mă tem că l-am speriat pe puştiul ăla. Nu ştie cine sunt.

— În hainele astea în nici un caz, i-am zis eu. Şi-ar aminti de tine dacă te-ar vedea îmbrăcat în veşmintele tale obişnuite.

I-au făcut plăcere vorbele mele şi a izbucnit în râs.

— Ştii, mi s-a părut atât de ciudat să trebuiască să bat la uşa aceea. Ce zi e azi? Optsprezece — mai puţin de trei săptămâni. Tu cum o duci?

— Destul de bine.

— Mi se pare că struneşti ceata. Secundul tău e Eata, nu-i aşa? Mai are patru ani până ajunge calfă, aşa că o să fie căpitan încă trei ani după tine. E bine să câştige experienţă, şi-mi pare rău că tu n-ai prea avut parte de aşa ceva înainte să preiei funcţia. Ți-am stat în drum, dar la vremea respectivă nu mi-am dat seama de asta.

— Roche, încotro mergem?

— Ei bine, mai întâi jos, în cabina mea, ca să te îmbraci. Eşti nerăbdător să devii calfă, Severian?

Ultimele cuvinte le rostise peste umăr, în timp ce tropăia în jos pe scări, în fața mea, și nu a așteptat să-i răspund.

Costumul meu era la fel ca al lui, doar că avea alte culori. Aveam și paltoane, și șepci.

— O să-mi mulțumești că le ai, mi-a zis el în timp ce îmbrăcam paltonul și-mi puneam șapca. E frig afară și stă să ningă.

Mi-a întins un fular și mi-a zis să-mi descalț pantofii mei vechi și să-mi pun o pereche de cizme.

— Sunt cizme de calfă, am protestat eu. Nu pot să port așa ceva.

— Lasă vorba și încălță-le. Toată lumea poartă cizme negre. N-o să observe nimeni. Îți vin bine?

Îmi erau prea mari, așa că m-a pus să-mi trag o pereche de șosete de-ale lui peste ale mele.

— Acum, eu trebuie să țin punga cu bani, dar cum se poate întâmpla oricând să ne rătăcim unul de altul, ar fi bine să ai și tu câțiva asimi la tine.

Mi-a pus monedele în palmă.

— Gata? Să mergem. Aș dori să ne întoarcem, dacă putem, cât să mai apuc să trag un pui de somn.

Am părăsit turnul și, înfolfiți în vestimentația noastră ciudată, am ocolit Bastionul Vrăjitoarelor, ca să ajungem la aleea acoperită ce ducea pe lângă turnul martello până în Curtea Spartă, cum se numea curtea aceea. Roche avusese dreptate: începuse să ningă, cu fulgi pufoși, mari cât buricul degetului meu mare, coborând atât de încet din văzduh încât aveai impresia că de ani de zile tot cădeau. Vântul nu bătea,

iar eu auzeam scârțâitul cizmelor care pângăreau veșmântul nou și subțire al lumii familiare.

— Ai noroc, a zis Roche. Nu știi ce-ai făcut și ce-ai dres, însă îți mulțumesc.

— Făcut și dres ce?

— Mersul la Echopraxia, și câte-o femeie pentru fiecare. Știu că știi — Maestrul Gurloes mi-a zis că ți-a spus.

— Am uitat, și oricum nu eram sigur că vorbește serios. Mergem pe jos? Trebuie să fie foarte departe.

— Nu-i chiar atât de departe pe cât ai crede, dar ți-am spus că avem bani. La Poarta Amară or să fie fiacre. Întotdeauna sunt — oamenii vin și pleacă tot timpul, deși în ungherul nostru n-am crede una ca asta.

De dragul conversației, i-am spus ce auzisem de la Chataine Thecla: aume că mulți din cei care locuiau în Casa Absolută habar n-aveau de existența noastră.

— Așa e, sunt sigur, a spus el. Când îți petreci copilăria în gildă, aceasta ți se pare centrul lumii. Dar după o anumită vârstă — îți spun din propria mea experiență, și știu că mă pot bizui pe tine să nu duci vorba — te luminezi la minte și descoperi că, la urma urmei, nu e chiar buricul universului, ci doar o afacere bine plătită, detestată de ceilalți, în care s-a întâmplat să te nimerești.

După cum prezisese Roche, în Curtea Spartă așteptau trei trăsură. Una era a unui exultant — avea blazoane pictate pe uși, iar caii erau îngrijiți de palfrenieri în livrele fistichii — dar celelalte două erau fiacre, mici și simple. Vizitiii, cu capetele acoperite de căciuli de blană trase pe ochi, stăteau

aplecați asupra unui foc pe care-l aprinseseră pe pietrișul străzii. Văzut de la distanță, prin zăpada care cădea, focul nu părea mai mare decât o scânteie.

Roche a făcut semn cu mâna și a strigat, iar un vizitiu a sărit pe capră, a dat bice cailor și a venit huruind în întâmpinarea noastră. După ce am urcat, l-am întrebat pe Roche dacă vizitiul știa cine suntem, iar el a spus:

— Suntem doi optimați care au avut treburi în Citadelă și acum se îndreaptă spre Echopraxia ca să-și petreacă seara în plăceri. E tot ce știe și tot ce trebuie să știe.

M-am întrebat dacă Roche avea mai multă experiență în asemenea plăceri decât mine. Nu prea-mi venea să cred. În speranța că voi descoperi dacă vizitase vreodată destinația noastră, l-am întrebat unde se află Echopraxia.

— În Cartierul Algedonic. Ai auzit de el?

Am dat din cap, spunându-i că Maestrul Palaemon po-
menise odată că era una dintre cele mai vechi părți ale orașului.

— Nu chiar. Mai departe, în sud, sunt zone încă și mai vechi, o pustietate de piatră unde trăiesc doar omofagi. Pe vremuri, Citadela se afla la oarecare distanță la nord de Nessus, știai asta?

Am clătinat din cap.

— Orașul crește și tot crește în susul râului. Armigerii și optimații vor apă mai pură — nu pentru a o bea ei, ci pentru a-și umple iazurile în care să se scalde și să se plimbe cu barca. Unde mai pui că, dacă trăiești prea aproape de mare, devii oarecum suspect. Prin urmare, părțile de jos ale

oraşului, unde apa e cea mai rea, sunt rînd pe rînd abandonate. În cele din urmă, se impune legea şi cei care nu se mută se feresc să aprindă focuri, temându-se de ceea ce li se poate întîmpla dacă e zărit fumul.

Priveam afară pe geam. Trecusem deja printr-o poartă necunoscută mie, pe lângă străjeri ce purtau coifuri; încă ne aflam în Citadelă, coborînd pe o ulicioară îngustă, mărginită de-o parte şi de alta de şiruri de ferestre oblonite.

— Când eşti calfă, poţi merge în oraş oricând pofteşti, cu condiţia să nu fii de serviciu.

Ştiam lucrul ăsta, de bună seamă; dar l-am întrebat pe Roche dacă lui îi plăcea.

— Plăcut e prea mult spus... M-am dus doar de două ori, ca să fiu sincer. Plăcut nu, interesant da. Bineînţeles că acolo se ştie cine eşti.

— Ai spus că vizitiul nu ştie.

— Mă rog, probabil că el nu ştie. Vizitiii se duc peste tot în Nessus. Pot locui oriunde şi să n-ajungă în Citadelă decât o dată pe an. Dar localnicii ştiu. Soldaţii vorbesc. Ei ştiu întotdeauna şi întotdeauna vorbesc, aşa zice toată lumea. Ei au voie să-şi poarte uniforma atunci când ies în oraş.

— Ferestrele astea sunt toate întunecate. Nu cred că locuieşte cineva în partea asta a Citadelei.

— Totul se împruţinează. Şi nu se prea poate face nimic în această privinţă. Mai puţină mâncare înseamnă mai puţini oameni, până la venirea Soarelui Nou.

În ciuda frigului, simţeam că mă sufoc în fiacru.

— Mai e mult? am întrebat.

Roche a chicotit.

— E normal să fii ușor speriat.

— Nu-s speriat.

— Ba ești. Relaxează-te. E firesc. Nu te speria că ești speriat, dacă înțelegi ce vreau să spun.

— Sunt foarte calm.

— Poate să se termine iute, dacă asta vrei. Nu trebuie să-i vorbești femeii dacă nu vrei. Oricum nu-i pasă. Bineînțeles, va sta de vorbă cu tine dacă vrei. Tu plătești — adică eu plătesc, dar principiul este același. Va face ce vrei, în limitele bunului-simț. Dacă o lovești sau o legi, o să te taxeze mai mult.

— Se fac și lucruri dintr-astea?

— Mă rog, amatorii. Nu m-am gândit că tu ai vrea s-o faci și nu cred că cineva din ghildă o face, poate doar dacă e beat. A tăcut o clipă, apoi a adăugat: Femeile încalcă legea, așa că nu se pot plânge.

Alunecând primejdios pe uliță, fiacrul a intrat pe o ulicioară încă și mai strâmtă, care se îndrepta întortocheat spre răsărit.

IX

Casa Azurie

Destinația noastră era una din acele structuri cu caturi adăugate care pot fi văzute în părțile mai vechi ale orașului (și, din câte știu, numai acolo), unde aglomerarea și legarea între ele a ceea ce inițial fuseseră clădiri separate dau naștere unei babilonii de aripi ieșite mult în afară și de stiluri arhitectonice, cu vârfuri și foișoare acolo unde primii constructori nu gândiseră altceva decât acoperișuri. Ninsese mai mult aici — sau poate doar se întetise ninsoarea de când călătoream. Zăpada înconjura porticul înalt cu mormane de alb fără nici o formă anume, atenua și estompa conturul intrării, transforma pervazurile în perne, masca și înveșmânta cariatidele de lemn care sprijineau acoperișul, părea să promită liniște, siguranță și discreție.

Prin ferestrele de jos se zărea o lumină galbenă, difuză; cele de la caturile de sus erau întunecate. În ciuda covorului de nea, cineva dinăuntru ne-a auzit pașii. Ușa, lată, veche,

mâncată de vreme, s-a dat de perete înainte ca Roche să apuce să ciocănească. Am intrat și ne-am pomenit într-o cămăruță îngustă, ca o casetă de bijuterii, ai cărei pereți și tavan erau tapisați cu satin albastru vătuit. Persoana care ne deschisese ușa purta pantofi cu talpă groasă și un veșmânt galben; părul scurt și alb era pieptănat lins pe spate, dezvelind o frunte lată, bombată, deasupra unui chip spân, fără urmă de rid. Trecând pragul pe lângă acest bărbat, am descoperit că priveam în ochii lui ca și când aș fi privit printr-o fereastră. Într-adevăr, ai fi zis că sunt de sticlă, atât păreau de lustruiți, fără nici o vinișoară — asemenea unui cer pe timp de vară secetoasă.

— Aveți noroc, a spus el, dându-ne fiecăruia câte un pocal. Nu sunteți decât Domniile Voastre aici.

— Nu mă îndoiesc că fetele se simt singure, a zis Roche.

— Așa e. Zâmbiți... văd că nu mă credeți, dar așa e. Se plâng atunci când au prea mulți vizitatori, dar sunt triste când nu vine nimeni. În seara asta, fiecare va încerca să vă fascineze. O să vedeți. Vor vrea să se laude, după ce veți fi plecat, că au fost alese de Domniile Voastre. Unde mai pui că amândoi sunteți tineri chipeși. A tăcut și, cu toate că nu stăruia cu privirea, părea să-l cerceteze pe Roche mai cu atenție. Ați mai fost aici, nu-i așa? Îmi amintesc de părul dumneavoastră roșu și de obrajii îmbujorați. Departe la miazăzi, în limbile de pământ de-acolo, sălbaticii pictează un spirit al focului ce vă seamănă. Iar prietenul dumneavoastră are chipul unui exultant... asta le place tinerelor mele femei cel mai mult. Înțeleg de ce l-ați adus aici.

Avea o voce de tenor sau de contralto.

S-a deschis o altă uşă. Pe ea, o inserţie de vitraliu înfăţişând Ispitirea. Am pătruns într-o încăpere ce părea (fără îndoială şi din pricina micimii celei pe care tocmai o părăsisem) mult mai spaţioasă decât ne-am fi imaginat că putea încăpea în acea clădire. Tavanul înalt era ornamentat cu ghirlande din mătase albă — cel puţin aşa dădea impresia — care-o făceau să semene cu un pavilion. Doi pereţi aveau colonade — doar aparente, presupusele coloane fiind de fapt jumătăţi de pilaştri rotunzi lipiţi de tencuiala albastră, iar arhitravele doar stucatură; dar dacă stăteai în mijlocul încăperii, efectul era impresionant şi aproape fără cusur.

La capătul îndepărtat al acestei încăperi, opus ferestrelor, se găsea un jilţ cu spătar înalt, un fel de tron. Gazda noastră s-a instalat în el şi aproape imediat am auzit un clinchet de clopoţel răsunând undeva în casă. Aşezaţi pe două jilţuri mai modeste, Roche şi cu mine am aşteptat în tăcere până s-au stins ecourile clare. De afară nu răzbătea nici un zgomot, cu toate acestea simţeam cum cade ninsoarea. Vinul promitea să alunge frigul şi, din câteva înghiţituri, am golit pocalul. Mă simţeam ca şi când aşteptam începutul unei ceremonii în capela căzută în ruină, doar că totul era mai puţin real şi totodată mai serios.

— Chatelaine Barbea, a anunţat gazda.

În încăpere a intrat o femeie înaltă. Avea o ținută atât de mândră şi era îmbrăcată atât de frumos şi de îndrăzneţ, încât mi-au trebuit câteva minute ca să-mi dau seama că nu putea să aibă mai mult de şaptesprezece ani. Chipul oval şi

desăvârșit, ochi limpezi, nas mic și drept, și o gură mică, ce părea și mai mică datorită machiajului. Părul avea aproape nuanța aurului șlefuit, încât ai fi zis că e o perucă din sârmă de aur.

S-a oprit la un pas sau doi de noi, începând să se răsucească încet și să ia zeci de poziții, una mai grațioasă decât alta. La vremea respectivă, nu văzusem încă o dansatoare profesionistă; nici măcar acum nu cred că am văzut o altă ființă mai frumoasă ca ea. N-am cuvinte să descriu ce am simțit atunci, privind-o în acea încăpere ciudată.

— Toate frumusețile curții se află aici numai pentru Domniile Voastre, a zis gazda. Aici, în Casa Azurie, aduse noaptea pe calea aerului, dintre ziduri de aur, pentru a se desfrâna întru plăcerea Domniilor Voastre.

Eram pe jumătate hipnotizat, dar cuvintele acestea uluitoare mi s-au părut rostite cu toată seriozitatea.

— Nu vorbiți serios, am îndrăznit eu.

— Ați venit aici pentru plăcere, nu-i așa? Și dacă la distracție se adaugă și puțină visare, de ce să refuzați?

Între timp, fata cu păr de aur își continua dansul molcom, neacompaniat de muzică.

Clipele se topeau una în alta.

— Vă place? a întrebat gazda. O alegeți?

Eram pe punctul de a zice — de fapt de a țipa, simțind cum tânjește în mine tot ce tânjise vreodată după o femeie — că o aleg. Înainte să-mi iasă vorbele pe gură, Roche a spus:

— Să mai vedem câteva.

Fata și-a încheiat dansul imediat, a făcut o reverență și a părăsit camera.

— Puteți avea mai multe odată, să știți. Separat sau împreună. Avem și paturi foarte late.

Ușa s-a deschis din nou.

— Chatelaine Gracia.

Deși această fată părea cu totul diferită, în multe privințe îmi amintea de „Chatelaine Barba” pe care o văzusem înainte. Părul îi era tot atât de alb ca fulgii care pluteau în dreptul ferestrelor, dând încă și mai multă tinerețe chipului ei tânăr și făcând ca pielea ei să pară și mai oacheșă. Avea (sau părea să aibă) sâni mai mari și buze mai generoase. Și totuși simțeam că era extrem de posibil să fie una și aceeași femeie care, în cele câteva clipe dintre ieșirea celeilalte și intrarea acesteia, și-a schimbat toaleta și peruca, și și-a închis la culoare obrazul cu sulemeneli. Un gând absurd, cu toate acestea conținea o sămânță de adevăr, ca atâtea alte absurdități. Era ceva în ochii ambelor femei, în expresia gurilor lor, în ținută și în fluiditatea gesturilor lor, care nu se deosebea prin nimic de la una la alta. Îmi amintea de ceva ce văzusem în altă parte (nu-mi puteam aminti unde), și totuși era ceva nou și simțeam cumva că acel ceva cunoscut de mine înainte era ceea ce-mi doream.

— Eu pe asta o aleg, a zis Roche. Acum să găsim una pentru prietenul meu.

Fata oacheșă, care nu dansase așa cum făcuse prima, ci stătuse doar cu un zâmbet abia schițat, făcând reverențe și răsucindu-se în mijlocul încăperii, și-a permis acum să

zâmbească ceva mai deschis, s-a îndreptat spre Roche, s-a așezat pe brațul jilțului său și a început să-i susure în ureche.

Când ușa s-a deschis a treia oară, gazda a spus:

— Chatelaine Thecla.

Și într-adevăr, ea părea să fie, întocmai așa cum mi-o aminteam — cum de reușise să evadeze, nu-mi puteam explica. În cele din urmă, rațiunea mai curând decât observația mi-a spus că greșeam. Nu știu ce diferențe aș fi putut remarca dacă cele două ar fi stat una lângă alta, deși fără doar și poate această femeie era întrucâtva mai scundă.

— Pe ea o doriți, prin urmare, a zis gazda.

Nu-mi aminteam să fi scos un cuvânt.

Roche s-a ridicat, apropiindu-se cu o tașcă de piele, anunțând că el va plăti pentru amândoi. M-am uitat atent la monede, pe măsură ce le scotea, așteptând să văd scăpărarea unui chrisos. Dar nu s-a ivit — nu erau decât câțiva asimi.

„Chatelaine Thecla” mi-a atins mâna. Mirosea mai puternic a parfum decât Thecla cea adevărată; dar era aceeași aromă, ce mă ducea cu gândul la un trandafir care arde.

— Vino, mi-a spus ea.

Am urmat-o. Am străbătut un coridor slab luminat și câtuși de puțin curat, apoi o scară îngustă. Am întrebat-o câte frumuseți de la curte erau acolo, iar ea s-a oprit, uitându-se în jos spre mine, cu o privire piezișă. Era pe chipul ei ceva ce putea să semene cu vanitate satisfăcută, iubire sau acea emoție mai neclară pe care o simțim când ceea ce a fost o competiție devine împlinire.

— În seara aceasta, foarte puține. Din pricina zăpezii. Am venit într-o sanie cu Gracia.

Am încuviințat din cap. Eram convins că știam că venise doar de pe o străduță sărăcăcioasă din apropierea casei în care ne aflam în acea seară, și mai mult ca sigur pe jos, cu un șal pe cap și mușcată de frig prin pantofii scâlțiați. Totuși, ceea ce mi-a spus ea avea mai multă putere asupra mea decât realitatea: parcă vedeam destrierii asudați galopând prin ninsoarea deasă, mai iuți decât orice mașinărie, cu vântul şuierând în jur, și femeile tinere, frumoase, satisfăcute, învelite în blănuri de samur și linx, desenându-se întunecate pe pernele din catifea roșie.

— Nu vii?

Ajunsese deja în capul scărilor, aproape n-o mai vedeam. Cineva îi vorbea, numind-o „prea iubită mea soră”, și după ce-am mai urcat câteva trepte, am văzut o femeie semănând mult cu aceea, cu fața în formă de inimă și cu glugă neagră, care-l însoțise pe Vodalus. Femeia aceasta nu mi-a aruncat nici măcar o privire, iar când i-am făcut loc să treacă, a coborât scările în fugă.

— Vezi acum ce-ai fi putut avea dacă ai mai fi așteptat să intre încă una?

Un zâmbet pe care-l știam din altă parte a licărit într-un colț al gurii curtezanei mele.

— Tot pe tine te-aș fi ales.

— Asta chiar mă face să râd — hai, hai cu mine, doar nu vrei să rămâi în holul ăsta unde ai zice că suflă vântul. Pe

fața ta nu s-a citit nimic, dar ochii mai aveau puțin și-ți ieșeau din orbite. E drăguță, n-am ce zice.

Femeia care arăta ca Thecla a deschis o ușă iar în clipa următoare m-am pomenit într-un iatac mic de tot, cu un pat imens. O cădelniță stinsă atârna de tavan, prinsă într-un lanț argintat; într-un colț, un lampadar răspândea o lumină roșie. Se mai găseau acolo o masă de toaletă cu oglindă și un garderob îngust; iar noi abia mai aveam loc să ne mișcăm.

— Ți-ar plăcea să mă dezbraci?

Am încuviințat din cap și am întins mâinile spre ea.

— Atunci te previn să fii atent cu hainele mele. Asta se închide la spate, a zis ea, răsucindu-se. Începi de sus, de la ceafă. Dacă te tulburi prea tare și rupi ceva, o să te pună să plătești — să nu zici că nu te-am prevenit.

Degetele mele au găsit o copcă mică. Am desfăcut-o.

— Îmi vine să cred, Chatelaine Thecla, că ai destule haine.

— Am. Dar îți imaginezi că vreau să mă întorc la Casa Absolută cu o rochie ruptă?

— Cu siguranță ai alte rochii și aici.

— Câteva, dar nu pot ține multe în locul ăsta. De câte ori plec, cineva vine și-mi ia lucrurile.

Materialul peste care-mi treceam degetele și care păruse atât de minunat și de luxos în camera de jos, cea albastră cu pilaștri, era subțire și ieftin.

— Nimic de satin, presupun, am zis, desfăcând următoarea capsă. Nici blană de samur, nici diamante.

— De bună seamă că nu.

M-am dat un pas înapoi. (Aproape mă lipisem cu spatele de ușă.) N-avea nimic din Thecla. Asemănarea era pur întâmplătoare — un gest, ceva din croiala rochiei. Mă afluam într-o odăiță rece, privind la gâtul și umerii goi ai unei biete femei tinere ai cărei părinți, poate, primeau recunoscători o parte din arginții prăpădiți ai lui Roche, prefăcându-se că nu știu unde se duce fiica lor noaptea.

— Nu ești Chatelaine Thecla, am zis eu. Ce faci aici cu tine?

Vocea mea spunea mai multe decât intenționasem eu. Ea s-a răsucit spre mine și materialul subțire al rochiei îi alunecă de pe sâni. Am văzut teama licărind pe chipul ei, ca și când ar fi fost proiectată de o oglindă; probabil că mai fusese în situația asta și se terminase prost pentru ea.

— Eu sunt Thecla, a zis ea. Dacă tu vrei să fii.

Am ridicat mâna și ea s-a grăbit să adauge:

— Sunt oameni aici care să mă apere. Nu trebuie decât să strig. O dată mă poți lovi, dar nu mai apuci a doua oară.

— Nu-i adevărat.

— Ba da. Sunt trei bărbați.

— Nu-i nici unul. Etajul ăsta e pustiu și rece — crezi că n-am băgat de seamă ce liniște e? Roche și fata lui au rămas jos și probabil au primit o cameră mai bună, pentru că el e cel care a plătit. Femeia pe care am văzut-o în capul scărilor pleca, și înainte să plece voia să-ți spună ceva. Uite — am prins-o de talie și am ridicat-o în aer. Hai, țipă! N-o să vină nimeni.

Tăcea. Am lăsat-o să cadă pe pat și, după o clipă, m-am așezat lângă ea.

— Ești supărat că nu sunt Thecla. Dar pentru tine aș fi fost ea. Și o să fiu.

M-a dezbrăcat de haina ciudată pe care o purtam și a aruncat-o pe jos.

— Ești foarte puternic.

— Nu, nu sunt.

Eram conștient că unii dintre băieții care-mi știau de frică erau mai puternici decât mine.

— Foarte puternic. Nu ești destul de puternic să controlezi realitatea, chiar și numai pentru o vreme?

— Cum adică?

— Oamenii slabi cred ceea ce li se impune să creadă. Oamenii puternici — ceea ce vor să creadă, și impun acel lucru drept realitate. Ce este Autocratul altceva decât un om care se crede a fi Autocrat, și îi face și pe alții să creadă același lucru prin forța crezului său?

— Tu nu ești Chatelaine Thecla, am repetat eu.

— Dar nu înțelegi că nici ea nu e? Chatelaine Thecla, pe care mă îndoiesc că ai văzut-o vreodată... Ba nu, văd că mă înșel. Ai fost vreodată în Casa Absolută?

Mâinile ei mici și calde îmi apăsau mâna dreaptă. Am clătinat din cap.

— Uneori clienții spun că au fost. Îmi face plăcere să-i ascult povestind.

— Și chiar au fost? Serios?

Ea a dat din umeri.

— Chatelaine Thecla, îți spuneam, nu este Chatelaine Thecla. Nu e Chatelaine Thecla din capul tău, singura Chatelaine Thecla de care îți pasă. Nici eu nu sunt. Și-atunci, care-i diferența dintre noi?

— Nici una, bănuiesc.

În timp ce mă dezbrăcam, am zis:

— Cu toate acestea, toți căutăm să descoperim ce este real. Oare de ce? Poate pentru că suntem atrași de teocentru. Așa ne spun hierofanții, că numai acela este real.

Mi-a sărutat coapsele, știind că ieșise învingătoare.

— Ești într-adevăr pregătit să-l afli? Trebuie să fii în grații, nu uita. Altfel vei fi dat pe mâna torționarilor. Și nu cred că ți-ar place.

— Nu, am zis și i-am cuprins capul între mâini.

X

Ultimul an

Cred că intenția Maestrului Gurloes era de a mă trimite la acea casă cât mai des, ca să nu fiu atras prea mult de Thecla. În realitate, nu m-am mai dus niciodată acolo, lăsându-l pe Roche să păstreze banii. Durerea îmi provocase prea multă plăcere, plăcerea fusese prea dureroasă; încât mă temeam că, odată cu trecerea vremii, mintea mea nu va mai fi ceea ce fusese.

Și a mai fost ceva: înainte ca Roche și eu să părăsim casa, bărbatul cu păr alb (prinzându-mi privirea) scosese dintr-un fald de la piept al veșmântului său ceva ce în prima clipă am crezut că este o icoană, dar s-a dovedit a fi un șip de aur având forma unui falus. Îmi zâmbise, și pentru că nu era altceva decât prietenie în zâmbetul său, mă cuprinsese frica.

Au trecut apoi câteva zile până am reușit să alung din gândurile mele despre Thecla anumite impresii rămase de la falsa Thecla care mă inițiasse în plăcerile și satisfacțiile

anacreontice ale bărbaților și femeilor. Poate că acest fapt a avut un efect contrar celui sperat de Maestrul Gurloes, deși mie nu-mi vine să cred. Eu cred că niciodată n-am fost mai puțin înclinat s-o iubesc pe nefericita femeie ca atunci când purtam în amintirea mea senzațiile recente ale plăcerii de a o fi posedat după bunul meu plac; cu cât îmi dădeam seama cu mai multă limpezime de falsitatea celor întâmplare, cu atât simțeam dorința să îndrept starea lucrurilor, și prin Thecla mă simțeam atras (deși la vremea respectivă nu-mi dădeam seama de asta) de universul învățăturilor străvechi și al privilegiilor reprezentate de ea.

Cărțile pe care i le adusesem au devenit școala mea, iar ea, oracolul meu. Nu sunt un om educat — de la Maestrul Palaemon n-am învățat prea multe în afară de citit, scris și socotit, și câteva elemente despre lumea fizică, și cele trebuincioase tainelor gildei noastre. Dacă oamenii cu învățătură m-au considerat uneori, nu neapărat egalul lor, dar cel puțin o persoană a cărei companie nu-i făcea de râs, asta se datorează numai Theclei — Thecla pe care mi-o amintesc eu, Thecla care trăiește în mine — și celor patru cărți.

N-am să vorbesc despre ce citeam împreună și ce impresii ne împărtășeam privitoare la cele citite; a le pune pe hârtie chiar și numai în câteva cuvinte mi-ar lua toată această noapte scurtă. Cât a durat iarna, în vreme ce zăpada alba Curtea Veche, urcam din oubliette ca trezit din somn și mergeam privindu-mi urmele de pași și umbra pe zăpadă. Thecla era apăsată de tristețe în acea iarnă, dar îi plăcea să-mi vorbească despre tainele trecutului, despre bănuielile că ar

exista și alte lumi, despre arme și istorii ale eroilor din milenii de mult apuse.

A venit primăvara și, odată cu ea, crinii necropolei, vârstați cu purpură sau cu pistrui albi. I-am dus crini și ea mi-a spus că barba mea crescuse asemenea lor și că ar trebui să arăt mai bărbat decât majoritatea bărbaților obișnuiți, apoi a doua zi și-a cerut iertare pentru ce spusese, zicându-mi că arătam oricum a bărbat. Încălzirea vremii și (îmi place să cred) florile pe care i le aduceam i-au schimbat în bine starea de spirit. Când căutam armoariile vechilor familii, îmi vorbea despre prietene de același rang cu ea și despre căsătoriile lor, bune sau rele, și cum cutare sau cutare renunțase la viitorul ei pentru a se muta într-o fortăreață ruinată, din pricină că o văzuse într-un vis, și cum o altă prietenă, cu care în copilărie se jucase cu păpușile, era acum stăpână peste nu știu câte mii de leghe de ținut.

— Și știi, Severian, probabil că la un moment dat va fi un nou Autocrat și poate o Autocrată. Lucrurile pot să rămână neschimbate multă vreme. Dar nu pentru totdeauna.

— Știu prea puține din ce se întâmplă la curte, Chate-laine.

— Cu cât știi mai puține, cu atât vei fi mai fericit. A tăcut și și-a mușcat cu dinții albi buza de jos, curbată delicat. Apoi a continuat: Când mama mea era în durerile facerii, le-a cerut servitorilor să o ducă la Fântâna Vaticinară, a cărei virtute este să dezvăluie ce va să fie. A prorocit că eu voi urca pe un

tron. Thea m-a invidiat întotdeauna pentru prorocirea asta. Și totuși, Autocratul...

— Ce-i cu el?

— Ar fi mai bine să nu spun prea multe. Autocratul nu este ca ceilalți oameni. Indiferent de ce spun eu uneori, nu mai e nimeni ca el pe Urth.

— Știu.

— Atunci știi îndeajuns. Uite-aici — și a ridicat cartea cafenie. Aici scrie așa: „Thalelaeus cel Mare a fost cel care a lansat ideea că democrația” — adică Poporul — „dorește să fie condusă de o putere superioară ei, iar Yrierix cel Înțelept a susținut că oamenii de rând nu vor îngădui niciodată ca cineva care nu se trage din rândul lor să dețină funcția cea mai înaltă. Cu toate acestea, fiecare este numit Stăpânul Desăvârșit.”

N-am înțeles ce voia să spună, așa că am tăcut.

— Nimeni nu știe cu adevărat ce va face Autocratul. Asta-i treaba. Ori Părintele Inire. La început, când am venit la curte, mi s-a spus, în mare taină, că Părintele Inire e cel care hotărăște politica din Commonwealth. După ce mi-am petrecut acolo doi ani, un bărbat foarte sus-pus — nu-ți pot spune numele lui — mi-a zis că Autocratul e cel care conduce, deși celor din Casa Absolută le-ar putea părea că frâiele sunt ținute de Părintele Inire. Iar anul trecut, o femeie, în a cărei judecată mă încred mai mult decât în a oricărui bărbat, mi-a destăinuit că nu contează câtuși de puțin, deoarece amândoi sunt la fel de nepătrunși precum adâncimile pelagice, și unul poate să ia hotărâri când luna e în creștere,

iar celălalt când vântul suflă de la răsărit, tot același drac. M-am gândit că sfatul ei era înțelept, până când mi-am dat seama că repetase ceea ce-i spuseseam chiar eu, cu o jumătate de an mai înainte.

Thecla a tăcut și s-a întins pe patul ei îngust, cu părul negru răsfirându-i-se pe pernă.

— Cel puțin n-ai greșit încrezându-te în acea femeie, am spus eu. Opiniile ei vin dintr-o sursă sigură.

Ca și când nu mă auzise, a murmurat:

— Dar totul e adevărat, Severian. Nimeni nu știe ce pun ei la cale. Măine s-ar putea să fiu liberă. E foarte posibil. Trebuie să fi aflat între timp că sunt aici. Nu mă privi așa. Prietenii mei vor vorbi cu Părintele Inire. Poate că unii îi vor pomeni de mine Autocratului. Știi de ce am fost adusă aici, nu-i așa?

— Ceva legat de sora ta.

— Sora mea vitregă Thea este împreună cu Vodalus. Se zice că e amanta lui, și îmi vine să cred că e adevărat.

Mi-am amintit de femeia frumoasă din capul scărilor, din Casa Azurie, și am spus:

— Cred că am văzut-o o dată pe sora ta vitregă. În necropolă. Era și un exultant cu ea, care purta un baston-sabie și era foarte chipeș. Chiar el mi-a spus că-l cheamă Vodalus. Femeia avea o față în formă de inimă și-o voce care m-a făcut să mă gândesc la uguitul porumbiței. Ea e?

— Cred că da. Vor s-o convingă să-l trădeze în schimbul eliberării mele, și eu știu că n-o va face. Și după ce vor descoperi acest lucru, de ce să nu-mi dea drumul, ce motiv ar avea?

Am vorbit despre altceva, până ce-am făcut-o să râdă, și a spus:

— Ești un intelectual, Severian. Când o să devii calfă, o să fii cel mai rațional torționar din istorie — un gând înspăimântător.

— Aveam impresia că-ți plac discuțiile noastre, Chatelaine.

— Doar acum, pentru că nu pot ieși de-aici. S-ar putea să te surprindă ce-ți spun, dar când eram liberă, arareori îmi consacram din timp metafizicii. Mă duceam în schimb să dansez și să vânez pecari cu limieri pătați ca leoparzii. Cunoștințele pe care le admiri tu le-am dobândit când eram mică și stăteam cu tutorele meu care mă amenința cu nuiua.

— Nu e nevoie să vorbim despre asemenea lucruri, Chatelaine, dacă nu ții cu tot dinadinsul.

S-a ridicat și și-a vârât fața în mijlocul buchetului pe care-l culesesem pentru ea.

— Florile sunt o teologie mai bună decât volumele in-folio. E frumos acolo în necropolă, de unde le-ai cules? Sper că nu-mi aduci flori de pe morminte? Flori aduse de altcineva?

— Nu. Acestea au fost plantate de mult. Înfloresc în fiecare an.

Prin geamlâc, Drotte m-a anunțat: „E timpul să pleci”, și eu m-am ridicat.

— Crezi că o s-o mai vezi? Pe Chatelaine Thea, sora mea?

— Nu cred, Chatelaine.

— Dacă totuși ai s-o vezi, Severian, o să-i spui de mine? Poate că n-au reușit să ia legătura cu ea. Nu înseamnă că trădezi — îndeplinești ordinul Autocratului.

— O să-i spun, Chatelaine.

Tocmai treceam pragul.

— N-o să-l trădeze pe Vodalus, știu asta, dar poate se ajunge la un compromis.

Drotte a închis ușa și a răsucit cheia în broască. Nu mi-a scăpat faptul că Thecla nu mă întrebase cum de ajunseseră sora ei și Vodalus în necropola noastră străveche — și dată uitării de oameni ca ei. Coridorul, cu șirurile de uși de metal și pereți umezi și reci, părea întunecat după lumina lămpii din celulă. Drotte a început să-mi vorbească despre o expediție pe care o făcuseră el și Roche la o groapă cu lei de pe malul celălalt al râului Gyll; peste vocea lui am auzit vocea stinsă a Theclei strigând:

— Amintește-i de vremea când am cusut păpușa Josephei.

Crinii s-au ofilit, așa cum se ofilesc crinii, și au înflorit trandafirii întunecați ai morții. Roze de un purpuriu negricios, stropiți cu stacojiu, pe care le-am tăiat și le-am dus Theclei. Ea a zâmbit și a recitat:

„Aici Rosa Zorzonata, nu Rosa Casta odihnește,
Dar nu de roze mirosul ce se-nalță amintește.”

— Dacă mirosul lor te supără, Chatelaine...

— Cătuși de puțin, este foarte plăcut. Citam doar o vorbă de-a bunicii mele. Femeia cu pricina a avut o reputație scandaloașă când a fost tânără, cel puțin așa spunea bunica, și când a murit, copiii scandau versurile acestea. Bănuiesc însă că sunt mult mai vechi, nici nu se mai știe de când, asemenea începuturilor a tot ce e bun și ce e rău. Se spune că bărbații tânjesc după femei, Severian. De ce le disprețuiesc pe cele pe care le posedă?

— Nu cred că poți spune asta despre toți, Chatelaine.

— Rosa aceea frumoasă s-a dăruit pe sine și a avut parte de o asemenea batjocură din această pricină, încât am ajuns să aflu și eu despre ea, cu toate că visurile ei de mult s-au prefăcut în praf și pulbere, odată cu carnea ei. Vino și te așază aici, lângă mine.

Am făcut cum mi-a spus, și ea și-a strecurat mâinile sub poala destrămată a cămășii mele și mi-a tras-o peste cap. Am protestat, dar m-am pomenit că nu pot să mă împotrivesc.

— De ce te rușinezi? Tu, care nu ai sâni pe care să-i ascunzi. N-am văzut niciodată o piele atât de albă cu păr atât de negru. . . Crezi că pielea mea e albă?

— Foarte albă, Chatelaine.

— Așa zic și alții, dar e oacheșă în comparație cu a ta. Va trebui să te ferești de soare când vei deveni torționar, Severian. Altfel o să te arzi îngrozitor.

Părul, pe care adesea și-l lăsa desfăcut, era în acea zi prins în jurul capului, ca o aureolă întunecată. Niciodată nu semănase mai mult cu sora ei vitregă, Thea, și am simțit că o doresc atât de intens încât sângele parcă-mi țâșnea pe

podea și eu deveneam tot mai neputincios și mai pierdut cu fiecare contracție a inimii.

— De ce bați în ușă?

Zâmbetul ei îmi spunea că știe.

— Trebuie să plec.

— Ce-ar fi să-ți îmbraci cămașa înainte de-a pleca — doar nu vrei să te vadă prietenul tău așa dezbrăcat.

În noaptea următoare, deși știam că era zadarnic, m-am dus în necropolă și mi-am petrecut câteva ronduri rătăcind printre tăcutele case ale morților. M-am dus acolo și a doua noapte, și a treia, dar în cea de-a patra Roche m-a luat cu el în oraș, și într-o crâsmă am auzit pe cineva spunând — omul părea să fie sigur de ceea ce zicea — că Vodalus era departe, la miazănoapte, ascunzându-se prin pădurile înghețate și printre kafilii prădători.

Zilele treceau. Thecla era sigură — după ce fusese ținută atâta vreme fără să i se facă nici un rău — că nu va fi supusă torturii, astfel că l-a rugat pe Drotte să-i aducă cele trebuincioase scrisului și desenului, și s-a apucat să facă planul unei vile pe care dorea s-o construiască pe malul sudic al Lacului Diuturna, despre care se spune că este regiunea cea mai îndepărtată din Commonwealth, dar și cea mai frumoasă. Eu îmi duceam ucenicii la înot, socotind că făcea parte din îndatoririle mele, deși eu unul nu mă băgam niciodată unde era apa adâncă fără să mă cuprindă teama.

Apoi, dintr-odată parcă, vremea s-a răcit prea mult ca să se mai poată înota; într-o bună dimineață am văzut sclipirea înghețului pe dalele tocite ale Curții Vechi, și la cină am

primit carne proaspătă de porc, un semn neîndoielnic că frigul ajunsese pe colinele din partea de jos a oraşului. Am fost chemat de Maestrul Gurloes şi Maestrul Palaemon.

— Am primit rapoarte bune despre tine, Severian, din mai multe părţi, şi iată că te apropii de sfârşitul uceniciei tale, a zis Maestrul Gurloes.

Cu voce aproape şoptită, Maestrul Palaemon a adăugat:

— S-a dus vârsta copilăriei, de-acum te-aşteaptă vârsta bărbăţiei.

Vocea îi era afectuoasă.

— Întocmai, a continuat Maestrul Gurloes. Sărbătoarea protectoarei noastre se apropie. Presupun că te-ai gândit la asta, nu-i aşa?

Am încuviinţat din cap.

— Eata va fi căpitan în locul meu.

— Iar tu?

N-am înţeles întrebarea; văzând aceasta, Maestrul Palaemon a întrebat cu blândeţe:

— Tu ce vei fi, Severian? Torţionar? Să ştii că poţi părăsi ghilda, dacă vrei.

I-am spus fără ezitare — şi ca şi când aş fi fost uşor surprins de sugestie — că nu mă gândisem niciodată la aşa ceva. Minţeam. Ştiam, aşa cum ştiau toţi ucenicii, că nu puteai să devii cu adevărat şi pentru totdeauna un membru al ghildei până nu consimţeau ca adult la această legătură. Se mai adăuga faptul că, deşi iubeam ghilda, o uram în egală măsură — nu din pricina durerii ce-o provoca ea clienţilor, dintre care unii cu siguranţă erau nevinovaţi şi adeseori sufereau

pedepse a căror asprime nu putea fi justificată prin păcatele comise; ci din pricină că mie unul mi se părea inefficientă și fără rost, servind o putere ce nu era doar lipsită de sens, ci și îndepărtată. Nu știu cum aş putea să-mi exprim mai bine sentimentele față de ghildă decât spunând că o uram pentru că mă supunea foametei și umilinței, și o iubeam pentru că era casa mea, o uram și o iubeam pentru că întruchipa tot ceea ce era vechi, pentru că era slabă și pentru că părea indestructibilă.

Desigur că n-am mărturisit toate acestea față de Maestrul Palaemon, deși poate că aş fi făcut-o dacă n-ar fi fost de față Maestrul Gurloes. Mi se părea însă de necrezut că loialitatea pe care o dovedisem, așa zdrențăros cum eram, putea fi luată în serios; și totuși era luată în serios. Maestrul Palaemon mi-a spus:

— Fie că te-ai gândit să ne părăsești, fie că nu, încă poți să alegi. Mulți ar zice că numai un nebun ar îndura anii grei ai uceniciei ca apoi să refuze să devină calfă în ghilda sa, după ce-și va fi încheiat ucenicia. Dar ai dreptul s-o faci dacă vrei.

— Și unde să mă duc?

Acesta era motivul principal care mă-ndemna să rămân — și pe care lor nu-l puteam mărturisi. Știam că dincolo de zidurile Citadelei — ba chiar dincolo de zidurile turnului nostru — se întindea o lume vastă. Dar era de neînchipuit pentru mine că mi-aș putea vreodată găsi locul în ea. Pus să aleg între sclavie și pustiul libertății, am adăugat:

— Am crescut în ghilda noastră.

Vezi bine, mă temeam ca nu care cumva să răspundă întrebării mele.

— Da, a zis Maestrul Gurloes pe un ton foarte ceremonial. Dar încă nu ești torționar. N-ai îmbrăcat negrul fuliginos.

Mâna Maestrului Palaemon, uscată și zbârcită ca a unei mumii, a bâjbâit până a găsit-o pe-a mea.

— Printre inițiații în tainele religiei se spune: „Vei rămâne întotdeauna un epopt.” Și asta nu privește doar cunoștințele, ci și mirul, al cărui semn, nevăzut fiind, nu poate fi șters. Știi mirul nostru.

Iar am încuviințat din cap.

— Al nostru încă și mai puțin decât al epoptilor poate fi șters. Dacă pleci acum, oamenii vor spune doar atât: „A fost hrănit de torționari.” Dar după ce vei fi uns, vor spune: „Este un torționar.” Fie că treci la coarnele plugului, fie că urmezi bătaia tobei, tot asta vei auzi: „Este un torționar.” Înțelegi ce-ți spun?

— Nu-mi doresc să aud altceva.

— Prea bine, a spus Maestrul Gurloes și brusc au zâmbit amândoi, Maestrul Palaemon arătându-și puținii dinți bătrâni și strâmbi, iar Maestrul Gurloes arătându-și-i pe-ai săi, galbeni și lați, asemenea dinților unui mânz mort. Maestrul Gurloes a spus mai departe: Înseamnă că a sosit timpul să-ți dezvăluim secretul suprem. (Încă mai aud și acum, în timp ce scriu, importanța pe care vocea lui o dădea fiecărui cuvânt.) Pentru că-ți va prinde bine să te gândești la el înainte de ceremonie.

Apoi el și Maestrul Palaemon mi-au înfățișat acea taină care se află în miezul ghildei noastre și care este cu atât mai sacră cu cât nici o liturghie n-o preaslăvește, și se află fără nici un acoperământ în poala Pancreatorului.

Și m-au pus să jur că n-o voi dezvălui niciodată decât — așa cum au făcut ei — cuiva care urmează să cunoască tainele ghildei. De atunci am încălcat jurământul, așa cum am încălcat multe altele.

XI

Sărbătoarea

Ziua protectoarei noastre pică la sfârșitul iernii. Atunci ne înveselim: calfele execută dansul spadelor în procesiune, un dans fantastic al săriturilor; maestrii luminează capela ruinată din Marea Curte cu o mie de lumânări parfumate, iar noi ne pregătim de sărbătoare.

În gildă, sărbătoarea aceasta anuală este socotită *măreață* (când o calfă este ridicată la rangul de maestru), *modestă* (atunci când cel puțin un ucenic devine calfă), sau *neînsemnată* (când nu are loc nici o ridicare în rang). Deoarece nici o calfă nu a devenit maestru în anul în care am fost numit calfă — ceea ce nu e de mirare, întrucât asemenea ocazii sunt mai rare decât deceniile — ceremonia în care am primit masca a fost o sărbătoare modestă.

Dar chiar și așa, pregătirile au ținut săptămâni întregi. Din câte am auzit, membrii a nu mai puțin de o sută treizeci și cinci de ghilde trudesec între zidurile Citadelei. Unii

dintre aceștia (așa cum am văzut în cazul curatorilor) sunt prea puțini pentru a-și ține sărbătoarea protectorului lor în capelă, ei trebuind să se alătore fraților lor din oraș. Cei al căror număr e mai mare celebrează cu o pompă care este pe măsura cinstei de care se bucură. Printre aceștia se numără soldații, de Ziua lui Hadrian, servanții — de Ziua Barbarei, vrăjitoarele — de Ziua lui Mag, și multe altele. Prin fast și minuni, și oferind mâncare și băutură, ei caută să atragă la ceremoniile lor cât mai mulți din afara ghildei lor.

Nu la fel stau treburile cu torționarii. Nimeni din afara ghildei noastre n-a luat cu noi masa la sărbătoarea Sfintei Katharine de mai bine de trei sute de ani, când un ofițer al gărzii (așa se povestește) a îndrăznit să vină ca să câștige un rămășag. S-au spus multe povești neadevărate despre ce, pasămite, i s-a întâmplat — cum ar fi aceea că l-am pus să se așeze pe un scaun de fier înroșit. Nu le dați crezare. După datina ghildei noastre, a fost primit și ospătat cum se cuvine. Dar pentru că, în timpul festinului și când s-a servit tortul Katharinei, nu am pomenit despre suferințele pricinuite de noi și nici n-am născocit alte feluri de-a ne chinui clienții, și nu i-am blestemat pe aceia care, după ce le-am sfâșiat carnea, au murit prea curând, ofițerul a fost cuprins de o neliniște tot mai mare, închipuindu-și că noi încercăm să-i molcomim temerile pentru a-l prinde apoi în capcană. Astfel gândind, a mâncat puțin și a băut mult, iar când s-a întors la cazarmă a căzut și s-a lovit la cap atât de rău, încât și-a pierdut mințile și a suferit dureri cumplite. După o vreme, și-a vârât țeava

armei în gură, dar noi n-am avut nici un amestec în povestea asta.

Prin urmare, nimeni altcineva în afară de torționari nu vine la capelă de Sfânta Katharine. Și totuși, în fiecare an (știind că suntem priviți de sus, de la ferestre) ne pregătim ca toți ceilalți, și chiar cu și mai mare fast. În fața capelei, vinurile noastre scapără ca nestematele în lumina a o sută de făclii, vitele scot aburi și înoată în iazuri de zeamă, rostogolindu-și ochii galbeni ca lămâia coaptă în cuptor; capibare și aguti, așezați de zici că-s vii și gătiți într-un înveliș de miez de cocos prăjit, amestecat cu pielea lor jupuită, se cațără pe bușteni de șuncă și pe bolovani de pâine proaspăt scoasă din cuptor.

Maeștrii noștri, dintre care numai doi au fost de față când am devenit eu calfă, sosesc în lectici cu perdele împletite din flori și pășesc pe covoare făcute din nisipuri colorate, covoare mărturisind despre tradițiile ghildei și așternute, bob cu bob, de calfe în zile întregi de trudă, pentru a fi distruse într-o clipită de tălpile maeștrilor.

Înăuntrul capelei așteaptă o roată mare cu piroane, o fetișcană și o spadă. Cunoșteam bine roata aceea, deoarece ca ucenic ajutasem de multe ori când fusese ridicată și apoi coborâtă. Atunci când nu era folosită, era ținută în partea de sus a turnului, chiar sub camera tunurilor. Spada — care și văzută de aproape părea să fie un tăiș adevărat, din cel folosit de torționari — nu era altceva decât o șipcă de lemn cu un mâner vechi, învelită în beteală.

Despre fetișcană nu vă pot spune nimic. Când eram foarte tânăr, nici n-o băgam în seamă; de atunci mi-au rămas în minte primele sărbători la care fusesem martor. După ce-am mai crescut un pic și Gildas (care pe vremea despre care scriu era de mult calfă) ajunsese căpitanul ucenicilor, am crezut că era una dintre vrăjitoare. Un an mai târziu, am înțeles că o asemenea necuviință n-ar fi fost îngăduită.

Poate că era o servitoare din cine știe ce colț îndepărtat al Citadelei. Poate că locuia în oraș, iar pentru banii câștigați, sau având cine știe ce legături vechi cu gilda noastră, consimțea să joace acest rol; nu știu. Știu doar că la fiecare sărbătoare ea era la locul ei și, din câte îmi puteam da seama, neschimbată. Era înaltă, zveltă, dar nu la fel de înaltă și zveltă ca Thecla; avea pielea măslinie, ochi negri, păr ca pana corbului. Avea un chip cum nu-mi mai fusese dat să văd, asemenea unui iaz cu apă de cleștar, ascuns în inima pădurii.

Stătea între spadă și roată, în vreme ce Maestrul Palaemon (fiind cel mai în vârstă dintre maeștrii noștri) ne vorbea despre întemeierea gildei și despre înaintașii noștri din vremurile de dinainte de venirea înghețului — partea aceasta se schimba de la an la an, după cum afla el lucruri noi în buchia cărților. Tăcută stătea și când cântam *Cântecul fioros*, imnul gildei noastre, pe care ucenicii trebuie să-l învețe pe de rost, dar care este cântat doar în acea zi a anului. Și la fel de tăcută stătea și când îngenuncheam printre băncile sfărâmate și ne rugam.

Apoi Maestrul Gurloes și Maestrul Palaemon, ajutați de câteva dintre calfele mai bătrâne, începeau să depene legenda

Sfintei Katharine. Uneori vorbea unul singur. Alteori incantau toți odată. Se întâmpla câteodată să vorbească doi, fiecare cu altă tonalitate a vocii, în vreme ce restul cântau din flaute făcute din femururi, sau la rebecul cu trei coarde care țipă cu glas de om.

Când ajungeau la acea parte din povestire în care protecția noastră este condamnată de Maxentius, patru calfe mascate se repezeau s-o înșface pe fată. Pe cât stătuse de liniștită și senină până atunci, pe atât se zbătea și țipa acum. Dar trăgând-o spre roată, aceasta părea să-și piardă conturul și să se schimbe. În lumina lumânărilor, ai fi zis că din ea se descolăceau șerpi, pitoni verzi cu capete de nestemate, roșii, galbene ca citrinul, albe. Apoi vedeai că șerpii ăștia erau flori, trandafiri îmbobociți. Iar când fata ajungea la un pas de ei, înfloreau (erau făcuți din hârtie, ascunși, după cum bine știam, între bucățile ce compuneau roata). Prefăcându-se înspăimântate, calfele se retrăgeau; dar povestitorii, Gurloes, Palaemon și ceilalți, vorbind într-un glas și interpretând rolul lui Maxentius, le îndemneau să-și vadă mai departe de treaba lor.

Acesta a fost momentul în care eu, tot fără mască și purtând veșminte de ucenic, am făcut un pas înainte către ea și am spus:

— A te împotrivi e fără rost. Vei fi zdrobită pe roată, dar altă umilință nu-ți vom pricinui.

Fata n-a răspuns, ci doar a întins mâna și a atins roata care s-a desfăcut în bucăți, năruindu-se cu zornăit pe podea, iar trandafirii au dispărut.

— *Decapiteaz-o*, a cerut atunci Maxentius, iar eu am luat spada.

Era foarte grea.

Fata a îngenuncheat în fața mea.

— Ești sfetnicul Omniscienței, am spus eu. Trebuie să te răpun, dar te conjur să-mi cruți viața.

Pentru prima oară, fata a vorbit, zicându-mi:

— Lovește și n-ai teamă!

Am ridicat spada. Îmi amintesc că, preț de o clipă, am crezut că mă voi prăbuși sub greutatea ei.

Când mă gândesc în urmă la acea vreme, acela este momentul ce-mi revine întâi în minte; ca să-mi amintesc mai multe, trebuie să mă gândesc la ce-a urmat după aceea și la ce a fost înainte. În amintirile mele, îmi pare că așa stau mereu, îmbrăcat în cămașa cenușie și pantalonii zdrențuiți, cu spada înălțată deasupra capului.

Când am ridicat tăișul, eram ucenic; iar după ce-l coboram, deveneam calfă a Ordinului Căutătorilor Adevărului și Penitenței.

Gâdele, spune legea noastră, trebuie să stea între victimă și lumină; capul fetei se afla în umbră, pe butuc. Știam că, în cădere, spada nu-i va pricinui nici un rău — aveam să abat lovitura și în același timp călcam pe un mecanism ce scotea la iveală o căpățână de ceară mânjită cu sânge, în vreme ce fata își învelea capul cu o pânză fuliginoasă. Cu toate acestea, am ezitat să lovesc.

Ea a vorbit din nou, îngenuncheată pe podea la picioarele mele, iar vocea ei îmi răsuna parcă în urechi:

— Lovește și n-ai teamă!

Cu toată puterea de care eram în stare, am repezit falsul tăiș în jos. Parcă a întâmpinat rezistență, așa mi s-a părut în prima clipă; apoi a bufnit în butuc, iar acesta s-a despica în două. Capul fetei, însângerat, s-a rostogolit spre frații care priveau. Maestrul Gurloes l-a ridicat de păr, iar Maestrul Pa-laemon și-a făcut mâna căuș, ca să primească sângele.

— Cu acesta, mirul nostru, a zis el, te ung pe tine, Severian, ca frate al nostru pentru totdeauna.

Degetul său arătător a făcut semnul pe fruntea mea.

— Așa să fie, a consimțit Maestrul Gurloes, și odată cu el toate calfele, în afară de mine.

Fata s-a ridicat în picioare. Privind-o, știam că pânza aceea îi acoperea capul, și totuși părea că sub ea nu se află nimic. Mă simțeam amețit și obosit.

Fata a luat capul de ceară de la Maestrul Gurloes și s-a prefăcut a-l pune înapoi pe umerii ei, strecurându-l cu o îndemânare de scamator sub pânza neagră ca funinginea, iar apoi înfățișându-se în fața noastră, radioasă și întreagă. Am îngenunchat la picioarele ei; ceilalți s-au retras.

Ea a ridicat spada cu care îi retezasem capul cu atât de puțin timp în urmă; tăișul era însângerat — cumva atinsese ceara.

— Ești unul dintre torționari, a zis ea.

Am simțit spada coborându-mi întâi pe un umăr, apoi pe celălalt, și dintr-odată mâini nerăbdătoare îmi trăgeau masca ghildei peste chip și mă ridicau. Înainte să mă dumiresc ce se întâmplă, mă găseam cocoțat pe umerii a două calfe — abia

mai târziu am descoperit că erau Drotte și Roche, deși ar fi trebuit s-o ghicesc din prima clipă. Mă purtau prin coridorul pentru procesiuni din mijlocul capelei, în vreme ce toți ceilalți ovaționau și strigau.

De cum am pășit afară, au început focurile de artificii: pocnitori în jurul picioarelor și chiar al urechilor noastre, petarde izbindu-se de zidurile capelei, vechi de o mie de ani, rachete roșii și galbene și verzi țâșnind în văzduh. Un tun din Marele Bastion a sfâșiat noaptea.

Toate cărnurile acelea minunate umpleau mesele din curte; m-am așezat în capul unei mese, între Maestrul Palaemon și Maestrul Gurloes, și m-am întrecut cu băutura (pentru mine, foarte puțin a fost întotdeauna prea mult), și m-am înveselit, și am ținut toasturi.

Ce s-a petrecut cu fata, nu știu. A dispărut, la fel ca la toate sărbătorile de Ziua Katharinei pe care mi le amintesc. N-am mai văzut-o.

Nu știu nici cum am ajuns în pat. Cei care beau mult mi-au spus că uneori uită ce li s-a întâmplat în ultima parte a nopții, și poate că la fel am pățit și eu. Dar îmi vine să cred că eu (care nu uit niciodată nimic și, dacă mi se îngăduie să spun o dată adevărul, chiar dacă sună a lăudăroșenie, nu pricep cu adevărat ce înțeleg oamenii prin cuvântul a *uita*, căci mie mi se pare că tot ce trăiesc devine parte a ființei mele), eu, prin urmare, doar am adormit și am fost dus în pat.

Oricare ar fi adevărul, când m-am trezit nu mă găseam în încăperea scundă care ne era dormitor, ci într-o cabină atât de

mică, încât înălțimea îi depășea lățimea, cabina unei calfe, și fiind eu cea mai tânără calfă, cabina era cea mai urâtă din turn, o odăiță lipsită până și de geamlâc, nu mai mare ca o celulă din temnița noastră.

Patul părea să se miște sub mine. M-am prins de margini, m-am ridicat în capul oaselor și patul a rămas nemișcat, dar de cum mi-am pus din nou capul pe pernă, legănarea a reînceput. Simțeam că eram treaz de-a binelea — și apoi că m-am trezit din nou, după ce adormisem o clipă, nu mai mult. Eram conștient de faptul că cineva se găsea cu mine în cabină și, dintr-o pricină pe care nu mi-o puteam explica, m-am gândit că era tânăra care jucase rolul protectoarei noastre.

M-am ridicat pe patul mișcător. Pe sub ușă pătrundea o lumină palidă; nu era nimeni acolo.

M-am întins la loc și odăița s-a umplut de parfumul Theclei. Înseamnă că venise pretinsa Thecla de la Casa Azurie. Am coborât din pat și, aproape căzând, am deschis ușa. Nu era țipenie în coridor.

Sub pat se găsea o oală de noapte; am tras-o afară și am umplut-o cu vomă, cărnurile grase înotând în vinul amestecat cu fiere. Simțeam oarecum că ceea ce făcusem aducea a trădare, ca și când, scuipând din mine tot ceea ce ghilda îmi dăduse în acea noapte, mă lepădasem de ghildă. Tușind și plângând, am îngenuncheat lângă pat și, după ce m-am șters la gură, m-am întins la loc.

Am adormit, de bună seamă. Am văzut capela, dar nu ruinată așa cum o știam eu. Tavanul era întreg, înalt, drept, și de el atârnavă lămpi rubinii. Băncile erau întregi și ele,

lustruite și lucitoare; străvechiul altar de piatră era învelit într-o țesătură aurie. În spatele altarului se înălța un minunat mozaic albastru; dar nu înfățișa nimic, ai fi zis că o bucată de cer fără nori sau stele fusese ruptă de pe boltă și întinsă pe peretele curbat.

Eu mă îndreptam spre mozaic printre cele două șiruri de bănci și, în timp ce mergeam, mă miram că este mult mai luminos decât cerul adevărat, al cărui albastru este aproape negru chiar și în cea mai luminoasă zi. Dar cu atât era mai minunat cel din capelă! Mă cuprinsese un fior privindu-l. Îmi părea că plutesc în văzduh, purtat de frumusețea lui, și de acolo priveam în jos la altar, în jos în pocălul de vin purpuriu, în jos la prescură și la cuțitul din alte vremuri. Zâmbeam...

Și m-am trezit. În vis auzisem pași pe coridorul de-afară, știam că-i recunoscusem, deși nu-mi aminteam exact ai cui erau. M-am chinuit și am readus sunetul în urechi; nu era o călcătură omenească, ci doar atingerea înfundată a unor labe moi și un zgâriat aproape imperceptibil.

L-am auzit din nou, atât de slab, încât o vreme am crezut că ceea ce luam drept realitate era de fapt în amintirea mea; dar sunetul era real, se apropia încet pe coridor și iar se depărta. Simpla ridicare a capului îmi provoca un val de greață; mi l-am lăsat înapoi pe pernă, spunându-mi că nu era treaba mea să știu cine se plimba afară. Parfumul dispăruse și, oricât mi-era de rău, simțeam că nu trebuie să mă mai tem de himere — mă găseam din nou în lumea obiectelor solide și a luminii clare.

Apoi ușa s-a întredeschis și Maestrul Malrubius a aruncat o privire înăuntru, ca pentru a se asigura că mi-era bine. I-am făcut semn cu mâna și el a închis ușa. A trecut ceva vreme până mi-am amintit că el murise când încă mai eram copil.

XII

Trădătorul

A doua zi aveam dureri de cap și mă simțeam rău. Dar cum, mulțumită unei îndelungi tradiții, nu am fost pus să curăț Curtea Mare și capela, unde se găseau la treabă cei mai mulți dintre frații mei, era nevoie de mine în oubliette. Preț de câteva clipe, am găsit alinare măcar în liniștea matinală a coridoarelor. Apoi ucenicii au început să coboare gălăgioși (băiatul Eata, care nu mai era chiar un băiat, cu o buză umflată și o scăpărare de triumf în ochi), aducând micul dejun pentru clienți — multă carne rece, salvată din ceea ce mai rămăsese de la banchet. A trebuit să explic câtorva clienți că aceea era singura zi din an în care primeau carne, și treceam de la unul la altul, asigurându-i că nu vor fi torturați — în ziua de sărbătoare și-n următoarea nimeni nu e torturat, și chiar dacă o condamnare cere acest lucru în acele zile anume, executarea sentinței este amânată. Chatelaine Thecla încă

dormea. Nu am trezit-o, am descuiat doar celula și i-am pus mâncarea pe masă.

Pe la mijlocul dimineții iar am auzit ecouri de pași. M-am apropiat de palier și am văzut doi catafracți, un anagnost citind rugăciunea, pe Maestrul Gurloes și o femeie tânără. Maestrul Gurloes m-a întrebat dacă aveam o celulă liberă, iar eu am început să le descriu pe cele neocupate.

— Atunci ia-o pe prizoniera aceasta. Am semnat deja pentru ea.

Am dat din cap și am apucat-o pe femeie de braț; catafracții i-au dat drumul și s-au răsucit pe călcâie ca niște automate argintii.

Croiala robei ei de satin (cam murdară și sfâșiată acum) indica faptul că era o optimată. O armigeta ar fi purtat veșminte mult mai fine, croite mai simplu, și nici o femeie din clasele de jos nu s-ar fi putut îmbrăca atât de bine. Anagnostul a dat să ne urmeze pe coridor, dar Maestrul Gurloes l-a oprit. Am auzit clămpănitul încălțărilor de oțel ale soldaților urcând scara.

— Când o să...?

Vocea femeii avea o inflexiune urcătoare, puțin înspăimântată.

— ...Fiți dusă în camera de interogatoriu?

Femeia s-a încheștat de brațul meu, ca și când eram tatăl sau iubitul ei.

— O să fiu dusă?

— Da, Madame.

— De unde știi?

— Așa se întâmplă cu toți cei aduși aici, Madame.

— Întotdeauna? Nu e nimeni eliberat?

— Uneori.

— Atunci aş putea scăpa și eu, nu-i așa?

Speranța din vocea ei m-a dus cu gândul la o floare ce crește în umbră.

— Poate, însă puțin probabil.

— Nu vrei să știi ce-am făcut?

— Nu, am răspuns eu.

Din întâmplare, celula vecină cu a Theclei era liberă; o clipă, m-am întrebat dacă era bine s-o pun pe această femeie acolo. Avea să-i țină tovărășie (puteau să-și vorbească prin geamlăcurile din ușile celulelor), dar întrebările ei și discuțierea și încuierea celulei ar fi putut s-o trezească pe Thecla. Am hotărât totuși să fac astfel — tovărășia, mi-am spus eu, va compensa din plin trezirea de-acum.

— Eram logodită cu un ofițer și am aflat că întreținea o cotoroanță. N-a vrut să se lepede de ea, așa că am plătit niște ucigași să-i dea foc la cocioabă. A pierdut afurisita o saltea de puf, niște mobilă și niște zdrențe. Asta-i o crimă pentru care trebuie să fiu torturată?

— Nu știi, Madame.

— Numele meu este Marcellina. Al tău care e?

Răsucind cheia în broasca celulei ei, m-am întrebat dacă să-i răspund. Thecla, pe care o auzeam acum mișcându-se, oricum avea să-i spună.

— Severian, am zis eu.

— Și-ți câștigi pâinea zdrobind oase. Cred că te face să visezi frumos noaptea.

Ochii Theclei, larg deschiși și adânci ca două fântâni, priveau prin geamlâcul ușii ei.

— Cine-i cu tine, Severian?

— O prizonieră nouă, Chatelaine.

— O femeie? Mi-am dat seama, i-am auzit vocea. Din Casa Absolută?

— Nu, Chatelaine.

Neștiind cât avea să treacă până când vor putea să se vadă, am pus-o pe Marcellina să stea în dreptul ușii de la celula Theclei.

— Încă o femeie. Nu-i ceva neobișnuit? Câte aveți, Severian?

— Opt la nivelul acesta, Chatelaine.

— Aș fi zis că de regulă aveți mai multe.

— Rareori avem mai multe de patru, Chatelaine.

— Cât o să trebuiască să stau aici? a întrebat Marcellina.

— Nu mult. Puțini stau aici multă vreme, Madame, i-am răspuns.

Cu o seriozitate morbidă, Thecla a spus:

— Eu o să fiu eliberată în curând, așa să știi. Poți să-l întrebi.

Noua clientă a gildei noastre s-a uitat cu o curiozitate crescândă la Chatelaine, atât cât putea să vadă din ea, și a spus:

— Chiar o să fii eliberată, Chatelaine?

— Întreabă-l. A trimis scrisori pentru mine, nu-i așa, Severian? Și de câteva zile își tot ia rămas-bun. E un băiat tare dulce, în felul său.

— Acum trebuie să intrați, Madame. Dacă vreți, puteți să mai vorbiți.

Am răsuflat ușurat după ce am isprăvit de împărțit mâncarea la clienți. Pe scară m-am întâlnit cu Drotte, care m-a sfătuit să mă duc la culcare.

— Îți văd ochii și mi-e de ajuns. Nu te-ai obișnuit să-ți recunoști frații după ochi și să-ți dai seama dacă sunt supărați sau puși pe șotii? Trebuie să te duci la culcare.

I-am zis că mai aveam ceva de făcut, și cu asta m-am îndreptat spre camera de lucru a Maestrului Gurloes. El nu era acolo, întocmai cum sperasem eu, și printre hârtiile de pe masa lui am găsit ceea ce știussem că voi găsi acolo — n-aș putea spune de unde știam asta: un ordin de torturare a Theclei.

Apoi n-am mai avut somn. Așa că m-am dus (pentru ultima oară, după cum avea să se dovedească) la mormântul în care mă jucasem ca băiat. Bronzul funerar al bătrânului exultant își pierduse luciul din pricină că nu fusese lustruit, iar prin ușa pe jumătate deschisă vântul suflase și mai multe frunze înăuntru; în rest, cavoul era neschimbat. Odată îi vorbisem Theclei despre locul cu pricina, iar acum mi-am imaginat-o alături de mine. Se făcea că scăpase cu ajutorul meu; eu îi promisesem că nimeni n-o va găsi acolo și că-i voi aduce hrană, iar după ce se vor fi săturat s-o caute, eu o să am grijă s-o urc în siguranță pe un vas de negoț, cu ajutorul căruia

putea să străbată, nebăgată în seamă, șerpuirile râului Gyoll și să ajungă până la deltă și apoi pe mare.

Dacă aş fi un erou ca aceia despre care citisem împreună în vechile romane cavalierești, aş fi eliberat-o chiar în acea seară, înfrângându-i ori adormindu-i pe frații care stăteau de pază. Dar nu eram erou și nu aveam nici prafuri sau arme mai teribile decât un cuțit luat de la bucătărie.

Și dacă e să spun adevărul, între străfundul ființei mele și încercarea disperată se aflau cuvintele pe care le auzisem în dimineața de după înălțarea mea în rang. Chatelaine Thecla spusese că eram „un băiat dulce”, și acea parte din mine care se maturizase între timp știa că, și dacă aş fi izbândit dincolo de orice speranță, aş fi rămas tot *un băiat dulce*. La vremea respectivă, faptul mi se părea semnificativ.

A doua zi, Maestrul Gurloes mi-a poruncit să-l ajut în aplicarea torturii. Roche mi s-a alăturat.

Am descuiat celula. În prima clipă, ea nu a înțeles de ce venisem și m-a întrebat dacă avea un vizitator sau dacă urma să fie eliberată.

Dar când am ajuns la destinație, a priceput. Mulți bărbați își pierd cunoștința, ea însă nu. Politicos, Maestrul Gurloes a întrebat-o dacă dorea să i se explice rostul diferitelor mecanisme.

— Adică acelea pe care le veți folosi?

Era un ușor tremur în vocea ei, dar a trecut nebăgat în seamă.

— Nu, nu la acelea mă refeream. Doar mașinăriile ciudate pe care le vei vedea pe drum. Unele sunt destul de vechi, și cele mai multe aproape că nu se mai folosesc.

Thecla s-a uitat în jurul ei înainte să răspundă. Camera de interogatoriu — camera noastră de lucru — nu este împărțită în celule, ci e un singur spațiu, având drept pilaștri tuburile străvechilor instrumente și fiind ticsită de uneltele tainelor noastre.

— Cea căreia îi voi fi eu supusă — e la fel de veche?

— Cea mai venerată dintre toate, a răspuns Maestrul Gurloes.

A așteptat ca Thecla să mai zică ceva. Dar ea tăcea, așa că el a continuat cu explicațiile:

— Zmeul — sunt sigur că zmeul ți-e cunoscut — toată lume îl cunoaște. În spatele lui, acolo... dacă faci un pas înapoi, o să-l poți vedea mai bine... este ceea ce noi numim „aparatură”. Rolul său e să imprime în pielea clientului orice inscripție, după cum cere ordinul, dar arareori funcționează așa cum trebuie. Văd că te uiți la vechiul pilon. Nu-i decât ceea ce arată a fi, un stâlp pentru imobilizarea mâinilor, și un bici cu treisprezece plesne, pentru corecție. Pe vremuri se afla în Curtea Veche, dar s-au plâns vrăjitoarele și atunci Castelanul ne-a pus să-l mutăm aici. Asta s-a întâmplat în urmă cu un secol.

— Cine sunt vrăjitoarele?

— Mă tem că nu avem vreme să vorbim despre asta acum. O să-ți spună Severian după ce te întorci în celulă.

Ea m-a privit ca pentru a mă întreba: „Chiar mă întorc acolo până la urmă?”, iar eu am profitat de faptul că mă aflam de cealaltă parte a ei și Gurloes nu mă putea vedea, ca să-i strâng mâna înghețată.

— Dincolo de asta...

— Stați. Am voie să aleg? Pot oarecumva să vă conving să... faceți un lucru în loc de altul?

Vocea încă îi era curajoasă, dar mai stinsă.

Gurloes a clătinat din cap.

— Nu avem nici o putere în această privință, Chatelaine. Și nici tu. Noi ducem la îndeplinire sentințele ce ne sunt transmise, nefăcând nimic mai mult decât ni se spune, și nici mai puțin, și fără să schimbăm nimic. Încurcat, Maestrul Gurloes și-a dres glasul, apoi a continuat: Următoarea mașinărie e interesantă, după părerea mea. O numim Colanul lui Allowin. Clientul este legat în jilțul acela, iar colanul îi este prins de coșul pieptului. Cu fiecare respirație lanțul se strânge, încât cu cât respiră mai mult, cu atât trage mai puțin aer în piept. Teoretic, treaba asta poate dura la nesfârșit — clientul respiră foarte scurt, iar lanțul se strânge doar câte puțin.

— Îngrozitor. Dar acolo în spate ce e? Încurcătura aia de fire și globul ăla mare de sticlă, deasupra mesei?

— Aa, spuse Maestrul Gurloes. Noi îi zicem „revoluționara”. Condamnatul se întinde aici. Vrei, te rog, Chatelaine?

Câteva clipe lungi, Thecla a rămas ca împietrită. Era mai înaltă decât oricare dintre noi dar, cu acea teamă cumplită pe chip, înălțimea ei nu mai impresiona.

— Dacă n-o faci, a continuat Maestrul Gurloes, calfele noastre vor fi nevoite să te silească. Nu ți-ar plăcea asta, Chatelaine.

Thecla a șoptit:

— Credeam că vreți să mi le arătați pe toate.

— Numai până în acest loc, Chatelaine. E mai bine ca mintea clientului să se preocupe de altceva. Acum te rog să te întinzi. Nu te mai rog a doua oară.

S-a întins imediat, iute, grațioasă, așa cum o văzusem adesea întinzându-se în celula ei. Chingile pe care Roche și eu i le-am legat în jurul trupului erau atât de vechi și crăpate, încât m-am întrebat dacă vor ține.

Urmau întinderea firelor, dintr-un capăt în altul al camerei de interogatoriu, și reglarea tuturor reostatelor și a amplificatoarelor magnetice. Lumini străvechi, asemenea unor ochi roșii ca sângele, luceau pe panoul de comandă și un zumzăit ca un cântec de insectă uriașă umplea întreaga încăpere. Preț de câteva clipe, bătrânul motor al turnului a revenit la viață. Unul dintre cabluri stătea desprins și scânteii albastre precum coniacul arzând scăpărau în jurul firelor sale din bronz.

— Fulgerul, a zis Maestrul Gurloes, prinzând cablul la locul său. Se mai numește într-un fel, dar am uitat cum. Mă rog, revoluționara asta de-aici funcționează cu fulger. Bineînțeles că nu e ca și când te-ar lovi trăsnetul, Chatelaine. Dar ceea ce face să funcționeze mașinăria asta e fulgerul. Se-verian, împinge maneta până când acul ajunge aici.

O spirală de sârmă, care fusese rece ca un șarpe când o atinsesem cu o clipă înainte, era caldă.

— Ce se va întâmpla?

— Nu pot să descriu, Chatelaine. Dar nici n-am încercat instrumentul pe propria mea piele, înțelegi?

Mâna lui Gurloes a atins un buton de pe tabloul de comandă și Thecla a fost scăldată de o lumină albă ce făcea să piară culoarea de pe tot ce atingea. Thecla a țipat; am auzit țipete toată viața mea, dar acela a fost mai rău decât toate, deși nu cel mai cumplit; părea să nu se mai termine, asemenea scârțâitului unei roți de căruță.

Nu-și pierduse cunoștința când s-a stins lumina albă. Ochii îi erau deschiși, ațintiți în sus; dar aș fi zis că nu-mi vedea mâna și parcă nici nu mi-a simțit-o când i-am atins-o. Respirația îi era scurtă și precipitată.

— Așteptăm până când e în stare să meargă? a întrebat Roche.

Înțelegeam că se gândea cât de greu ne-ar fi să ducem în brațe o femeie atât de înaltă.

— Luați-o acum, a zis Maestrul Gurloes.

Nu ne rămânea decât să ne opintim.

După ce-am isprăvit și celelalte treburi pe care le aveam, m-am dus la celula ei, s-o văd. Era pe deplin conștientă, deși nu se putea ține pe picioare.

— Ar trebui să te urăsc, mi-a spus ea.

Am fost nevoit să mă aplec asupra ei ca s-o aud.

— Nu mă supăr, am răspuns eu.

— Dar n-o fac. Și nu de hatârul tău... dacă îmi urăsc și ultimul prieten, ce-mi mai rămâne?

N-aveam ce să răspund la aceste vorbe, așa că n-am spus nimic.

— Ai habar cum a fost? Mi-a trebuit mult timp ca să mă pot gândi la asta.

Mâna ei dreaptă se târa încet în sus, spre ochi. Am prins-o și am împins-o înapoi.

— A fost ca și când mi-am văzut cel mai cumplit dușman, un fel de demon. Eu eram acela.

Țeasta îi sângera. I-am acoperit-o cu un tifon curat pe care l-am lipit bine, deși știam că în scurt timp o să și-l smulgă. Șuvițe negre, ondulate, i se încurcaseră între degetele de la mână.

— De atunci nu-mi mai pot controla mâinile... adică pot, dacă mă concentrez, dacă știu ce fac cu ele. Dar e atât de greu, și mă simt obosită. Și-a răsucit capul într-o parte și a scuipat sânge. Mă mușc singură. Îmi mușc carnea obrazilor, limba, buzele. La un moment dat, propriile-mi mâini au încercat să mă sugrume, și mi-am zis, ah, e bine, acum voi muri. Dar mi-am pierdut doar cunoștința, iar ele și-or fi pierdut vlaga, pentru că m-am trezit. E ca mașinăria aia, nu-i așa?

— Colanul lui Allowin.

— Dar mai rău. Acum mâinile încearcă să mă orbească, să-mi sfâșie pleoapele. O să orbesc?

— Da.

— Cât mai e până mor?

— O lună, poate. Ceea ce e în tine și te urăște o să-și piardă puterea pe măsură ce ți-o pierzi și tu. Revoluționara a trezit la viață ura din tine, dar vloga sa e totuna cu vloga ta, și în cele din urmă o să muriți împreună.

— Severian...

— Da?

— Înțeleg, a zis ea, adăugând: E ceva de la Erebus, de la Abaia, un tovarăș numai potrivit pentru mine. Vodalus...

M-am aplecat și mai mult, dar n-am putut desluși ce spune. Într-un târziu, am zis:

— Am încercat să te salvez. Am vrut s-o fac. Am furat un cuțit și mi-am petrecut o noapte întreagă așteptând o șansă. Dar numai un maestru poate scoate un prizonier din celulă, și ar fi trebuit să omor...

— Să-i omori pe prietenii tăi.

— Da, pe prietenii mei.

Măinile i se mișcau din nou, iar din gură i se prelingea un firicel de sânge.

— Vrei să-mi aduci cuțitul?

— Îl am aici, am zis și l-am scos de sub mantie.

Era un cuțit obișnuit, de bucătărie, cu o lamă ceva mai lungă de-o palmă.

— Pare ascuțit.

— Este, am zis. Știu cum să ascut un tăiș, așa că l-am ascuțit bine.

Acelea au fost ultimele cuvinte pe care i le-am spus. I-am pus cuțitul în mâna dreaptă și am ieșit.

Știam că, o vreme, voința ei îi va înfrâna mâna. De o mie de ori m-a năpădit același gând: să mă întorc în celulă, să iau cuțitul, și nimeni nu va ști. Voi putea să-mi duc mai departe viața în ghildă.

Dacă gâtlejul ei a gălgâit, eu unul n-am auzit; dar după ce am privit ușa celulei ei un timp îndelungat, un râușor purpuriu a prins să se scurgă pe sub ea. M-am urnit din loc, m-am dus la Maestrul Gurloes și i-am spus ce făcusem.

XIII

Lictorul din Thrax

Următoarele zece zile mi le-am petrecut ca un client, într-o celulă de la nivelul cel mai de sus (de fapt, nu departe de fosta celulă a Theclei). Pentru ca ghilda să nu fie acuzată că m-a reținut fără a mă judeca după lege, ușa era lăsată deschisă; dar în fața ei stăteau două calfe înarmate cu spade, iar eu n-am ieșit decât pentru un scurt răstimp, în cea de-a doua zi, când am fost dus la Maestrul Palaemon, ca să-mi spun încă o dată povestea. Dacă vreți, acesta a fost procesul meu. În restul timpului, ghilda a cumpănit ce pedeapsă să-mi dea.

Din câte se spune, timpul are această calitate deosebită, de a conserva faptele, și face acest lucru prin transformarea în adevăr a înșelăciunilor noastre din trecut. Așa s-a întâmplat și în cazul meu. Mințisem când spuseseam că iubeam ghilda — că nu-mi doream decât să rămân în sânul ei. Acum descopeream că minciunile mele se adevereau. Viața de calfă și chiar aceea de ucenic mi se păreau infinit mai atrăgătoare.

Nu numai din pricină că eram sigur că aveam să mor, ci păreau atrăgătoare în sine, din cauză că nu mai aveam parte de ele. Acum îi vedeam pe frații mei din perspectiva clientului, drept care îmi păreau puternici, principiile active ale unei mașinării ostile și aproape perfecte.

Știind că mă aflu într-o situație fără de speranță, m-am convins de ceea ce Maestrul Malrubius îmi spusese odată, când eram copil: anume că speranța este un mecanism psihologic asupra căruia realitățile exterioare nu au nici un efect. Eram tânăr și bine hrănit; eram lăsat să dorm, prin urmare speram. În repetate rânduri, treaz fiind ori dormind, visam că tocmai când eram pe punctul de-a muri, Vodalus își făcea apariția. Nu singur, așa cum îl văzusem luptând în necropolă, ci în fruntea unei armate care avea să șteargă orice urmă a decăderii de secole și să ne facă din nou stăpânii stelelor. Adeseori îmi făcea impresia că aud pașii acelei armate răsunând pe coridoare; uneori îmi duceam lumânarea la micul geamlâc al ușii, deoarece îmi închipuiam că zărisem chipul lui Vodalus afară, în întuneric.

După cum am spus, bănuiam că voi fi omorât. Întrebarea ce-mi stăruia cel mai mult în minte în acele zile care se scurgeau încet era legată de felul în care aveam să mor. Deprinsesem toate tainele îndeletnicirii de torționar; acum mă gândeam la ele — pe rând, așa cum le învățasem, sau laolaltă, ceea ce mă făcea să resimt durerea fizică. A trăi zi de zi într-o celulă sub pământ, cu gândul la tortură, e o tortură în sine.

În a unsprezecea zi am fost chemat la Maestrul Palaemon. Am văzut din nou lumina roșie a soarelui și am respirat vântul acela jilav care, iarna, te anunță că primăvara e aproape. Dar, vai, ce suferință am resimțit când am trecut pe lângă ușa deschisă a turnului și, privind afară, am văzut ușa pentru cadavre din curtină și pe Fratele Portar stând acolo.

Camera de lucru a Maestrului Palaemon mi-a părut foarte mare când am pășit înăuntru, și totuși îmi era atât de scumpă — ca și când cărțile și documentele colbuite ar fi fost ale mele. M-a poftit să iau loc. Nu purta mască, așa că i-am văzut chipul, parcă mai îmbătrânit decât îl aveam întipărit în memorie.

— Am discutat cazul tău, mi-a spus el. Maestrul Gurloes și cu mine. A trebuit să le destăinuim și celorlalte calfe, chiar și ucenicilor. E mai bine să știe adevărul. Cei mai mulți sunt de părere că trebuie să mori.

A așteptat să spun ceva. Dar eu tăceam.

— Cu toate acestea, s-au rostit multe vorbe în apărarea ta. Mai multe calfe au insistat pe lângă Maestrul Gurloes și pe lângă mine să ți se îngăduie să mori fără a suferi.

Nu știu de ce, dar dintr-odată mi s-a părut teribil de important să știu câți asemenea prieteni aveam, așa că am întrebant.

— Mai mult de doi și mai mult de trei. Numărul exact nu contează. Nu crezi că meriți să mori în suferință?

— Cu revoluționara, am spus eu, în speranța că, dacă ceream drept favoare acel mod de a muri, nu-mi va fi acordată.

— Da, aceea ți s-ar potrivi. Dar...

Și a tăcut. A trecut o clipă, apoi două. Prima muscă a noii veri, de culoarea alamei, a bâzâit în dreptul fereștrăușii. Voiam s-o strivesc, s-o prind și să-i dau drumul, să-i strig Maestrului Palaemon să vorbească, să fug din încăpăre; dar n-am putut face nimic din toate astea. Am rămas ținut pe vechiul scaun de lemn, lângă masa Maestrului, simțindu-mă ca și când murisem dar nu chiar de tot.

— Nu te putem omorî, înțelegi? Am avut multă bătaie de cap să-l conving pe Gurloes de acest lucru, și până la urmă am reușit. Dacă te răpunem fără ordin judecătoresc, nu ne dovedim mai buni decât tine: tu n-ai fost sincer cu noi, dar noi am încălca legea. Mai mult, am pune gilda în pericol pentru totdeauna — un Inchizitor ar numi fapta noastră crimă.

A așteptat să zică ceva, așa că am spus:

— Dar pentru ceea ce-am făcut...

— Sentința va fi dreaptă. Da. Cu toate acestea, nu avem nici un drept în fața legii să luăm cuiva viața pentru că așa am hotărât noi, de capul nostru. Cei care au acest drept s-ar simți ofențați, și pe bună dreptate. Dacă ne-am duce la ei, verdictul ar fi limpede. Dar dacă ne-am duce, bunul renume al gildei ar fi pătat în ochii tuturor, și pentru totdeauna. Și am pierde și mare parte din încrederea de care ne bucurăm acum. Ne-am putea aștepta, de bună seamă, ca pe viitor treburile noastre să fie supravegheate de alții. Ți-ar plăcea, Severian, să ne vezi clienții păziți de soldați?

Viziunea pe care o avusesem în Gyoll, când aproape mă înecasem, mi-a apărut în fața ochilor, exercitând (ca și atunci) o atracție sumbră și totuși puternică.

— Mai bine îmi curm singur viața, am zis eu. M-aș preface că înot și aș muri în mijlocul râului, departe de orice mi-ar putea veni în ajutor.

Umbra unui surâs acru a trecut peste chipul scofâlcit al Maestrului Palaemon.

— Mă bucur că nu mi-ai făcut decât mie această ofertă. Maestrul Gurloes ar fi fost mai mult decât încântat să-ți atragă atenția că mai trebuie să treacă o lună până să se poată înota ca lumea în râu.

— Sunt sincer. Mi-am dorit o moarte fără durere, dar totuși moartea, iar nu a continua să trăiesc.

— Chiar de-ar fi toiuul verii, ceea ce propui tu n-ar fi îngăduit. Un Inchizitor încă ar putea crede că am pus la cale moartea ta. Din fericire pentru tine, am hotărât asupra unei soluții mai puțin incriminatorii. Ai cunoștință despre soarta tainelor noastre în orașele din provincie?

Am clătinat din cap.

— Aproape că nu sunt știute. Niciunde în altă parte decât în Nessus — niciunde în altă parte decât aici, în Citadelă — nu se află vreo altă obște a gildei noastre. Orașe mai puțin însemnate au câte un carnifex, care curmă vieți și supune la cazne după cum hotărăsc legiuitorii locului. Un asemenea om este urât și temut de întreaga comunitate. Înțelege ce-ți spun?

— Un asemenea rang e prea înalt pentru mine, am răspuns eu.

Și nu mințeam spunând asta; în acele clipe, mai mult mă disprețuiam pe mine, decât ghilda. De atunci mi-am reamintit adesea cuvintele rostite, deși erau ale mele, și m-au alinat în multe clipe de restriște.

— Există un oraș care se numește Thrax, Orașul Odăilor Fără Ferestre, a continuat Maestrul Palaemon. Arhonte de-acolo — Abdiesus e numele lui — a trimis o scrisoare Casei Absolute. Un mareșal al curții a înmănat scrisoarea Castelanului, de la care am primit-o eu. Cei din Thrax au mare nevoie de slujbașul pe care l-am descris mai înainte. În trecut, au grațiat oameni condamnați, cu condiția să accepte slujba. Acum provincia este măcinată de trădări și, deoarece slujba asta impune într-o anumită măsură încredere, nu prea mai vor să-și aleagă astfel omul trebuincios.

— Înțeleg.

— Până acum, de două ori au fost trimiși membri ai ghildei în orașe îndepărtate, cu toate că, dacă și acolo a fost vorba de o asemenea cerință, cronicile nu o spun. Numai că acestea servesc acum drept pildă și porțiță de scăpare din încurcătură. Tu te vei duce la Thrax, Severian. Am pregătit o scrisoare cu care te vei înfățișa arhontelui și magistraților săi. E o scrisoare care te descrie drept foarte priceput în toate tainele noastre, ceea ce nu-i câtuși de puțin o minciună în locul acela.

Am încuviințat din cap, resemnat de-acum cu ceea ce aveam de făcut. Dar în timp ce stăteam acolo, păstrându-mi

același chip lipsit de expresie ca al unei calfe a cărei singură dorință este de a se supune, o nouă rușine m-a năpădit. Cu toate că nu mă ardea la fel de tare ca aceea pricinuită de oprobriul pe care-l adusesem ghildei, era mai nouă și mă durea mai tare din pricină că nu apucasem să mă deprind cu dezgustul pe care mi-l provoca, așa cum mă obișnuisem cu acela dinainte. Iată despre ce era vorba: mă bucuram să plec, picioarele mele duceau dorul ierbii, ochii, pe acela al priveștilor neștiute, plămânii, pe acela al aerului nou, curat, al locurilor îndepărtate, nelocuite de oameni.

L-am întrebat pe Maestrul Palaemon unde se găsea orașul Thrax.

— În josul râului Gyll, mi-a răspuns el. Nu departe de mare. A tăcut câteva clipe, așa cum fac bătrânii, apoi a continuat: Nu, nu, unde mi-e mintea? În susul râului, de bună seamă.

Iar pentru mine, sute de leghe de valuri rostogolitoare, și nisipul, și țipătoarele păsări ale mării au dispărut dintr-odată. Maestrul Palaemon a luat o hartă din cabinetul său și a desfășurat-o în fața mea, aplecându-se până când lentilele prin care vedea asemenea lucruri aproape că au atins pergamamentul.

— Uită-te aici, a zis el, arătându-mi un punct pe marginea râului tânăr, în dreptul cataractelor mai mici. Dacă ai avea bani, ai putea călători cu barca. Dar așa, va trebui s-o iei pe jos.

— Înțeleg, am spus eu, și cu toate că-mi aminteam de mica monedă de aur pe care mi-o dăduse Vodalus, pusă bine

în ascunziș, știam că nu puteam profita de prisosul pe care mi l-ar fi adus, oricât ar fi fost acesta.

Era voința ghildei de-a mă alunga cu numai atâția bani câți ar fi putut avea asupra sa o calfă și, din prudență, dar și de dragul onoarei, astfel trebuia să plec.

Dar știam și că nu era drept. Dacă n-aș fi văzut-o pe femeia cu chipul în formă de inimă și n-aș fi câștigat acea mică monedă de aur, îmi vine să cred că nu i-aș fi dat Theclei cuțitul, punându-mi astfel în joc locul meu în gildă. Într-un anume sens, moneda aceea mi-a cumpărat viața.

Prea bine... aveam să-mi las în urmă vechea mea viață...

— Severian! a exclamat Maestrul Palaemon. Nu ești atent la mine. N-ai fost niciodată un elev distrat la lecții.

— Iertare. Mă gândeam la o sumedenie de alte lucruri.

— Nu mă îndoiesc.

Pentru prima oară a zâmbit cu adevărat și, preț de o clipă, a arătat ca odinioară, Maestrul Palaemon din copilăria mea.

— Dar tocmai îți dădeam sfaturi bune pentru călătorie. Acum va trebui să te descurci fără ele, însă pun rămășag că oricum ai fi uitat totul. Ce știi despre drumuri?

— Știu că nu trebuie urmate. Nimic mai mult.

— Autocratul Maruthas le-a închis. Asta s-a întâmplat când aveam eu vârsta ta. Călătoriile încurajau încălcări ale legii, iar el voia ca bunurile să intre în oraș și să iasă din oraș pe calea apei, ca să se poată pune mai ușor dări pe ele. De atunci a rămas această lege și, din câte am auzit, la fiecare cîincizeci de leghe este o fortăreață. Drumurile însă sunt la

locul lor. Și chiar dacă arată ca vai de lume, unii cică le folosesc pe timp de noapte.

— Înțeleg, am zis eu.

Închise sau nu, drumurile mi-ar fi ușurat călătoria mai mult decât dacă o luam peste câmp, așa cum cerea legea.

— Mă-ndoiesc că pricepi. Eu unul te previn asupra lor. Sunt patrulate de ulani cu poruncă să ucidă pe oricine întâlnesc în cale, și întrucât li se îngăduie să jefuiască leșurile celor pe care-i răpun, nu prea au de ce să-ți ceară socoteală înainte să-ți curme viața.

— Înțeleg, i-am spus eu, și în sinea mea m-am întrebat cum se făcea că știa atât de multe despre călătorii.

— Bine. Și uite că s-a dus jumate de zi. Dacă vrei, poți să rămâi aici peste noapte și să pleci mâine-dimineață.

— Adică să dorm în celula mea.

A încuviințat din cap. Deși știam că nu prea avea cum să-mi vadă chipul, simțeam că într-un fel mă studia.

— Atunci o să plec acum.

Am încercat să mă gândesc ce anume aveam de făcut înainte să-ntorc pentru totdeauna spatele turnului nostru; nu mi-a venit nimic în minte, și cu toate acestea trebuia să fie ceva.

— Mi se îngăduie un rond ca să mă pregătesc? La încheierea lui, o să plec fără să mai zăbovesc.

— Ți se îngăduie. Dar înainte să pleci, vreau să te întorci aici — am să-ți dau ceva. Te-ntorci?

— De bună seamă, Maestre, dacă așa vreți.

— Și, Severian, fii cu băgare de seamă. În ghildă sunt mulți care ți-s prieteni — care ar vrea să nu se fi întâmplat nimic din toate acestea. Dar sunt și alții care gândesc că ne-ai trădat încrederea și meriți să fii schingiuit și să mori.

— Mulțumesc, Maestre. Al doilea grup e cel care are dreptate.

Puținul meu avut se găsea în celulă. Am legat totul într-o boccea, dar bocceaua era atât de mică, încât aș fi putut-o pune în sabrețușul ce-mi atârna de brâu. Împins de iubire și de regretul după ceea ce fusese și nu mai era, m-am dus la celula Theclei.

Încă era goală. Sângele Theclei fusese șters de pe pardo-seală, dar o pată mare, întunecată, ca de rugină sângerie, pătase metalul. Veșmintele ei dispăruseră, la fel și sulemenile. Cele patru cărți pe care i le adusesem cu un an în urmă rămăseseră acolo, așezate împreună cu altele pe mescioară. N-am rezistat imboldului de a lua una; erau atât de multe în bibliotecă, încât n-avea să se simtă lipsa unui singur volum. Mâna mi se întinsese spre ele înainte să știu pe care s-o aleg. Cartea cu blazoane era cea mai frumoasă, dar era prea mare s-o duc cu mine prin toate hălăduielile mele. Cartea de teologie era cea mai mică, dar nici cartea cafenie nu era cu mult mai mare. În cele din urmă, pe aceasta am luat-o, cu poveștile ei despre lumi dispărute.

Apoi am urcat treptele turnului nostru, am trecut prin dreptul camerei de provizii, până în cea a tunurilor, unde armamentul de asediu zăcea în leagăne ce inspirau forță pură.

Am continuat să urc spre încăperea cu tavan de sticlă, cu paravanele sale cenușii și jilțurile ciudat de strâmbe, și de acolo pe o scară strâmtă până ce am ajuns sus, chiar pe geamurile alunecoase, unde apariția mea a speriat niște mierle care s-au risipit pe cer ca niște fulgi de funingine, iar flamura noastră fulginoasă flutura și se zbătea prinsă de catargul de deasupra capului meu.

Sub mine, Curtea Veche părea mică, așa zice chiar îngheșuită, dar cum nu se poate mai confortabilă și plăcută. Spărtura din curtină era mai largă decât îmi dădusem eu seama până atunci, deși, de o parte și de alta a ei, Turnul Roșu și Turnul Ursului încă se înălțau mândre și puternice. Mai aproape de turnul nostru, cel al vrăjitoarelor era îngust, întunecat și înalt; preț de o clipă, vântul a adus până la mine o frântură din hohotele lor sălbatice de râs și am resimțit vechea teamă, deși noi, cei din Ghilda Torționarilor, am fost întotdeauna în cele mai prietenești relații cu vrăjitoarele, suratele noastre.

Dincolo de zid, marea necropolă se așternea pe colina lungă, spre Gyoll, ale cărui ape le întrezăream printre clădirile pe jumătate ruinate de pe malurile sale. Pe malul celălalt, domul rotund al caravanseraiului părea doar o pietricică, orașul din jurul său o întindere de nisip multicolor, călcat de picioarele maeștrilor torționari din vechime.

Am văzut un caic, cu provă și proră înalte, ascuțite, și o pânză umflată de vânt, îndreptându-se spre miazăzi, dus de curgerea întunecată; și împotriva voinței mele l-am urmărit o vreme — până la deltă și mlaștini și, în cele din urmă, la

marea scăpărătoare unde acea uriașă fiară, Abaia, adusă de pe țărmurile îndepărtate ale universului în evurile anteglaciare, se bălăcește până va veni timpul ca fiara și cei de-un neam cu ea să devoreze continentul.

Apoi am lăsat deoparte toate gândurile legate de miazăzi și marea înăbușită de ghețuri și m-am întors către miazănoapte, spre munți și izvorul râului. Timp îndelungat (nu știu cât, dar soarele părea să se găsească în alt loc atunci când mi-am dat din nou seama de poziția lui) am privit într-acolo. Munții îi vedeam cu ochii minții, nu și ai trupului: cu aceștia zăream doar întinderea vălurită a orașului, cu milioanele sale de acoperișuri. Și, ca să fiu sincer, mărețele coloane argintii ale Bastionului și fleșele lui înconjurătoare îmi zăgăzuiau pe jumătate priveliștea. Dar nu-mi păsa de ele, aproape că nu le vedeam. La nord se găseau Casa Absolută și cataractele, și Thrax, Orașul Odăilor Fără Ferestre. La nord se afla necuprinsul pampas, o sută de păduri nestrăbătute de poteci și junglele putrezinde la mijlocul lumii.

După ce m-am gândit la toate astea până am simțit că mă apucă nebunia, am coborât din nou în camera de lucru a Maestrului Palaemon și i-am spus că sunt gata de plecare.

XIV

Terminus Est

— Am un dar pentru tine, a zis Maestrul Palaemon. Luând seama la tinerețea și puterea ta, nu cred că ți se va părea prea greu.

— Nu merit nici un dar.

— Așa e. Dar trebuie să-ți amintești, Severian, că atunci când un dar este binemeritat, nu mai este dar, ci răsplată. Singurele daruri adevărate sunt cele asemenea acestuia pe care-l primești tu. Nu pot să te iert pentru ce-ai făcut, dar nu pot uita ce-ai fost. De când Maestrul Gurloes a ajuns calfă, n-am avut alt învățăcel mai bun.

S-a ridicat și s-a îndreptat iute spre alcov, unde l-am auzit spunând:

— Ah, încă nu-mi depășește puterile.

Ridica ceva atât de întunecat, încât umbrele înghițeau obiectul respectiv.

— Lăsați-mă să vă ajut, Maestre, am zis eu.

— Nu-i nevoie, nu-i nevoie. Ușoară la ridicat, grea la coborât. Semn că e bună.

A așezat pe masă o cutie neagră ca noaptea, lungă cât un coșciug, dar mult mai îngustă. Când a deschis clapele de argint, acestea au răsunat ca niște clopoței.

— Nu-ți dau cutia, care n-ar face decât să te încurce. Pof-tim spada, teaca ce o protejează în timpul călătoriei și o chingă.

Apucasem darul în mâini înainte să pricep ce anume îmi dăduse Maestrul. Teaca neagră, din piele de om, o acoperea până aproape de măciulie. Am scos-o (era moale precum pielea de mânășă) și am rămas în mâini cu spada.

N-am să vă împovărez înșiruind virtuțile și frumusețile ei; ar trebui s-o vedeți și s-o țineți în mână, ca să judecați cu dreptate. Tăișul ei neîndurător măsoara un cot în lungime, era drept, cu vârful retezat în muchii drepte, așa cum trebuie să fie o spadă. Ambele muchii — cea destinată bărbaților și cea destinată femeilor — puteau despica firul de păr, pe toată lungimea lor, până la o palmă de gardă, care era făcută din argint masiv, cu capetele gravate în chip de om. Mânerul era din onix legat în argint, lung de două palme și terminându-se cu un opal. Fusesse făurită cu multă măiestrie; iar rostul măiestriei este acela de a face să ne apară atrăgătoare și însemnate lucruri care fără ea n-ar fi astfel, însă valoarea acelei spade nu de măiestrie era dată. Cuvintele *Terminus Est* fuseseră gravate pe lamă cu litere ciudate și frumoase, iar eu învățasem destule despre graiurile străvechi,

de când părăsisem Atriumul Timpului, ca să știu că înțelesul lor era *Aceasta este linia de despărțire*.

— E bine ascuțită, crede-mă, a zis Maestrul Palaemon, văzându-mă că încerc unul din tășuri cu buricul degetului mare. Pentru binele celor ce-ți vor fi dați pe mână, ai grijă s-o ții ascuțită. Mă întreb doar dacă nu cumva e prea grea pentru tine. Hai, ridic-o și încearc-o.

Am prins mânerul spadei *Terminus Est*, așa cum îl prinsesem pe cel al falsei spade la înălțarea mea în rang, și am ridicat-o deasupra capului, având grijă să nu lovesc tavanul. S-a unduit în mâinile mele ca și când înfruntam un șarpe.

— Nu ți-e grea?

— Nu, Maestre. Dar s-a sucit când am ținut-o ridicată.

— Lama e străbătută prin mijloc de un canal prin care curge un fir de hidrargir — un metal mai greu ca fierul dar ca apa de curgător. Astfel, cumpăna înclină spre plăsele când tășul este ridicat, și spre vârf când coboară. Adeseori vei avea de așteptat până se încheie rugăciunea de pe urmă, sau un semn al mâinii chestorului. Spada ta nu are voie să șovăie sau să tremure... Dar tu știi toate acestea. Nu-i nevoie să-ți spun eu să respecti o asemenea unealtă. Fie ca Moira să-ți fie prielnică, Severian.

Am scos cuteda din buzunarul făcut anume în teacă și am pus-o în sabreț, am împăturit scrisoarea pe care mi-o dăduse Maestrul pentru arhonte din Thrax, am învelit-o într-o bucată de mătase impermeabilă și am pus-o în teacă, să-i fie spada drept pavăză. Apoi mi-am luat rămas-bun de la Maestrul Palaemon.

Atârnând tăişul lat de umărul stâng, am trecut prin uşa pentru cadavre şi am ieşit în grădina vântoasă a necropolei. Santinela de la poarta de jos, cea mai apropiată de râu, m-a lăsat să trec fără să mă oprească, doar iscodindu-mă cu o privire ciudată, şi astfel am pornit la drum pe străzile înguste, spre Drumul Apei, ce însoţeşte râul Gyoll.

Acum trebuie să scriu ceva ce încă mă face să mă ruşinez, chiar şi după toate cele întâmplate. Ceasurile acelei după-amiezi au fost cele mai fericite din viaţa mea. Toată ura pe care o nutrisem de atâta vreme faţă de gildă dispăruse, iar ceea ce rămăsese era doar iubirea ce-o purtam ghildei, Maestrului Palaemon, fraţilor mei şi chiar ucenicilor, iubirea pentru învăţăturile şi datinile ei, iubirea aceasta care nu se stinsese niciodată cu totul. Părăseam tot ceea ce iubeam, după ce îi adusesem dezonoare. Ar fi trebuit să plâng.

Dar n-am făcut-o. Ceva în mine părea să capete elan, şi când vântul mi-a înfioat mantia, făcând-o să semene cu nişte aripi ce-mi crescuseră pe spate, am simţit că nu mai aveam mult şi începeam să plutesc. Ne este interzis să zâmbim în prezenţa oricui altcuiva în afară de maestrul nostru, de fraţi, clienţi şi ucenici. Nu voiam să-mi port masca, dar am fost nevoit să-mi trag gluga pe ochi şi să-mi las în jos capul pentru ca trecătorii să nu-mi vadă chipul. Mă gândeam că voi pieri pe drum, dar mă înşelam; tot aşa cum mă înşelam gândind că nicicând nu mă voi mai întoarce în Citadelă şi în turnul nostru; dar la fel de mult mă înşelam crezând că vor mai fi multe zile ca acelea, şi zâmbind la acest gând.

* * *

În neștiința mea, crezusem că voi fi lăsat orașul în urmă înainte să coboare întunericul și că voi putea dormi în destulă siguranță la rădăcina unui copac. Când colo, înainte ca apusul să se înalțe spre a acoperi soarele, nu izbutisem decât să trec de vechile mahalale sărăcăcioase. A cere găzduire în una din casele dărăpănate de la marginea Drumului Apei sau a încerca să mă odihnesc în vreun ungher ar fi însemnat să-mi atrag pieirea. Astfel că m-am târât mai departe, sub stelele pe care vântul le făcea și mai strălucitoare; nu mai eram un torționar în ochii celor puțini care treceau pe lângă mine, ci doar un călător înveșmântat în haine întunecate, purtând pe umăr o pateriță la fel de întunecată.

Când și când, bărci alunecau pe apa înecată de buruieni, în vreme ce vântul aducea pe mal muzica de pe greementele lor. Bărcile mai amărâte nu erau nici măcar luminate și nu păreau altceva decât fărâməturi plutitoare; dar de câteva ori am zărit thalameguri somptuoase, cu felinare la proră și la provă, care le scoteau la iveală zorzoanele aurite. De teamă să nu fie atacate, acestea înaintau prin mijlocul curentului, dar tot răzbătea până la mine cântecul vâslașilor:

Vâsliți, fârtați, vâsliți!
 Curentul ni-e potrivit.
 Vâsliți, fârtați, vâsliți!
 Cel de Sus ni-e prielnic.
 Vâsliți, fârtați, vâsliți!
 Vântul ni-e potrivit.
 Vâsliți, fârtați, vâsliți!
 Cel de Sus ni-e prielnic.

Și așa mai departe. Chiar și când lămpașele nu erau decât niște scânteii la o leghe sau două în susul râului, cântarea venea adusă de vânt. După cum aveam să văd mai târziu, vâslașii trăgeau de vâsle odată cu refrenul și le împingeau odată cu versurile intercalate, și astfel înaintau rond după rond.

Când zorii păreau aproape, am zărit pe panglica lată și neagră a râului un șir de scânteieri care nu erau cele ale felinarelor de pe bărci; erau focuri fixe, întinzându-se de la un mal la celălalt. Un pod, carevasăzică, și, iavaș-iavaș prin întuneric, am ajuns în cele din urmă la el. Am părăsit malul lins de valurile râului și am urcat treptele mâncate de vreme ce uneau Drumul Apei de puntea podului, și deodată m-am simțit ca un actor pe o altă scenă.

Pe cât de întunecat fusese Drumul Apei, pe atât de luminat era podul. Cam din zece în zece pași se găseau făclii fixate în vârful unor pari înalți, iar la fiecare o sută de pași, turele suspendate, ale căror ferestre de la camerele gărzilor luminau ca niște artificii, stăteau prinse de piloții podului. Pe pod treceau hurducăind trăsurile luminate de felinare și majoritatea oamenilor care se înghesuiau pe pasarelă erau însoțiți de făclieri sau își duceau singuri făcliile. Negustori ambulanți își strigau mărfurile înșirate pe tăvile atârinate de gât, externi sporovăiau în graiuri barbare, iar cerșetori își țineau rănile la vedere, se prefăceau a cânta la flajolete și oficleide, și-și ciupeau odraslele ca să le facă să plângă.

Teribil ce-mi stârneau curiozitatea toate acestea, recunoșc, dar ucenicia mă învățase să nu rămân cu gura căscată.

Îmi țineam gluga trasă bine pe ochi și privirile ațintite neabătut în față, și astfel am trecut prin mulțime, fără s-o bag în seamă; dar cel puțin pentru o vreme am simțit cum mi se scurge oboseala din mădulare și aș zice că pașii îmi erau cu atât mai întinși și mai iuți, cu cât voiam în fapt să rămân pe loc.

Străjerii din turele nu erau brigadieri din cei care patru-lau pe străzile orașului, ci peltaști purtând doar jumătate de armură și scuturi transparente. Aproape ajunsesem pe malul apusean, când doi dintre aceștia au înaintat și mi-au închis calea cu lăncile lor lucitoare.

— E o nelegiuire să porți un asemenea veșmânt. Dacă pui la cale vreun renghi sau cine știe ce viclenie, îți primejduiești viața.

— Sunt îndreptățit să port veșmântul ghildei mele.

— Prin urmare, pretinzi a fi un carnifex? Și ce porți cu tine e o spadă?

— Întocmai asta e, dar eu nu-s ceea ce ziceți. Sunt calfă în Ordinul Căutătorilor Adevărului și Penitenței.

A urmat o tăcere. Mai bine de-o sută de trecători ne înconjuraseră în răstimpul scurs pentru ca ei să mă întrebe și eu să le răspund. Am văzut că peltastul care nu vorbise i-a aruncat o privire celuiilalt ca pentru a zice: „ăsta nu glumește”, și apoi s-a uitat către mulțime.

— Poftește înăuntru. Centurionul vrea să-ți vorbească.

Au așteptat să intru eu mai întâi prin ușa strâmtă. Am pătruns într-o încăpere mică în care se găseau o masă și niște scaune. Am urcat câteva trepte tocite de picioarele încălțate

cu cizme. În încăperea din capul scărilor, un bărbat în platoșă scria la o masă înaltă. Cei care mi se pusese în cale m-au urmat până sus și, când am ajuns toți trei în fața bărbatului, cel care mă luase la întrebări a zis:

— Acesta-i omul.

— Mi-am dat seama, a răspuns centurionul fără să ridice privirile.

— Zice că e calfă, din Ghilda Torționarilor.

Pana, care până atunci alunecase fără greș, s-a oprit preț de o clipă.

— Nu mi-am închipuit vreodată că voi întâlni așa ceva dincolo de foile cărților, dar îndrăznesc să spun că n-a rostit decât adevărul.

— Atunci îi dăm drumul? a întrebat soldatul.

— Încă nu.

Acum centurionul și-a șters pana, a presărat nisip peste scrisoarea la care trusesse și și-a înălțat ochii spre noi.

— Subordonații dumitale, am spus eu, m-au oprit din pricină că s-au îndoit că aș avea dreptul să port această mantie.

— Te-au oprit pentru că așa am poruncit eu, și am poruncit astfel pentru că pricinaia tulburare, după cum am fost înștiințat de la una din turelele de la răsărit. Dacă ții de Ghilda Torționarilor — despre care, sincer să fiu, credeam că a dispărut de multă vreme — înseamnă că ți-ai petrecut viața în... cum îi ziceți?

— Turnul Matachin.

A pocnit din degete și a părut amuzat, dar și sâcâit.

— Nu, nu, locul ăla în care se află turnul.

— Citadela.

— Așa, Vechea Citadelă. E la răsărit de râu, din câte-mi amintesc, chiar la marginea dinspre miazănoapte a Cartierului Algedonic. Pe vremea când eram cadet, am fost dus acolo să văd Donjonul. De câte ori ai ieșit în oraș?

M-am gândit la expedițiile noastre de înot și i-am spus:

— Deseori.

— Îmbrăcat așa cum ești acum?

Am clătinat din cap.

— Dacă ai de gând să-mi răspunzi astfel, dă-ți jos gluga. Doar vârful nasului ți se vede mișcându-se.

Centurionul s-a lăsat să alunece de pe scaunul înalt și s-a îndreptat cu pași mari spre o fereastră ce dădea spre râu.

— Câte suflete crezi că se află în Nessus?

— N-am habar.

— Nici eu, torționarule. Și nimeni altcineva. Toate încercările de a le număra au dat greș, ca și toate încercările de a strânge dările după cât datorează fiecare. Orașul sporește și se schimbă în fiecare noapte, asemenea înscrisurilor însemnate cu cretă pe un perete. Casele sunt construite pe străzi de către oameni șireți care, în timpul nopții, scot pietrele pavajului și apoi spun că palma aia de pământ e a lor — știai asta? Exultantul Tularican, a cărui nebunie luase forma unei curiozități nepotolite față de tot ce era mai josnic în existența umană, pretindea că numărul celor care își duc viața înfulecând gunoaiele altora se ridică la două mii, nici mai mult, nici mai puțin. Că sunt zece mii de saltimbanci

cerșetori, dintre care aproape jumătate femei. Că și dacă un calic s-ar arunca de pe parapetul acestui pod la fiecare respirație a noastră, tot am trăi veșnic, pentru că orașul zămislește și ruinează oameni mai iute decât putem noi respira. Într-o asemenea îmbulzeală, nu prea ai de ales altceva decât pacea. Tulburările nu pot fi îngăduite, din cauză că tulburările nu pot fi potolite. Mă înțelegi ce-ți spun?

— Ba se poate alege ordinea. Însă da, până se instaurează ordinea, înțeleg ce spui.

Centurionul a oftat și s-a întors către mine:

— Dacă înțelegi măcar asta, e bine. Prin urmare, va trebui să-ți faci rost de o îmbrăcăminte mai de rând.

— Nu mă pot întoarce în Citadelă.

— Atunci fă-te nevăzut în noaptea asta și cumpără-ți mâine niște haine. Ai bani?

— Am ceva.

— Bun. Cumpără-ți. Sau fură, sau despoaie pe primul nenorocit pe care-l scurtezi de cap cu treaba aia pe care o porți pe umăr. L-aș pune pe unul din oamenii mei să te ducă la un han, dar asta ar însemna și mai multe căutături curioase și sușoteli. A fost oarece zarvă pe râu, și cei de-acolo își spun și așa prea multe parascovenii cu năluci. Vântul se potolește acum și se lasă ceața — ceea ce o să înrăutățească și mai mult lucrurile. Încotro te îndrepti?

— Sunt trimis cu treabă în Thrax.

Peltastul care mă iscodise a întrebat:

— Îl crezi ce spune, Centurionule? Nu ne-a dovedit prin nimic că e ceea ce zice că e.

Centurionul privea din nou pe fereastră, și-acum am zărit și eu fuioarele de ceață gălbuie.

— Dacă nu ți-e de folos capul, folosește-ți nasul, a răspuns el. Ce miasme au pătruns aici odată cu el?

Peltastul a zâmbit șovăielnic.

— De fier care ruginește, a continuat centurionul, de sudoare rece, de sânge în descompunere. Un impostor ar mirosi a veșminte noi sau a zdrențe culese dintr-un cufăr. Dacă nu-ți înveți meseria cât mai iute cu putință, Petronax, o să ajungi la miazănoapte, să te lupți cu ascienii.

— Dar, Centurionule..., a dat să spună peltastul, aruncându-mi o privire atât de plină de ură, încât l-am crezut în stare să mă atace după ce voi fi părăsit turela.

— Arată-i băiatului ăstuia că ești cu adevărat din Ghilda Torționarilor.

Peltastul nu bănuia nimic, așa că nu mi-a fost greu. Cu mâna dreaptă i-am dat brusc la o parte scutul, călcându-l pe piciorul drept cu piciorul meu stâng, pentru a-l țintui locului, în timp ce-i striveam nervul acela din grumaz care stârnește convulsii.

XV

Baldanders

La capătul apusean al podului, orașul arăta cu totul diferit de ceea ce lăsasem în urmă. La început, ungherele erau luminate de făclii, iar pe ulițe era același du-te-vino de trăsurii și căruțe ca și pe pod. Înainte să părăsesc turela, îl rugasem pe centurion să-mi spună unde puteam să-mi petrec restul nopții; acum, simțind oboseala care mă părăsise pentru scurt timp, mă târam uitându-mă după însemnul hanului.

După o vreme însă, cu fiecare pas pe care-l făceam, întunericul părea să se adâncească, și undeva trebuie s-o fi luat pe un drum greșit. Nevrând să mă întorc pe unde venisem, am încercat să merg tot spre miazănoapte, mângâindu-mă cu gândul că, deși poate că mă pierdusem, fiecare pas mă ducea mai aproape de Thrax. Într-un târziu am dat peste un han mic. N-am văzut nici o pancartă, poate că nici nu avea, dar am simțit miros de mâncare gătită și am auzit clinchetul potecalelor, așa că am intrat, dând ușa de perete și prăbușindu-mă

pe un scaun vechi ce se afla chiar lângă ea, fără să mă sinchisesc prea mult unde nimerisem sau în a cui tovărășie.

După ce am șezut acolo destul cât să-mi recapăt suflul, m-am gândit să-mi găsesc un loc unde să-mi scot încălțările (deși mai aveam mult până să mă simt în stare să mă ridic și să-mi caut un cotlon). Atunci, trei bărbați care băuseră într-un colț s-au ridicat și au plecat, iar un bătrân care chitise, bag seamă, că nu-i voi umple buzunarele cu bani s-a apropiat de mine și m-a întrebat ce poftesc. I-am zis că vreau o cameră.

— N-avem.

— Nici că se poate mai bine — tot n-aveam cu ce s-o plătesc.

— Atunci va trebui să pleci de-acî.

Am clătinat din cap.

— Încă nu. Sunt prea istovit.

(Îmi ziseseră niște calfe să mă folosesc de șmecheria asta când mă aflu în oraș.)

— Ești carnifex, nu-i așa? Ești ăla care retezi capete.

— Adu-mi doi pești din cei pe care-i adulmec, și-o să rămâi cu capul pe umeri.

— Pot să chem Garda Orașului. Or să te arunce ei afară.

Din tonul vocii lui am știut că nici el nu crede ce spune, așa că i-am zis să-i cheme, n-are decât, dar până una-alta să-mi aducă peștii, iar bătrânul s-a îndepărtat mormăind. M-am îndreptat în scaun, punând-o pe *Terminus Est* (pe care trebuise s-o dau jos de pe umăr ca să mă pot așeza) în picioare, între genunchi. În afară de mine, mai erau cinci

oameni în încăpere, dar toți își fereau privirile de-ale mele. Și curând doi dintre ei au plecat.

Bătrânul s-a întors cu un pește mic care-și dăduse duhul pe-o bucată de pâine ca iasca, și mi-a zis:

— Mănâncă asta și valea.

A stat și s-a uitat la mine cât am mâncat. După ce-am isprăvit, l-am întrebat unde-aș putea dormi.

— N-am camere. Ți-am zis.

Un palat să fi stat cu porțile larg deschise, la o jumătate de lanț depărtare, și tot nu cred că m-aș fi putut îndura să părăsesc hanul acela ca să mă duc dincolo.

— Atunci o să dorm aici, pe scaun, am zis eu. Oricum nu prea mai ai vad în noaptea asta.

— Așteaptă, a spus el, părăsindu-mă.

L-am auzit vorbind cu o femeie într-o altă încăpere.

Când m-am trezit, el mă scutura de umăr.

— Vrei să dormi cu încă doi în pat?

— Cu cine?

— Doi optimați, pe-onoarea mea. Oameni unul și unul, tovarăși de călătorie.

Femeia din bucătărie a strigat ceva ce eu n-am înțeles.

— Ai auzit ce-a zis? a continuat bătrânul. Unul din ei nici n-a venit încă. La ceasul ăsta din noapte poate că nici nu mai vine. Așa că rămâneți numai doi.

— Dacă oamenii ăștia au închiriat o cameră...

— N-or să zică nimic, pe cuvânt. Adevărul e, Carnife-xule, că mi-s datori. Stau de trei nopți și n-au plătit decât pentru prima.

Carevasăzică, urma să fiu folosit drept avertizare de evacuare. Nu că mi-ar fi păsat, ba, la urma urmei, părea mai degrabă ca o promisiune — dacă omul care dormea în noaptea aia acolo avea să plece, camera rămânea numai a mea. M-am ridicat cu greu în picioare și l-am urmat pe bătrân în sus, pe-o scară dărăpănată.

Am intrat într-o cameră a cărei ușă nu fusese încuiată, dar înăuntru era întuneric de mormânt. Auzeam o răsuflare grea.

— Gospodare! a strigat bătrânul, uitând că zisese despre chiriașul său că era optimat. Cum-îți-zice? Balcăzu? Baldanders? Ți-am adus un tovarăș. Dacă nu-ți plătești chiria, trebuie să primești pe cineva în pensiune.

Nici un răspuns.

— Poftim, domnule Carnifex, mi s-a adresat bătrânul. Îți fac puțină lumină.

Și a suflat într-o bucată de iască până când aceasta s-a încins destul cât să aprindă un ciot de lumânare.

Camera era mică și n-avea decât un pat. Pe acesta, adormit pe-o parte (așa părea, cel puțin), cu spatele la noi și cu picioarele strânse la piept, se găsea cel mai mătăhălos om pe care-l văzusem vreodată — un om care cu îndreptățire putea fi socotit uriaș.

— N-ai de gând să te trezești, gospodare Baldanders, să vezi cine ți-e tovarășul de cameră?

Voiam să mă vâr în pat, așa că i-am spus bătrânului să ne lase. A protestat, eu l-am împins afară din cameră și, de cum s-a făcut nevăzut, m-am așezat pe partea neocupată a

patului și mi-am scos cizmele și ciorapii. La flăcăruia firavă a lumânării am văzut bășicile cu care mă alesesem. Mi-am dat jos mantia și am întins-o pe cuvertura roasă. O clipă am stat la îndoială dacă să-mi scot și cureaua, și pantalonii, sau să dorm așa cum eram; prevederea și oboseala au ales în locul meu — aveam să-i las pe mine, mai ales că observasem că uriașul părea complet îmbrăcat. Cu o senzație de sfârșeală greu de închipuit și de ușurare totodată, am suflat în lumânare și m-am întins ca să-mi petrec prima noapte, din câte-mi puteam aminti, în afara Turnului Matachin.

— Niciodată.

Vocea avea un ton atât de adânc și de răsunător (aproape ca notele cele mai de jos ale unei orgi), încât în prima clipă n-am fost sigur de înțelesul aceluia cuvânt sau dacă fusese cu adevărat un cuvânt.

— Ce-ai zis?

— Baldanders.

— Știu, mi-a zis hangiu. Eu sunt Severian.

Zăceam pe spate, cu *Terminus Est* (pe care o luasem cu mine în pat, pentru mai multă siguranță) pusă între noi. În întuneric nu-mi dădeam seama dacă tovarășul meu de cameră se răsucise cu fața spre mine sau nu, dar cu siguranță aș fi simțit dacă imensitatea aceea ar fi făcut o mișcare.

— Tu... rezezi.

— Înseamnă că ne-ai auzit când am intrat. Credeam că dormi.

Buzele mele au dat să spună că nu eram un carnifex, ci o calfă din Ghilda Torționarilor. Dar mi-am amintit de căderea mea în dizgrație și de faptul că Thrax trimisese vorbă că aveau nevoie de un călău. Așa că am zis:

— Da, sunt gâde, dar n-ai de ce să te temi de mine. Nu fac decât ceea ce sunt plătit să fac.

— Atunci, pe mâine.

— Da, mâine vom avea destul răgaz să ne cunoaștem și să stăm de vorbă.

Apoi am visat, deși poate că și vorbele lui Baldanders fuseseră un vis. Dar parcă nu-mi vine să cred, iar dacă au fost, atunci e vorba despre un cu totul alt vis.

În vis, călăream pe o vietate uriașă, cu aripi de piele, sub un cer greu de nori. La o distanță egală între vălătucii norilor și pământul amurgit, alunecam în jos, pe-o pală de vânt. Mi se părea că zburătoarea aceea aproape că nu-și mișca aripile îngherate. Soarele se stingea în fața noastră și parcă pluteam tot atât de iute pe cât se învârtea Urth, căci astrul se afla în același loc la orizont, deși noi zburam fără oprire.

La un moment dat, am băgat de seamă că pământul de sub noi se schimbă și întâi am crezut că ceea ce vedeam era un deșert. În depărtare nu se zăreau nici orașe, nici ferme, nici codri ori câmpuri, doar un pustiu drept ca-n palmă, roșu-închis, fără nimic distinctiv și aproape static. Vietatea cu aripi de piele l-a văzut și ea, ori poate a adulmecat ceva în văzduh. Am simțit cum se încordează sub mine mușchii de fier și aripile au bătut de trei ori, nu mai mult.

Pustiul purpuriu a apărut pătat cu alb. După o vreme, am realizat că acea aparentă nemișcare era o amăgire născută din monotonie — oriunde mă uitam, vedeam același lucru, dar ceea ce vedeam era într-o permanentă mișcare — marea — Uroboros, Fluviul-Lumii — în care se leagănă Urth.

Și atunci, pentru prima oară, m-am uitat în urmă, văzând cum întregul meleag al omenirii este înghițit de noapte.

După ce a dispărut, iar sub noi (cât cuprindeai cu ochii) peste tot numai întinderea apei unduitoare și nimic altceva, vietatea și-a răsucit capul ca să mă privească. Avea un cioc asemenea celui de ibis, chipul, ca al unei cotoroanțe; pe cap purta o mitră făcută din oase. Ne-am privit o clipă, și aș fi zis că-i citeam gândul: *Visezi, dar dacă te-ai trezi din trezia ta, tot acolo aș fi.*

Mișcarea ei s-a schimbat, la fel ca cea a lugherului atunci când marinarii îi schimbă cursul. O aripă s-a lăsat în jos, cealaltă s-a ridicat drept în sus, spre cer, iar eu am încercat cu disperare să mă agăț de pielea solzoasă, dar m-am prăbușit în mare.

Șocul impactului m-a trezit. Mădularele îmi zvâcneau din încheieturi. Lângă mine l-am auzit pe uriaș mormăind în somn. Am murmurat și eu ceva și am pipăit să văd dacă spada mai e lângă mine, apoi am adormit la loc.

Apa s-a închis deasupra mea, dar eu nu m-am înecat. Simteam că aș fi putut aspira apă, dar n-am făcut-o. Totul era

atât de limpede, încât aveam impresia că mă prăbușisem într-un gol mult mai transparent decât aerul.

În depărtare se întrezăreau niște forme mari — toate de sute de ori mai mari de-un stat de om. Unele păreau corăbii, altele nori; una era un cap viu, lipsit de trup; alta avea o sută de capete. O ceață albastră le acoperea, iar sub mine am văzut un tărâm de nisip, crestă de curenți. Acolo se înălța un palat, mai mare decât Citadela noastră, dar căzut în ruină, cu sălile la fel de neîngrijite ca și grădinile sale; prin el se mișcau siluete imense, albe precum lepra.

Cădeam tot mai aproape de siluetele acestea și ele și-au ridicat chipurile spre mine, chipuri asemenea celor pe care le văzusem odată sub undele Gyollului; erau femei, despuiate, iar părul le era spumă verde de mare și drept ochi aveau corali. Râzând, îmi urmăreau căderea, și râsetele lor urcau spre mine în bulbuci. Dinții le erau albi și ascuțiți, fiecare lung de-un deget.

Am căzut și mai aproape. Mâinile lor s-au întins spre mine și m-au mângâiat, așa cum își mângâie o mamă pruncul. În grădinile palatului se găseau bureți și anemone-de-mare, și sumedenie de alte frumuseți ale căror nume nu le cunoșteam. Femeile acelea uriașe m-au înconjurat, iar eu eram doar o păpușă în fața lor.

„Cine sunteți?” le-am întrebat eu. „Și ce faceți aici?”

„Suntem soțiile lui Abaia. Alesele inimii și jucăriile lui, păpușelele și iubițelele lui. Uscatul nu ne-a putut îndura. Sâni noștri sunt ca berbecii, dosurile noastre ar frânge spinările taurilor. Aici ne hrănim, plutind și crescând, până

când suntem destul de mari ca să ne împreunăm cu Abaia, care într-o bună zi va devora continentele.”

„Și cine sunt eu?”

Atunci ele au râs toate odată, iar hohotele lor erau asemenea valurilor pe-o plajă de sticlă.

„Îți vom arăta”, au zis ele. „Îți vom arăta!”

Două dintre ele m-au luat fiecare de câte o mână, ca și când ar fi fost două surori care-l iau de mâini pe pruncul unei alte surori, și m-au ridicat, și au înotat cu mine prin grădină. Degetele lor erau unite printr-o membrană și erau la fel de lungi ca brațul meu de la umăr la cot.

S-au oprit și s-au lăsat în jos în apă, asemenea unor carace care se scufundă, până când picioarele lor și ale mele au atins fundul. În fața noastră se găsea un zid scund, iar pe el o scenă mică și o cortină, ca acelea din teatrele ambulante de marionete.

Apa tulburată de noi părea să miște cortina de mărimea unei basmale. Pânza s-a vălurit, s-a legănat și a început să se dea la o parte, parcă trasă de-o mână nevăzută. De îndată a și apărut o siluetă micuță de om, făcută din bețe. Mădularele îi erau rămurele ce încă mai aveau coajă și muguri verzi. În loc de trup avea un ciot de ramură lung de-un sfert de palmă, gros cât degetul meu mare, iar drept cap un nod ale cărui inele îi desenau ochii și gura. Ducea cu sine o bătă (pe care o agita înspre noi) și se mișca de parcă era viu. Când omulețul de lemn ne-a amenințat și a izbit cu bătă lui în scenă, ca să-și arate ferocitatea, a apărut un alt personaj, un băiat înarmat cu o spadă. Marioneta aceasta era tot atât de

desăvârșit finisată pe cât era de grosolană cealaltă — ai fi zis că e un băiețel adevărat redus la dimensiunea unui șoarece.

După ce amândoi s-au înclinat în fața noastră, micile figurine au început să se bată. Bărbatul de lemn făcea niște sărituri nemaipomenite și părea să umple scena cu loviturile toroipanului său; băiatul dansa ca un fir de praf în raza soarelui, ferindu-se de toroipan, și se repezea spre omul de lemn ca să-l spintece cu tăișul său cât un ac de mic.

În cele din urmă, figurina de lemn s-a prăbușit. Băiatul s-a îndreptat spre ea, ca pentru a-și pune piciorul pe pieptul ei; dar înainte să poată face astfel, figurina de lemn a părăsit scena plutind și, răsucindu-se, șonticăit, încet, s-a înălțat până s-a făcut nevăzut, lăsând în urmă băiatul, bâta și spada — acestea din urmă rupte amândouă. Mi s-a părut că aud răsunând niște trâmbițe de jucărie (fără doar și poate că de fapt era scârțâitul unor roți de căruță, afară în stradă).

M-am trezit pentru că în încăpere intrase un al treilea ins. Un bărbat mic de statură, sprinten, cu păr roșu aprins, îmbrăcat bine, chiar spilcuit. Văzând că mă trezisem, a deschis obloanele care acoperiseră ferestrele, lăsând să pătrundă înăuntru lumina roșie a soarelui.

— Partenerul meu întotdeauna doarme tun, a zis el. Nu te-a asurzit sforăitul lui?

— Și eu am dormit buștean, i-am zis eu. Iar dacă a sforăit, eu unul nu l-am auzit.

Vorbele mele au părut să-i fie pe plac omulețului, care a zâmbit, dezvelindu-și un șir întreg de dinți de aur.

— Sforăie. Sforăie de se cutremură Urth-ul, crede-mă pe cuvânt. Socoate-te fericit că ai putut să te odihnești.

Și-a întins spre mine o mână delicată, bine îngrijită.

— Sunt Doctorul Talos.

— Calfa Severian, am zis eu, dând pledul subțire la o parte și ridicându-mă ca să-i strâng mâna.

— Porți negru, din câte văd. Ce ghildă-i asta?

— E negrul fuliginos al tortionarilor.

— Aha!

Și-a înclinat capul într-o parte, ca un sturz, și a țopăit în jurul meu ca să mă privească din diferite unghiuri.

— Ești un bărbat înalt — ce păcat — dar costumația asta neagră ca funinginea e de-a dreptul impresionantă.

— Noi o socotim practică, am spus eu. Temnița subterană este un loc murdar, iar pe negrul fuliginos nu se văd petele de sânge.

— Ai umor! Excelent! Puține lucruri sunt mai profitabile pentru un ins ca umorul, ascultă-mă pe mine. Umorul atrage mulțimea. Umorul potolește gloata sau o grădiniță de copii. Umorul îți deschide uși și te scoate din belea, și atrage asimii ca un magnet.

Nu prea pricepeam unde bate dar, văzând că era într-o dispoziție prietenoasă, am îndrăznit să-i spun:

— Sper că nu te-am incomodat. Hangiul mi-a zis că pot dormi aici, și de altfel mai era loc în pat pentru încă o persoană.

— Nu, nu, nicidecum! Nici n-am venit acasă — am găsit un loc mai bun ca să-mi petrec noaptea. Dorm foarte puțin,

nu mă jenez să ți-o spun, și am un somn foarte ușor. Dar am petrecut bine, o noapte excelentă. Încotro te îndrepti în dimineața asta, optimatule?

Scotoceam sub pat după cizme.

— Întâi să caut ceva de mâncare, presupun. Apoi părăsesc orașul și mă îndrept spre nord.

— Excelent! Fără doar și poate că partenerul meu va fi încântat să servească micul dejun — îi va prinde foarte bine. Și noi călătorim spre nord. După un tur extrem de reușit al orașului, mă-nțelegi. Ne-ntoarcem acasă. Am dat spectacole venind încoace pe malul răsăritean, iar acum le vom da mergând înapoi, pe malul apusean. Poate o să ne oprim la Casa Absolută în drum spre miazănoapte. Țasta-i visul pe care-l nutrim în profesia noastră, înțelegi. Să dai spectacol în palatul Autocratului. Sau să mai dai unul, dacă ai mai fost acolo. Se strâng căciuli de chrisoși.

— Am mai întâlnit cel puțin o persoană care visa să se întoarcă acolo.

— Nu face mutra asta plouată — trebuie să-mi povestești despre persoana asta într-o bună zi. Dar acum, dacă e să luăm micul dejun — *Baldanders!* Scoală! Hai, Baldanders, hai! Trezirea!

S-a dus în pași de dans la capătul patului și l-a apucat pe uriaș de o gleznă.

— Baldanders! Nu-l apuca de umăr, optimatule! (Nu făcusem nici un gest în acest sens.) Uneori trăsnește câte-un dos de palmă. BALDANDERS!

Uriașul a murmurat și s-a urnit.

— O zi nouă, Baldanders! Ești încă în viață! E vremea să mănânci, să te caci și să faci amor — și mai câte altele! Hai, sus, altfel nu mai ajungem niciodată acasă.

Nici un semn că uriașul l-ar fi auzit. Ca și când murmurul dinainte fusese un protest îngăimat în vis ori horcăitul de pe urmă. Doctorul Talos a apucat cuverturile jechoase cu amândouă mâinile și le-a aruncat cât colo.

Forma monstruoasă a partenerului său se înfățișa acum privirilor noastre. Era chiar mai lung decât îmi închipuisem eu, aproape prea lung pentru patul acela, deși dormea cu genunchii strânși până la bărbie. Spatele îi era lat de-un cot, iar umerii, înalți și gheboșați. Fața nu i-o zăream, ca să-mi dau seama dacă hangiul îi pocise cu dreptate numele; și-o vârâse în pernă. Pe gât și pe urechi purta cicatrice ciudate.

— *Baldanders!*

Avea păr cărunt și foarte des.

— Baldanders! Să-mi fie cu iertare, optimatule, dar îmi dai voie să împrumut spada aia?

— Nu, am zis. Nu-ți dau voie.

— Oo, dar n-am de gând să-l omor sau mai știu eu ce. Nu folosesc decât latul tăișului.

Am clătinat din cap, iar Doctorul Talos, văzând că nu mă înduplecam, s-a apucat să scotocească prin cameră.

— Mi-am lăsat bastonul jos. Prost obicei, o să mi-l șterpească vreunul într-o bună zi. Ar trebui să învăț să merg schiopătat, zău așa. Aici nu găsesc nimic.

S-a repezit pe uşă afară şi cât ai clipi s-a şi întors, aducând cu sine un baston din lemn de carpen, cu o măciulie din alamă lustruită.

— Acum să vedem! *Baldanders!*

Loviturile se abăteau pe spinarea lată a uriaşului, asemenea stropilor mari de ploaie dinaintea unei furtuni.

Dintr-odată, uriaşul s-a ridicat în capul oaselor.

— M-am trezit, Doctore.

Faţa îi era lată, cu trăsături grele, dar în acelaşi timp blajină şi tristă.

— Te-ai hotărât să mă omori în sfârşit?

— Cum adică, Baldanders? Aha, vorbeşti de optimatul de-aici. N-o să-ţi facă nici un rău — a împărţit patul cu tine şi-acum o să ia micul dejun cu noi.

— A dormit aici, Doctore?

Doctorul Talos şi eu am încuviinţat din cap.

— Atunci ştiu de unde mi s-a tras visul pe care l-am avut.

Îmi stăruia încă în minte imaginea cu femeile acelea cât toate zilele, din adâncul monstruoasei mări, aşa că l-am întrebat ce anume visase, cu toate că simţeam o oarecare teamă faţă de el.

— Nişte grote subpământene, unde picura sânge din nişte dinţi de piatră... Şi braţe dezmembrate împrăştiate pe poteci de nisip, şi nişte nu-ştiu-ce zornăind lanţuri în întuneric.

S-a așezat pe marginea patului, curățându-și cu ditamai degetul dinții rari și surprinzători de mici.

— Haideți, amândoi, a zis Doctorul Talos. Dacă e să mâncăm și să apucăm să facem ceva azi, atunci trebuie să ne urnim. Avem multe de vorbit și multe de făcut.

Baldanders a scuiat într-un colț al camerei.

XVI

Prăvălia de vechituri

Abia când am mers pe străzile oraşului Nessus încă adormit m-a năpădit pentru prima oară şi cu toată puterea durerea ce avea să mă bântuie adesea. Cât fusesem întemniţat în oubliette, enormitatea faptei mele şi gravitatea pedepsei pe care eram sigur că aveam s-o primesc din partea Maestrului Gurloes o înăbuşiseră. Cu o zi înainte, urmând Drumul Apei, bucuria libertăţii şi amarul exilului o alungaseră. Acum însă mi se părea că nici o altă realitate a lumii nu mai exista în afara faptului real că Thecla murise. Fiecare pată de întuneric printre umbre îmi amintea de părul ei; fiecare lucire de alb îmi aducea în memorie pielea ei. Cu greu mă stăpâneam să nu mă reped înapoi în Citadelă, să văd dacă nu cumva o găseam şezând în celula ei, citind la lumina lămpii de argint.

Am găsit o cafenea cu mese înşirate de-a lungul străzii aproape pustii la acea oră prea matinală. La colţul străzii zăcea un om mort (din câte mi-am dat seama, fusese

sufocat cu un lambrechin — erau unii care se pricepeau la această artă). Doctorul Talos i-a scotocit buzunarele, dar n-a găsit nimic.

— Carevasăzică, a spus el, trebuie să cumpănim, să punem la cale un plan.

O chelneriță a adus căni cu mocca, iar Baldanders a împins una către Doctor, care s-a apucat s-o amestece cu degetul.

— Prietene Severian, poate că ar trebui să lămuresc situația noastră. Suntem de loc, Baldanders, care e singurul meu pacient, și cu mine, din regiunea ce împrejmuește Lacul Diuturna. Casa noastră a ars și, având nevoie de ceva bani ca s-o reparăm, am hotărât s-o pornim prin lume. Prietenul meu e un om de-o forță nemaîntâlnită. Eu strâng mulțimea, el frânge câțiva bușteni și ridică zece oameni deodată, iar eu îmi vând leacurile. Cam puțin, vei zice. Dar asta nu-i tot. Am o piesă și ne-am făcut rost de ceva recuzită. Când ocazia e prielnică, noi doi interpretăm câteva scene și chiar invităm câțiva spectatori să ni se alătore. Acuma, prietene, zici că te-ndrești spre nord și, socotind după patul de azi-noapte, înțeleg că nu prea ești gros la pungă. Îmi dai voie să-ți propun o colaborare?

Baldanders, care se pare că înțelesese numai prima parte a logoului companionului său, a zis molcom:

— Nu e distrusă chiar de tot. Pereții sunt de piatră, foarte groși. Câteva bolte au scăpat de foc.

— Corect. Avem de gând să restaurăm locul acela atât de drag nouă. Dar avem o dilemă, înțelegi — suntem acum la

jumătatea drumului de întoarcere cu turneul nostru și capitalul pe care l-am strâns este departe de-a fi suficient. Ce propun eu...

Chelnerița, o tânără subțirică și cu păr răvășit, a venit cu un blid de fiertură de orez pentru Baldanders, pâine și fructe pentru mine, și o plăcintă pentru Doctorul Talos.

— Ce fată atrăgătoare! a zis el.

Ea i-a zâmbit.

— Poți să iei loc? Se pare că suntem singurii tăi mușterii.

După ce a aruncat o privire în direcția bucătăriei, ea a ridicat din umeri și și-a tras un scaun.

— Poate vrei să te servești puțin din asta — o să fiu prea ocupat cu vorbitul ca să mănânc o asemenea cocă uscată. Și o înghițitură de mocca, dacă nu te deranjează să bei după mine.

— Ați zice că ne lasă să mâncăm pe daiboj, nu-i așa? a întrebat ea. Nu ne lasă. Ne pune să plătim totul la prețul casei.

— Aha! Înseamnă că nu ești fiica proprietarului. M-am temut că ești fiica lui. Sau nevastă-sa. Cum de-a lăsat o asemenea floare să înflorească neprihănită?

— Muncesc aici doar de-o lună. Nu m-aleg decât cu bacșișul de la clienți. Domniile Voastre sunteți trei. Dacă nu-mi lăsați nimic, înseamnă că v-am servit pe daiboj.

— Așa e, așa e! Dar să presupunem că noi vrem să-ți facem un dar generos, l-ai refuza oare?

Vorbind astfel, Doctorul Talos s-a aplecat spre ea, și m-a surprins să observ că fața lui nu numai că semăna cu aceea a unei vulpi (o comparație poate prea la îndemână, date fiind

sprâncenele lui roșietice și zbârlite, și nasul ascuțit, care te făceau pe loc să te gândești la o vulpe), ci a unei vulpi împăiate. I-am auzit adesea pe cei care-și câștigă traiul săpând, că nu există palmă de pământ unde, atunci când sapă, să nu dea peste vestigii ale trecutului. Indiferent unde hârlețul răstoarnă pământul, el scoate la iveală caldarâm spart și metale mâncate de vreme; iar savanții scriu că nisipul pe care artiștii îl numesc policrom (deoarece în albeața lui se amestecă firițele din toate culorile) nu este de fapt nisip, ci sticla din trecut, transformată în pulbere de eonii scurși în răscolirile mării vuitoare. Dacă există straturi de realitate sub realitatea pe care o vedem, așa cum există straturi de istorie sub pământul de sub tălpile noastre, atunci în una din realitățile mai adânci, chipul Doctorului Talos era o mască de vulpe atârnată pe un perete, și eram uimit s-o văd acum întorcându-se și aplecându-se spre femeie, reușind ca prin aceste mișcări, care îți dădeau senzația că expresia și gândul se întretaie jucăușe cu umbrele nasului și sprâncenelor, să creeze o uimitoare și autentică impresie de vivacitate.

— L-ai refuza? a repetat el întrebarea, iar eu m-am scuturat ca dintr-un somn.

— Cum adică? n-a priceput femeia. Unul dintre Domniile Voastre e carnifex. Darul de care vorbiți e cel al morții? Autocratul, ai cărui pori sunt mai strălucitori decât înseși stelele, protejează viețile supușilor săi.

— Darul morții? O, nu! Doctorul Talos a izbucnit în râs. Nu, draga mea, pe acesta îl ai toată viața. Darul pe care-l

oferim noi este frumusețea, cu faima și bogăția pe care le atrage.

— Dacă vrei să-mi vindeți ceva, eu n-am nici un sfanț.

— Să-ți vindem? Nicidecum! Dimpotrivă, noi îți oferim o slujbă nouă. Eu sunt un taumaturg, iar acești nobili domni sunt actori. Ți-ai dorit vreodată să ajungi pe scenă?

— Mi s-a părut mie ceva caraghios la Domniile Voastre.

— Avem nevoie de o ingenuă. Poți să capeți acest rol, dacă dorești. Dar trebuie să vii cu noi acum — nu avem vreme de pierdut și nu ne mai întoarcem pe acest drum.

— Dacă mă fac actriță nu-nseamnă că mă fac frumoasă.

— O să te fac eu frumoasă, pentru că avem nevoie de tine ca actriță. E una din puterile pe care le am. Doctorul s-a ridicat în picioare și a continuat: Acum ori niciodată. Vii?

Chelnerița s-a ridicat și ea, încă uitându-se la el.

— Trebuie să mă duc în cameră...

— Ce-ai acolo altceva decât zdrențe? Trebuie să te fac să strălucești și să te învâț replicile într-o singură zi. N-am timp s-aștept.

— Dați-mi banii pentru micul dejun, și mă duc să-i spun că plec.

— Prostii! Ca membră a trupei noastre, trebuie să ne ajuți să economisim fondurile de care avem nevoie pentru sulemenelile tale. Ca să nu mai spun că mi-ai mâncat plăcinta. Plătește-o singură.

O clipă, fata a ezitat.

— Poți să ai încredere în el, a zis Baldanders. Doctorul vede lumea în felul său aparte, dar minte mai puțin decât s-ar crede.

Vocea molcomă, adâncă părea să-i redea încredere chelneriței.

— În regulă, a zis ea. Merg cu voi.

În foarte scurt timp ne și aflam, toți patru, la câteva străzi depărtare, trecând prin dreptul unor prăvălii oblonite mai toate. După ce-am mers o bucată de drum, Doctorul Talos ne-a anunțat:

— Și-acum, dragi prieteni, trebuie să ne despărțim. Eu o să-mi dedic timpul ca să scot ce-i mai bun din această silfidă. Baldanders, tu trebuie să recuperezi prosceniul tot mai șubred și celelalte catrafuse ale noastre de la hanul în care ți-ai petrecut noaptea cu Severian — am convingerea că nu vei întâmpina nici o piedică în a face acest lucru. Severian, cred că vom da spectacol la Crucea lui Ctesiphon. Știi locul?

Am dat din cap, deși nu aveam habar unde se afla. Adevărul e că nici nu-mi trecea prin gând să-i întâlnesc din nou. Până una-alta, Doctorul Talos a luat-o iute la picior, chelnerița urmându-l în pas alergător, iar eu m-am pomenit că rămân singur cu Baldanders pe strada altfel pustie. Nerăbdător să-l văd și pe el plecat, l-am întrebat încotro se duce. Parcă vorbeam cu o statuie, nu cu un om.

— E un parc lângă râu, unde se poate dormi în timpul zilei, nu și noaptea. O să mă trezesc înainte să se-ntunece și-o să mă duc să iau calabalâcul.

— Mie însă nu mi-e somn. O să dau o raită prin oraș.

— Atunci ne vedem la Crucea lui Ctesiphon.

Simțeam, nu știu de ce, că știa ce intenționam să fac.

— Da, am zis. De bună seamă.

Ochii îi erau stinși, ca ai unui bou, atunci când a făcut stânga-mprejur și a pornit cu pași mari și greoi spre Gyoll. Parcul lui Baldanders se afla la răsărit, iar Doctorul Talos plecase cu chelnerița spre apus, așa că eu am hotărât s-o apuc spre miazănoapte și astfel să-mi continui drumul spre Thrax, Orașul Odăilor Fără Ferestre.

Deocamdată, Nessus, Orașul Nepieritor (orașul în care trăiam de-o viață, dar din care văzusem atât de puțin) mă înconjura din toate părțile. Am mers pe-o stradă lată, pavată cu cremene, neștiind și nepăsându-mi dacă era o stradă laterală ori strada principală a cartierului. De-o parte și de alta era mărginită de alei mai late, pentru pedestri, și o a treia alee la mijloc, pentru a despărți traficul ce se îndrepta spre sud de cel care se îndrepta spre nord.

De-a dreapta și de-a stânga, clădirile păreau să crească din pământ, asemenea plantelor însămânțate prea aproape unele de altele, chinuindu-se parcă să-și câștige mai mult loc; nici una dintre clădirile acelea nu era la fel de mare ca Marele Bastion sau la fel de veche; din câte știu eu, nici una nu avea pereți de metal asemenea turnului nostru, lați de cinci pași; cu toate acestea, Citadela nu avea nimic la fel de colorat sau de original ca alcătuire, nimic la fel de neobișnuit și de fantastic precum era fiecare din aceste construcții, deși erau cu sutele, nu una singură. După cum e moda în unele părți ale orașului, cele mai multe clădiri adăposteau prăvălii la etajele

inferioare, chiar dacă ele în sine nu fuseseră construite pentru a fi prăvălii, ci case ale ghilladelor, basilici, amfiteatre, conservatoare, trezorerii, oratorii, turnuri de pază, aziluri, manufacturi, capele, ospicii, lazarete, țesătorii, refectorii, morgi, abatoare și teatre. Arhitectura lor reflecta aceste destinații, dar și o mulțime de gusturi contradictorii. Foișoarele și minaretele aveau un aspect războinic; luminatoarele, cupolele și rotondele se îmbiau; trepte abrupte urcau pe ziduri drepte; iar balcoanele îmbrăcau fațadele și adăposteau adevărate livezi de chitri și rodii.

Mă minunam de toate aceste grădini suspendate în pădurea de marmură roșie și roz, de sardonix roșu, de cărămizi albastre-cenușii, bej și negre, de gresie verde, galbenă, purpurie, când vederea unui lăncier pedestraș păzind intrarea într-o cazarmă mi-a amintit de promisiunea pe care i-o făcusem comandantului peltaștilor cu o noapte înainte. Deoarece aveam puțini bani și-mi dădeam prea bine seama că îmi va fi de trebuință în timpul nopții căldura pe care mi-o dădea mantia ghildei mele, cel mai bun lucru părea să fie acela de a cumpăra o pelerină largă făcută dintr-o țesătură ieftină, ce putea fi purtată pe deasupra. Prăvăliile începeau să-și deschidă ușile, dar cele care vindeau îmbrăcăminte păreau să vândă mărfuri nepotrivite pentru planul meu și la prețuri mai mari decât suma pe care-o aveam în buzunare.

Ideea de a-mi câștiga traiul cu profesiunea mea înainte de a ajunge în Thrax încă nu-mi trecuse prin cap; iar dacă mi-ar fi trecut, aş fi alungat-o, presupunând că serviciile unui torționar erau într-atât de puțin căutate, încât mai mare

daraua decât ocaua să-i caut pe cei care-ar fi avut nevoie de ele. Pe scurt, credeam că cei trei asimi și oricalcurile și aeșii din buzunarul meu trebuiau să-mi ajungă până în Thrax; în plus, habar n-aveam cât urma să primesc pentru slujba mea de-acolo. Acestea fiind zise, mă holbam la balmacane și surtuce, la dolmane și vestoane din tafta matlasată și dintr-o sumedenie de alte țesături scumpe, fără a intra în prăvăliile care le ofereau spre vânzare și fără a mă opri măcar să le cercetez.

În curând, atenția mi-a fost atrasă de alte mărfuri. La vremea respectivă nu știam că mii de mercenari se echipau pentru campania de vară. Ca atare, se găseau cape militare și valtrapuri minunate, șei cu oblâncuri blindate, ca să ferească vintrele, chipie roșii, un soi de halebarde cu coadă lungă, numite ketene, evantaie din folie argintie, pentru semnalizare, arcuri curbate și răscurbate, din cele folosite de cavalerie, săgeți care se vindeau în snopuri de zece sau douăzeci, tocuri pentru arcuri, făcute din piele tăbăcită, cu ținte din alamă și sedef, și gărzi pentru arcași, ca să le apere încheietura mâinii stângi de coarda arcului. Văzând toate acestea, mi-am amintit ce-mi spusese Maestrul Palaemon, înainte să mi se pună masca, despre bătaia tobei; și cu toate că resimțisem oarecare dispreț pentru servanții Citadelei, îmi părea că aud răpăitul îndelung al chemării la paradă și răsunetul provocator al goarnelor de pe parapeti. Și uitasem ce anume căutam, când deodată o femeie suplă, de vreo douăzeci și ceva de ani, a ieșit dintr-una din prăvăliile întunecate ca să descuie grilajele. Purta un veșmânt din brocart colorat ca o coadă de păun, uimitor de bogat și de zdrențuit totodată, și în timp ce-o

priveam, soarele a luminat o sfâșietură chiar sub talie, dând o nuanță de auriu foarte palid pielii ce se zărea prin ea.

Nu pot să explic dorința pe care am simțit-o pentru ea, nici atunci, nici mai târziu. Dintre toate femeile pe care le-am cunoscut, îmi vine să cred că ea a fost cea mai puțin frumoasă — mai puțin grațioasă decât femeia pe care am iubit-o cel mai mult, mai puțin voluptuoasă decât alta pe care am iubit-o, cu mult mai puțin princiară decât Thecla. Era mijlocie de statură, avea un nas scurt, pomeți lați și ochi căprui, alungiți, așa cum se potrivesc adesea la asemenea pomeți. M-am uitat la ea cum ridică grilajul și am simțit pentru ea o iubire fatală și în același timp frivolă.

De bună seamă că m-am dus la ea. N-aș fi putut să-i rezist mai mult decât aș fi putut să rezist lăcomiei oarbe a Urth-ului dacă m-aș fi prăbușit de pe-o stâncă. Nu știam ce să-i spun și mă speria gândul că ar putea să se retragă îngrozită văzându-mi spada și mantia neagră ca funinginea. Dar ea a zâmbit și de fapt a părut să-i placă înfățișarea mea. După câteva clipe, cum eu nu spuneam nimic, m-a întrebat ce voiam, iar eu am întrebat-o dacă știa cumva de unde aș putea cumpăra o manta.

— Ești sigur că ai nevoie de una?

Vocea ei era mai adâncă decât mă așteptasem.

— Ai o mantie atât de frumoasă. Îmi dai voie s-o ating?

— Te rog. Dacă vrei.

A apucat-o de margine și a frecat ușor țeșătura între palme.

— N-am văzut niciodată un asemenea negru — atât de întunecat încât nu vezi nici un fald. Iar mâna parcă-mi dispare când o ating. Și spada! Ți-a e opal?

— Vrei s-o cercetezi și pe ea?

— Nu, nu. Cătuși de puțin. Dar dacă într-adevăr vrei o manta...

A făcut un gest către vitrină și am văzut că era plină cu articole de îmbrăcăminte purtată, tot ce vrei și ce nu vrei: djellabe, mantale cu glugă, halate din pânză groasă, simare și multe altele.

— Cătuși de puțin scumpe. Prețuri rezonabile, zău. Dacă intri, sunt sigură că vei găsi ce dorești.

Am intrat printr-o ușă clincănită, dar tânăra nu m-a urmat (așa cum sperasem eu cu înfocare).

Încăperea era slab luminată, însă de cum m-am uitat în jur, mi-am zis că înțeleg de ce înfățișarea mea n-o tulburase pe femeie. Bărbatul din spatele tejghelei era mai înspăimântător decât orice torționar. Avea un chip aproape ca al unui schelet, cu găvane negre în loc de ochi, obraji supti și o gură lipsită de buze. Dacă n-ar fi vorbit și nu s-ar fi mișcat, n-aș fi crezut că e om viu, ci un cadavru lăsat în picioare în spațiile tejghelei, pentru a satisface dorința morbidă a cine știe cărui fost client.

XVII

Provocarea

Dar s-a mișcat — s-a răsucit să se uite la mine atunci când am intrat; și a vorbit:

— Foarte frumoasă. Da, foarte frumoasă. Mantia ta, optimatule — pot să mă uit la ea?

M-am îndreptat spre el traversând o podea făcută din dale roase de vreme și inegale. O dâră roșie de lumină de soare, forfotind de fire de praf, stătea dreaptă ca un tăiș între noi.

— Veșmântul tău, optimatule.

Am apucat mantia și mi-am întins mâna stângă, iar el a atins țesătura cam la fel cum o atinsese tânăra, afară în stradă.

— Da, foarte frumoasă. Moale. Parcă ar fi de lână, dar e mai moale, mult mai moale. Amestec de in și vigonie? Și ce culoare minunată! Strai de torționar. Am auzit că straietele adevărate n-ar fi atât de fine, dar poți să zici ceva despre o asemenea țesătură? S-a aplecat sub tejghea și a reapărut cu un

braț de zdrențe. Mi-ar fi îngăduit să examinez spada? Voi fi foarte atent, pe cuvânt de onoare.

Am scos-o din teacă pe *Terminus Est* și-am pus-o pe cârpe. El s-a aplecat asupra ei, fără s-o atingă sau să scoată vreun cuvânt. Între timp, ochii mi se obișnuiseră cu întunecimea prăvăliei, așa că am observat panglica neagră și subțire ce-i ieșea din părul de deasupra urechilor și-i înainta spre față cam de-un deget.

— Porți mască, i-am zis eu.

— Trei chrisoși. Pentru spadă. Încă unul pentru mantie.

— N-am venit aici să vând, am zis eu. Scoate-o.

— Cum vrei. În regulă, patru chrisoși pentru spadă.

Și-a ridicat mâinile și capul de mort a căzut în ele. Chipul lui, cu obrajii teșiți, bronzat, semăna izbitor de mult cu acela al tinerei pe care-o văzusem afară.

— Vreau să cumpăr o manta.

— Cinci chrisoși pentru ea. Zău că e ultima mea ofertă. Va trebui să-mi dai o zi ca să strâng banii.

— Ți-am spus, această spadă nu-i de vânzare.

Am luat-o pe *Terminus Est* de pe teighea și am vârât-o înapoi în teacă.

— Șase.

Întinzându-se peste teighea, bărbatul m-a apucat de mână.

— E mai mult decât face. Ascultă, e ultima ta șansă. Vorbesc serios. Șase.

— Am intrat să cumpăr o manta. Sora ta — asta bănuie că este — mi-a zis că pot găsi la voi una la un preț rezonabil.

— În regulă, a oftat el, îți vând una la un preț rezonabil. Vrei însă mai întâi să-mi spui de unde ai făcut rost de spada asta?

— Mi-a fost dăruită de un maestru al gildei mele. I-am văzut chipul cuprins, preț de o clipă, de o expresie pe care n-am putut-o defini, așa că l-am întrebat: Nu mă crezi?

— Te cred, asta-i problema. De fapt, ce ești tu?

— O calfă din Ghilda Tortionarilor. Nu prea ajungem pe partea asta a râului, și nici atât de departe spre nord. Dar te surprinde cu adevărat atât de mult?

A dat din cap.

— Parcă aş întâlni un psychopompos. Pot să te-ntreb de ce te afli în partea asta a orașului?

— Poți, dar e ultima întrebare la care am de gând să-ți răspund. Mă îndrept spre Thrax, să-mi iau în primire slujba ce mi s-a dat acolo.

— Mulțumesc, a spus el. Nu te mai iscodesc. Nici nu trebuie, de fapt. Acuma, pentru că vei vrea să le faci o surpriză prietenilor când îți vei scoate mantaua — am dreptate? — ar trebui să aibă o culoare care să contrasteze cu aceea a veșmântului tău. Albul ar fi bun, dar albul însuși e o culoare destul de dramatică și foarte greu de păstrat curată. Ce-ai zice de un brun șters?

— Panglicile care ți-au ținut masca, am spus eu. Încă sunt acolo.

Trăgea în jos niște cutii din spatele tejghelei, așa că nu mi-a răspuns. După o clipă sau două, am fost întrerupți de clinchetul clopoțelului de deasupra ușii. Noul mușteriu era

un tânăr al cărui chip era ascuns într-un coif încrustat, strâmt pe cap, din care niște coarne se curbau în jos și se împleteau, formând viziera. Purta o armură din piele lăcuită; o himeră de aur, cu un chip gol, holbat, de femeie nebună, tresărea pe platoșa lui.

— Da, hiparhule. Prăvăliașul a lăsat cutiile să cadă, pentru a putea face o plecăciune servilă. Cu ce îți pot fi de folos?

O mână vârată într-o mănușă de fier s-a întins spre mine cu degetele unite, ca și când voia să-mi dea o monedă.

— Primește, m-a îndemnat prăvăliașul cu o șoaptă înspăimântată. Indiferent ce-ar fi.

Mi-am întins și eu mâna și am primit o sămânță neagră, lucioasă, de mărimea unei stafide. L-am auzit pe prăvăliaș icnind; silueta în armură s-a răsucit pe călcâie și a ieșit.

După plecarea hiparhului, am pus sămânța pe tejghea.

— Nu încerca să mi-o dai mie, a țipat prăvăliașul ca din gură de șarpe și s-a tras îndărăt.

— Ce-i asta?

— Nu știi? Sâmburele avernei. Oare ce-ai făcut de l-ai supărat pe-un ofițer al Trupelor Stăpânirii?

— Nimic. De ce mi-a dat asta?

— Ai fost provocat. Ești chemat.

— La monomahie? Imposibil. Eu nu fac parte din clasa luptătorilor.

A dat din umeri, un gest mai grăitor decât cuvintele.

— Va trebui să te lupți, altfel or să te asasineze. Singura întrebare este dacă într-adevăr l-ai ofensat pe hiparh, sau nu

cumva în spatele tărășeniei se ascunde vreun înalt slujbaș de la Casa Absolută?

La fel de limpede precum îl vedeam pe prăvăliaș, îl zăream și pe Vodalus în necropolă, ținând piept celor trei paznici voluntari; și cu toate că prudența îmi spunea să arunc cât colo sâmburele avernei și să fug din oraș, n-am putut s-o fac. Cineva — poate însuși Autocratul sau tenebrosul Părinte Inire — aflate adevărul despre moartea Theclei și acum căuta să mă distrugă fără a dezonora ghilda. Prea bine, voi lupta. Dacă învingeam, acel cineva s-ar putea să-și schimbe părerea; dacă eram omorât, înseamnă că se făcea dreptate, nimic mai mult. Cu gândul încă la sabia lui Vodalus, am zis:

— Singura armă pe care știu s-o mânuiesc este spada aceasta.

— N-o să vă bateți în săbii sau spade — de fapt, cel mai bine ar fi s-o lași la mine.

— Cu nici un chip.

A oftat din nou.

— Văd că nu știi nimic despre poveștile astea, și totuși la apusul soarelui urmează să te lupti pentru viața ta. Prea bine, ești clientul meu, iar eu nu mi-am lăsat niciodată baltă clienții. Voiai o manta. Poftim.

S-a dus încă o dată în fundul prăvăliei și s-a întors cu un veșmânt ce avea culoarea frunzelor veștede.

— Încearc-o pe asta. Dacă îți vine bine, te costă patru orișcalcuri.

O manta atât de largă și cu o croială atât de generoasă nu putea decât să mi se potrivească, doar dacă nu era prea scurtă sau prea lungă. Prețul părea mai mult decât pipărat, dar am plătit și, punând-o pe mine, am făcut încă un pas în a deveni actorul în care acea zi părea cu tot dinadinsul să mă oblige să mă preschimb.

— Așa, carevasăzică, a spus prăvăliașul, eu trebuie să rămân aici, să-mi văd de prăvălie, dar o s-o trimit pe sora mea să te ajute să-ți iei averna. Ea a fost adesea pe Câmpia Sangvinară, așa că poate o să te și învețe câte ceva despre cum să te bați cu floarea.

— A pomenit cineva de mine?

Tânăra pe care o întâlnisem în fața prăvăliei a apărut acum dintr-una din încăperile de depozit din spate. Cu nasul ei cârn și ochii ciudat de oblici, semăna atât de mult cu fratele ei, încât aș fi băgat mâna-n foc că sunt gemeni, dar silueta suplă și trăsăturile delicate ce păreau a nu se potrivi defel cu fratele ei la ea erau de-a dreptul irezistibile. Cu siguranță că fratele i-a explicat ce mi se întâmplase. Nu pot ști, pentru că nu l-am auzit. Eu nu aveam ochi decât pentru ea.

Încep din nou să scriu. A trecut multă vreme (de două ori am auzit gărzile schimbându-se la ușa încăperii mele de lucru) de când am așternut rândurile pe care voi le-ați citit doar cu câteva clipe mai înainte. Nu sunt sigur că e bine să consemnez atât de detaliat aceste scene care poate sunt importante doar pentru mine. Am petrecut zile istovitoare citind istoriile

predecesorilor mei, care în afară de relatări ca aceea care urmează nu au mai multe de spus. De exemplu, cea a lui Ymar:

Deghizându-se, a plecat la țară și acolo a stat și s-a uitat o vreme la un muni care medita sub un platan. Autocratul i s-a alăturat și a șezut cu spatele la trunchi până când Urth a început să-și întoarcă fața de la soare. Cavaleriști purtând o oriflamă au trecut în galop pe lângă ei, un negustor și-a mânat catârul deșelat de greutatea aurului, și au mai trecut o femeie frumoasă cocoțată pe umerii eunucilor și, în sfârșit, un câine, tropăind prin colb. Ymar s-a ridicat în picioare și, râzând, l-a urmat pe câine.

Presupunând că această anecdotă este adevărată, cât de ușor poate fi explicată: Autocratul demonstrase că el își alegea viața activă printr-un act de voință, și nu pentru că se lăsa ademenit de ispitirile lumii.

Dar Thecla avusese mulți dascăli și fiecare îi explicase același lucru, numai că în alt chip. În acest caz, bunăoară, un alt dascăl ar spune că Autocratul era o dovadă împotriva acelor lucruri care-i atrag pe oamenii obișnuiți, însă nu avea puterea să-și stăpânească pasiunea pentru vânătoare.

Iar un al treilea ar zice că Autocratul voia să-și arate disprețul față de muni, care tăcuse tot timpul când, în fapt, ar fi putut să împărtășească din învățăturile sale și să primească la rândul său încă și mai multe. Dar nu-și putea arăta disprețul plecând, când nu avea cu cine se însoți pe drum — căci

singurătatea îi atrage numai pe înțelepți. Și nici când au trecut soldații ori negustorul cu bogățiile sale, ori femeia — acestea sunt lucruri după care tânjesc cei lipsiți de înțelepciune, iar muniul l-ar fi socotit o dată în plus ca fiind lipsit de înțelepciune.

Un al patrulea dascăl ar fi tălmăcit-o astfel: Autocratul s-a luat după câine deoarece acesta mergea singur — soldații aveau alți soldați alături, negustorul își avea catârul și catârul îl avea pe negustor, iar femeia era însoțită de sclavii ei; cât despre muni, acesta nu se clintea din loc.

Bine, bine, dar de ce a râs Ymar? Cine ne va lămuri? Oare negustorul îi urma pe soldați ca să le cumpere prada? Iar femeia îl urma pe negustor ca să-și vândă sărutările și pântecul? Era oare câinele un câine de vânătoare, sau o potaie din acelea cu picioare scurte pe care le țin femeile ca să latre când le pipăie oarecare în timp ce dorm? Cine ne va lămuri acum? Ymar e mort, iar amintirile despre el, care s-or mai fi păstrat o vreme în sângele urmașilor săi, s-au stins demult.

Așa se vor stinge cu timpul și cele despre mine. Sunt sigur de asta: nici una din explicațiile comportamentului lui Ymar nu a fost corectă. Adevărul, oricare ar fi fost acesta, era mai simplu și mai subtil. Despre mine s-ar putea pune întrebarea de ce am acceptat-o drept ajutor pe sora prăvăliașului — tocmai eu, care în toată viața mea nu avusesem niciodată un companion adevărat. Și cine va înțelege — citind numai cuvintele „sora prăvăliașului” — de ce am rămas cu ea după ceea ce, în acest moment al povestirii mele, urmează să se întâmple? Cu siguranță nimeni.

Am spus că nu pot explica de ce o doream, și e adevărat. O iubeam cu o iubire însetată și disperată. Simțeam că noi doi puteam comite un act atât de atroce, încât lumea, văzându-ne, îl va considera irezistibil.

Nu-i nevoie de prea multă minte ca să vezi siluetele ce așteaptă dincolo de vidul morții — orice copil își dă seama că ele există, strălucind de glorie întunecate ori luminoase, învăluite într-o putere mult mai străveche decât universul. Ele formează substanța celor dintâi vise ale noastre și ale viziunilor noastre muribunde. Pe drept cuvânt simțim că viețile noastre de ele sunt călăuzite, și pe drept cuvânt simțim și cât de puțin contăm pentru ele, care sunt constructorii a tot ce nu poate fi închipuit, luptătorii războaielor ce se poartă dincolo de întregul existenței.

Greu este să învățăm că noi înșine avem în noi puteri la fel de mari. Noi spunem „Vreau” și „Nu vreau” și ne imaginăm că suntem propriii noștri stăpâni (deși ne supunem în fiecare zi poruncilor unei persoane prozaice), când adevărul e că stăpânii noștri dorm. Se trezește cineva în noi care ne mână ca pe niște dobitoace, cu toate că acela care ne călărește nu este decât o parte din noi, încă neștiută.

Poate că, într-adevăr, așa se explică povestea lui Ymar. Cine ar putea ști?

Cum-necum, am lăsat-o pe sora prăvăliașului să mă ajute să-mi prind mantaua. Puteam s-o strâng în jurul gâtului și, când o purtam astfel, mantia fuliginoasă a ghildei mele nu se mai zărea dedesubt. Fără să mi-o dezbrac, puteam să întind

măinile fie prin deschizătura din față, fie prin tăieturile laterale. Am desprins-o pe *Terminus Est* din cureaua ei, ținând-o ca pe o cârjă, așa aveam s-o țin tot timpul cât aveam să port acea manta, și deoarece teaca îi acoperea aproape în întregime garda și avea vârful îmbrăcat în fier negru, mulți dintre cei care mă vedeau chiar asta și credeau că e, o cârjă.

Pentru prima oară în viață acopeream veșmântul ghildei mele, pentru a-l ascunde. I-am auzit pe alții spunând că așa deghizat te simți ca un caraghios, și cu siguranță astfel mă simțeam în acea manta. Cu toate acestea, nu puteam spune că eram deghizat. Mantalele acestea largi, demodate, au apărut odată cu ciobanii (care încă le poartă), iar de la ei au ajuns la armată în vremea în care au avut loc luptele cu ascienii aici, în sudul rece. De la armată s-au inspirat apoi pelerinii religioși, care fără îndoială s-au ales cu un veșmânt ce putea fi transformat într-un mic cort mai mult sau mai puțin satisfăcător, dar practic. Declinului religiei i se datorează în mare măsură dispariția mantalelor din Nessus, unde n-am văzut niciodată vreuna în afara celei purtate de mine. Dacă aș fi știut mai multe despre mantale atunci când am îmbrăcat-o pe-a mea în prăvălia de vechituri, aș fi cumpărat și o pălărie din cele moi, cu boruri largi, care s-ar fi potrivit de minune; dar nu știam, iar sora prăvăliașului mi-a spus că arătam ca un pelerin sadea. Desigur că a spus-o cu aerul acela de bătaie de joc cu care spunea orice altceva, dar eu eram preocupat de felul în care arătam, așa că n-am băgat de seamă. Le-am zis ei și fratelui ei că îmi părea rău că nu știam mai multe despre religie.

Au zâmbit amândoi și fratele a spus:

— Dacă pomenești de așa ceva, nimeni n-o să vrea să-ți vorbească despre asta. În plus, poți să te alegi cu reputația de om de treabă dacă porți o asemenea manta *fără* să vorbești despre religie. Dacă întâlnești pe cineva cu care nu vrei să vorbești, cere-i o pomană.

Astfel am devenit, cel puțin în înfățișare, un pelerin care se îndrepta spre un loc sfânt neștiut, undeva la miazănoapte. V-am spus oare că timpul ne transformă minciunile în adevăruri?

XVIII

Distrugerea altarului

Liniștea primelor ore ale dimineții dispăruse cât am stat eu în prăvălia de vechituri. Căruțe și cotigi treceau hurducăind, într-o avalanșă de dobitoace, lemn și fier; abia ce-am ieșit pe ușă împreună cu sora prăvăliașului, că am și auzit o navetă trecând în zbor printre turnurile orașului. Mi-am ridicat privirile tocmai la timp ca s-o văd, lucioasă ca un strop de ploaie pe un ochi de geam.

— Probabil că acela e ofițerul care te-a provocat, a zis tânăra. Se întoarce la Casa Absolută. Un hiparh din Garda Septentrionilor — nu asta ți-a spus Agilus?

— E fratele tău? Da, ceva de felul ăsta. Tu cum te numești?

— Agia. Și zici că n-ai habar de monomahie? Și vrei să te instruiesc? Ei bine, să te ajute marele Hypogeon! Pentru început, va trebui să mergem până la Grădinile Botanice, să-ți tăiem o avernă. Din fericire, n-avem mult de mers până acolo. Ai destui bani să luăm un fiacru?

— Cred că da. Dacă e nevoie...

— Atunci cu adevărat nu ești un armiger costumat. Ești... ce-i fi.

— Tortionar. Da. Când trebuie să-l întâlnesc pe hiparh?

— Abia mai târziu în după-masa asta, când începe lupta pe Câmpia Sangvinară și averna își deschide floarea. Avem destul timp, dar cred că mai bine l-am folosi ca să-ți facem rost de-o floare și să te învăț cum să te lupți cu ea.

Un fiacru tras de o pereche de onagri tocmai se îndrepta spre noi, așa că ea a făcut semn cu mâna.

— O să fii omorât, să știi.

— Din ce-mi spui, așa se pare.

— E aproape sigur, așa că nu-ți face griji din pricina banilor.

Agia a pășit pe stradă și, pentru o clipă, a părut ca o statuie comemorativă — atât de fine erau trăsăturile acelui chip delicat, atât de grațioasă curbura trupului atunci când și-a ridicat brațul. M-am gândit că o să fie și ea omorâtă. Fiacrul a tras lângă ea și animalele năvăle au făcut câțiva pași în buiestru, ca și când tânăra ar fi fost o tiacină. Agia a sărit înăuntru. Deși era ușoară, greutatea ei a făcut ca micul vehicul să se clatine. Am urcat lângă ea. Coapsele ne șteteau strâns lipite în spațiul acela strâmt. Vizitiul s-a răsucit spre noi.

— La pasarela pentru Grădinile Botanice, a spus Agia și cu o smucitură am luat-o din loc. Prin urmare, mi s-a adresat ea, moartea nu te tulbură.

M-am prins cu mâna de spătarul caprei.

— Cu siguranță că nu e ceva neobișnuit, am spus eu. Or fi mii, poate chiar milioane de oameni ca mine. Oameni obișnuiți cu moartea, care simt că singura parte din viața lor care a însemnat cu adevărat ceva s-a încheiat.

Soarele se înălțase chiar deasupra celor mai înalte fleșe, iar lumina potopitoare care colora în auriu roșcat pavajul colbuit mă făcea să filosofez. Cărțulia cafenie din sabretașul meu cuprindea povestea unei îngereze (poate chiar una dintre războinicele înaripate despre care se spune că l-ar sluji pe Autocrat) care, venind pe Urth cu cine știe ce treabă mărunță, a fost lovită de săgeata unui copilandru și a murit. Cu straiiele sale străluminose, mânjite acum de sângele curs din inima ei, așa cum bulevardele sunt pătate de suflarea tot mai stinsă a soarelui, îngereasa l-a întâlnit pe însuși Gabriel. Sabia sclipea orbitor în mâna lui, în cealaltă mână legăna marea sa bardă cu două capete, iar pe spate, agățată de curcubeu, îi atârna trâmbița cea mare de luptă a cerurilor. „Încotro por-nit-ai, micuțo, cu pieptu-ți mai purpuriu decât al măcăleandru-lui?” a întrebat-o Gabriel, și îngereasa i-a răspuns: „Am fost omorâtă și acum mă întorc să-mi reunesc materia cu Pancreatorul.” „Nu vorbi într-aiurea. Tu ești îngereasă, spirit pur, nu poți muri.” „Cu toate acestea, sunt moartă”, a zis îngereasa. „Vezi doar cum mi-am pierdut sângele — nu vezi oare și cum nu mai iese în țâșnituri, ci abia de se mai pre-linge? Și uite cât de palidă sunt la chip. Oare atingerea îngerului nu este caldă și luminoasă? Ia-mi mâna, și-o să crezi că ții o grozăvenie abia trasă afară dintr-o baltă puturoasă. Adul-mecă-mi răsuflarea — nu este ea grețoasă, respingătoare, nu

pute a seu ars?” Gabriel nu a răspuns, așa că îngereasa a continuat: „Frate, și mai mult decât atât, chiar dacă nu te-am făcut să crezi, în ciuda dovezilor pe care ți le-am adus, te conjur să nu-mi stai în cale. Voi scăpa universul de ființa mea.” „Ba te cred”, a zis Gabriel, dându-se la o parte din drumul îngeresei. „Doar că mă gândeam că, dacă aș fi știut că suntem și noi pieritori, n-aș fi fost întotdeauna atât de îndrăzneț.”

Agiei i-am spus:

— Mă simt ca arhanghelul din poveste — dacă aș fi știut că-mi pot părădui viața atât de ușor și de repede, n-aș fi făcut-o — poate. Cunoști legenda? Dar acum hotărârea e luată și nu mai pot nici să zic, nici să fac altceva. În această după-masă, Septentrionul mă va omorî cu... ce? O plantă? O floare? E ceva ce nu înțeleg. Cu puțin timp în urmă, îmi zisesem că mă voi duce într-un loc numit Thrax și acolo voi trăi cât mi-o mai fi rămas din viață. Ei bine, noaptea trecută am împărțit camera cu un uriaș. Ceva la fel de fantasmagoric ca și ce mi se întâmplă acum.

Tânăra nu mi-a răspuns, iar după un timp am întrebat-o eu:

— Ce-i clădirea aia de-acolo? Cu acoperișul stacojiu și coloanele bifurcate. Am impresia că în mortar s-a amestecat piment. Cel puțin, îmi vine la nas ceva de soiul ăsta de-acolo.

— Refectoriul monahilor. Știi că ești un ins înspăimântător? Când ai intrat în prăvălia noastră, credeam că ești un armiger tânăr, ca mulți alții, care te-ai costumat ca să faci pe nebunul. Apoi, când am aflat că într-adevăr ești torționar,

mi-am zis că, la urma urmei, nu poate fi chiar atât de rău — ești doar un tânăr ca mulți alți tineri.

— Și îmi închipui că tu ai cunoscut mulți tineri.

Adevărul e că speram să fie așa. Voiam să aibă mai multă experiență decât mine; și cu toate că nu mă consideram a fi pur, îmi plăcea gândul că ea ar fi și mai puțin pură decât mine.

— Dar pe lângă asta, mai văd ceva la tine, a continuat ea. După chipul tău, aș zice că urmează să moștenești două palatinate și o insulă naiba știe pe unde, iar manierele tale sunt cele ale unui cizmar, și când spui că nu ți-e frică să mori, crezi că într-adevăr așa este, dar mai în adâncul tău de fapt nu crezi în ceea ce spui. Însă în străfundul străfundului ființei tale chiar nu ți-e frică. Puțin ți-ar păsa să mă scurtezi de cap, nu-i așa?

Pe lângă noi treceau în sus și-n jos tot felul de mașinării, vehicule cu roți sau fără roți, trase de animale și sclavi, oameni care mergeau pe jos, alții călare pe dromaderi, boi, metaminodoni și cai. Un fiacru deschis, ca acela în care ne aflam noi, a ajuns în dreptul nostru. Agia s-a aplecat spre cuplul aflat înăuntru și le-a strigat:

— Vă întrecem.

— Încotro? a strigat la rândul său bărbatul din fiacru, și l-am recunoscut a fi Sieur Racho, pe care-l întâlnisem o dată, când fusesem trimis la Maestrul Ultan după niște cărți.

Am prins-o pe Agia de braț.

— Cine e nebun, el sau tu?

— Pasarela Grădinii, pentru un chrisos!

Al doilea fiacru a tâșnit înainte, cu al nostru pe urmele lui.

— Mai repede! a strigat Agia vizitiului nostru. Apoi către mine: Ai un pumnal? E mai bine să-i vâri vârful în spate, ca să poată spune că a mânat așa pentru că l-ai amenințat cu moartea dacă oprește.

— De ce faci asta?

— E un test. Nimeni nu va crede că ești ceea ce lasă de înțeles costumația asta. Dar oricine va crede că ești un armiger deghizat de carnaval. Tocmai am dovedit-o. (Fiacrul nostru s-a înclinat într-o parte când a ocolit o cotigă plină cu nisip.) Pe lângă asta, o să câștigăm. Îl știu pe vizitiu și bidingii lui sunt odihniți. Caii ăluilalt au plimbat-o pe târfa aia jumătate de noapte.

Mi-am dat seama atunci că, dacă învingeam, trebuia să-i dau Agiei banii, și că femeia cealaltă — dacă ei câștigau — îl va pune pe Racho să-mi ceară chrisosul (pe care nu-l aveam). Însă plăcerea de a-l umili era atât de dulce! Viteza și apropierea morții (căci eram sigur că voi fi într-adevăr răpus de hiparh) m-au făcut să fiu mai nechibzuit decât ori-când în viața mea. Am tras-o din teacă pe *Terminus Est* și, mulțumită lungimii lamei, mi-a fost ușor să ajung până la onagri. Crupele lor erau scăldate de sudoare și tăieturile puțin adânci pe care le-am crestat în ele cu siguranță că-i ardeau ca focul.

— Așa-i mai bine decât cu un pumnal, a zis Agia.

Îmbulzeala de pe străzi se despărțea asemenea apelor în fața biciurilor celor doi vizitii, mamele își înșfăcau în fugă plozii, soldații se sprijineau în lănci și se săltau pe pervaze, ca să

se ferească. Cursa era în favoarea noastră: fiacrul din față ne deschidea oarecum calea, dar totodată era împiedicat de celelalte vehicule mai mult decât noi. Nici noi însă nu puteam înainta cu mult mai repede și, pentru a câștiga un avantaj de câțiva coți, vizitiul nostru, care fără doar și poate se aștepta la un bacșiș gras dacă învingea, i-a mânat pe onagri în sus pe niște trepte late de calcedonie. Marmură și monumente, pilaștri și coloane păreau să ne izbească în față. Ne-am repezit printr-un gard viu verde și înalt cât casa, am răsturnat o teleagă plină cu zaharicale, am trecut printr-o arcadă, am coborât o scară pe jumătate în spirală și-am ajuns din nou în stradă, fără să aflăm vreodată a cui grădină o călcasem sub roți.

Roaba unui brutar, trasă de două oi, s-a strecurat în spațiul strâmt dintre fiacrul nostru și celălalt, și roata mare din spate a fiacrului nostru a agățat-o, făcând să se reverse în stradă o ploaie de pâini proaspete și răsturnând trupul zvelt al Agiei peste al meu — o apropiere atât de plăcută, încât am înconjurat-o cu brațul și am ținut-o lipită de mine. Mai îmbrățișasem și alte femei în felul acesta — pe Thecla adesea, dar și trupuri din oraș, plătite cu ora. Acum plăcerea era dulce-amară, stârnită de atracția nemiloasă pe care o resimțeam pentru Agia.

— Mă bucur că ai făcut asta, mi-a susurat ea în ureche. Îi urăsc pe bărbații care mă apucă brutal, a mai zis ea, acoperindu-mi fața cu sărutări.

Vizitiul s-a răsucit spre noi cu un rânjet de triumf, lăsându-i pe onagri, înnebuniți de spaimă, să meargă pe unde-i tăia capul, și ne-a strigat:

— O luăm pe Calea Șerpuită — i-am prins acum — prin piață, și le ieșim înainte cu vreo sută de coți.

Fiacrul s-a legănat și s-a repezit printr-o deschizătură făcută într-o barieră de tufișuri. În fața noastră s-a ivit deodată o construcție imensă. Vizitiul a încercat să-și strunească animalele, dar era prea târziu. Ne-am izbit de perete, care s-a sfâșiat precum țesătura unui vis, și ne-am pomenit într-un spațiu cavernos, abia luminat și mirosind a fân. În față era un altar în trepte, mare cât o colibă și împestrițat cu luminițe albastre. L-am văzut, dar mi-am dat seama că-l vedeam prea bine — vizitiul nostru fusese azvârlit de pe capră, sau sărise ca să se ferească. Agia a țipat.

Ne-am izbit de altar. Au urmat un talmeș-balmeș de obiecte zburătoare imposibil de identificat și sentimentul că totul se învârtea și se prăbușea, fără să se izbească de ceva, la fel ca în haosul dinaintea Facerii. Podeaua a părut să salte spre mine; și m-a lovit cu atâta forță, că urechile au început să-mi țiue.

Cred că o ținusem pe *Terminus Est* în mână cât zburasem prin aer, dar acum n-o mai aveam. Am încercat să mă ridic de jos ca s-o caut, însă n-aveam nici suflu, nici vlagă. Undeva în depărtare am auzit o voce bărbătească strigând. M-am rostogolit pe-o parte, apoi am izbutit să-mi trag sub mine picioarele parcă fără viață.

Aș fi zis că ne aflam undeva la mijlocul construcției aceleia, care era la fel de mare ca Marele Bastion, însă complet goală: fără ziduri interioare, scări sau mobilă de vreun fel. Prin aerul auriu, prăfos, am văzut coloane strâmbe ce păreau

făcute din lemn pictat. Lămpile, simple puncte de lumină, atârnavă la mai mult de-un lanț deasupra capului. Și încă și mai sus de ele, un acoperiș din multe culori se unduia și se zbătea în bătaia unui vânt pe care eu nu-l simțeam.

Stăteam pe paie — paie împrăștiate peste tot, într-un covor galben nesfârșit, ca un ogor al unui titan după seceriș. De jur împrejurul meu, șipcile din care fusese construit altarul: fragmente de lemn subțire, împodobite cu foiță de aur și încrustate cu turcoaze și ametiste violete. Încercat de gândul că trebuie să-mi caut spada, m-am ridicat în picioare și am pornit cu pas șovăitor, împiedicându-mă aproape imediat de scheletul dezmembrat al fiacrului. Unul dintre onagri zăcea nu departe; îmi amintesc că mi-am zis că probabil își frânsese grumazul. Cineva a strigat „Torționarul!” și, întorcându-mi privirile, am zărit-o pe Agia — în picioare, dar clătinându-se. Am întrebat-o dacă e întreagă.

— Vie, în orice caz, însă trebuie să plecăm de-aici imediat. Animalul ăla e mort?

Am încuviințat din cap.

— Aș fi putut să-l călăresc. Acum va trebui să mă duci tu, dacă poți. Nu cred că piciorul drept o să mă țină.

În timp ce spunea acestea, am văzut-o clătinându-se, și a trebuit să mă reped s-o prind ca să nu cadă.

— Trebuie să plecăm, a zis ea. Uită-te în jur... vezi vreo ușă? Iute!

Nu vedeam.

— De ce trebuie să ne grăbim așa?

— Folosește-ți nasul dacă ochii nu ți-s de folos să te uiți la podea.

Am adușmecat. În aer nu se mai simțea miros de fân, ci de fân arzând; aproape în același moment am văzut flăcările, strălucind în întunecime, dar încă mici, semn că în urmă cu câteva clipe fuseseră doar niște scânteii. Am încercat să fug, dar nu izbuteam decât să merg șontăcăit.

— Unde suntem?

— În Catedrala Pelerinilor — unii o numesc Catedrala Ghearei. Pelerinele sunt niște preotese care străbat continentul în lung și-n lat. Niciodată...

Agia a tăcut pentru că ne apropiam de-un grup de persoane îmbrăcate în veșminte stacojii. Sau poate că ele se apropiau de noi, căci mi se părea că apăruseră în fața noastră de neunde. Bărbații aveau capetele rase și duceau iatagane scăpărătoare, curbate ca luna nouă și orbindu-ne cu strălucirea aurului; o femeie, înaltă ca un exultant, ținea în mâini o spadă în teacă: pe *Terminus Est* a mea. Femeia purta glugă și o pelerină strâmtă, împodobită cu ciucuri lungi.

— Animalele noastre au luat-o razna, Sfântă Domnicelae..., a început Agia.

— Nu încapă discuție, a spus femeia care ținea spada mea.

Era frumoasă femeia, dar nu avea frumusețea femeilor care trezesc dorința.

— Aceasta este a bărbatului care te duce acum. Spune-i să te pună pe picioarele tale și să ți-o ia înapoi. Poți să mergi?

— Puțin. Fă așa cum spune ea, Tortionarule.

— Nu-i știi numele?

— Mi l-a spus, dar l-am uitat.

— Severian, am zis eu și am lăsat-o jos pe Agia, sprijinind-o cu o mână, iar cu cealaltă luând-o pe *Terminus Est*.

— Folosește-o ca să pui capăt gâlcevilor, mi-a spus femeia în stacojiu. Iar nu pentru a le stârni.

— Podeaua de paie a acestui cort mare a luat foc, Chatelaine. Știi asta?

— Va fi stins. Surorile și servitorii noștri tocmai asta fac acum, sting jăraticul. Femeia a tăcut, trecându-și iute privirile de la Agia la mine și înapoi la Agia, apoi a spus: În ceea ce a mai rămas din înaltul nostru altar am găsit doar un singur lucru ce părea a fi al vostru, și să aibă o anumită valoare pentru voi — spada aceea. V-am înapoiat-o. Vreți acum să ne înapoiati ceea ce poate ați găsit voi și care are valoare pentru noi?

Mi-am amintit de ametiste.

— N-am găsit nimic de valoare, Chatelaine.

Agia a clătinat din cap și eu am continuat:

— Am văzut bucăți mici de lemn, bătute în pietre prețioase, dar le-am lăsat acolo unde au căzut.

Bărbații și-au strâns mâinile pe plăselele armelor lor și și-au înfipt bine picioarele în podea, dar femeia înaltă a rămas nemișcată, uitându-se lung la mine, apoi la Agia și din nou la mine.

— Apropie-te, Severian.

Am făcut spre ea trei sau patru pași. Simțeam imboldul de a trage *Terminus Est* din teacă, pentru a mă apăra

împotriva iataganelor bărbaților, dar m-am înfrânat. Stăpâna lor m-a prins de încheieturile mâinilor și m-a privit în ochi. Ai ei erau calmi, și în lumina aceea ciudată păreau duri asemenea berilului.

— El nu poartă nici o vină, a zis ea.

Unul dintre bărbați a murmurat:

— Te înșeli, Domnicellae.

— N-are vină, ascultă-mă pe mine. Treci la locul tău, Severian, și las-o pe femeie să se apropie.

M-am supus, iar Agia a înaintat șchiopătând, până la doi pași de ea. Deoarece n-a vrut să mai facă nici o jumătate de pas în plus, femeia înaltă a venit în fața ei și i-a apucat încheieturile mâinilor, așa cum le apucase și pe ale mele. După o clipă, s-a uitat la celelalte femei care stătuseră în așteptare în spatele spadasinilor. Înainte să-mi dau seama ce se întâmplă, două dintre ele i-au ridicat Agiei veșmântul și i l-au scos peste cap.

— Nimic, maică.

— Cred că asta este ziua prorocită.

Cu mâinile încrucișate peste sâni, Agia a murmurat spre mine:

— Pelerinele astea sunt bune. Toată lumea știe, și dacă aș fi avut timp, ți-aș fi spus și ție.

— Dați-i înapoi zdrențele, a zis femeia înaltă. Gheara n-a dispărut niciodată, din câte se știe, dar se face nevăzută când vrea ea și noi n-am avea cum s-o oprim și nici nu ne-ar fi îngăduit să încercăm acest lucru.

Una dintre femei a murmurat:

— S-ar putea s-o găsim totuși printre ruine, Maică.

— N-ar trebui să-i punem să plătească? a adăugat o a doua.

— Să-i omorâm! a zis un bărbat.

Femeia înaltă n-a dat semn că i-ar fi auzit. Ne întorsese spatele și se îndepărta de noi, cu un mers ce aducea mai mult a alunecare peste paie. Femeile au urmat-o, aruncându-și una alteia priviri, iar bărbații și-au coborât tăișurile scăpărătoare și s-au retras.

Agia se chinuia să se îmbrace. Am întrebat-o ce știa despre Gheară și cine erau Pelerinele astea.

— Scoate-mă de-aici, Severian, și-o să-ți spun. Aduce ghinion să vorbim despre ele în propria lor casă. Pare-se că-i o ruptură în peretele ăla, ce zici?

Ne-am îndreptat în direcția arătată de ea, împiedicându-ne când și când în podeaua moale de paie. Nu era nici o ruptură, dar am izbutit să ridic marginea peretelui de mătase, destul ca să ne putem strecura afară pe sub ea.

XIX

Grădinile Botanice

Lumina soarelui era orbitoare; parcă pășisem din înserare în plină zi. Firișoare aurii de paie pluteau în aerul proaspăt din jur.

— E mai bine acum, a zis Agia. Așteaptă puțin să mă aranjez. Cred că Treptele Adamniene sunt în dreapta. Vizi-tiul nostru n-ar fi apucat-o pe ele în jos — sau poate că ar fi făcut-o, era nebun de legat — dar ele ar trebui să ne ducă la pasarelă pe cel mai scurt drum. Dă-mi din nou brațul, Seve-rian. Încă mă mai supără piciorul.

Mergeam pe iarbă; catedrala-cort, din câte vedeam acum, fusese înălțată pe un șes înconjurat de case semifortificate; turnurile sale imateriale o vegheau din spatele parapetilor. O stradă lată, pavată, mărginea pajiștea, și când am ajuns pe ea am întrebat încă o dată cine erau Pelerinele.

Agia m-a privit pieziș:

— Iartă-mă, te rog, dar nu-mi vine ușor să vorbesc despre fecioare de profesie unui bărbat care tocmai m-a văzut goală. Deși, în altă împrejurare, poate că aş face-o. A tras adânc aer în piept și a continuat: Adevărul e că nu prea știu multe despre ele, dar avem câteva veșminte de-ale lor în prăvălia noastră, și odată l-am întrebat pe fratele meu despre ele, apoi am fost atentă la tot ce auzeam. E o costumație des întâlnită la carnavaluri — pentru că e roșie. Oricum, Pelerinele sunt un ordin al convenționaliştilor, sunt sigură că ai observat asta. Roșul este pentru lumina tot mai stinsă a Soarelui Nou, iar ele poposesc pe domeniile latifundiilor cu catedrala lor și le cer atâta pământ cât să și-o poată ridica. Ordinul lor susține că are în stăpânire cea mai prețioasă relictă ce există pe această lume, Gheara Conciliatorului, așa că roșul poate fi și pentru Rănila Ghearei.

Încercând să fiu spiritual, am zis:

— Nu știu că are gheare.

— Nu-i o gheară adevărată — se zice că-i o gemă. Nu se poate să nu fi auzit de ea. Nu înțeleg de ce se numește Gheară și mă îndoiesc că preotesele alea pricep mai mult decât mine. Dar presupunând că, la un moment dat, a avut o legătură reală cu Conciliatorul, poți să-ți dai seama de însemnătatea ei. La urma urmei, ceea ce știm despre el ține numai de istorie — cu alte cuvinte, fie suntem de acord că a avut contact cu seminția noastră în trecutul îndepărtat, fie negăm asta. Dacă Gheara este ceea ce susțin Pelerinele că este, înseamnă că el a trăit cândva, iar acum e mort.

Căutătura speriată a unei femei care ducea un timpanon mi-a dat de înțeles că mantaua pe care o cumpărasem de la fratele Agiei nu stătea cum trebuie, lăsând la vedere prin cele două aripi ale ei negrul mantiei mele (care trebuie să-i fi părut bieteii femei ca o întunecime vidă). În timp ce aranjam mantaua și prindeam mai bine fibula, am spus:

— La fel ca multe discuții religioase, și aceasta își pierde rostul pe măsură ce-o continuăm. Presupunând că într-un trecut îndepărtat Conciliatorul a umblat printre noi și că acum e mort, mai are importanță pentru cineva în afară de istorici și fanatici? Legenda lui are valoare pentru mine deoarece face parte din trecutul sacru, dar am impresia că ceea ce contează în ziua de azi e legenda, iar nu pulberea Conciliatorului.

Agia și-a frecat mâinile, ca pentru a și le încălzi în lumina soarelui.

— Să presupunem... pe după colțul ăsta o luăm, Severian, uite capul scării, acolo unde sunt statuile eponimilor... să presupunem că a trăit, înseamnă că prin definiție a fost Stăpânul Puterii. Ceea ce înseamnă transcendența realității și negarea timpului. Am dreptate?

Am încuviințat din cap.

— Atunci, nimic nu-l poate opri să vină, de unde s-o fi aflat în urmă cu, să zicem, treizeci de mii de ani, în ceea ce noi numim prezent. Mort sau nu, dacă a existat vreodată, s-ar putea ivi la următorul colț de stradă sau la începutul săptămânii următoare.

Ajunsesem în capul scării. Treptele erau făcute dintr-o piatră la fel de albă precum sarea, uneori atât de late, încât aveai nevoie de mai mulți pași ca să cobori de pe una pe următoarea, alteori la fel de abrupte ca fusceii. Cofetari, neguțatori de maimuțe și alți asemenea își întinseseră tarabele ici și colo. Nu știu de ce, dar îmi plăcea foarte mult să discut despre tot felul de taine cu Agia, în timp ce coboram treptele.

— Și toate acestea, am zis eu, pentru că femeile acelea spun că au una din unghiile lui strălucitoare. Presupun că poate tămădui în chip miraculos?

— Uneori, da, așa pretind ele. De asemenea, are puterea să ierte nedreptăți, să-i învie pe morți, să plămădească noi rase de ființe din țărână, să curețe de pofte trupești și câte și mai câte. Se pare că toate acestea le-a făcut el însuși.

— Acum îți râzi de mine.

— Nu, râd doar razelor ăstora de soare — știi ce se spune că fac razele soarelui chipului unei femei.

— Îi întunecă pielea.

— I-o urâtesc. Întâi soarele o usucă și-o zbârcește și așa mai departe. Apoi scoate la iveală toate defectele. Urvasi l-a iubit pe Pururavas — cunoști povestea — până când l-a văzut în lumină puternică. Oricum, le-am simțit pe chipul meu și mi-am zis: „Nu-mi pasă de *tine*. Sunt încă prea tânără ca să-mi pese de *tine*, iar anul următor o să-mi caut o pălărie în magazia noastră plină de vechituri.”

Chipul Agiei era departe de-a fi perfect în lumina clară a soarelui, dar nu avea de ce se teme din pricina astrului.

Imperfecțiunile ei mă făceau să tânjesc și mai mult după ea. Agia avea curajul plin de speranță și neajutorare al celor săraci, poate cea mai atrăgătoare calitate umană; și mă bucurau toate defectele care o făceau să-mi pară cu atât mai reală.

— Oricum, a continuat ea, strângându-mă de mână, trebuie să recunosc că n-am priceput niciodată de ce Pelerinele și cei de teapa lor cred că oamenii de rând trebuie să se purifice de poftele trupești. Din propria mea experiență, oamenii de rând și le țin bine în frâu și singuri, și chiar în fiecare zi. Ceea ce le trebuie celor mai mulți dintre noi este o ființă alături de care să dea frâu liber acestor pofte.

— Înseamnă că-ți pasă că te iubesc.

Am zis-o glumind, dar numai pe jumătate.

— Fiecărei femei îi pasă dacă e iubită, și cu cât e iubită de mai mulți bărbați, cu atât mai bine! Dar eu n-am să te iubesc la rândul meu, dacă asta voiai să spui. Mi-ar fi foarte ușor s-o fac azi, plimbându-mă cu tine prin oraș. Dar dacă diseară vei fi ucis, o să mă simt groaznic timp de două săptămâni.

— Și eu.

— Tu nu. Nici măcar nu-ți pasă. Nici de asta, nici de altceva, nici acum, nici altă dată. Dacă ești mort, nu te mai doare, și ești cel mai în măsură dintre toți oamenii să știi acest lucru.

— Aproape că-mi vine să cred că toată povestea asta e o șmêcherie de-a ta sau de-a fratelui tău. Erai afară când a

intrat Septentrionul — i-ai spus ceva ca să-l stârnești împotriva mea? E iubitul tău?

Agia a izbucnit în râs și dinții ei au sclipit în soare.

— Uită-te la mine. Am un veșmânt de brocart, dar ai văzut ce-i dedesubt. Picioarele mi-s desculțe. Vezi inele sau cercei? Vreo lamia de argint răsucită în jurul gâtului meu? Îmi sunt brațele strânse de brățări de aur? Dacă nu, atunci fără să greșești poți presupune că nu am drept amarez nici un ofițer din Trupele Stăpânirii. Există un marinăr sărac, pocit și bătrân, care mă bate la cap să trăiesc cu el. În afară de asta, ei bine, Agilus și eu suntem proprietarii prăvăliei. Ne-a fost lăsată de mama noastră și nu avem datorii doar pentru că nu găsim pe nimeni într-atât de neghiob încât să ne împrumute ceva luând prăvălia drept chezășie. Uneori, mai zdrențuim unele vechituri din ce-avem acolo și le vindem fabricanților de hârtie în schimbul unui blid de linte, ca să avem ce mânca amândoi.

— În seara asta ar trebui să mâncați pe cinste, am zis eu. I-am dat fratelui tău un preț bun pe manta.

— Ce?? Umorul părea să-i fi revenit. S-a dat un pas înapoi și și-a luat o expresie mâhnită, căscând gura la mine: Adică n-ai să-mi cumperi cina în seara asta? După ce mi-am petrecut toată ziua dându-ți sfaturi și călăuzindu-te?

— Și obligându-mă să iau parte la distrugerea altarului ridicat de Pelerine.

— De asta îmi pare rău. Zău. N-am vrut să-ți obosești picioarele. O să ai nevoie de ele la luptă. Apoi au apărut

ceilalți și am crezut că așa ai și tu ocazia să mai câștigi niște bani.

Privirile ei îmi părăsiseră chipul și poposiseră pe unul din busturile cioplite grosolan care flancau scara.

— Asta a fost tot, cu adevărat? am întrebat-o eu.

— Ca să fiu sinceră, am vrut să creadă că ești armiger. Armigerii umblă mult pentru că tot timpul se duc la petreceri sau turniruri, iar tu ai față de armiger. Și eu am crezut același lucru când te-am văzut prima oară. Și, înțelegi, dacă ai fi fost într-adevăr ceea ce credeam că ești, atunci eu eram cineva la care o persoană ca tine, un armiger și cine știe dacă nu bastardul unui exultant, ar putea să țină. Chiar dacă numai în glumă. N-aveam de unde să știu ce se va întâmpla.

— Înțeleg, am zis eu, și dintr-odată am izbucnit în râs. Ce caraghioși trebuie să fi arătat, hurducați de fiacrul ăla.

— Dacă înțelegi, sărută-mă.

M-am uitat lung la ea.

— Sărută-mă! Crezi că o să ai de multe ori ocazia asta? O să-ți mai dau și din ce vrei tu... A tăcut, apoi a izbucnit și ea în râs: Poate după cină. Dacă o să găsim un loc liniștit, deși n-o să-ți prindă bine la luptă.

Apoi s-a aruncat în brațele mele, ridicându-se pe vârfuri ca să mă sărute pe buze. Sâniile îi erau tari și înalți, și i-am simțit mișcarea șoldurilor.

— Poftim, a zis, îndepărtându-mă de ea. Uită-te acolo jos, Severian. Printre piloni. Ce vezi?

Apa sclipea ca o oglindă în soare.

— Râul.

— Da, Gyollul. Acum la stânga. Din pricina pădurii de nenufari, insula nu se vede. Dar pajiștea este de un verde mai deschis și mai strălucitor. Nu vezi sticla? Acolo unde reflectă lumina?

— Văd ceva. Clădirea e toată din sticlă?

A încuviințat din cap.

— Acolo sunt Grădinile Botanice, într-acolo ne îndreptăm. Or să te lase să-ți tai averna — nu trebuie decât să le-oceri, e dreptul tău.

Până jos am coborât în tăcere. Treptele Adamniene șerpuiau pe coasta lungă a unui deal, fiind un loc îndrăgit de cei cărora le place să se plimbe și care plătesc pentru a fi duși până sus, de unde coboară la vale. Am văzut multe cupluri îmbrăcate elegant, bărbați cu chipuri vârstate de greutate și copii zburdalnici. Ca să mă întristez și mai mult, am văzut, din varii locuri, turnurile întunecate ale Citadelei pe malul celălalt și, a doua sau a treia oară când le-am văzut, mi-a venit în minte că atunci când înotam lângă malul răsăritean, scufundându-mă de pe treptele pontonului și luându-mă la trântă cu puștanii locului, zărisem o dată sau de două ori această linie îngustă de alb pe malul apusean, atât de departe în amonte, încât aproape că se pierdea din vedere.

Grădinile Botanice se aflau pe-o insulă din apropierea țărmului, închise într-o clădire de sticlă (așa ceva nu mai văzusem până atunci și nu știam că poate exista). Nu avea turnuri sau creneluri: doar un tolos cu fațete, care se înălța până se pierdea în cer și ale cărui sclipiri de-o clipă se confundau cu

stelele palide. Am întrebat-o pe Agia dacă vom avea timp să vizităm grădinile, apoi, înainte să apuce să-mi răspundă, i-am spus că le voi vizita, indiferent dacă aveam sau nu timp. Fapt e că nu mă deranja să întârzii la condamnarea mea la moarte și îmi era tot mai greu să iau în serios o luptă ce se purta cu niște flori.

— Dacă vrei să-ți petreci ultima după-amiază vizitând grădinile, așa să fie, mi-a răspuns ea. Eu vin adesea aici singură. Nu trebuie să plătești intrarea — Autocratul e cel care are grijă de ele — și te poți și distra, dacă nu ești prea mof-turos.

Am urcat pe niște trepte de sticlă de un verde palid. Am întrebat-o pe Agia dacă uriașa construcție există doar pentru a oferi vizitatorilor flori și fructe.

Ea a clătinat din cap, râzând, și a arătat spre marea arcadă din fața noastră.

— De-o parte și de alta a acestui coridor se găsesc încăperi și fiecare încăpere este un biodom. Te previn însă că, din pricină că acest coridor este mai scurt decât clădirea în sine, încăperile se vor mări pe măsură ce pătrundem în ele mai adânc. Unii oameni își pierd cumpătul din cauza asta.

Am intrat și, deodată, am pătruns într-o asemenea liniște, încât mi-am zis că aceea trebuie să fi fost liniștea din zorii lumii, înainte ca strămoșii oamenilor să fi turnat clopote de bronz, să fi construit roțile scârțâitoare ale carelor și să fi plesăit cu vâslele lor mari în apele Gyollului. Aerul era îmbălsămat, jilav și mai cald decât afară. De-o parte și de alta a podelei mozaicate, pereții erau și ei de sticlă, dar atât

de groasă, încât abia o puteai pătrunde cu privirea; uitându-te prin acești pereți la frunze și flori, și chiar la copacii cât toate zilele, aveai impresia că se vălureau de parcă îi vedeai prin apă. Pe o ușă lată scria:

GRĂDINA SOMNULUI

— Puteți intra în oricare doriți, a zis un bătrân, ridi-cându-se de pe scaunul lui dintr-un colț. Și în câte doriți.

Agia a clătinat din cap.

— N-o să avem timp pentru mai mult de una sau două.

— E pentru prima oară că veniți aici? De regulă, nou-veniților le place Grădina Pantomimei.

Bătrânul purta o robă decolorată ce-mi amintea de ceva ce nu puteam desluși. L-am întrebat dacă era veșmântul vreunei ghilde.

— Într-adevăr, așa este. Suntem curatorii — n-ai întâlnit până acum pe nimeni din frăția noastră?

— Ba da, cred că de două ori.

— Suntem foarte puțini, dar sarcina noastră este cea mai importantă din această societate — să avem grijă de ceea ce nu mai este. Ai văzut Grădina Antichităților?

— Încă nu.

— Ar trebui s-o vizitezi. Sute și sute de plante dispărute, dintre care unele n-au mai fost văzute de zeci de milioane de ani.

— Planta aia agățătoare purpurie, de care ești atât de mândru, a zis Agia, am văzut-o crescând în sălbăticie pe-o colină, în Cartierul Cizmarilor.

Curatorul a clătinat trist din cap.

— Am pierdut niște spori, din păcate. Știm de planta aceea... S-a spart un ochi de geam din acoperiș, iar sporii au zburat afară.

Nefericirea a părăsit iute chipul zbârcit, dispărând așa cum dispar și necazurile oamenilor simpli. Bătrânul a zâmbit:

— O să-i meargă bine. Toți dușmanii ei sunt duși de pe lumea asta, așa cum duse sunt și tulburările pe care le tămăduiau frunzele ei.

Un huruit m-a făcut să mă răsucesc. Doi lucrători împingeau o teleagă printr-una din uși. Am întrebat ce făceau cei doi.

— Acolo e Grădina de Nisip. O reconstruiesc. Cactuși și yucca — plante din acestea. Mă tem că prea multe nu aveți ce vedea acolo, deocamdată.

Am luat-o pe Agia de mână și i-am zis:

— Haide, aș vrea să văd și eu ce-i pe-aici.

Ea a zâmbit curatorului, a ridicat pe jumătate din umeri, dar m-a urmat docilă.

Nisip era, nu-i vorbă, dar nici urmă de grădină. Am pătruns într-un spațiu aparent nesfârșit, presărat cu bolovani. Alte pietre alcătuiau stânci înalte în spatele nostru, ascunzând peretele prin care tocmai intrasem. Lângă ușă se întindea o plantă mare, pe jumătate tufiș, pe jumătate viță, cu țepi foarte ascuțiți și îndoiți la vârf; am presupus că era ultimul vestigiu al florei de demult, ce nu fusese încă îndepărtat. Altă vegetație nu se zărea și nici un semn că ar fi fost

adusă alta nouă, așa cum ne dăduse de înțeles curatorul, în afară de cele două urme paralele de la roțile telegei lucrătorilor, șerpuind printre bolovani.

— Cam asta-i tot, a zis Agia. De ce nu vrei să te duc în Grădina Desfătării?

— Ușa e deschisă în spatele nostru — de ce am sentimentul că nu pot părăsi acest loc?

M-a privit dintr-o parte.

— Mai devreme sau mai târziu, toată lumea simte același lucru în grădinile astea, dar de obicei nu atât de repede ca tine. Ar fi mai bine pentru tine să ieșim acum.

A mai zis ceva ce eu n-am auzit. În depărtare, îmi părea că aud valuri spărgându-se de marginea lumii.

— Stai. . . , am spus eu.

Dar Agia m-a tras afară, pe coridor. Picioarele noastre au adus cu ele nisip, nu mai mult decât ar încăpea în palma unui copil.

— Nu mai avem mult timp, crede-mă, a zis Agia. Lasă-mă să-ți arăt Grădina Desfătării, apoi îți culegem averna și plecăm.

— Nu poate fi mai târziu de mijlocul dimineții.

— E trecut de prânz. Am stat mai mult de-un rond în Grădina de Nisip.

— Acum chiar că mă minți.

O clipă, am văzut o scăpărare de mânie pe chipul ei. Ca imediat să fie acoperită de un strat de ironie filosofică, născută din orgoliul ei jignit. Eram cu mult mai puternic decât ea și, în ciuda sărăciei mele, mai bogat; în sinea ei își

spunea (aveam senzația că aproape îi auzeam vocea șoptindu-i în ureche) că dacă accepta asemenea insulte, mă stăpânea.

— Severian, ai vorbit întruna, și până la urmă a trebuit să te trag afară de-acolo. Grădinile au efectul ăsta asupra oamenilor — asupra anumitor oameni sugestionabili. Se spune că Autocratul vrea ca unele persoane să rămână în fiecare din încăperile acestea, ca să confere mai multă autenticitate scenei, astfel că arhimagul lui, Părintele Inire, le-a investit cu o vrajă. Dar pentru că te-ai lăsat într-o asemenea măsură pradă acelei vrăji, nici o alta nu va mai avea aceeași putere asupra ta.

— Simțeam că locul meu e acolo, i-am explicat eu. Că trebuia să întâlnesc pe cineva... și că o anumită femeie era undeva în preajmă, dar ascunsă vederii.

Tocmai treceam prin dreptul altei uși pe care scria:

GRĂDINA-JUNGLĂ

așa că am zis:

— Spui că celelalte n-or să mai aibă putere asupra mea — atunci hai să intrăm aici.

— Dacă ne pierdem vremea cu asta, n-o să mai ajungem deloc la Grădina Desfătării.

— O clipă doar.

Era atât de hotărâtă să mă ducă în grădina pe care o alesese ea, fără a vedea nici una din celelalte, încât mi s-a făcut deodată frică de ce-aș putea găsi acolo sau de ce-aș putea aduce cu mine.

Ușa grea a Grădinii-Junglă s-a deschis spre noi, lăsând să iasă un curent de aer încărcat de aburi. Dincolo de prag, lumina era slabă și verde. Lianele astupau pe jumătate intrarea și un copac mare, putrezit până la măduvă, căzuse peste potecă la câțiva pași depărtare de prag. O mică pancartă încă atârna de trunchiul căzut: *Caesalppinia sappan*.

— Jungla adevărată moare la miazănoapte, din pricină că se răcește soarele, a spus Agia. Un cunoscut de-al meu zice că jungla tot moare de nici nu se mai știe câte secole. Aici, vechea junglă se păstrează așa cum a fost când soarele era tânăr. Hai să intrăm. Voi ai să vezi locul ăsta.

Am pășit înăuntru. În urma noastră, ușa s-a închis și a dispărut.

XX

Oglinzile Părintelui Inire

Așa după cum spusese Agia, adevăratele jungle se îngrămădeau la miazănoapte, departe. Nu le văzusem niciodată, dar Grădina-Junglă îmi dădea impresia că le știam bine. Chiar și acum, când stau la masa mea de scris, în Casa Absolută, câte un zgomot îndepărtat îmi readuce în urechi țipătul papagalului cu pieptul roșu aprins și spatele verde-albastru, care zbura din copac în copac, urmărindu-ne cu ochi dezaprobatori, înconjurați de un cerc alb — și asta pentru că, fără îndoială, mintea mi se îndrepta deja spre acea regiune bântuită. Prin țipetele păsării, un sunet nou — o voce nouă — răzbătea dintr-o lume roșie, încă necucerită de gând.

— Ce-i asta? am întrebat, atingând brațul Agiei.

— Un smilidon. Dar e departe și nu vrea decât să înspăimânte căprioare care, speriate, se reped drept în fălcile lui. Ar fugi de tine și de spada ta mult mai iute decât ai izbûti tu să fugi de el.

Veșmântul Agiei se sfâșiasse mai devreme într-o creangă, lăsându-i un sân la vedere. Întâmplarea n-a avut darul s-o binedispună.

— Încotro duce poteca? Și cum poate pisica aia să fie atât de departe, când tot ce-i aici se găsește într-o singură încăpere a clădirii pe care am văzut-o din capul Treptelor Adamniene?

— N-am pătruns niciodată atât de adânc în grădina asta. Tu ai vrut să vii aici.

— Răspunde-mi la întrebare, i-am cerut, apucând-o de umăr.

— Dacă această potecă este asemenea celorlalte — adică asemenea celor din restul grădinilor —, înseamnă că face o buclă largă și se întoarce la ușa prin care am intrat. N-ai de ce te teme.

— Ușa a dispărut când am închis-o.

— E doar o amăgire. N-ai văzut tablouri din acelea în care e înfățișat un pietist cu un chip meditativ, atunci când îl privești dintr-o latură a camerei, în schimb se holbează la tine când te uiți la el din cealaltă latură? O să vedem ușa când ne vom apropia de ea din partea cealaltă.

Un șarpe cu ochi lucitori de carneol se târa pe potecă în direcția noastră — a ridicat un cap veninos ca să se uite la noi, apoi a dispărut alunecând. Am auzit-o pe Agia icnind și am spus:

— Cine se teme acum? Șarpele ăla o șterge la fel de iute pe cât ai șterge-o tu? Acum răspunde-mi ce-i cu smilidonul. Este într-adevăr departe? Și dacă da, cum e posibil?

— Nu știu. Crezi că aici există răspunsuri la orice? Așa e acolo de unde vii tu?

Mi-am amintit de Citadelă și de străvechile datini ale ghildelor.

— Nu, am răspuns eu. Acolo unde este casa mea sunt tot felul de rituri și datini inexplicabile, cu toate că în timpurile astea decadente nu-și prea mai au rostul. Sunt și turnuri în care nimeni n-a intrat vreodată, încăperi pierdute, tuneluri ale căror intrări nimeni nu le-a văzut vreodată.

— Și nu poți pricepe că și aici e la fel? Când ne-am aflat în capul scărilor și te-ai uitat în jos și ai văzut grădinile acestea, ai putut vedea și întreaga clădire?

— Nu, am recunoscut eu. Erau piloni și fleșe în cale, și colțul zăgazului.

— Chiar și așa, ți-ai dat seama într-adevăr de marginile a ceea ce vedeai?

Am ridicat din umeri.

— Din pricina sticlei nu-mi dădeam seama unde se termina clădirea.

— Atunci cum de îmi pui asemenea întrebări? Sau, dacă le pui, nu pricepi că eu nu am neapărat și răspunsurile? După cum răsună urletul smilidonului, am știut că e departe. Se prea poate să nu se afle câtuși de puțin aici, ori e posibil ca distanța să fie în timp.

— Când am privit în jos la clădirea aceasta, am văzut un dom fațetat. Acum îmi ridic privirile și nu văd decât cerul printre frunze și liane.

— Suprafețele fațetelor sunt mari. Nu știu dacă nu cumva marginile lor sunt ascunse de crăci, a zis Agia.

Ne-am continuat drumul, trecând peste un fir de apă în care se scălda o reptilă cu dinți amenințători și aripioare pe spate. Am tras-o pe *Terminus Est* din teacă, temându-mă că arătania se va repezi la picioarele noastre.

— Aici copacii sunt prea deși ca să văd până departe, oriunde m-aș uita, înțeleg asta, i-am spus Agiei. Și totuși, privește prin deschizătura asta, pe unde curge pârlăiașul. În susul lui nu văd decât junglă. În josul lui în schimb zăresc sclipirea apei, ca și când s-ar vărsa într-un lac.

— Te-am prevenit că încăperile se mărgesc și că acest lucru te-ar putea tulbura. Se mai spune că pereții locurilor ăstora sunt niște specule a căror putere de reflectare dă impresia de spațiu imens.

— Odată am cunoscut o femeie care l-a întâlnit pe Părintele Inire. Mi-a spus o poveste despre el. Vrei s-o auzi?

— Fă cum crezi...

De fapt, eu eram cel care voiam s-o aud, așa că am făcut cum am crezut: mi-am spus-o mie însumi, în cotloanele minții, auzind-o acolo aproape întocmai cum o auzisem întâiași dată, când mâinile Theclei, albe și reci precum crinii luați de pe un mormânt plin cu apă, stătuseră strânse între ale mele.

„Aveam treisprezece ani, Severian, și aveam o prietenă, pe nume Domnina. Era o fată drăguță, care arăta cu câțiva ani mai tânără decât era în realitate. Poate că de aceea el a îndrăgit-o.

Știu că tu nu știi nimic despre Casa Absolută. Trebuie să mă crezi pe cuvânt că într-un anume loc, în Sala Înțeleșului, se găsesc două oglinzi. Fiecare e lată de vreo trei sau patru coți și fiecare se înalță până în tavan. Între ele nu se găsește nimic în afară de podeaua de marmură, lată de câțiva zeci de pași. Cu alte cuvinte, cine străbate Sala Înțeleșului se vede multiplicat la infinit. Fiecare oglindă reflectă imaginile din oglinda geamănă.

Fără doar și poate este un loc care te atrage atunci când ești o jună copilă și te închipui a fi o frumusețe. Într-o seară mă jucam acolo cu Domnina, fâțâindu-ne în fața oglinzilor și probând tot felul de camizole. Adusesem mai aproape două candelabre — unul de-a stânga uneia dintre oglinzi, celălalt de-a stânga celeilalte oglinzi — adică în colțuri opuse, dacă mă înțelegei ce vreau să spun.

Eram atât de preocupate să ne admirăm, încât nu l-am observat pe Părintele Inire decât când ajunsese la un pas de noi. De regulă, înțelegei, fugeam și ne ascundeam când îl vedeam venind, deși abia dacă ne întrecea în înălțime. Purta robe irizate care păreau să pălească într-un fel de cenușiu atunci când mă uitam la ele, de-aș fi zis că se înmuiau în negură.

«Trebuie să fiți cu băgare de seamă, copilelor, când vă uitați așa la voi însevă», ne-a zis el. «E un aghiută acolo, care-așteaptă în sticla argintată și se vâă în ochii celor ce privesc în ea.»

Știind ce voia să spună, am roșit. Dar Domnina a zis: «Cred că l-am văzut. Are forma unei lacrimi sclipitoare?»

Părintele Inire n-a stat o clipă pe gânduri înainte să-i răspundă, nici măcar n-a clipit — cu toate acestea, am priceput că era surprins. «Nu, acela e altcineva, dulcineeo», a răspuns el. «Poți să-l vezi cu limpezime? Nu? Atunci vino în sala mea de recepție mâine, puțin după prânz, și o să ți-l arăt.»

Eram speriate de-a binelea când a plecat Părintele Inire. Domnina s-a jurat de o sută de ori că nu se va duce. Eu am aplaudat hotărârea ei și am încercat s-o conving să nu se abată de la ea. Mai mult chiar, am stabilit să rămână cu mine în acea noapte și în ziua următoare.

Degeaba. Cu puțin înainte de ora fixată, un servitor, îmbrăcat într-o livrea cum nici una dintre noi nu mai văzuse până atunci, a venit s-o ia pe biata Domnina.

Cu câteva zile înainte, primisem în dar un set de marionete de hârtie. Subrete, colombine, corifei, arlechini, bale-rini și altele asemenea — nimic deosebit. Îmi amintesc că am așteptat-o pe Domnina așezată pe pervaz toată după-masa, jucându-mă cu omuleții aceia, colorându-le costumele cu creioane de ceară, aranjându-i în tot felul de poziții și inventând jocuri pe care aveam să le joc împreună cu ea, după ce se va fi întors.

Într-un târziu, doica m-a chemat la masă. La ora aceea, îmi închipuiam că Părintele Inire o omorâse pe Domnina sau o trimisese înapoi la mama ei, cu poruncă să nu ne mai viziteze niciodată.

Tocmai când isprăveam de mâncat supa, cineva a bătut la ușă. Am auzit-o pe servanta mamei că se duce să deschidă;

în clipa următoare, Domnina a dat buzna înăuntru. N-o să-uit nicicând chipul — alb ca fețele păpușilor. Plângea, și doica mea a mângâiat-o, și până la urmă am reușit să aflăm ce se întâmplase.

Bărbatul care fusese trimis după ea o dusesse prin tot felul de săli despre care ea habar n-avusese că există. Un lucru înspăimântător în sine, înțelegi, Severian. Amândouă crezusem că știm tot ce se află în aripa noastră din Casa Absolută. În sfârșit, a dus-o în ceea ce trebuie să fi fost sala de consiliu. Era o încăpere mare, ne-a spus ea, cu perdele de-un roșu compact și întunecat, și aproape fără nici o mobilă, în afară de niște vase mai înalte de-un stat de om și mai largi decât brațele ei desfăcute.

În mijloc era ceva ce ei i s-a părut a fi o altă cameră în acea încăpere. Pereții erau octogonali, pictați cu labirinturi. Din pragul sălii de consiliu, Domnina a văzut deasupra părelniței camerei o lampă arzând — și era cea mai strălucitoare lampă pe care o văzuse în viața ei. Ne-a zis că era alb-albăstruie și că la acea neînchipuită strălucire nici măcar un vultur nu ar fi putut privi.

Apoi a auzit pocnetul zăvorului atunci când ușa s-a închis în spatele ei. N-a zărit nici o altă ieșire. A alergat la perdele, nădăjduind să găsească o altă ușă în spatele lor, dar de cum a tras de o perdea, unul dintre cei opt pereți pictați cu labirinturi s-a deschis și Părintele Inire a pășit în sală. În spatele lui, ea a zărit o gaură fără fund, plină cu lumină — așa i s-a părut ei a fi.

«Iată-te», i-a spus el, «ai venit tocmai la timp. Copilo, peștele e aproape prins. O să vezi cum se agață cârligul și-o să afli cum anume i se vor încurca solzii săi de aur în plasa noastră de pescuit.»

Și cu acestea, a luat-o de braț și a dus-o în împrejmuirea aceea octogonală.”

În acel moment al poveștii, a trebuit să mă întrerup ca s-o ajut pe Agia să treacă de niște tufișuri care înghițiseră aproape complet poteca.

— Vorbești de unul singur, mi-a zis ea. Te aud murmurând în urma mea.

— Îmi istorisesc povestea de care ți-am pomenit. Nu păraai interesată s-o auzi, iar eu voiam s-o mai ascult o dată — unde mai pui că se pomenește în ea de speculele Părintelui Inire, și cine știe dacă unele lucruri nu ne-ar putea fi de folos.

„Domnina s-a tras îndărăt. În centrul acelei îngrădituri, chiar sub lampă, era un fel de abur de lumină galbenă. Se mișca în-continuu, ne-a spus ea. În sus și-n jos, dintr-o parte în alta, cu scăpărări rapide, fără să părăsească o clipă acel spațiu de vreo patru palme înălțime și patru lungime. Într-adevăr, îi amintea de-un pește. Mai mult decât acele flagae palide pe care le zărise în oglinzile din Sala Înțeleșului — un pește înotând în aer, închis într-un bol invizibil. Părintele Inire a tras peretele octogonului în urma lor și l-a închis. Peretele era o oglindă în care ea îi zărea reflectate fața, mâna și veșmintele lucitoare,

indefinite. Și propria siluetă, precum și pe aceea a peștelui. . . dar părea să mai fie o fată — și chipul ei se ițea de după umărul acesteia; apoi încă una, și încă una, și încă una, fiecare cu un chip tot mai mic în spatele ei. Și tot așa, *ad infinitum*, un lanț nesfârșit de chipuri tot mai străvezii ale Domninei.

Și-a dat seama, când le-a văzut, că peretele îngrăditurii aceleia octogonale prin care trecuse ea se afla față în față cu o altă oglindă. De fapt, toți ceilalți pereți erau oglinzi. Lumina lămpii alb-albastre era prinsă de ele toate și reflectată de la una la alta, așa cum și-ar arunca niște băietani unii altora mingi de argint, împletindu-se și întreșându-se într-un dans fără sfârșit. În centru, peștele scăpăra ba într-o parte, ba în alta, părând că lumina aceea care se strângea în același punct îi dădea formă.

«Iată-l», a zis Părintele Inire. «Cei de demult, care cunoșteau acest proces cel puțin la fel de bine ca noi, dacă nu și mai bine, socoteau că Peștele era cel mai puțin important și cel mai banal dintre speciile care populau speculul. Noi nu avem de ce ne bate capul cu acea falsă credință a lor, anume că toate creaturile pe care le invocau ei existau dintotdeauna în adâncurile sticlei. Cu timpul însă, au început să se preocupe de o chestiune mult mai importantă: Prin ce mijloace se poate călători atunci când punctul de plecare se găsește la o distanță astronomică față de punctul de sosire?»

«Pot să-mi trec mâna prin el?»

«Acum da, copila mea. Mai târziu însă, te-ai sfătui să nu încerci.»

Așa a făcut și a simțit o căldură alunecoasă.

«Așa vin cacogenii?» a întrebat ea.

«Mama ta te-a luat vreodată în naveta ei?»

«De bună seamă.»

«Și ai văzut navetele-jucărie pe care copiii mai mari le fac seara, pe verandă, cu fuselaje din hârtie și felinare din pergament. Ceea ce vezi aici se poate compara cu mijloacele folosite pentru a călători între sori, întocmai așa cum se pot compara acele navete de jucărie cu cele adevărate. Și totuși putem invoca Peștele, și poate și alte lucruri, cu oglinzile acestea. Și întocmai așa cum navetele băieților pot să incendieze uneori acoperișul unui pavilion, la fel și oglinzile noastre nu sunt lipsite de primejdii, chiar dacă puterea lor de focalizare nu este mare.»

«Credeam că pentru a călători spre stele trebuie să te așezi pe oglindă.»

Părintele Inire a zâmbit. Era pentru prima oară că-l vedea zâmbind și, deși știa că era doar un semn că-l înveselise și-l încântase (poate mai mult decât o femeie în toată firea), zâmbetul nu i-a făcut plăcere.

«Nu, nicidecum. Dă-mi voie să te lămuresc. Atunci când ceva se mișcă foarte, foarte iute — la fel de iute pe cât vezi toate obiectele familiare din camera ta atunci când guvernanta aprinde lumânarea —, acel ceva devine mai greu. Nu mai mare, să fim bine înțeleși, ci mai greu. Este atras de Urth sau de orice altă planetă cu mai multă putere. Dacă s-ar mișca încă și mai repede, ar deveni o planetă în sine, atrăgând alte obiecte la rândul său. Nimic nu se mișcă atât de repede, însă dacă ar fi ceva care s-o facă, asta s-ar întâmpla. Și totuși,

nici măcar lumina lumânării tale nu se mișcă într-atât de iute încât să călătorească printre sori.»

(Peștele unduia în sus și-n jos, înainte și-napoi.)

«Nu s-ar putea face o lumânare mai mare?»

Sunt sigură că Domnina se gândea la lumânarea pascală pe care-o vedea în fiecare primăvară, mai groasă decât coapsa unui bărbat.

«S-ar putea face o asemenea lumânare, dar lumina ei n-ar zbura mai iute. Și cu toate că lumina n-are pic de greutate, ea apasă asupra tuturor lucrurilor pe care cade, la fel cum vântul, pe care nu-l vedem, împinge brațele unei mori. Vezi ce se-ntâmplă când luminăm niște oglinzi aflate față în față: imaginea pe care ele o reflectă călătorește de la una la alta și se întoarce. Să presupunem că se întâlnește cu sine însăși atunci când se întoarce — ce crezi că s-ar petrece?»

Domnina a râs, deși îi era frică, și a spus că nu-și putea închipui ce s-ar petrece.

«Păi, s-ar anula pe sine însăși. Gândește-te la două fete care aleargă pe o pajiște fără să se uite încotro se îndreaptă. Când se întâlnesc, nu mai sunt două fete care aleargă. Dar dacă oglinzile sunt făcute așa cum trebuie și distanța dintre ele este cea corectă, imaginile nu se întâlnesc. Ci se urmează una pe alta. Ceea ce nu se întâmplă când lumina vine de la o lumânare sau o stea obișnuită, deoarece atât prima lumină cât și următoarea, care în altă condiție tinde să o împingă pe prima înainte, sunt doar lumini albe sporadice, asemenea valurilor pe care le-ar provoca o fetiță care aruncă un pumn de pietriș într-un iaz cu nuferi. Dar dacă lumina provine de la

o sursă continuă și formează imaginea reflectată de o oglindă perfectă din punct de vedere optic, orientarea fronturilor de unde este aceeași, deoarece imaginea este aceeași. Și cum nimic nu poate depăși viteza luminii în universul nostru, lumina accelerată îl părăsește pe acesta și pătrunde în altul. Când își micșorează viteza, reintră în universul nostru — desigur în alt loc.»

«E doar o reflexie?» a întrebat Domnina, uitându-se la Pește.

«La un moment dat se va transforma într-o creatură reală, dacă nu astupăm lampa și nu mutăm din loc oglinzile. Când o imagine reflectată există fără un obiect care s-o genereze, ceea ce este o violare a legilor universului nostru, înseamnă că ia naștere un obiect.»

— Uite, ajungem la ceva, a spus Agia.

Umbra copacilor tropicali era atât de intensă, încât petele de soare de pe potecă păreau să lucească asemenea aurului topit. Mi-am mijit ochii pentru a vedea ceva dincolo de razele arzătoare.

— O casă așezată pe niște catalige de lemn galben. E acoperită cu frunze de palmier. N-o vezi?

Ceva s-a mișcat și coliba a părut să-mi sară în ochi, atât de brusc s-a ivit din mozaicul galben, verde și negru. O pată de umbră s-a dovedit a fi o intrare; două linii oblice, înclinarea acoperișului. Un bărbat îmbrăcat în haine deschise la culoare stătea pe o verandă minuscule, uitându-se de-a lungul potecii, la noi. Mi-am aranjat mantaua.

— Nu-i nevoie să ți-o îndrepti, mi-a spus Agia. Aici nu contează. Dacă ți-e cald, scoate-ți-o.

Mi-am dezbrăcat mantaua și am împăturit-o, punându-mi-o pe braț. Bărbatul de pe verandă s-a răsucit cu o expresie de groază nedisimulată și a intrat în colibă.

XXI

Coliba din junglă

O scară ducea la verandă. Era făcută din același lemn noduros ca și coliba, trunchiuri legate între ele cu fibră vegetală.

— Doar nu vrei să urci acolo? a protestat Agia.

— Dacă e să vedem ce e de văzut acolo, va trebui să urcăm. Și, amintindu-mi de starea veșmintelor tale, presupun că te-ai simți mai bine dacă ți-aș lua-o înainte.

M-a surprins s-o văd că roșește.

— Scara asta duce la o casă ca acelea construite în regiunile fierbinți ale lumii, în zilele de demult. O să te plictisești curând, crede-mă.

— Atunci o să coborâm și nu vom fi pierdut prea mult timp.

Am început să urc. Scara s-a îndoit sub greutatea mea și a trosnit îngrijorător, dar știam că nu putea fi cu adevărat primejdioasă atâta vreme cât se afla într-un parc de distracții.

Când am ajuns pe la jumătatea scării, am simțit-o pe Agia în spatele meu.

Interiorul nu era cu mult mai larg decât oricare dintre celulele noastre, dar numai la atât se rezuma asemănarea. În oubliette, te copleșea sentimentul de soliditate și masivitatea. Plăcile de metal de pe pereți răsfrângeau până și cele mai slabe zgomote; podelele răsunau sub pașii calfelor și nici măcar nu tresăreau sub greutatea celui care călca pe ele; tavanul nu avea cum să cadă — iar de s-ar întâmpla să cadă, ar zdrobi totul dedesubt.

Dacă este adevărat că fiecare dintre noi are undeva un frate ca un fel de antipod, un geamăn luminos dacă suntem întunecați, și întunecat dacă noi suntem luminoși, atunci acea colibă era o astfel de replică la celulele noastre. Avea ferestre de toate părțile, în afară de aceea în care se afla deschiderea ușii prin care am intrat; ferestrele acestea erau nezăbreuite și fără ochiuri de geam. Podelele, pereții și cercevelele erau făcute din ramurile copacului galben: ramuri netăiate în scânduri, ci lăsate în rotunjimea lor, încât pe alocuri puteam zări lumina soarelui prin pereți, și dacă aș fi scăpat un oricalc subțiat de folosință, fără doar și poate că ar fi ajuns până jos, pe pământ. Tavan nu exista, doar un spațiu triumfiular sub acoperiș, unde atârnav crătiți și saci de alimente.

O femeie citea cu voce tare într-un colț, iar la picioarele ei se găsea ghemuit un bărbat în pielea goală. Bărbatul pe care-l văzusem din potecă stătea la o fereastră, opusă ușii, privind afară. Am bănuir că știa că venisem (și chiar dacă nu

ne-ar fi văzut cu câteva clipe înainte, cu siguranță simțise coliba tremurând când urcasem scara), dar prefera să nu dea semne că ar fi făcut-o. Ceva din linia spatelui îți spune când un om se răsuțește anume ca să nu vadă, și spatele acestui bărbat trăda întocmai acest fapt.

Femeia citea:

— „Și-atunci a lăsat el în urmă câmpia și a urcat pe Muntele Nebo, acel promontoriu ce dă spre oraș, și Milostivul i-a arătat întreaga țară, tot pământul până la Marea Apuseană. Apoi i-a spus: «Acesta este pământul pe care am jurat părinților voștri că-l voi da fiilor lor. L-ai văzut, dar nu-ți vei vedea picioarele atingându-l.» Astfel că el acolo a murit și a fost înmormântat în ravină.”

Despuiatul de la picioarele ei a dat din cap.

— Așa e și cu stăpânii noștri, Preceptoareo. Tot ce se dă, cu degetul mic se dă. Dar degetul ăl mare e făcut cârlig în darul acela, iar omul ia darul, și numai ce sapă în podeaua casei sale și acoperă apoi totul cu un preș, că degetul mare începe să tragă și încet-încet darul iese din ascunzătoare, urcă spre cer și nimeni nu-l mai vede vreodată.

Femeia l-a ascultat nerăbdătoare să-l întrerupă:

— Nu, Isangoma...

Dar bărbatul de la fereastră s-a băgat în vorbă fără să se răsucească:

— Taci, Marie. Vreau să aud ce are el de spus. O să explici mai târziu.

Și despuiatul a continuat:

— Un nepot de-al meu, un membru al cercului meu de foc, nu avea pește. Așa că și-a luat gowdalia și s-a dus la un iaz anume. S-a aplecat peste apă și a rămas atât de nemișcat, încât ai fi zis că-i un copac.

Zicând acestea, l-am văzut pe despuiat sărind în picioare, și trupul său musculos s-a postat ca și când ar fi vrut să străpungă picioarele femeii cu o sulită de aer.

— Îndelung a stat el așa. . . până când maimuțele nu s-au mai temut de el și au reînceput să arunce bețe în apă, iar hesperornisul s-a îndreptat spre cuibul său, fluturându-și aripile. Un pește mare s-a ivit din bârlogul lui dintre trunchiurile scufundate. Nepotul meu l-a urmărit cum dă roată încet de tot. Peștele s-a ridicat spre suprafață și tocmai când nepotul meu se pregătea să-și înfigă harponul cu trei colți, peștele s-a făcut nevăzut și-n locul lui s-a ivit o prea-frumoasă femeie. Întâi, nepotul meu a crezut că peștele era regele-peștilor, care și-a schimbat înfățișarea pentru a nu fi omorât cu harponul. Apoi a văzut peștele mișcându-se pe sub chipul femeii și a înțeles că ceea ce vedea el era o reflexie. Și-a ridicat imediat privirile, dar n-a zărit nimic altceva în afara vrejurilor de viță. Femeia dispăruse!

Privirile despuiatului s-au înălțat și ele, imitând foarte sugestiv uluiala pescarului.

— În noaptea aceea, nepotul meu s-a dus la Semețul Numen și a despicat gâtlejul unui oreodont, spunând. . .

În acea clipă, Agia mi-a șoptit:

— În numele lui Theoanthropos, cât ai de gând să rămâi aici? Asta ar putea dura o zi întreagă.

— Lasă-mă să dau o raită prin colibă, i-am murmurat eu, și apoi plecăm.

— Puternic e Semețul, sacre toate numele sale. Tot ce se găsește sub frunzișuri al său este, furtunile pe brațele sale sunt duse, otrava nu ucide până nu se abate blestemul lui asupra ei!

— Nu cred că avem nevoie să te auzim lăudându-ți fetișul, Isangoma, a zis femeia. Soțul meu dorește să-ți audă povestea. Prea bine, spune-o și cruță-ne de litaniiile tale.

— Semețul îl apără pe cel care se roagă la el. Oare nu s-ar face de ocară dacă cel care-l adoră își dă duhul?

— Isangoma!

De la fereastră, bărbatul a spus:

— Se teme, Marie. Nu simți din vocea lui?

— N-au de ce a se teme cei ce poartă semnul Semețului! Răsuflarea lui e negura ce-l apără pe puiul de uakaris de ghearele sălbaticului margai!

— Robert, dacă nu iei măsură, iau eu. Isangoma, taci din gură. Sau pleacă și să nu te mai întorci aici.

— Semețul știe că Isangoma o iubește pe Preceptoare. El ar salva-o dacă ar putea.

— Să mă salveze de ce anume? Crezi că-i vreuna din fiarele tale îngrozitoare prin preajmă? Dacă ar fi, Robert ar împușca-o cu pușca lui.

— Tokoloșii, Preceptoareo. Tokoloșii vin. Dar Semețul ne va apăra. El este puternicul comandant al tuturor tokoloșilor! Când urlă el, tokoloșii se ascund sub frunzele căzute.

— Robert, cred că și-a pierdut mințile.

— El are ochi, Marie, tu nu ai.

— Ce vrei să spui cu asta? Și de ce te tot uiți pe fereastră?

Încet, bărbatul s-a răsucit cu fața spre noi. Preț de o clipă s-a uitat la Agia și la mine, apoi și-a întors fața de la noi. Expresia lui era aceea pe care am văzut-o adesea pe chipurile clienților noștri atunci când Maestrul Gurloes le arăta instrumentele ce urmau să fie folosite în anacriză.

— Robert, pentru numele Atotputernicului, spune-mi ce-i cu tine.

— După cum zice Isangoma, tokoloșii sunt aici. Nu ai lui, cred eu, ci ai noștri. Moartea și Doamna. Ai auzit de ele, Marie?

Femeia a clătinat din cap. Se ridicase de la locul ei și deschisese capacul unui sipet mic.

— De bună seamă că n-ai auzit. Este un tablou — mai degrabă o temă artistică. Tablouri de mai mulți artiști. Isangoma, nu cred că Semețul tău are vreo putere asupra acestor tokoloși. Ăștia vin de la Paris, unde mi-am făcut eu studenția, ca să mă dojenească pentru că am renunțat la artă pentru asta.

— Ai febră, Robert, a zis femeia. E limpede. O să-ți dau ceva și în curând o să te simți mai bine.

Bărbatul s-a uitat din nou spre noi, la chipul Agiei și la al meu, ca și când nu voia s-o facă, dar nu se simțea în stare să-și stăpânească mișcarea ochilor.

— Dacă sunt bolnav, Marie, atunci bolnavul știe lucruri pe care sănătosul nu le-a băgat în seamă. Și Isangoma știe că

tokoloșii sunt aici, nu uita. N-ai simțit podeaua tremurând în timp ce îi citeai? Atunci au intrat, așa cred.

— Tocmai ți-am turnat niște apă în pahar, ca să înghiți chinina. Nu vād să se încrețească.

— Ce sunt ăștia, Isangoma? Tokoloși — dar ce sunt tokoloșii?

— Spirite rele, Preceptorule. Când bărbatul are gând rău sau femeia face lucru rău, apare încă un tokoloș. Tokoloșul rămâne. Bărbatul gândește: *Nimeni nu știe, toți morți*. Dar tokoloșii rămân până la sfârșitul lumii. Atunci toți vor vedea, vor ști ce-a făcut bărbatul.

— Ce idee îngrozitoare, a zis femeia.

Mâinile soțului ei s-au încleștat pe lemnul galben al per-vazului.

— Nu înțelegi că ei sunt doar rezultatul a ceea ce facem noi? Sunt spiritele viitorului, noi le creăm.

— Prostii păgâne, Robert, asta înțeleg eu că sunt. Ascultă. Ești atât de stăpânit de viziunea ta încât nu poți să asculți o clipă?

— Ascult. Ce vrei să spui?

— Nimic. Vreau doar să asculți. Ce auzi?

În colibă s-a lăsat liniștea. Am ascultat și eu, și n-aș fi putut face altminteri chiar dacă aș fi vrut. Afară, maimuțele se ciorovăiau, iar papagalii țipau, la fel ca înainte. Apoi am auzit, peste zgomotele junglei, un bâzâit slab, ca și când o insectă mare cât o barcă zbura în depărtare.

— Ce-i asta? a întrebat bărbatul.

— Avionul poștei. Dacă ai noroc, o să-l vezi curând.

Bărbatul și-a întins gâtul afară pe fereastră, iar eu, curios să văd la ce se uită, m-am dus la fereastra din stânga lui și m-am uitat și eu afară. Frunzișul era atât de des, încât la început părea imposibil să vezi ceva, dar bărbatul se uita aproape drept înainte, dincolo de marginea acoperișului de frunze — acolo era o pată de albastru, am descoperit-o și eu.

Bâzâitul a devenit mai puternic. În fața ochilor noștri s-a ivit cea mai ciudată navetă pe care o văzusem în viața mea. Avea aripi, ca și când fusese construită de o rasă care încă nu realizase că, întrucât oricum nu va da din aripi ca o pasăre, nu există nici un motiv ca înălțarea ei să nu se producă direct din fuselaj, asemenea unui zmeu. Pe fiecare aripă argintie se vedea o umflătură bulbucată, și o a treia în partea din față a fuselajului; lumina părea să scapere în fața acestor umflături.

— În trei zile am putea fi la pista de aterizare, Robert. Data viitoare când mai vine, noi suntem acolo în așteptare.

— Dacă Stăpânul ne-a trimis aici...

— Da, Preceptorule, trebuie să facem ce dorește Semețul! Nimeni altcineva nu-i ca el! Preceptoareo, dă-mi voie să dansez pentru Semeț și să-i cânt cântecul. Poate că așa or să plece tokoloșii de-aici.

Despuiatul i-a smuls femeii cartea și a început să bată în ea cu palma — bătaii ritmice, ca și când bătea într-un tambur. Tălpile sale se frecau de podeaua zgrunțuroasă, iar vocea lui, începând cu un țiuuit melodic, a devenit vocea unui copil:

„Noaptea, când totul e tăcere,
Auzi-l cum țipă în vârful copacilor!

Vezi-l cum dansează în foc!
Trăiește în otrava săgeții,
Mic precum un licurici galben!
Mai străluminos ca o stea căzătoare!
Bărbați păroși străbat pădurea..."

— Plec, Severian, a spus Agia și a ieșit pe ușa din spatele nostru. Dacă vrei să rămâi și să fii martor la așa ceva, n-ai decât. Dar va trebui să-ți iei singur averna și să găsești și drumul spre Câmpia Sangvinară. Știi ce se va întâmpla dacă nu te duci acolo?

— Or să plătească niște asasini, mi-ai spus.

— Iar asasinii or să folosească șarpele numit barbăgalbenă. La început nu împotriva ta. Ci asupra familiei tale, dacă ai vreuna, și asupra prietenilor. Deoarece te-am însoțit peste tot în cartierul nostru, probabil că eu sunt prietena ta acum.

„El vine când soarele apune,
Vezi-i picioarele pe apă!
Urme de flăcări peste apă!”

Incantația a continuat, dar incantatorul știa că noi plecam: în cântarea lui străbătea o notă de triumf. Am așteptat ca Agia să ajungă jos pe pământ, apoi am urmat-o.

— Credeam că n-o să mai pleci, mi-a spus ea. Acum că ești aici, chiar îți place locul ăsta atât de mult?

Pe fundalul verdelui rece al frunzelor nefiresc de întunecate, culorile metalice ale veșmântului ei păreau la fel de supărate ca și ea.

— Nu, am răspuns eu. Dar mi se pare interesant. Ai văzut naveta lor?

— Atunci când v-ați uitat tu și bărbatul din colibă afară pe fereastră? Doar n-am înnebunit.

— N-am văzut niciodată așa ceva. Aș fi zis că mă uit la una din fațetele acoperișului acestei clădiri, și când colo am văzut naveta pe care *el* se aștepta s-o vadă. Sau cel puțin asta a părut să fie. Ceva dintr-o cu totul altă lume. Mai adineaori voisem să-ți vorbesc despre o prietenă a unei prietene de-a mele, care a fost prinsă în oglinzile Părintelui Inire. S-a pomenit într-o altă lume, și chiar și după ce s-a întors la Thecla — așa se numea prietena mea — nu era sigură că găsisese drumul de întoarcere la punctul exact din care pornise. Mă întreb dacă nu cumva noi încă suntem în lumea părăsită de acei oameni, în loc să fie ei în lumea noastră.

Agia pornise între timp pe potecă la vale. Fulgi de lumină solară păreau să-i vopsească părul castaniu-închis în blond cenușiu.

— Ți-am zis că anumiți vizitatori sunt atrași de anumite biodomuri, mi-a spus ea peste umăr.

Am grăbit pasul ca s-o prind din urmă.

— Pe măsură ce trece timpul, mințile lor se modifică în așa fel încât să se adapteze la ceea ce-i înconjoară, și poate că le modifică și pe alte noastre. E foarte posibil ca ceea ce ai zărit să fi fost doar o navetă obișnuită.

— Bărbatul ne-a văzut. Și sălbaticul la fel.

— Din ceea ce-am auzit, cu cât este deformată mai mult conștiința locuitorului, cu atât rămân mai multe percepții reziduale. Când întâlnesc în aceste grădini monștri, oameni sălbatici și alte asemenea creaturi, descopăr că își dau mult mai mult seama de existența mea decât celelalte ființe.

— Explică-mi atunci ce s-a întâmplat cu bărbatul, i-am cerut eu.

— Nu eu am construit locul ăsta, Severian. Tot ce știu e că, dacă te întorci pe potecă, locul acela pe care l-am văzut probabil că nu mai e acolo. Ascultă, vreau să-mi promiți că, atunci când vom ieși de-aici, mă lași să te duc direct la Grădina Somnului Nesfârșit. Nu mai avem timp pentru nimic altceva, nici măcar pentru Grădina Desfătării. Și nu ești chiar genul de persoană care să viziteze locul ăsta.

— Din cauză că am vrut să rămân în Grădina de Nisip?

— În parte, da. O să ne bagi în belea aici, mai devreme sau mai târziu, presimt asta.

În timp ce vorbea astfel, am urmat una din sinuozitățile parcă fără sfârșit ale potecii. Calea ne era blocată de un trunchi de care era prins un mic dreptunghi alb, pe care poate era înscrisă specia copacului; printre frunzele dese din stânga noastră vedeam peretele, sticla sa verzuie formând un fundal discret pentru frunziș. Agia aproape că era să treacă de ieșire. Dar eu am mutat-o pe *Terminus Est* în cealaltă mână și am deschis larg ușa.

XXII

Dorcas

Când auzisem întâi și-ntâi despre floare, îmi imaginasem că avernele cresc pe etajere, în șiruri, așa ca florile din sera Citadelei. Mai târziu, aflând de la Agia mai multe despre Grădinile Botanice, mi-am închipuit un loc asemenea necropolei în care mă zbenguisem în copilărie, cu copaci și morminte desfundate, și alei pavate cu oase.

Realitatea era cu totul alta — un loc întunecat, într-o mlaștină nesfârșită. Picioarele ni se cufundau în rogoz și un vânt rece șuiera pe lângă noi, fără ca vreo barieră să-l stăvilească înainte de-a ajunge la mare — cel puțin așa părea. Papura creștea pe marginea drumeagului pe care mergeam noi, și o dată sau de două ori o pasăre de apă a zburat pe deasupra noastră, neagră pe un cer cețos.

Tocmai îi povestisem Agiei de Thecla. Acum ea mi-a atins brațul:

— Poți să le vezi de-aici, deși va trebui să ocolim jumătate din lacul ăsta ca să putem rupe una. Uită-te în direcția în care arăt eu... pata aia de alb.

— De aici nu arată periculoase.

— Au răpus mulți oameni, te asigur. Presupun că unii au fost înmormântați chiar aici, în grădina asta.

Prin urmare, existau și morminte. Am întrebat-o unde erau mausoleele.

— Nu există așa ceva. Nici sicrie, nici urne mortuare, nimic din toate astea. Uită-te la apa care-ți udă cizmele.

M-am uitat. Era maronie, ca ceaiul.

— Are proprietatea de a conserva cadavrele. Trupurile sunt îngreunate de plumbul care le e îndopat în gâtleejuri, apoi sunt scufundate aici, iar locurile respective sunt însemnate pe o hartă, pentru ca leșurile să poată fi scoase la suprafață dacă cineva vrea să se uite la ele.

Aș fi fost gata să jur că nu se găsea nici un cadavru cale de-o leghe din locul în care ne oprisem. Sau cel puțin (dacă segmentele clădirii de sticlă într-adevăr delimitau spațiile pe care le închideau înăuntrul lor, așa cum ar fi trebuit s-o facă) între hotarele Grădinii Somnului Nesfârșit. Dar abia rostise Agia cuvintele acelea, că s-au și ivit capul și umerii unui bătrân peste vârfurile unor ierburi, la mai puțin de douăzeci de pași de noi.

— Nu-i adevărat, a strigat capul. Știu că așa se spune, dar nu-i corect.

Agia, care-și lăsase partea sfâșiată a veșmântului să atârne în voie, și-a acoperit brusc sânul.

— Nu ştiam că stau de vorbă cu altcineva în afară de escorta mea.

Bătrânul nu s-a sinchisit de admonestare. Fără îndoială, gândurile sale erau prea preocupate de ceea ce auzise fără voia lui ca să-i mai pese de altceva.

— Am harta aici — vreţi s-o vedeţi? Tu, tinere Sieur — eşti o persoană educată, se vede de la o poştă. Vrei să te uiţi?

Părea să aibă cu el o cârjă. I-am văzut capul înălţându-se şi dispărând de câteva ori înainte să înţeleg că înainta în direcţia noastră împingându-se cu o prăjină.

— Altă belea, a zis Agia. Hai s-o luăm din loc.

Am întrebat dacă nu era posibil ca bătrânul să ne traverseze cu barca de partea cealaltă a lacului, scutindu-ne astfel să batem atâta drum.

El a clătinat din cap.

— Prea grei pentru bărcuţa mea. Nu-i loc în ea decât pentru Cas şi pentru mine. S-ar răsturna cu voi, aştia marii.

Prora s-a ivit şi ea, şi atunci mi-am dat seama că bătrânul nu minţea: luntrea era atât de mică, încât te mirai cum de-l ţine la suprafaţă, cu toate că era într-atât de gârbovit şi împuţinat de vârstă (părea mai bătrân chiar şi decât Maestrul Palaemon), de n-ai fi zis că depăşea în greutate un puşti de zece ani. Altcineva în afară de el nu mai era în bărcuţă.

— Să-mi fie cu iertare, Sieur, a spus el. Dar nu mă pot apropia mai mult. O fi ea udă, însă pentru mine e prea uscată, altfel n-aţi putea merge pe ea. Poţi să păşeşti aici, pe margine, ca să-ţi arăt numărul?

Eram curios să văd ce anume voia de la noi, așa că am făcut cum mi-a cerut. Agia m-a urmat fără tragere de inimă.

— Să-ți arăt. Băgând mâna în tunică, bătrânul a scos de acolo un sul mic. Iată poziția. Privește, tinere Sieur.

În capul sulului era un nume, apoi urma o lungă descriere a locului unde locuise persoana respectivă, a cui soție fusese, cu ce își câștigase soțul ei existența; trebuie să recunosc că doar m-am prefăcut a citi totul. Poliloghia aceea era urmată de o hartă stângace și două numere.

— Înțelegi, Sieur, ar trebui să fie foarte ușor. Primul număr, acela, arată pașii *peste apă* de la Fulstrum. Al doilea număr — pașii *în sus*. M-ai crede dacă-ți spun că de atât amar de ani încerc s-o găesc, și încă n-am găsit-o?

Uitându-se la Agia, s-a îndreptat de spate până când aproape că stătea drept în picioare.

— Eu te-aș crede, a zis Agia. Și dacă te mulțumește, îți spun că-mi pare rău pentru dumneata. Dar noi nu suntem de vină.

S-a răsucit pe călcâie, gata să plece, dar bătrânul și-a avântat prăjina în față, împiedicându-mă s-o urmez.

— N-asculta la ce zice lumea. Oamenii îi pun acolo unde arată cifrele, dar ei nu rămân la locurile lor. Cică au fost văzuți și-n râu. Și-a îndreptat ochii spre un orizont abia ghicit și a adăugat: Acolo, departe.

I-am spus că mă îndoiam că așa ceva era cu putință.

— Da' toată apa de-aici, de unde crezi că vine? E o conductă pe sub pământ care-o aduce, și de n-ar fi așa, lacul ar seca. Iar când încep să se miște încoă și-ncolo, ce-l împiedică

pe câte unul să-noate prin conductă? Ce i-ar împiedica pe douăzeci? Curenți nu-s pe-aici. Tu și cu ea — ați venit să luați o averă, nu-i așa? Întâi și-ntâi, de ce le-au plantat aici?

Am clătinat din cap.

— Pentru lamantini. Îs în râu, și veneau prin conductă. Speriau toată suflarea când li se iveau boturile săltând în lac, așa că Părintele Inire i-a pus pe grădinari să planteze avere. Eram aici, l-am văzut cu ochii mei. O mână de om, cu gât zbârcit și picioare strâmbe. Dacă vine-ncoa un lamantin, florile alea îl omoară noaptea. Într-una din dimineți am venit s-o caut pe Cas, așa cum fac mereu dacă nu trebuie să mă-n-grijesc de altceva, și văd doi curatorii pe mal, cu un harpon. Cică e un lamantin mort în lac, zic ei. M-am dus cu cârligul meu și l-am prins, numa' că nu era lamantin, ci un om. Și-o fi scuipat plumbul sau n-or fi băgat destul în el. Arăta la fel de bine ca tine sau ea, și mult mai bine ca mine.

— Era mort de mult?

— N-am de unde ști, da' apa asta îi murează. O să auzi spunându-se că le face pielea ca pielea tăbăcită, și așa e. Da' dacă îi auzi, nu te gândești la talpa cizmei. Mai degrabă la o mânășă de femeie.

Agia se depărtase mult de noi, așa că am pornit după ea. Bătrânul ne urma, împingând luntrea cu prăjina, de-a lungul potecii de rogoz plutitor.

— Le-am zis că am avut într-o singură zi mai mult noroc pentru ei decât am avut pentru mine în patruzeci de ani. Uite ce folosesc — și a ridicat o cangă de fier, legată de o bucată de funie. Nu-i vorbă, am prins destule și de tot soiul. Dar nu

pe Cas. Am început în locul unde-mi arată numărul, la un an după ce-a murit. Nu era acolo, așa că am continuat să caut. După cinci ani de căutare, ajunseseam mult mai departe — așa credeam atunci — de semnul de pe hartă. Am început să mă tem că, la urma urmei, tot acolo ar putea fi, așa că am luat-o de la capăt. Întâi unde ziceau numerele, apoi tot mai departe. Zece ani tot așa. Și iar m-a cuprins frica, așa că acum încep dimineăta unde zice harta, acolo arunc cangea întâi. Apoi mă duc unde m-am oprit ultima oară și caut în cerc mai departe de locul cu pricina. Nu e unde zice harta — știu asta, îi știu pe toți care-s acolo acum, pe unii i-am tras afară de-o sută de ori. Da' ea hălăduiește, și-mi tot zic că poate s-o întoarce acasă.

— A fost soția ta?

Bătrânul a încuviințat din cap și, spre surprinderea mea, n-a spus nimic.

— De ce vrei să-i scoți trupul?

Nici acum n-a zis nimic. Prăjina lui aluneca prin apă, ieșind, intrând, fără nici cel mai mic zgomot; luntrea abia dacă lăsa valuri în urmă, mici încrețituri care lungeau marginile potecii de rogoz ca niște limbi de pisoai.

— Dacă ai găsi-o, ești sigur că ai recunoaște-o, după atâta amar de vreme?

— Da... da. A dat din cap, întâi încet, apoi energic. Te-i fi gândind că poate am pescuit-o. Că am tras-o în sus, m-am uitat la fața ei și am aruncat-o înapoi în apă. Așa-i? Nu-i chip. Să n-o știu pe Cas? Te-ntrebai de ce-o vreau înapoi. O pricină e cum mi-o amintesc — cea mai puternică amintire

dintre toate e cum s-a-nchis apa asta maronie peste fața ei. Ochii ei închiși. Știi ce-nseamnă asta?

— Nu prea înțeleg ce vrei să spui.

— Au un ciment pe care-l pun pe pleoape. Cică să le țină coborâte pentru totdeauna, dar când apa le lovește, se deschid. Explică-mi cum e cu puțință. Asta-mi amintesc, asta-mi vine în gând când încerc să dorm. Apa asta maronie rostogolindu-se peste fața ei, și ochii ei se deschid albaștri prin maroniul apei. Mă chinuiesc să adorm de cinci sau șase ori pe noapte, și tot de-atâtea ori mă trezesc. Înainte s-ajung să zac și eu aici, aș vrea să mai văd ceva acolo — fața ei ieșind la suprafață, chiar dacă agățată de cârligul meu. Înțelegi ce-ți spun?

M-am gândit la Thecla și la firicelul de sânge prelins pe sub ușa celulei ei, și am încuviințat din cap.

— Și mai e ceva. Noi doi, Cas și cu mine, am avut o prăvălioară. Vindeam mai ales cloisonné-uri. Tatăl și cu frațele ei au pus trebușoara pe roate și ne-au dat-o nouă, deschizând prăvălia pe Strada Semnalului, puțin mai încolo de mijlocul ei, lângă casa de licitații. Casa mai e și acum în picioare, da' nu mai locuiește nimeni în ea. Eu treceam pe la rubedenii și luam lăzile în cârcă și le duceam acasă, și le deschideam, și puneam piesele pe rafturi. Cas le prețăluia, le vindea și ținea totul curat ca lacrima! Știi câtă vreme am făcut asta? Cât am ținut prăvălioara noastră?

Am clătinat din cap.

— Patru ani, mai puțin cu o lună și-o săptămână. Apoi ea a murit. Cas a murit. N-a trecut mult și totul s-a dus de

râpă, da' a fost cea mai mare parte din viața mea. Acum am unde să dorm, într-un pod. Un om pe care l-am cunoscut cu mulți ani în urmă, după ce n-a mai fost Cas, mă lasă să dorm acolo. Nu-i nici măcar un cloisonné în podul ăla, nici un veșmânt, nici măcar un cui din vechea prăvălie. Am încercat să păstrez un medalion și pieptenul lui Cas, dar și astea s-au dus. Lămurește-mă acum. De un' să știi că n-am visat toate astea?

Îmi făcea impresia că bătrânul era cuprins de un fel de vrajă, așa cum fuseseră oamenii din casa de lemn galben; așa că i-am spus:

— N-am de unde să știi asta. Poate că a fost vis, așa cum zici. Cred că te chinuiești prea mult.

Starea lui de spirit s-a schimbat dintr-odată, tot așa cum se schimbă cea a copiilor: a izbucnit în râs.

— E ușor de văzut, Sieur, că în ciuda veșmântului de sub manta nu ești un torționar. Și tare-aș vrea să te pot duce în bărcuța asta împreună cu femeiușca ta. Eu unul nu pot, da' e un flăcău ceva mai încolo, care are o barcă mai mare. Vine pe-aici adesea și uneori îmi vorbește, așa cum ai făcut și Domnia Ta. Spune-i că trag nădejde să te poată duce în partea cealaltă a lacului.

I-am mulțumit și m-am grăbit s-o prind din urmă pe Agia, care între timp se îndepărtase, nu glumă. Șchiopăta, și mi-am amintit cât de mult mersese pe jos după ce-și scrântise piciorul. Când eram aproape de-a o ajunge și de a-i oferi brațul meu, am făcut una din acele greșeli care în clipa respectivă par o adevărată catastrofă și o umilință cumplită, dar

de care râzi mai târziu; și făcând asta, am declanșat un incident dintre cele mai ciudate petrecute în cariera mea la fel de ciudată, trebuie să recunosc. Am început să fug, și astfel m-am apropiat prea mult de partea interioară a unui cot al drumeagului.

Fugeam pe rogozul mlădios când, deodată, m-am pomenit scufundându-mă în apa maronie, rece ca gheața, iar mantaua îmi stânjenea orice mișcare. Preț de o clipă am simțit din nou groaza că mă voi îneca; apoi mi-am împins picioarele în jos și am scos capul deasupra apei. Deprinderile formate în toate acele partide de înot în Gyoll, vara, și-au spus cuvântul: am suflat apa din nas și gură, am tras adânc aer în piept și mi-am împins de pe față gluga muiată în apă.

Abia de-mi căpătasem suflul, că mi-am dat seama că o scăpasem pe *Terminus Est*, și în acea clipă faptul că-mi pierdusem spada mi s-a părut mult mai îngrozitor decât pericolul morții. Fără măcar să încerc să-mi zvârl din picioare cizmele, m-am scufundat croindu-mi cu greu drum printr-un fluid cafeniu care nu era doar apă, ci apă țesută și îngroșată de tulpinile fibroase ale păpurișului. Tocmai aceste tulpini, care altfel sporeau însutit pericolul de a mă îneca, mi-au salvat-o pe *Terminus Est* — fără doar și poate ar fi ajuns înaintea mea pe fundul lacului și s-ar fi cufundat în mîlul de-acolo, în ciuda firului de aer ascuns în teacă, dacă scufundarea ei n-ar fi fost împiedicată. Dar așa, la opt sau zece cubiți sub suprafața apei, o mână care orbecăia disperată a dat peste formă familiară, binecuvântată a mânerului de onix.

În aceeași clipă, cealaltă mână a atins ceva cu totul diferit. Era o altă mână de om, iar strânsura acesteia (căci o apucase pe-a mea în momentul în care o atinsesem) a coincis atât de perfect cu regăsirea lui *Terminus Est*, încât s-ar fi zis că proprietarul mâinii îmi dădea înapoi ceea ce-mi aparținea, așa cum făcuse stăpâna cea înaltă a Pelerinelor. M-am simțit copleșit de o recunoștință nebună, apoi spaima i-a luat locul, de zece ori mai intensă: mâna o trăgea pe-a mea în jos, și odată cu ea pe mine.

XXIII

Hildegryn

Cu ultimele puteri — căci cu siguranță erau ultimele — am izbutit s-o arunc pe *Terminus Est* pe drumeagul de rogoz plutitor și să mă prind de marginea lui zdrențuită, înainte să mă cufund din nou.

Cineva m-a prins de încheietura mâinii. Am privit în sus, așteptându-mă s-o văd pe Agia; nu era ea, ci o femeie și mai tânără, cu păr blond și lung. Am încercat să-i mulțumesc, dar, în loc de vorbe, din gură mi s-a revărsat apă. Ea a tras, eu m-am zvârcolit, și într-un sfârșit zăceam răstignit pe rogoz, atât de vlăguit, încât nu mai eram în stare de altceva.

Cred că am zăcut acolo cel puțin atât cât îți ia să zici un angelus, poate mai mult. Simțeam frigul, care se făcea tot mai aprig, și simțeam cum se înmoaie toată țesătura de plante putregăioase, care se îndoia sub mine până când am ajuns din nou pe jumătate în apă. Trăgeam adânc aer în piept, dar plămânilor mei tot nu le ajungea, și tușeam, scuipând apă; și

din nări tot apă îmi curgea. Cineva (o voce de bărbat, puternică, pe care parcă o mai auzisem cândva, demult) a spus: — Trage-l de-acolo, altfel se scufundă.

Am fost ridicat de brâul pantalonilor. După alte câteva clipe, m-am putut ține pe picioare, deși îmi tremurau atât de tare, că m-am temut să nu mă prăbușesc.

Agia era acolo, și fata blondă care mă trăsesese pe rogoz, și un bărbat mătăhălos, cu față bovină. Agia a vrut să știe ce se întâmplase și, cu toate că încă nu-mi venisem de tot în fire, am băgat de seamă că era albă la față ca varul.

— Dă-i puțin răgaz, a zis mătăhălosul. O să-și vină iute în fire. Apoi l-am auzit întrebând: În numele lui Phlegethon, tu cine ești?

Se uita la fată, care părea la fel de amețită ca și mine. A scos un „D-d-d-d” bâlbâit, apoi și-a lăsat capul în piept și n-a mai spus nimic. Din cap până-n picioare era mânjită cu noroi și puținele veșminte ce-i acopereau trupul erau zdrențuite.

Mătăhălosul s-a răsucit către Agia:

— Asta de unde-a apărut?

— Nu știu. Când m-am uitat în urmă să văd ce-l reținea pe Severian, ea-l trăgea pe poteca asta plutitoare.

— Și bine a făcut. Pentru el, cel puțin. E nebună? Sau sub puterea vreunei vrăji? Ce crezi?

— Oricum ar fi, m-a salvat, am zis eu. N-aveți să-i dați ceva să se acopere? Îngheață.

Îmi venisem destul în fire ca să simt că, de fapt, și eu înghețam.

Mătăhălosul a clătinat din cap și parcă s-a înfofolit mai strâns în haina lui grea.

— Până nu se curăță, n-am ce să-i dau. Și n-o să se curețe până nu-i băgată din nou în apă și bălăcită puțin în ea. Dar am ceva aici, care până una-alta e mai bun decât orice altceva.

Dintr-un buzunar al hainei sale a scos un clondir de metal, în formă de câine, pe care mi l-a întins.

Un os în gura câinelui s-a dovedit a fi dopul. I-am oferit fetei blonde clondirul, dar fata părea să nu știe cum să-l folosească. Agia i-a luat clondirul din mână și i l-a dus la buze, ținându-l acolo până când fata a băut câteva înghițituri, apoi mi l-a dat înapoi. Înăuntru era ceva ce aducea la gust cu rachiul de prune; parcă mi-a luat gura foc, dar cel puțin scăpasem de gustul amar de mlaștină, și încă într-un mod foarte plăcut. Când am pus osul la loc în gura câinelui, pântecul său s-o fi golit pe jumătate.

— Așa, carevasăzică, a spus mătăhălosul, cred că ar trebui să mă lămuriți cine sunteți și ce căutați aici — și nu carecumva să vă aud zicând că ați venit să admirați grădina. Am avut parte de destui gură-cască în ultima vreme, ca să-i recunosc încă înainte să-i aud. M-a ațintit cu privirile: Că veni vorba, frumos satârul ăla cât toate zilele.

— Armigerul e costumat, a zis Agia. A fost provocat și a venit să taie o avernă.

— El e costumat, dar tu nu ești, aș zice. Crezi că nu știi cum arată brocartul pe care-l poartă actorii pe scenă? Și picioarele goale, atunci când le văd?

— N-am spus că eu aş fi costumată, şi nici că aş fi de acelaşi rang cu el. Cât despre pantofi, i-am lăsat la intrare, ca să nu-i stric în apa asta.

Mătăhălosul a dat din cap într-un fel din care nu înţelegeai dacă o crede sau nu.

— Acum tu, blondino. Împopoţonata asta a apucat să spună că habar n-are cine eşti. Iar după cum arată el, nu cred că peştele ei — pe care i l-ai scos din apă, o trebuşoară pe cinste, n-am ce zice — ştie mai multe decât mine. Poate nici măcar atât. Prin urmare, cine eşti?

Blonda a înghiţit în sec şi a rostit:

— Dorcas.

— Şi cum ai ajuns aici, Dorcas? Şi cum ai ajuns în apă? Căci acolo ai fost, atâta lucru e limpede. Nu te-ai putut mura în halul ăsta doar trăgându-l afară pe junele tău amic.

Licoarea readusese o urmă de roşeată în obrajii fetei, dar chipul îi era la fel de pierdut şi uluit ca înainte, ori aproape la fel.

— Nu ştiu, a şoptit ea.

— Nu-ţi aminteşti că ai venit aici?

Dorcas a clătinat din cap.

— Care-i ultimul lucru pe care ţi-l aminteşti?

A urmat o tăcere lungă. Vântul părea să sufle mai tare decât oricând înainte şi, în ciuda băuturii, mi-era îngrozitor de frig. Într-un târziu, Dorcas a murmurat:

— Că şedeam la fereastră... Erau lucruri drăguţe în fereastră. Tăvi şi cutii, şi un crucifix.

— Lucruri drăguțe? Mă rog, dacă zici că ai fost acolo, înseamnă că erau, într-adevăr.

— E nebună, a zis Agia. Ori e dată în grija cuiva de la care a fugit, ori n-are nimeni grijă de ea, ceea ce mi se pare a fi situația, dacă mă uit la halul în care arată hainele de pe ea, și a intrat aici pe sub nasul curatorilor.

— Poate că a pocnit-o careva în cap, i-a luat lucrurile și a aruncat-o aici, crezând-o moartă. Sunt mai multe căi de intrare, Cucoană Pațachină, de care curatorul habar n-are. Ori poate că a adus-o cineva ca s-o scufunde, pe când ea era doar bolnavă și dormea, sau era în — cum se numește aia? — comă, și apa a trezit-o.

— Dar tot ar fi văzut-o cineva...

— Cică se poate sta mult în coma aia, așa am auzit. Mă rog, nici nu mai are importanță cum a ajuns aici. E aici și așa zice că e treaba ei să afle de unde vine și cine este.

Dădusem jos mantaua maronie și încercam să storc mantia ghildei, dar mi-am ridicat privirile când am auzit-o pe Agia spunând:

— Ne-ai întrebat pe toți cine suntem. Dar tu cine ești?

— Aveți tot dreptul să știți, a răspuns matahala. Tot dreptul din lume, și-o să vă arăt mai multă bună-credință decât mi-a arătat oricare dintre voi. Dar după asta mă duc să-mi văd de treburile mele. Am venit ca orice om de omenie, când l-am văzut pe armigerul ăsta tânăr înecându-se. Dar, ca orice om, am și eu ale mele de care trebuie să mă-ngrijesc.

Zicând acestea, și-a dat jos de pe cap pălăria înaltă și dinăuntru a scos un carton soios, de două ori mai mare decât

o carte de vizită din cele pe care le văzusem uneori în Cita-delă. I-a dat-o Agiei, iar eu m-am uitat peste umărul ei. Pe carton erau scrise cu litere înflorate următoarele:

HILDEGRIN VIEZURELE

Escavări de *orice* fel,
un singur săpător sau 20 la număr.
Nici o piatră nu-i prea tare,
nici noroiul nu-i prea moale.
Întrebați pe Strada *Argosiei*, la firma
LOPATA OARBĂ
Sau întrebați la Alticamelus,
După colț, pe Veleitășii.

— Țsta mi-s, Cucoană Pațachină și tinere Sieur — sper că nu te deranjează că-ți spun așa, întâi pentru că ești cel mai tânăr dintre noi doi, și în al doilea rând pentru că arăți cu mult mai tânăr decât ea, cu toate că poate c-ar fi doar doi ani diferență între voi. Și-acuma plec.

L-am oprit.

— Înainte să cad, am întâlnit un bătrân într-o bărcuță — el mi-a spus că e cineva mai jos pe drumeag care ne-ar putea duce cu o barcă pe malul celălalt. Cred că tu ești omul acela despre care vorbea. Ne duci?

— Aa, bătrânul care-și caută nevasta, săracul de el. Păi, de multe ori s-a dovedit un prieten de nădejde, așa că, dacă v-a trimis la mine, înseamnă că trebuie să vă duc. Luntrea mea poate duce patru la nevoie.

A pornit-o înainte, făcându-ne semn să-l urmăm; am băgat de seamă că cizmele lui, care păreau unse cu grăsime, se scufundau în rogoz mai mult decât ale mele.

— Ea nu vine cu noi, a decis Agia.

Dar bineînțeles că ea (Dorcas) se luase după noi, abia târându-și picioarele în spatele Agiei și având un aer atât de pierdut, încât am rămas și eu în urmă, ca să încerc s-o încurajez.

— Ți-aș da mantaua mea, i-am șoptit, dacă n-ar fi atât de udă — cu ea ți-ar fi și mai frig. Dar dacă o apuci pe drumagul ăsta în sens invers, o să ieși de-aici și dai într-un coridor unde e mai cald și mai uscat. Apoi caută o ușă pe care scrie *Grădina-Junglă*, și pe-acolo poți să intri într-un loc unde soarele e cald, și o să-ți fie mai bine.

În aceeași clipă mi-am amintit de pelycosaurul pe care-l văzusem în junglă. Din fericire, aș zice, Dorcas nu părea să fi auzit nimic din ce-i spuseseam. Ceva pe chipul ei dădea de înțeles că se temea de Agia, sau cel puțin că simțea, cu o anume resemnare, că o nemulțumise; dar nici un alt semn nu arăta că ar fi fost mai conștientă decât un somnambul de ceea ce se petrecea în jurul ei.

Îmi era limpede că nu izbutisem s-o scot din starea ei de buimăceală neputincioasă, așa că am început din nou să-i vorbesc:

— În coridorul acela e un om, un curator. Sunt sigur că măcar o să încerce să-ți facă rost de niște haine și să te ducă la un foc.

Vântul a zburliat părul castaniu al Agiei atunci când ea s-a uitat peste umăr la noi:

— Severian, sunt prea multe fete din astea cerșetoare ca să-i pese cuiva de una singură. Inclusiv ție.

Auzind vocea Agiei, Hildegryn s-a uitat și el în urmă:

— Cunosco o femeie care ar putea-o lua în grijă. Da, s-o spele și să-i dea niște haine. Sub noroiul ăla se ascunde ceva de soi, chiar dacă-i cât un țipar de subțire.

— Dar tu ce cauți aici? s-a răstit Agia la el. Angajezi muncitori, așa scrie pe cartonul tău, dar ce treabă ai aici?

— Întocmai cum ai spus, cucoană. Treaba mea.

Pe Dorcas o apucase tremuraturul.

— Zău așa, i-am zis eu văzând-o, nu trebuie decât să te-ntorci din drum și s-o apuci invers. E mult mai cald în coridor. Nu te duce în Grădina-Junglă. Te-ai putea duce în Grădina de Nisip. E însorită și uscată.

Ceva din ceea ce spuseseam a părut să atingă o coardă în ea.

— Da, a șoptit ea. Da.

— Grădina de Nisip? Ți-ar plăcea acolo?

A murmurat abia auzit:

— Soare.

— Uite bătrâna luntre, a anunțat Hildegryn. Fiind atât de mulți, va trebui să fim foarte atenți cum ne așezăm. Și nu trebuie să ne mișcăm — o să se scufunde foarte mult. Una dintre femei la prora, vă rog, iar cealaltă și junele armiger la pupa.

— Aș fi fericit să trec la o vâslă, am zis eu.

— Ai vâslit vreodată? Bănuiam eu că nu. Nu, mătăluță vei sta la pupa, așa cum ți-am zis. Nu-i cu mult mai greu să

tragi la două vâsle decât la una, am făcut-o de multe ori, crede-mă, deși aveam vreo șase cu mine în luntre.

Ambarcațiunea semăna cu el — lată, grosolan construită, greoaie după cum arăta. Pupa și prora erau retezate drept, furcheții erau la mijloc, iar carena, mai puțin adâncă la capete. Hildegryn a urcat primul și, încălecând bancheta, a folosit o vâslă ca să aducă luntrea mai aproape de țărm.

— Tu, a zis Agia, apucând-o pe Dorcas de braț. Tu șezi acolo, în față.

Dorcas a dat să se supună, dar Hildegryn a oprit-o.

— Dacă nu te superi, cucoană, i s-a adresat el Agiei, aș prefera să stai matale la prora. N-o să pot s-o supraveghez când vâslesc, înțelegi, decât dacă stă la pupa. Nu se simte bine, lucru vădit pentru amândoi, și, cum luntrea se va cu-funda mult, vreau să știu dacă încep s-o apuce pandaliile.

Spre surprinderea noastră, am auzit-o pe Dorcas spunând:

— Nu-s nebună. Doar că... mă simt ca și când de-abia m-am trezit din somn.

Dar tot cu mine a pus-o Hildegryn să stea.

— Ei bine, a zis el, împingându-ne de la mal, n-o să uitați cât veți trăi ce faceți acum. Traversarea Lacului Păsărilor din mijlocul Grădinii Somnului Nesfârșit.

Vâslele se scufundau în apă cu un sunet înfundat și oarecum melancolic.

L-am întrebat de ce se numea Lacul Păsărilor.

— Pentru că au fost găsite multe păsări moarte în apă, așa zic unii. Dar poate pentru că sunt multe aici. Se spun tot

felul împotriva Morții. Adică de ăia care-s pe moarte, cică ar fi ca o cotoroanță cu un sac, și lucruri d-astea. Dar Moartea e prietenă bună de-a păsărilor, zău. Oriunde se găsesc oameni morți și nu e freamăt în jur, numai ce se strâng păsările ciopor, eu așa am văzut la viața mea.

Amintindu-mi cum cântau sturzii în necropola noastră, i-am dat dreptate.

— Acuma, de priviți peste umărul meu, o să vedeți malul celălalt și o mulțime de lucruri pe care nu le-ați putut zări mai înainte, din pricina papurii care vă înconjura pe malul ăla din toate părțile. O să băgați de seamă, dacă nu e ceață prea deasă, că pământul se înalță mai încolo. Acolo se termină mlaștina și încep copacii. Îi vedeți?

Am încuviințat din nou din cap, și lângă mine Dorcas a dat și ea din cap.

— Asta din pricină că tot acest kinetoscop e menit să semene cu gura unui vulcan stins. Unii zic că-i gura unui mort, dar nu-i chiar așa. Dacă ar fi așa, i-ar fi pus și niște dinți. Dar amintiți-vă că atunci când intrați aici, de fapt intrați printr-o conductă pe sub pământ.

Încă o dată, Dorcas și eu am dat din cap. Deși Agia era doar la doi pași de noi, nu se zărea din pricina umerilor lați ai lui Hildegrin și a sumanului său.

— Dincolo, a continuat el, indicându-ne direcția cu bărbia lui pătrată, ar trebui să puteți vedea o pată de negru. Cam la jumătatea distanței între mlaștină și marginea de sus. Unii văd pata și cred că pe-acolo au ieșit, dar gura aia e în spatele vostru și mult mai jos și mai mică. Ceea ce vedeți

acum este Peștera Cumaeanei — vrăjitoarea care cunoaște viitorul și trecutul și tot restul. Unii spun că locul ăsta a fost construit anume pentru ea, dar eu nu cred.

— Cum s-ar putea una ca asta? a întrebat Dorcas încet.

Hildegryn n-a înțeles întrebarea sau s-a prefăcut a nu o înțelege.

— Autocratul o vrea aici, zic oamenii, ca să poată veni să stea de vorbă cu ea fără să călătorească până în partea cealaltă a lumii. Eu n-am habar de așa ceva, dar uneori văd pe câte unul urcând într-acolo, și văd și câte-o scăpărare, de metal sau de nestemată. Nu am de unde ști cine e, și cum eu unul nu vreau să-mi aflu viitorul — cât despre trecut, mi-l cunosc mai bine decât mi l-ar ști ea — nu mă apropii de peșteră. Uneori vin oameni care trag nădejde să afle când se vor însura, ori dacă vor avea noroc în negoț. Dar am băgat de seamă că nu se prea întorc de-acolo.

Aproape că ajunsesem în mijlocul lacului. Grădina Somnului Nesfârșit se înălța în jurul nostru asemenea pereților unui castron uriaș, cu buza acoperită de pini ca de un mușchi, și cu fundul mâzgos din pricina papurii și rogozului. Încă mi-era foarte frig, mai cu seamă din cauză că ședeam nemișcat în barcă în timp ce altul vâslea; începea să mă frământa întrebarea ce avea să se întâmple cu tăișul lui *Terminus Est* din pricina apei în care căzuse, dacă nu-l ștergeam și nu-l ungeam cu ulei cât mai curând cu putință, dar, în ciuda frământării mele, locul în care ne găseam mă vrăjea. (Și era o vrajă în grădina aceea, fără doar și poate. Aproape că o auzeam murmurând peste apă, voci care cântau într-un

grai pe care nu-l știam dar îl înțelegeam.) Cred că toți eram vrăjiți, chiar și Hildegryn, chiar și Agia. O vreme, am înaintat în tăcere; în depărtare am văzut găște, vii și mulțumite, din câte îmi puteam da seama, cufundându-și capetele în apă; și o dată, parcă în vis, chipul aproape uman al unui laman-tin, privindu-mă prin câteva palme de apă maronie.

XXIV

Floarea disoluției

Lângă mine, Dorcas a cules o zambilă de apă și și-a pus-o în păr. În afara unei urme palide de alb pe malul îndepărtat, era prima floare pe care o vedeam în Grădina Somnului Nesfârșit; m-am uitat după altele, dar n-am mai zărit nici una.

Oare floarea să fi apărut doar pentru că Dorcas se întinsese după ea? În plină zi, știu prea bine că așa ceva e imposibil; dar eu scriu noaptea, iar atunci, când ședeam în barcă și zambila era doar la o palmă distanță de ochii mei, m-a mirat lumina aceea slabă și mi-am amintit de vorbele spuse de Hildegryn cu câteva clipe înainte, care dădeau de înțeles (deși poate că el nu știa) că peștera clarvăzătoarei și prin urmare și grădina se aflau de partea cealaltă a lumii. Acolo, așa cum ne învățase Maestrul Malrubius cu atât de mult timp în urmă, totul era răsturnat: la miazăzi cald, la miazănoapte frig; lumină în timpul nopții și beznă în timpul zilei; zăpadă, vara. Prin urmare, frigul pe care-l simțeam era cum nu se

poate mai potrivit, căci în curând avea să vină vara, cu lapoviță adusă de vânt; întunecimea ce stăruia între ochii mei și florile albastre ale zambilei era și ea potrivită, căci nu mai era mult până la lăsarea nopții, iar cerul mai avea puțin și se lumina de tot.

Increatul păstrează ordinea firească a lucrurilor, fără doar și poate; după spusa teologilor, lumina este umbra lui. Nu este atunci de la sine înțeles că în întuneric ordinea piere încetul cu încetul și florile vor răsări din senin în mâinile fetelor, așa cum, primăvara, în lumină, ele răsar din glod? Poate că atunci când noaptea ne închide ochii, există mai puțină ordine pe lume decât ne închipuim noi. Poate că, într-adevăr, lumea reală este tocmai această lipsă de ordine pe care noi o percepem drept întunecime, succesiunea întâmplătoare a valurilor de energie (asemenea valurilor mării), câmpurile de energie (asemenea câmpurilor unei ferme) care apar în fața ochilor noștri amăgiți — cărora lumina le conferă o ordine de care ele singure sunt incapabile.

Din apă se ridica negură, amintindu-mi mai întâi de firele învârtite de paie din acea catedrală imaterială a Pelerinilor, apoi de aburul din oala cu supă pe care Fratele Bucătar o aducea în refectoriu în după-amiezele de iarnă. Se spunea că vrăjitoarele făceau ca aburul să iasă din acele oale; dar eu n-am văzut vreuna, cu toate că turnul lor se afla la mai puțin de-un lanț de-al nostru. Și mi-am amintit că noi traversam cu barca un crater de vulcan. Te pomenești că era, în fapt, oala Cumaeanei? Focurile Urth-ului se stinseseră de mult, așa învățasem de la Maestrul Malrubius; nu era câtuși de

puțin exclus ca ele să se fi răcit cu mult înainte ca omul să se fi înălțat din poziția de fiară și să-i fi împovărat fața cu orașele sale. Dar vrăjitoarele — așa se spunea — îi readuceau pe morți la viață. Atunci oare Cumaeană nu putea retrezi focurile răcite, pentru a-și da în clocot cazanul? Mi-am înmuțat degetele în apă; era rece ca zăpada.

Hildegrin se apleca spre mine când cufunda vâslele în apă, și se dădea în spate când trăgea de ele.

— Mergi la moarte, a zis el. La asta te gândești. Ți-o citesc pe chip. Pe Câmpia Sangvinară, și-o să te omoare, oricine-ar fi ăla ce-o va face.

— Așa e? a întrebat Dorcas, prinzându-mă de mână.

Eu n-am răspuns, dar Hildegrin a încuviințat din cap în locul meu.

— Nu trebuie s-o faci, să știi. Îs mulți care nu se supun legilor, da' nimeni nu-i prinde.

— Greșești, am zis eu. Nu mă gândeam la monomachie — și nici la moarte.

Șoptindu-mi la ureche, foarte încet, încât cred că Hildegrin n-a auzit, Dorcas mi-a spus:

— Ba da, te gândeam. Chipul îți era plin de frumusețe, de un fel de noblețe. Când lumea este îngrozitoare, gândurile sunt înalte, pline de grație și măreție.

M-am uitat la ea, crezând că-și bate joc de mine, dar ea vorbea serios.

— Lumea e plină pe jumătate cu rău și pe jumătate cu bine. Putem s-o înclinăm în față, pentru ca să se reverse mai mult bine în mințile noastre, sau în spate, pentru ca binele să

se scurgă mai mult aici. Cu o mișcare a ochilor ei a cuprins tot lacul. Și a continuat: Dar cantitățile sunt aceleași, schimbăm doar proporțiile, aici sau acolo.

— Aș înclina-o spre spate cât mai mult cu putință, până când și ultimul rău să iasă cu totul afară, am răspuns eu.

— Se poate însă ca binele să fie cel care iese. Dar eu sunt ca tine; aș da timpul înapoi dacă aș putea.

— Nu cred nici că gândurile frumoase — ori cele înțelepte — sunt primejdiate de necazuri exterioare.

— N-am zis gânduri frumoase, ci gânduri despre grație și măreție, deși poate că asta înseamnă un fel de frumusețe. Să-ți arăt.

Mi-a ridicat mâna și, strecurând-o sub zdrențele cu care era îmbrăcată, mi-a lipit-o de sânul ei drept. Simțeam sfârșul, tare ca o cireasă, și căldura colnicului blând de sub sfârc, delicat, moale ca o pană, pulsând de sânge.

— Prin urmare, a zis ea, ce gânduri îți trec prin minte în clipa asta? De ți-am îndulcit lumea exterioară, oare gândurile nu ți-s mai puțin nobile decât înainte?

— Unde-ai învățat asta? am întrebat-o.

Chipul i s-a golit de înțelepciune, care i s-a condensat în picuri cristalini la colțurile ochilor.

Țărmul pe care cresc avernele e mai puțin mlăștinos decât celălalt. După ce-am mers pe rogozul potecii și am plutit pe apă atâta vreme, am avut o senzație ciudată când am pus din nou piciorul pe uscatul acela moale. Acostasem la o oarecare depărtare de plantele cu pricina; dar suficient de aproape ca

ele să nu mai fie doar un mal alb, ci o vegetație cu forme și culori bine definite, și de a cărei mărime nu puteam să-mi dau seama prea bine.

— Nu sunt de-aici, nu-i așa? am întrebat eu. Nu-s de pe Urth.

Nu mi-a răspuns nimeni; cred că vorbisem prea încet ca să mă audă vreunul din ei (cu excepția poate a lui Dorcas).

Aveau o rigiditate și o precizie geometrică, provenind fără doar și poate de pe un alt soare. Culoarea frunzelor era aceea a unui spate de scarabeu, dar cu tente mai profunde și totodată mai translucide. Părea să-ți dea de înțeles că exista o lumină undeva, la o distanță greu de imaginat, un spectru care ar fi putut ofili lumea, sau ar fi înnobilit-o, cine știe.

Pe măsură ce ne apropiam, cu Agia în frunte — eu venind în urma ei, apoi Dorcas și ultimul Hildegrin —, am văzut că fiecare frunză era ca lama unui pumnal, țeapănă, ascuțită, cu muchii tăioase cât să-l mulțumească până și pe Maestrul Gurloes. Deasupra acestor frunze, florile albe, pe jumătate închise, pe care le văzusem de pe malul celălalt al lacului păreau niște creații de o frumusețe pură, fantezii virginale păzite de o sută de cuțite. Erau mari, pline de sevă, cu petale curbate într-un fel ce ar fi putut da impresia de zbârlire, dacă n-ar fi alcătuit un vârtej complex care atrăgea ochiul asemenea unei spirale desenate pe un disc rotitor.

— Buna rânduială cere să-ți culegi planta singur, Severian, a spus Agia. Dar o să merg cu tine, ca să-ți arăt cum să faci. Șmecheria e să o prinzi de sub frunza cea mai de jos și să-i rupi dintr-odată tulpina, chiar deasupra pământului.

— Ba să nu faci asta, cucoană, i-a zis Hildegrin, prinzând-o de umăr. Apoi către mine: Du-te singur, dacă ești hotărât, tinere Sieur. Eu le duc pe muieri într-un loc mai ferit.

Făcusem deja câțiva pași, dar m-am oprit când l-am auzit vorbind. Din fericire, în aceeași clipă Dorcas a strigat: „Fii atent!”, așa că m-am putut preface că strigătul ei îmi oprișe pașii.

Adevărul era însă altul. Din clipa în care-l văzusem pe Hildegrin, aș fi jurat că-l mai întâlnisem cândva, cu toate că n-avusesem până în acea clipă șocul recunoașterii, pe care-l resimțisem aproape imediat de cum dădusem din nou ochii cu Sieur Racho. Acum, în schimb, m-a țintuit locului, cu o forță paralizantă.

După cum am mai spus, îmi amintesc absolut totul; dar adeseori regăsesc un fapt, un chip, un sentiment doar după o căutare lungă. Presupun că în acest caz problema a fost că, din clipa în care se aplecase asupra mea pe drumeagul de rogoz, îl avusesem cu claritate în fața ochilor, câtă vreme prima dată nu-l văzusem aproape deloc. Abia când a spus „*Eu le duc pe muieri într-un loc mai ferit*”, memoria mea și-a amintit de vocea lui.

— Frunzele sunt otrăvite, a strigat Agia. Dacă-ți răsucești mantaua strâns în jurul brațului, o să te aperi întrucâtva, dar încearcă să nu le atingi. Și fii atent — de o avernă ești întotdeauna mai aproape decât crezi.

Am dat din cap în semn că am înțeles.

Dacă averna este ucigătoare pentru vietățile din lumea ei, nu am de unde ști. N-o fi, poate e primejdioasă doar pentru noi, dată fiind natura ei care, din întâmplare, este dușmănoasă naturii noastre. Oricare ar fi răspunsul, pământul dintre plante și de sub ele era acoperit de iarbă scurtă și foarte subțire, cu totul diferită de iarba aspră care creștea în altă parte; și iarba asta scurtă era înțesată de albine moarte, făcute colac, și presărată cu oase albe de păsări.

Când mai aveam doar vreo doi pași până la plante, m-am oprit, dându-mi dintr-odată seama de o problemă la care nu mă gândisem înainte. Averna pe care o alegeam avea să-mi fie armă în lupta ce urma — dar pentru că nu știam nimic despre cum se folosea în luptă, nu puteam să judec nici care plantă va fi cea mai potrivită. Aș fi putut să mă întorc și s-o întreb pe Agia, dar mi se părea absurd să-i cer unei femei sfatul în această privință, așa că, până la urmă, am hotărât să mă încred în judecata mea, dat fiind că Agia m-ar fi trimis fără doar și poate înapoi, să-mi rup alta, dacă prima alegere s-ar fi dovedit complet nepotrivită.

Avernele erau de înălțimi diferite, de la răsaduri abia mai mari de-o palmă, până la plante bătrâne înalte de trei cubiți sau poate puțin mai mici. Plantele astea mai bătrâne aveau frunze mai puține dar mai late. Cele ale plantelor mai tinere erau mai înguste, și atât de dese, încât ascundeau tulpinile cu totul; frunzele plantelor mari erau mai mult late decât lungi și oarecum separate pe tulpinile acelea cu aspect cărnos. Dacă Septentrionul și eu urma să ne folosim plantele drept ghioațe (cel puțin așa părea), cea mai mare plantă, cu tulpina

cea mai lungă și frunzele cele mai țepene, părea alegerea potrivită. Dar acestea creșteau la o distanță bună de marginile plantației, încât ar fi trebuit să frâng destul de multe plante mici ca să ajung la celelalte; și a face acest lucru așa cum mă învățase Agia era în mod limpede imposibil, deoarece frunzele multora dintre plantele mai mici creșteau aproape de pământ.

În cele din urmă, am ales o floare înaltă de doi cubiți. Îngenuncheasem lângă ea și tocmai întindeam mâna când, deodată, ca și când s-ar fi dat la o parte un vâl, am băgat de seamă că vârful ascuțit ca un ac al celei mai apropiate frunze, care mi se părea că se afla încă la câteva palme de mâna mea, mai avea puțin și mă-nțepa. Mi-am tras iute mâna înapoi; planta părea aproape de neatins — într-adevăr, nu eram sigur că-i puteam atinge tulpina nici măcar dacă mă întindeam pe burtă. Tentația de a-mi folosi spada era foarte mare, dar simțeam că a face acest lucru m-ar fi dezonorat în ochii Agiei și ai lui Dorcas, și știam și că oricum voi fi nevoit să mănuiesc planta aceea în timpul luptei.

Mi-am întins din nou mâna, precaut, de data aceasta ținându-mi antebrațul lipit de pământ, și am descoperit că, deși trebuia să-mi lipesc și umărul de iarbă, ca să-mi feresc brațul de înțepăturile frunzelor de jos, puteam să ajung la tulpină. Un vârful ce părea să se afle la o jumătate de cubit de fața mea tremura când respiram.

În timp ce rupeam tulpina — o treabă anevoioasă în sine — am priceput de ce sub averne creștea doar iarbă scurtă și moale. Una din frunzele plantei pe care tocmai o

rupeam tăiașe pe jumătate un fir de iarbă aspră de mlaștină, și întreaga suprafață de iarbă, de vreun cot lățime, a început să se veștejească.

Odată ruptă, planta s-a dovedit o adevărată belea, lucru pe care ar fi trebuit să-l bănuiesc dinainte. Clar, mi-era imposibil s-o duc în barca lui Hildegrin fără să omor pe vreunul dintre noi, dacă nu pe toți, așa că, înainte să urcăm în barcă, a trebuit să mă cațăr pe o pantă și să tai un copăcel. După ce l-am curățat de crengi, am legat averna, ajutat de Agia, de unul din capetele tulpinei lungi și subțiri, încât atunci când, mai târziu, am străbătut orașul, păream să duc un fel de stindard grotesc.

Apoi Agia mi-a explicat felul cum se folosea floarea aceea drept armă; am mai rupt o plantă (cu toate că Agia s-a opus, iar eu am riscat chiar și mai mult decât prima dată, deoarece căpătasem brusc prea multă încredere) și am făcut exerciții după cum mă instruisese ea.

Averna nu este — așa cum crezusem eu — doar o ghioagă cu colți de viperă. Frunzele ei pot fi desprinse de tulpină prin răsucirea lor între degetul mare și cel arătător, în așa fel încât mâna să nu atingă muchiile sau vârful. Ca urmare, frunza devine un tăiș fără mâner, plin de venin și ascuțit ca briciul, numai bun de aruncat. Luptătorul ține planta cu mâna stângă, la baza tulpinii, și rupe frunzele cu mâna dreaptă, de jos în sus, și le aruncă. Totuși, Agia m-a învățat să-mi țin planta în așa fel încât adversarul să nu mi-o poată atinge, deoarece, pe măsură ce rup frunzele, tulpina rămâne

dezvelită, încât adversarul mi-o poate smulge din mână și-o folosește apoi împotriva mea.

În timp ce învățeam în aer a doua plantă și mă învățam s-o mânuiesc în luptă, să rup și să arunc frunzele, am descoperit că averna mea era un pericol la fel de mare pentru mine cât era și pentru Septentrion. Dacă o țineam aproape de mine, riscam să mă înțep la braț sau în piept cu frunzele mai lungi de jos; cât despre floarea în sine, cu spirala petalelor ei, îmi reținea privirea de câte ori mă uitam în jos ca să rup o frunză, și cu acea lăcomie uscată a morții încerca să mă atragă spre ea. Toate aceste amănunte erau cum nu se poate mai neplăcute; dar m-am învățat să-mi feresc privirile de corola pe jumătate închisă și mi-am spus că și adversarul meu va avea de înfruntat aceleași primejdii.

Aruncarea frunzelor era o treabă mult mai ușoară decât îmi închipuisem. Suprafața lor era lucioasă, asemenea celei a multor plante pe care le văzusem în Grădina-Junglă, încât păraseau iute degetele și erau destul de grele ca să zboare la distanță, drept spre țintă. Puteau fi aruncate cu vârful înainte, la fel ca pumnalele, sau puteau fi făcute să se rotească în zbor, pentru a tăia cu marginile lor ucigătoare tot ce întâlneau în cale.

De bună seamă că mă ardea dorința să-l întreb pe Hildgrin despre Vodalus; dar nu s-a ivit nici o ocazie înainte să ne ducă înapoi peste lacul tăcut. Atunci abia, când Agia încerca din răspuțeri s-o alunge pe Dorcas, am izbutit să-l trag deoparte și să-i șoptesc că și eu eram prieten cu Vodalus.

— Mă iei, tinere Sieur, drept altcineva — vorbești de Vodalus proscrisul?

— Nu uit niciodată o voce și nimic altceva, i-am răspuns eu. Apoi, în înflăcărea mea, am simțit impulsul să adaug poate cel mai rău lucru pe care l-aș fi putut spune: Ai încercat să-mi zbori creierii cu lopata.

În clipa următoare, chipul lui a devenit o mască, iar el a urcat înapoi în barcă și, vâslind, s-a îndepărtat pe apa maronie.

Când am părăsit cu Agia Grădinile Botanice, Dorcas încă ne urma. Agia ținea morțiș s-o alunge, și o vreme am lăsat-o să încerce: asta pentru că, pe de o parte, mă temeam că, fiind Dorcas în preajmă, îmi va fi imposibil s-o conving pe Agia să se culce cu mine. Dar mai mult din pricină că aveam oarece remușcări gândindu-mă la durerea pe care ar resimți-o Dorcas — așa pierdută și descurajată cum era acum — dacă m-ar vedea murind. Cu puțin timp în urmă, îmi mărturisisem față de Agia toată suferința ce mi-o pricinuise moartea Theclei. Acum, aceste noi griji îi luaseră locul și mi-am dat seama că într-adevăr o revărsasem pe toată afară, așa cum ai vărsa vin acru pe pământ. Folosind limbajul suferinței, anulasem suferința în sine — într-atât de puternică este vraja cuvintelor, care reduce în entități ușor de controlat de către noi toate pasiunile care altfel ne-ar înnebuni și ne-ar distruge.

Oricare ar fi fost motivele mele și oricare ar fi fost cele ale Agiei, ori ale lui Dorcas pentru a ne urma, Agiei nu i-a reușit

nici o stratagemă. Încât, în cele din urmă, am amenințat-o că o plesnesc dacă nu se potolește și am chemat-o la mine pe Dorcas, care se afla la vreo cincizeci de pași în urma noastră.

După care ne-am continuat toți trei drumul în tăcere, atrăgând multe priviri ciudate. Eu eram murat din cap până-n picioare și nu-mi mai păsa dacă mantaua îmi acoperea mai mult sau mai puțin mantia fuliginoasă de torționar. Agia, în rochia ei sfâșiată, trebuie să fi arătat aproape la fel de ciudat ca mine. Dorcas încă era mânjită cu noroi — se uscase pe ea în vântul cald de primăvară care învăluia acum orașul, acoperindu-i ca o crustă părul auriu și lăsându-i urme de praf maroniu pe pielea deschisă. Deasupra noastră, averna semăna cu un stindard; din ea se răspândea un parfum ca de mir. Floarea avernei, pe jumătate închisă, încă lucea la fel de albă ca un os, dar frunzele arătau aproape negre în lumina soarelui.

XXV

Hanul Iubirilor Pierdute

Norocul — sau ghinionul, cine știe — a făcut ca locurile cu care viața mea a avut legături într-un fel sau altul să aibă, cu foarte puține excepții, o natură permanentă. Mâine, dacă vreau, mă pot întoarce în Citadelă și (cred) chiar la același prici pe care am dormit ca ucenic. Gyollul curge încă pe lângă Nessus, orașul meu; Grădinile Botanice strălucesc și acum sub soare, fațetate cu acele ciudate biodomuri în care este conservată pentru eternitate o singură stare de spirit, și numai una. Când mă gândesc la ce este efemer în viața mea, îmi vin în minte mai cu seamă bărbați și femei. Dar se numără aici și câteva case, și prima dintre ele este un han la marginea Câmpiei Sangvinare.

Toată după-masa aceea am mers de-a lungul unor străzi largi și în susul unor ulițe strâmte, și peste tot construcțiile care se îngrămădeau în jurul nostru erau făcute din piatră și cărămidă. Într-un târziu, am ajuns la niște grădini ce nu

semănau cu grădinile obișnuite, pentru că în mijlocul lor nu se ridica nici o vilă somptuoasă. Îmi amintesc că am avertizat-o pe Agia că se pregătea o furtună — simțeam apăsarea aerului și de-a lungul orizontului am văzut o linie întunecată și amenințătoare.

Agia a izbucnit în râs:

— Ceea ce vezi și ceea ce simți nu este altceva decât Zidul Orașului. Întotdeauna e așa aici. Zidul împiedică mișcarea aerului.

— Linia aia întunecată? Dar urcă până aproape de cer.

Agia a râs din nou, însă Dorcas s-a lipit de mine.

— Mi-e teamă, Severian.

Agia a auzit-o și i-a spus:

— De Zid? Nu-ți face nici un rău, decât dacă se prăbușește peste tine, dar el stă acolo de nici nu se știe câte evuri.

M-am uitat întrebător la ea.

— Cel puțin atât pare de vechi, a adăugat ea, și poate că e și mai vechi. Cine poate ști?

— Parcă ar împrejmuî întreaga lume. Înconjoară tot orașul?

— Asta îi e menirea. Orașul e cel împrejmuît, deși la nord e teren deschis, așa am auzit, și leghe întregi de ruine la sud, unde nu locuiește nimeni. Dar acum uitați-vă printre plopii ăia. Vedeți hanul?

Eu nu-l vedeam, și i-am spus-o.

— Sub copac. Mi-ai promis o cină, și acolo vreau s-o primesc. Avem doar atâta timp cât să mâncăm înainte să-l în-tâlnești pe Septentrion.

— Dar nu acum, am spus eu. Îți voi da fericit să mănânci după ce se isprăvește duelul. Dacă vrei, aranjez totul de-acum.

Încă nu vedeam clădirea, dar parcă începusem să deslușesc ceva ciudat în jurul copacului: o scară din lemn negeluit, răsucită în jurul trunchiului.

— Așa să faci. Dacă o să fii omorât, o să-l invit pe Septentrion — și dacă el nu vrea să vină, atunci pe marinarul ăla sărăntoc, care tot trage de mine. O să bem pentru tine.

O lumină a pâlpat sus, printre crengile copacului, și abia atunci am văzut că o potecă ducea până la scară. Acolo, o pancartă pictată înfățișa o femeie scaldată în lacrimi, trăgând după ea o sabie însângerată. Un bărbat monstruos de gras, încins cu un șorț, a pășit afară din umbră și s-a oprit lângă pancartă, frecându-și mâinile și așteptând apropierea noastră. Distingeam, foarte stins, zăngănitul oalelor.

— Abban, sluga dumneavoastră, a zis grasul când am ajuns lângă el. Ce vă poștește inima?

Am observat că arunca priviri neliniștite avernei mele.

— O cină pentru două persoane, pregătită pentru... — și m-am uitat la Agia.

— Pentru rondul următor, a spus ea.

— Bine, bine. Dar așa devreme nu se poate, Sieur. Pregătirile vor dura mai mult. Doar dacă nu cumva vă mulțumiți cu carne rece, o salată și o sticlă de vin?

Agia dădea semne de nerăbdare.

— Vrem pasăre la cuptor — una tânără.

— Cum doriți. O pun pe bucătăreasă să înceapă pregătirile și, după victoria lui Sieur, vă veți putea înfrupta din turte la cuptor până va fi gata pasărea.

Agia a dat din cap și a schimbat o fulgerare de privire cu grăsanul, ceea ce m-a încredințat că ei doi se mai întâlniseră cândva.

— Între timp, a continuat hangiul, dacă mai aveți răgaz, vă pot da un ciubăr cu apă caldă și un burete pentru domnișoara astălaltă, și poate că v-ar prinde bine un pahar de Medoc și niște fursecuri?

Dintr-odată mi-am dat seama că nu mai pusesem nimic în gură de la micul dejun în zori, cu Baldanders și Doctorul Talos, și poate că Agia și Dorcas nu mâncaseră nimic toată ziua. Când am încuviințat din cap, hangiul ne-a condus în sus, pe scara lată și negeluită; trunchiul în jurul căruia se răsucea aceasta avea cel puțin zece pași în circumferință.

— Ați mai fost pe la noi, Sieur?

Am clătinat din cap.

— Tocmai voiam să vă întreb ce fel de han este ăsta. N-am văzut în viața mea așa ceva.

— Și nici nu veți vedea, Sieur, decât aici. Dar ar fi trebuit să veniți — avem o bucătărie vestită, iar mâncatul în aer liber deschide grozav apetitul.

M-am gândit că trebuie să fi avut dreptate dacă reușea să aibă un asemenea pântec într-un loc unde la fiecare cameră se ajungea pe trepte, dar am preferat să țin observația pentru mine.

— Înțelegeți, Sieur, legea interzice orice construcție atât de aproape de Zid. Noi suntem îngăduiți pentru că nu avem nici pereți, nici acoperiș. Cei care vizitează Câmpia Sangvinară vin aici — vestiții combatanți și eroii, spectatorii și doctorii, chiar și eforii. Aici se află camera Domniei Voastre.

Era o platformă circulară și perfect dreaptă. În jurul și deasupra ei, frunzișul de un verde palid închidea afară orice priveliște sau sunet. Agia s-a așezat pe un scaun de canafas, iar eu (foarte obosit, trebuie să mărturisesc) m-am trântit lângă Dorcas, pe o canapea făcută din piele și din coarne de lechwe și antilopă, împletite între ele. După ce-am așezat averna în spatele canapelei, am tras-o afară pe *Terminus Est* și m-am apucat să-i curăț lama. O fată de la bucătărie a adus apă și un burete pentru Dorcas și, văzând cu ce mă îndeletnicesc, mi-a adus și mie niște cârpe și puțin ulei. La un moment dat, am încercat să scot mânerul spadei, ca să eliberez tăișul de tot harnașamentul și să-l curăț ca lumea.

— Nu poți să te duci să te speli? a întrebat-o Agia pe Dorcas.

— Ba da, aș vrea să mă spăl, dar fără să vă uitați la mine.

— Severian se întoarce cu spatele dacă-l rogi. S-a descurcat de minune azi-dimineață, fără să i-o cer.

— Și Domnia Ta, Madame, a zis Dorcas încet. Aș prefera să nu te uiți la mine. Mi-ar plăcea un loc numai al meu, dacă aș putea avea unul.

Agia a zâmbit auzind-o, însă eu am chemat-o pe fata de la bucătărie și i-am dat un oricalc pentru a aduce un paravan pliant. După ce acesta a fost instalat, i-am spus lui Dorcas că

o să-i cumpăr un veșmânt nou, dar poate găseam ceva chiar la han.

— Nu, a refuzat ea.

Am întrebat-o în șoaptă pe Agia ce părere are despre purtarea fetei.

— Îi place ceea ce are, e limpede. Eu trebuie să merg cu o mână ridicată ca să-mi țin corsajul rupt, dacă nu vreau să mă fac de râs pentru totdeauna. Și-a lăsat mâna în jos, astfel că sânii ei înalți au lucit în ultimele raze ale soarelui, și a continuat: Dar zdrențele alea îi lasă la vedere taman bine picioarele și pieptul. Mai e o ruptură și în dreptul pântecului, deși aş îndrăzni să spun că n-ai băgat de seamă.

Hangiul ne-a întrerupt, venind cu un chelner care aducea un platou cu fursecuri, o sticlă și pahare. Le-am explicat că hainele îmi erau ude, așa că hangiul a cerut să fie adus și un vas cu jăratric — la care s-a așezat și el să se încălzească, de parcă s-ar fi aflat în propria sa locuință.

— E bun pentru vremea asta a anului, a spus el. Soarele e mort și-ncă n-o știe, da' noi o știm. Dacă o să fiți omorât, n-o să mai aveți parte de iarna următoare, iar dacă o să fiți rănit rău, o să stați în casă. Asta le spun tuturor. Desigur, cele mai multe lupte se dau în ajunul solstițiului de vară, când e mai potrivit să le spun asemenea vorbe, ca să zic așa. Nu știu dacă le aduce sau nu vreo mângâiere, dar rău n-are cum să le facă.

Mi-am scos mantaua maronie și mantia ghildei, mi-am pus cizmele pe un scaun lângă vasul cu cărbuni și m-am așezat lângă hangiul, să-mi usuc pantalonii și ciorapii; l-am

întrebat dacă toți cei care veneau pe acest drum pentru monomahie se opreau să se înviioreze la el. Asemenea oricărei ființe omenești care simte că i se apropie sfârșitul, aș fi fost fericit să știu că luam parte la o tradiție împământenită.

— *Toți?* Oo, nu, a răspuns el. Binecuvântat să fiți, Sieur, de cumpătare și Sfântul Amand. Dacă toți cei care vin aici ar trage la hanul meu, nu ar mai fi hanul meu — l-aș fi vândut de mult și aș trăi confortabil într-o casă mare de piatră, cu atrocși la ușă și câțiva tineri înarmați cu pumnale, stând pe lângă mine ca să încheie socotelile cu dușmanii. Nu, mulți trec pe-aici fără să arunce o privire măcar, și nici nu se gândesc că atunci când vor trece pe-aici a doua oară s-ar putea să fie prea târziu să-mi bea vinul.

— Că veni vorba, a zis Agia, întinzându-mi un pahar.

Era plin până-n buză de o licoare purpuriu-închis. Nu cred că era un vin bun — mă ciupea pe limbă și în gustul delicios se simțea ceva aspru. Dar un vin minunat, mai bun decât doar bun, în gura cuiva frânt de oboseală și înghețat ca mine. Agia își umpluse și ea paharul dar, văzându-i ochii sclipitori și obrajii îmbujorați, mi-am dat seama că deja dăduse pe gât unul, dacă nu mai multe. I-am spus să păstreze ceva și pentru Dorcas.

— Pentru virgina aia care bea numai apă și lapte? a întrebat ea drept răspuns. N-o să-l bea, iar de curaj tu vei avea nevoie, nu ea.

I-am spus că nu mi-e frică — ceea ce nu era într-un totu adevărat.

— Asta-i calea! a exclamat hangiu. Să nu-ți fie teamă și să nu-ți împui capul cu cine știe ce gânduri nobile despre moarte și ultimele zile și alte de-astea. Aia care se gândesc la așa ceva e cei care nu se mai întorc, zău. Acuma, aveți parcă de gând să comandați o cină pentru după, pentru Domnia Voastră și cele două tinere femei?

— Am și comandat-o, i-am răspuns eu.

— Comandat, da, nu și plătit, asta voiam să zic. Și mai e vinul, și ce-i aici, *gâteaux secs*. Pentru astea trebuie plătit aici și acum, pen' că acum și aici le mâncați și beți. Pentru cină, cer un avans de trei oricalcuri, și încă două când vă întoarceți să mâncați.

— Și dacă nu mă-ntorc?

— Atunci nu mai sunteți dator, Sieur. Numai astfel pot să-mi ofer cinele la prețurile astea mici.

Totala lipsă de sensibilitate a omului m-a dezarmat; i-am dat banii și el a plecat. Agia a tras cu ochiul în spatele paravanului, unde Dorcas se îmbăia ajutată de fata de la bucătărie, iar eu m-am așezat la loc pe canapea, am luat un fursec și am băut vinul rămas în pahar.

— Severian, dacă am putea bloca balamalele paravanului ăstuia, am avea și noi câteva clipe să ne bucurăm unul de altul fără să fim întrerupți. Am putea pune un scaun în dreptul lui, dar parcă văd că alea două or să se apuce în cel mai nepotrivit moment să țipe și să răstoarne totul.

Tocmai voiam s-o iau puțin peste picior, când am observat o bucățică de hârtie, împăturită de mai multe ori, ce

fusesse pusă sub tava adusă de chelner, astfel încât să nu poată fi văzută decât de cineva care ședea acolo unde mă aflam eu.

— Asta-i prea de tot! am exclamat eu. Întâi sunt provocat, și-acum primesc bilețele misterioase.

Agia s-a apropiat de mine.

— Ce spui acolo? Te-ai și îmbătat.

Mi-am pus o mână pe rotunjimea plină a coapsei ei și, cum ea nu a protestat, m-am folosit de acel mâner plăcut ca s-o trag spre mine, până când a putut și ea să vadă hârtia.

— Ce crezi că scrie acolo? „Commonwealth-ul are nevoie de tine — pornește fără întârziere...”, „Prietenul tău e cel care-ți va dezvălui camarila...”, „Păzește-te de roșcovan...”

Agia a intrat și ea în joc.

— „Vino când auzi în geam trei pietricele...” Aici s-ar potrivi *frunze*. „Trandafirul a înțepat irisul care dăruie nectar...” E limpede, averna ta mă va ucide. „Îți vei recunoaște adevărata iubire după pâzna roșie din jurul șalelor...” S-a aplecat să mă sărute, apoi mi s-a așezat în poală și m-a întrebat: N-ai de gând să te uiți?

— Tocmai asta *fac*.

Corsajul sfâșiat căzuse din nou.

— Nu aici. Acoperă-mi pieptul cu mâna și apoi uită-te la scrisorică.

Am făcut cum mi-a spus, dar n-am luat biletul.

— Zău că e prea de tot, am zis-o și adineaori. Misteriosul Septentrion și provocarea lui, apoi Hildegryn, iar acum asta. Ți-am vorbit de Chatelaine Thecla?

— Nu numai o dată în timpul plimbării noastre.

— Am iubit-o. Ea citea foarte mult — nu prea avea ce face când eram plecat, decât să citească, și să coasă, și să doarmă — și când eram cu ea obișnuiam să râdem de intrigile din unele povești. Personajelor de-acolo li se întâmpla mereu câte-o treabă din asta și se pomeneau târâte în tot felul de afaceri dubioase și melodramatice, la care nu se pricepeau câtuși de puțin.

Agia a izbucnit și ea în râs și iar m-a sărutat. De data asta îndelung. Când buzele noastre s-au despărțit, ea mi-a spus:

— Ce te-a apucat cu Hildegrin? Mi s-a părut un individ oarecare.

Am mai luat un fursec, am atins biletul cu el, apoi i l-am vârat Agiei pe jumătate în gură.

— Cu ceva vreme în urmă am salvat viața unui om pe nume Vodalus...

Agia s-a ridicat din poala mea, aproape înecându-se cu firimituri de fursec.

— Vodalus? Glumești!

— Câtuși de puțin. Așa i-a spus pe nume prietenul său. Eram încă băietan, dar preț de-o clipă am oprit tăișul unei barde. Lovitura l-ar fi omorât, iar pentru fapta mea mi-a dat un chrisos.

— Stai. Ce-are asta a face cu Hildegrin?

— Când l-am văzut întâi pe Vodalus, era însoțit de un bărbat și o femeie. I-au atacat dușmanii, iar Vodalus a rămas să lupte cu ei, în vreme ce bărbatul a dus-o pe femeie la un loc sigur.

(Mă hotărâsem că era mai înțelept să nu spun nimic despre cadavru sau despre faptul că-l uciseseam pe omul cu barda.)

— M-aș fi băgat și eu în luptă — și-ar fi fost trei luptători în loc de unul singur. Povestește mai departe.

— Hildegrin era bărbatul care-l însoțea pe Vodalus, asta-i tot. Dacă l-am fi întâlnit pe el mai întâi, aș fi priceput oarecum, sau aș fi crezut că pricep, de ce un hiparh al Gărziilor Septentrionilor ar vrea să se lupte cu mine. Și de ce a ales cineva să-mi trimită pe furiș un mesaj. Știi, toate lucrurile acelea de care râdeam cu Chatelaine Thecla, iscoade și intrigi, întâlniri între personaje mascate, moștenitori pierduți... Ce s-a-ntâmplat, Agia?

— Te scârbesc? Sunt chiar atât de urâtă?

— Ești frumoasă, dar arăți de parcă îți vine să vomți. Cred că ai băut prea repede.

— Uite.

O răsucire rapidă a lăsat-o pe Agia fără veșmântul multicolor; acesta zăcea în jurul picioarelor ei măslinii, acoperite de colb, asemenea unei grămezi de nestemate. O văzusem goală în catedrala Pelerinelor, dar acum (poate din cauza vinului pe care-l băusem, ori a celui băut de ea, din cauză că lumina pălise ori devenise mai puternică, ori doar pentru că atunci îi fusese frică și rușine și-și acoperise sânii și feminitatea dintre coapse) mă atrăgea și mai mult. Dorința mă făcea să mă simt caraghios, cu capul greu și limba năclăită; în timp ce-i lipeam căldura trupului de răceala trupului meu.

— Severian, așteaptă. Nu-s o boarfă, orice-ai gândi despre mine. Dar trebuie să plătești.

— Ce anume?

— Trebuie să-mi promiți că nu vei citi biletul acela. Aruncă-l în jărat.

Am îndepărtat-o de mine și am făcut un pas îndărăt.

Lacrimi i-au umplut ochii, țâșnind asemenea izvoarelor între stânci.

— Păcat că nu vezi cum te uiți acum la mine, Severian. Nu, nu știu ce scrie acolo. Doar că... n-ai auzit niciodată că unele femei au o capacitate supranaturală? Premoniții? Că știu lucruri pe care n-au cum să le fi aflat din altă parte?

Dorința care mă arsesese aproape s-a stins. Eram speriat și furios, deși nu știam de ce. I-am spus:

— Avem o ghildă cu asemenea femei, suratele noastre din Citadelă. Nici chipurile lor, nici trupurile nu-s ca ale tale.

— Știi că eu nu sunt ca ele. Tocmai de aceea trebuie să faci ce te sfătuiesc eu. N-am avut niciodată vreo premoniție puternică, dar o am acum. Nu înțelegi că asta înseamnă că este ceva atât de adevărat și de important pentru tine, încât nu poți și nu ai voie s-o ignori? Arde biletul.

— Cineva încearcă să mă avertizeze, iar tu nu vrei să știu ce-i în bilet. Te-am întrebat dacă Septentrionul este iubitul tău. Mi-ai spus că nu e, și te-am crezut.

A dat să zică ceva, dar am oprit-o:

— Te cred și acum. Vocea ta n-a sunat a minciună. Și totuși, faci tot ce poți ca să mă trădezi într-un fel. Spune-mi

că nu e adevărat. Spune-mi că ceea ce faci este în folosul meu și nu ai alt scop.

— Severian...

— Spune-mi!

— Severian, ne-am întâlnit abia azi-dimineață. N-am cum să te cunosc prea bine, și nici tu nu ai. La ce te aștepți și la ce te-ai putea aștepta acum, când nu mai ești protejat de ghilda ta? Am încercat să te ajut din când în când. Încerc să te ajut și acum.

— Îmbracă-te, i-am spus și am luat biletul.

Ea s-a repezit la mine, dar nu mi-a fost greu s-o opresc cu o singură mână. Biletul fusese scris cu o pană de cioară și cu o caligrafie lăbărțată; în lumina slabă am reușit să descifrez doar câteva cuvinte.

— Aș fi putut să-ți distrag atenția și să-l arunc în foc. Asta ar fi trebuit să fac. Severian, dă-mi drumul...

— Taci din gură.

— Săptămâna trecută aveam un pumnal. Un misericord cu mâner din rădăcină de iederă. N-aveam ce pune în gură, așa că Agilus l-a amanetat. Dacă l-aș mai avea, te-aș înjunghia cu el!

— L-ai ținut în veșmânt, iar veșmântul tău e pe podea.

Am îmbrâncit-o și ea s-a dat câțiva pași îndărăt, clătănându-se (era destul vin în stomacul ei încât clătănătura să nu vină numai de la gestul meu violent) și s-a prăbușit pe scaunul de canafas; eu m-am dus într-un loc unde ultima rază de soare pătrundea prin plasa deasă a frunzelor.

„Femeia care-i cu tine a mai fost aici.
Să n-ai încredere în ea. Trudo spune
că bărbatul e torționar. Tu ești mama
mea reînviată din morți.”

XXVI

Chemarea goarnelor

Abia am avut răgazul să asimilez acele cuvinte, că Agia a sărit de pe scaun, mi-a smuls biletul din mână și l-a aruncat peste marginea platformei. O clipă a rămas în fața mea, uitându-se de la chipul meu la *Terminus Est* pe care între timp o reasamblasem și acum stătea rezemată de-un braț al canapelei. Cred că se temea că o să-i retez capul și o să-l arunc acolo unde aruncase ea biletul. Eu însă n-am făcut nici un gest, și atunci ea a spus:

— L-ai citit? Severian, spune-mi că nu l-ai citit!

— L-am citit, dar nu-l înțeleg.

— Atunci nu te mai gânde la el.

— Liniștește-te, te rog. Nu-mi era adresat. Poate că era pentru tine, dar, în acest caz, de ce-a fost pus acolo unde nu-l putea vedea altcineva în afară de mine? Agia, ai un copil? Câți ani ai?

— Douăzeci și trei. Am destui ani, dar nu și copii. Îți arăt pântecul dacă nu mă crezi.

Am încercat să fac un calcul în minte și mi-am dat seama că nu știam prea multe despre vârsta la care ajung femeile la maturitate.

— Când ai avut primul period?

— La treisprezece ani. Dacă aș fi rămas gravidă, aș fi născut la paisprezece ani. Asta încerci să afli?

— Da. Și copilul ar avea acum nouă ani. Dacă ar fi un copil inteligent, ar fi în stare să scrie un asemenea bilet. Vrei să-ți spun ce scria în el?

— Nu!

— Câți ani crezi că are Dorcas? Optsprezece? Poate nouăsprezece?

— Nu te mai gândi la asta, Severian. Indiferent ce-a fost scris în biletul ăla.

— N-am timp de glume acum. Ești femeie — câți ani are? Agia și-a strâns buzele pline.

— Aș zice că pârlita aia de necunoscută a ta are șaisprezece sau șaptesprezece ani. Abia dacă a ieșit din copilărie.

Uneori, după cum cred că ați observat și Domniile Voastre, a vorbi despre persoane absente pare să le invoce ca pe niște spirite. Așa s-a întâmplat și acum. O aripă a paravanului s-a dat la o parte și din spatele ei a apărut Dorcas — nu mai era creatura mânjită de noroi cu care ne obișnuisem, ci o fată cu sâni rotunzi, zveltă, de o grație neobișnuită. Dorcas părea să strălucească. Spălat de murdărie, părul îi era de un blond palid; ochii, la fel ca înainte: un albastru adânc, ca

al râului-lumii, Uroboros, din visele mele. Când a văzut-o pe Agia goală, a încercat să se întoarcă la adăpostul paravanului, dar trupul planturos al fetei de la bucătărie îi stătea în cale.

— Mai bine-mi pun din nou zdrențele pe mine, înainte să-ți leșine animalul preferat, a spus Agia.

— Nu mă uit, a murmurat Dorcas.

— Puțin îmi pasă dacă te uiți sau nu, i-a aruncat Agia, dar s-a întors totuși cu spatele la noi, ca să se îmbrace. Adresându-se peretelui de frunze, a adăugat: Acum chiar că trebuie să mergem, Severian. Din clipă în clipă o să auzim goarna sunând.

— Și-asta ce-nseamnă?

— Nu știi? S-a răsucit brusc spre noi: Când meterezele Zidului Orașului par să atingă marginea discului solar, pe Câmpia Sangvinară răsună o goarnă — prima. Unii cred că rostul ei este să pună în ordine luptele ce se dau acolo, dar nu e așa. E un semnal dat gărzilor din interiorul Zidului, ca să închidă porțile. E și semnalul de începere a luptei, și dacă ești acolo când răsună, e semn că începe lupta ta. Când soarele coboară sub linia orizontului și lasă loc nopții depline, un gornist de pe Zid sună stingerea. Înseamnă că porțile nu se vor mai deschide nici măcar pentru cei care au permise speciale și totodată e semn că, dacă cel care a lansat sau a primit o provocare la luptă nu a venit pe Câmpia Sangvinară, el a refuzat să primească ori să dea satisfacție. Poate fi atacat oriunde este găsit, iar un armiger ori un exultant poate angaja asasini fără să-și mânjească onoarea.

Fata de la bucătărie, care în tot acest timp stătuse lângă scară și ascultase, dând din cap a confirmare, s-a retras în lături ca să-i facă loc hangiuului — stăpânul ei — să urce.

— Sieur, a început el, dacă într-adevăr aveți o înfruntare pe viață și pe moarte, ar...

— Tocmai asta îmi spunea și prietena mea, i-am tăiat eu vorba. Trebuie să plecăm.

Dorcas a întrebat dacă putea primi și ea puțin vin. Oarecum surprins, am încuviințat din cap. Hangiuul i-a umplut un pahar pe care ea l-a luat cu ambele mâini, așa cum fac copiii. L-am întrebat pe hangiu dacă aveau ustensile de scris pentru oaspeți.

— Vreți să faceți un testament, Sieur? Veniți cu mine — avem un pavilion pregătit anume pentru această treabă. Nu vă costă nimic și, dacă vreți, îl voi pune pe-un băiat să vă ducă documentul avocatului Domniei Voastre.

Mi-am luat spada și l-am urmat, lăsându-le pe Agia și Dorcas să-mi păzească averna. Pavilionul cu care se lăudase gazda noastră era cocoțat pe o cracă scurtă și groasă, și abia încăpea în el o masă de scris, însă mai erau acolo și un scaun, câteva pene de cioară, hârtie și o călimară cu cerneală. M-am așezat și am notat cuvintele de pe bilet, iar cerneala lăsa aceeași urmă de negru șters. Am presărat nisip peste scris, am împăturit hârtia și am pus-o într-un buzunar al sabretașului meu, pe care-l foloseam rareori, apoi i-am spus hangiuului că nu va fi nevoie de nici un mesager și l-am întrebat dacă îi era cunoscut cineva cu numele de Trudo.

— Trudo, Sieur?

Hangiul a făcut o mutră mirată.

— Da. E un nume destul de obișnuit.

— Așa este, Sieur, știu asta. Doar că încercam să mă gândesc dacă îmi e cunoscut cineva care să aibă — mă-nțelegeți, Sieur — un rang atât de înalt ca al Domniei Voastre. Un armiger sau...

— Oricine, am zis eu. Absolut oricine. Nu cumva este, să zicem, numele ospătarului care ne-a servit pe noi?

— Nu, Sieur. Ăla se numește Ouen. Am avut odată un vecin pe nume Trudo, Sieur, dar asta a fost cu mulți ani în urmă, înainte să cumpăr locul ăsta. Nu cred că pe acela îl căutați. Apoi e grăjdarul de-aici — numele lui e Trudo.

— Aș dori să stau de vorbă cu el.

Hangiul a încuviințat din cap, și bărbia i-a dispărut în grăsimea care-i înconjură gâtul.

— Cum doriți, Sieur. Numai că nu știu dacă e-n stare să vă spună ceva.

Treptele scârțâiau sub greutatea lui.

— De origine e de undeva de departe, din sud, vă avertizez. (Cu alte cuvinte, din partea de miazăzi a orașului, și nu din regiunile sălbatice, lipsite de copaci în cea mai mare parte, învecinate cu ghețurile.) Și-n plus, de peste râu. N-o să izbutiți să scoateți prea multe de la el, cu toate că e un băiat foarte muncitor.

— Bănuiesc că știu din ce parte a orașului vine, am răspuns eu.

— Zău? Interesant, Sieur. Foarte interesant. Am mai auzit pe câte unul zicând că poate spune asemenea lucru, luându-se

după cum se îmbracă omul sau după cum vorbește, dar n-am băgat de seamă că l-ați fi măsurat pe Trudo din priviri, ca să zic așa.

Ne apropiam de pământ și hangiul a urlat:

— *Trudo! Tru-u-do!* Iar apoi: REINS!

Nu s-a ivit nimeni. La piciorul scării se afla o singură lespede, mare cât suprafața unei mese, și pe ea am pășit noi.

Tocmai în acel moment, umbrele prelungi au încetat a mai fi umbre, preschimbându-se în iazuri de întuneric, ca și când un fluid mai întunecat chiar și decât apele Lacului Păsărilor ieșea din pământ. Sute de oameni, unii singuri, alții în grupuri, străbăteau pajiștile în grabă mare, venind dinspre oraș. Toți păreau concentrați, încovoiați de o nerăbdare pe care o duceau în cârcă și pe umeri ca pe-o raniță. Cei mai mulți erau neînarmați, sau poate că nu-și duceau armele la vedere, dar unii aveau casete cu florete, și la o oarecare depărtare am deslușit floarea albă a unei averne, purtate, din cât îmi dădeam seama, pe o prăjină sau o cârjă, așa ca a mea.

— Păcat că n-or să se oprească aici, a zis hangiul. Nu-i vorbă, câțiva tot se vor abate la întoarcere, dar banii se fac servind cina înainte. Vă zic sincer, Sieur, căci, deși vă văd tânăr, aveți destul scaun la cap ca să înțelegeți că afacerile se fac pentru a câștiga bani. Eu mă străduiesc să dau marfă bună și, după cum v-am zis, bucătăria noastră e vestită. *Tru-u-do!* Trebuie să am bucătărie bună, pentru că altă mâncare mie nu-mi priește — aș muri de foame, Sieur, dacă aș fi obligat să mănânc ce mănâncă cei mai mulți. *Trudo, păduche puturos, pe unde-mi umbli?*

Un băietan jegos și-a făcut apariția de undeva din spatele trunchiului, ștergându-și nasul cu brațul.

— Nu-i acolo, stăpâne.

— Da' unde-i? Du-te de-l caută.

Eu încă mă uitam la mulțimile care veneau dinspre oraș.

— Înseamnă că toți se duc pe Câmpia Sangvinară?

Cred că pentru prima oară îmi dădeam pe deplin seama că aveam toate șansele să mor înainte de răsăritul lunii. A-mi mai păsa de biletul acela părea fără rost și copilăresc.

— Nu toți merg acolo să lupte, înțelegeți? Mulți se duc numai ca să privească, unii vin o singură dată, pentru că e cineva cunoscut care se luptă, sau doar pentru că li s-a povestit ori au citit cine știe unde, ori au auzit un cântec. De obicei, ăștia-s cei cărora li se face rău, pentru că vin aici și rad câte-o sticlă sau mai multe după ce se termină totul. Da' sunt și unii care vin în fiecare seară, ori cel puțin patru-cinci seri la rând în fiecare săptămână. Sunt cunoscători și-i interesează numai o anumită armă sau poate două, și se laudă că se pricep mai bine la alea decât cei care le folosesc, și poate că unii chiar se pricep. După victoria Domniei Voastre, Sieur, vor fi vreo doi-trei care vor vrea să vă facă cinste cu o băutură. Dacă îi lăsați să vă cumpere băutura, or să vă spună unde-ați greșit și unde poate a greșit celălalt, da' fiecare o s-o țină pe-a sa, o să vedeți.

— Vreau ca cina noastră să n-aibă parte de alți mușterii, am zis eu și, în timp ce spuneam asta, am auzit lipăitul surd al unor tălpi desculțe pe treptele din spatele nostru.

Agia și Dorcas coborau scara; Agia aducea averna care, în lumina tot mai stinsă, îmi părea și mai mare.

Cititorule, ți-am spus mai devreme cât de mult o doream pe Agia. Când stăm de vorbă cu femeile, vorbim ca și când iubirea și dorința ar fi două calități separate; și femeile, care ne iubesc adesea și uneori ne doresc, se prefac a gândi la fel. Fapt e că sunt fețe ale aceluiași lucru — ca și când i-aș fi vorbit hangiului despre fața dinspre miazănoapte și cea dinspre miazăzi ale copacului său. Dacă dorim o femeie, curând ajungem s-o iubim pentru bunăvoința cu care ni se supune (într-adevăr, acesta a fost întâiul temei al iubirii mele pentru Thecla), și deoarece, dacă o dorim, ea ni se supune în imaginație cel puțin, un element al iubirii este mereu prezent. Pe de altă parte, dacă o iubim, curând ajungem s-o dorim, deoarece atracția este unul din atributele pe care o femeie ar trebui să-l posede, și noi nu suportăm să o credem lipsită de vreun atribut; astfel, bărbații ajung să dorească femei ale căror picioare sunt înțepenite de paralizie, iar femeile să dorească bărbați care sunt impotenți cu oricine altcineva în afara bărbaților asemenea lor.

Dar nimeni nu poate spune din ce se naște ceea ce noi numim (aproape spre propria noastră plăcere) *iubire* sau *dorință*. În timp ce Agia cobora, un obraz îi era luminat de ultima rază a zilei, iar celălalt era adumbrat; fusta crăpată aproape până în talie lăsa să se întrevadă o scăpărare de coapsă mătăsoasă. Și tot ceea ce mai adineaori, când o împinsesem de la mine, se stinsese în simțămintele mele față de ea s-a trezit acum din nou cu și mai multă intensitate. Mi-a

citit asta pe chip, știu, iar Dorcas, la mai puțin de-un pas în urma ei, a deslușit același lucru și și-a ferit privirile. Dar Agia încă era supărată pe mine (cum poate că avea tot dreptul să fie), așa că reușea destul de bine să se stăpânească, deși zâmbea, din prudență, și nu putea ascunde, chiar dacă ar fi vrut, faptul că o dureau spatele.

Cred că tocmai în aceasta constă adevărata deosebire între femeile cărora trebuie să le oferim viața noastră, dacă vrem să rămânem bărbați, și cele pe care — tot astfel, dacă vrem să rămânem bărbați — trebuie să le dominăm și să le întrecem în viclenie, și să le folosim cum n-am folosi nicicând un animal: anume că aceste din urmă femei nu ne-ar îngădui să le dăruim ceea ce dăm primelor. Agiei îi făcea plăcere că o admiram și mângâierile mele ar fi adus-o în culmea extazului; dar chiar de-ar fi fost să mă golesc în ea de o sută de ori, ne-am fi despărțit tot ca niște străini. Am înțeles acest lucru în timp ce cobora ultimele trepte, ținându-și cu o mână corsajul rochiei, iar în cealaltă aducând averna și folosindu-se de tulpina de care legasem floarea ca de o cârjă episcopală. Și totuși o iubeam, sau aș fi iubit-o dacă aș fi putut.

Băiatul s-a apropiat în fugă.

— Bucătăreasa zice că Trudo a plecat. Ea s-a dus s-aducă apă pen' că fata nu era acolo, și cică l-a văzut fugind și ca-
trafusele lui nu mai e-n grajd.

— Înseamnă c-a plecat de tot, a zis hangiul. Când? Așum?

Băiatul a încuviințat din cap.

— A auzit că-l căutați, Sieur, de-asta mă tem. Se prea poate ca unul dintre băieți să vă fi auzit întrebându-mă de numele ăsta și-a dat fuga și i-a spus. A furat ceva de la Domnia Voastră?

Am clătinat din cap:

— Nu mi-a făcut nici un rău și am bănuiala că a încercat să facă un bine prin fapta lui. Îmi pare rău că ai pierdut un servitor din pricina mea.

Hangiul și-a desfăcut larg brațele:

— Mă costa bani, așa că nu pierd nimic.

Când hangiul ne-a întors spatele, Dorcas a șoptit:

— Și mie-mi pare rău că ți-am stricat plăcerea acolo sus. Nu te-aș fi lipsit de-așa ceva. Dar, Severian, te iubesc.

De undeva de nu foarte departe, vocea argintie a unei goarne a salutat primele stele.

XXVII

E mort?

Câmpia Sangvinară, despre care cu siguranță au auzit toți cititorii mei, deși trag nădejde că unii n-au fost niciodată acolo, se întinde la nord-vest de zona construită a capitalei noastre Nessus, între o enclavă rezidențială de armigeri orășeni și garnizoana și grajdurile Xenagiei Dimarhilor Albaștri. Este destul de aproape de Zid ca să pară chiar lângă el unuia ca mine, care nu mai ajunsese nicicând în acel loc, și totuși la câteva leghe bune de mers întins pe străzi întortocheate de la baza Zidului. Câte lupte pot să aibă loc acolo în același timp nu știu. Poate că balustradele care separă fiecare teren de luptă — și de care spectatorii se reazemă ori pe care se așază, după cum le vine — pot fi mutate și reșezate după nevoile fiecărei seri. Eu unul am fost acolo o singură dată, dar mie mi s-a părut un loc tare ciudat și melancolic, cu iarba aceea călcată în picioare și spectatorii tăcuți, apatici.

În puținul timp de când sunt pe tron, multe probleme s-au dovedit mai importante decât monomahia. De-o fi bună sau rea (după cum îmi vine mie să cred că este), cert e că nu poate fi eradicată într-o societate ca a noastră, care, pentru a supraviețui, trebuie să pună virtuțile militare mai presus de orice, și în care atât de puțini slujbași înarmați ai statului pot fi însărcinați să mențină ordinea în rândul populației.

Dar chiar o fi rea?

Epocile acelea care au stigmatizat-o (și, din câte am citit, au fost sute) au înlocuit-o în mare măsură cu omuciderea — în general, omucideri din cele pe care monomahia pare menită să le împiedice: omucideri ce au loc în urma unor certuri între familii, prieteni și cunoscuți. În aceste cazuri, mor doi oameni, nu numai unul singur, căci legea ia urma ucigașului (o persoană devenită criminală nu prin natura sa, ci printr-o întâmplare) și-l ucide, ca și când moartea lui ar readuce victima la viață. Astfel, dacă, să zicem, o mie de lupte îngăduite de lege între indivizi s-ar încheia cu moartea a o mie de combatanți (ceea ce e puțin probabil, deoarece majoritatea unor asemenea lupte nu se sfârșesc neapărat în moarte) dar ar împiedica cinci sute de crime, statul n-ar avea nimic de suferit.

Mai mult chiar, supraviețuitorul unei astfel de lupte poate să fie individul cel mai potrivit pentru a apăra statul și de asemenea cel mai potrivit pentru a concepe copii sănătoși; în vreme ce majoritatea crimelor nu lasă nici un supraviețuitor, iar ucigașul (dacă ar fi să supraviețuiască) n-ar avea decât calitatea de a fi ticălos, nu și puternic, ager sau inteligent.

Și totuși, cât de ușor alimentează această practică intrigile.

Am auzit strigându-se numele când încă ne aflam la o sută de pași de locul cu pricina, fiind anunțate cu un glas răsunător și solemn ce acoperea trilurile broaștelor hyla din copaci.

— *Cadroe din Cele Șaptesprezece Pietre!*

— *Sabas din Pajiștea Împărțită!*

— *Laurentia din Casa Harfei!*

Aceasta fusese o voce de femeie.

— *Cadroe din Cele Șaptesprezece Pietre!*

Am întrebat-o pe Agia cine erau cei care strigau astfel.

— Sunt cei care au aruncat mănuașă sau cărora li s-a aruncat mănuașă. Strigându-și numele — sau punând un servitor s-o facă în locul lor —, ei dau de știre că au sosit și anunță publicul că adversarul lor nu a venit.

— *Cadroe din Cele Șaptesprezece Pietre!*

Soarele ce dispărea, al cărui disc se ascunsese pe sfert dincolo de negrul impenetrabil al Zidului, colorase cerul în galben rășinos, roz-alburiu, stacojiu și violet roșiatic. Aceste culori, căzând pe mulțimea monomahiștilor și a celor care căscau gura, asemenea razelor aurite ale grației divine care cad asupra ierarhilor în picturi, le conferea un aspect ireal, taumaturgic, ca și când ar fi fost cu toții creați doar cu o clipă înainte prin fluturarea unei pânze și ar dispărea în văzduh la un simplu fluierat.

— *Laurentia din Casa Harfei!*

— Agia, am spus eu, și de undeva din apropiere am auzit icnetul pe care-l produce moartea în gâtlejul unui om. Agia, tu trebuie să strigi „Severian din Turnul Matachin”.

— Nu-s servitoarea ta. N-ai decât să-ți urli singur numele, dacă așa vrei.

— *Cadroe din Cele Șaptesprezece Pietre!*

— Nu mă privi așa, Severian. Mai bine *nu* veneam nici unul aici! *Severian! Severian din Ghilda Torționarilor! Severian din Citadelă! Din Turnul Durerii! Moartea! A venit Moartea!*

Mâna mea a atins-o chiar sub ureche, iar ea a căzut ca secerată, cu averna legată de tulpină lângă ea.

Dorcas m-a prins de braț:

— N-ar fi trebuit să faci asta, Severian.

— A fost doar o palmă. O să-și revină.

— O să te urască încă și mai mult.

— Înseamnă că tu așa crezi, că mă urăște?

Dorcas n-a răspuns, și în clipa următoare chiar și eu am uitat, pentru o vreme, că puseseam acea întrebare — la o oarecare depărtare, în mulțime, zărisem o avernă.

Terenul era un cerc perfect neted, cu un diametru de vreo cincisprezece pași, împrejmuït, lăsând deschise doar două intrări, într-o parte și-n alta.

Eforul a strigat:

— Judecata avernei a fost oferită și acceptată. Acesta este locul. Clipa a sosit. Rămâne doar să hotărâți dacă vă veți

înfrunta așa cum sunteți, în pielea goală, sau altfel. Ce aveți de spus?

Înainte să apuc să deschid gura, Dorcas a strigat:

— În pielea goală. Omul acela e în armură.

Coiful grotesc al Septentrionului s-a legănat dintr-o parte în alta a negație. Asemenea multor coifuri de cavaleri, și acesta lăsa urechile descoperite, pentru ca purtătorul său să audă mai bine goarnea și ordinele strigate de superiori. În umbra din spatele apărătoarelor de obraji mi s-a părut că zăresc o fâșie neagră, îngustă, și-am încercat să-mi amintesc unde mai văzusem așa ceva.

— Refuzi, hiparhule? a întrebat eforul.

— Bărbații din țara mea nu umblă goi decât în fața femeilor.

— Poartă armură, a strigat Dorcas din nou. Bărbatul acesta nu are nici măcar cămașă.

Vocea ei, atât de moale până atunci, răsunase în amurg ca un clopot.

— Mi-o dau jos.

Septentrionul și-a desfăcut capa și și-a ridicat mâna înmănușată la umărul platoșei. Platoșa a alunecat de pe el și i-a căzut la picioare. Mă așteptam la un piept la fel de lat ca al Maestrului Gurloes, dar cel ce mi s-a dezvăluit ochilor era mai îngust decât al meu.

— Și coiful?

Septentrionul a clătinat din nou din cap, iar eforul a întrebat:

— Refuzul îți este categoric?

— Da.

Dar parcă era o mică ezitare în vocea lui.

— Nu pot să spun decât că am fost instruit să nu-l scot.

Eforul s-a răsucit spre mine:

— Nici unul dintre noi n-ar dori, cred eu, să-l punem pe hiparh într-o situație stânjenitoare, cu atât mai puțin pe acea persoană de rang înalt pe care o servește. Cred că soluția cea mai înțeleaptă ar fi să vă permitem dumneavoastră, Sieur, un avantaj compensator. Aveți vreo sugestie?

Agia, care tăcuse de când o lovisem, a spus:

— Refuză înfruntarea, Severian. Sau păstrează-ți avantajul până vei avea nevoie de el.

Dorcas, care desfăcea zdrențele ce țineau averna legată, a zis și ea:

— Refuză înfruntarea.

— Dacă am ajuns până aici, nu mai pot da înapoi.

Eforul m-a întrebat apăsător:

— V-ați hotărât, Sieur?

— Cred că da.

În sabrețuș aveam masca mea de torționar. Asemenea tuturor celor folosite în ghildă, era făcută din piele subțire, întărită cu așchii de os. Nu aveam de unde să știu dacă mă va feri de frunzele avernei, aruncate de adversar — dar am avut un sentiment de satisfacție auzindu-i pe cei din public ținându-și răsuflarea atunci când am desfăcut-o cu un pocnet scurt.

— Sunteți gata? Hiparhule? Sieur? Sieur, va trebui să dați spada aceea cuiva să v-o țină. Nu e îngăduită altă armă în afară de avernă.

M-am uitat în jur, după Agia, dar ea dispăruse în mulțime. Dorcas mi-a întins floarea ucigătoare, iar eu i-am dat-o pe *Terminus Est*.

— Începeți!

O frunză tăioasă mi-a șuierat pe lângă ureche. Septentrionul avansa cu o mișcare neregulată, strângându-și averna în mâna stângă, sub cele mai de jos frunze, iar mâna dreaptă întinzându-și-o în față, ca pentru a-mi smulge mie floarea din mână. Mi-am amintit că Agia mă avertizase asupra acestui pericol, așa că o țineam cât mai aproape cu putință de mine.

Timp de cinci răsuflări ne-am învârtit în cerc. Apoi am abătut o lovitură asupra mâinii lui întinse. A parat-o cu planta lui. Am ridicat-o pe-a mea deasupra capului, ca pe o spadă, și făcând aceasta mi-am dat seama că poziția era ideală — tulpina vulnerabilă nu mai putea fi atinsă de adversarul meu, iar mie îmi permitea să lovesc în jos cu toată planta, dacă voiam, și în același timp să desprind frunzele cu mâna dreaptă.

Am pus la încercare această ultimă descoperire fără să mai stau pe gânduri, rupând o frunză și proiectând-o spre fața lui. În ciuda protecției pe care i-o oferea coiful, s-a aplecat, iar gloata din spatele lui a trebuit să se risipească, pentru a se feri de proiectil. După prima frunză am mai aruncat una, care a lovit-o pe-a sa în zbor.

Rezultatul a fost uluitor. În loc să taie avântul celeilalte și să se prăbușească amândouă la pământ, așa cum ar face niște tăişuri neînsuflețite, frunzele au părut să se veștejească și să-și răsucescă lungimile tăioase una în jurul celeilalte, sfârtecându-se și înțepându-se cu vârfurile lor cu o asemenea repeziciune, încât înainte să fi căzut preț de-un cubit, nu mai rămăseseră decât niște fâșii zdrențuite negre-verzi, care căpătau zeci de culori și se învârtteau ca un titirez...

Ceva sau cineva mă apăsa din spate. Ca și când un necunoscut stătea lipit cu spatele lui de spatele meu și mă împingea ușor. Mi-era frig, încât am fost recunoscător pentru căldura acelui trup.

— *Severian!*

Era vocea lui Dorcas, dar părea să vină de undeva de departe.

— *Severian! Nu-l ajută nimeni? Lăsați-mă să trec!*

Zvonul unei orgi de clopote. Culorile, pe care le crezusem a fi ale frunzelor înlănțuite în luptă, erau ale cerului, unde, dedesubtul aurorei, apăruse un curcubeu. Lumea era un uriaș ou pascal pe care se înghesuiau toate culorile paletelor. Aproape de capul meu, o voce a întrebat: „*E mort?*”, iar altcineva a răspuns nepăsător: „*Asta e. Alea întotdeauna omoară. Vrei să vezi cum îl scot de-aici?*”

Vocea Septentrionului (care mi se părea ciudat de cunoscută) zicea:

— Revendic dreptul învingătorului asupra hainelor și armelor sale. Dați-mi spada.

M-am ridicat în capul oaselor. La câțiva pași de cizmele mele, frunzele încă se luptau, deși nu mai rămăseseră din ele decât niște smocuri. Septentrionul stătea dincolo de ele, cu averna în mână. Am tras aer în piept ca să întreb ce se întâmplase, și în aceeași clipă ceva mi-a căzut de pe piept în poală; era o frunză, cu vârful murdar de sânge.

Văzându-mă, Septentrionul s-a rotit și și-a ridicat averna. Eforul a pășit între noi, cu brațele întinse. De la gardul împrejmuitor, un spectator a strigat:

— *Spiritul cavaleresc! Spiritul cavaleresc, soldat! Lasă-l să se ridice și să-și ia arma!*

Abia mă mai puteam ține pe picioare. M-am uitat buimac în jur, după averna mea, și într-un târziu am găsit-o doar pentru că zăcea lângă picioarele lui Dorcas, care se lupta cu Agia.

— Ar trebui să fie mort! a strigat Septentrionul.

— Nu este, hiparhule, a zis eforul. După ce-și ia arma, puteți continua lupta.

Am atins tulpina avernei și, pentru o clipă, am avut senzația că ating coada unui animal cu sânge rece, dar viu. Parcă s-ar fi mișcat în mâna mea, iar frunzele au foșnit. Agia a strigat: „*Sacrilegiu!*” și eu m-am oprit ca să mă uit la ea, apoi am ridicat averna și m-am răsucit către Septentrion.

Ochii îi erau umbriți de coif, dar citeam groaza în fiecare fibră a trupului său. Mi s-a părut că se uită scurt de la mine la Agia. Apoi a făcut stânga-mprejur și a rupt-o la fugă spre deschizătura din gardul împrejmuitor, aflată în partea sa de arenă. Spectatorii i s-au pus în cale, iar el și-a folosit averna

ca pe un bici, abătând-o în stânga și-n dreapta. S-a auzit un țipăt, apoi țipetele s-au întetit. Propria mea avernă mă trăgea în spate, sau mai corect ar fi să spun că averna mea dispăruse și cineva mă prinsese de mână. Dorcas. Undeva departe, Agia țipa: „*Agilus!*”, și o altă femeie striga: „*Laurentia din Casa Harfei!*”

XXVIII

Carnifex

M-am trezit a doua zi dimineata într-un lazaret, o încăpere lungă, înaltă, unde noi, bolnavii și răniții, zăceam pe paturi înguste. Eram despuiat; multă vreme, în timp ce somnul (sau poate moartea) îmi trăgea în jos pleoapele, mi-am trecut încet mâinile peste trup, căutând niscaiva răni, întrebându-mă, cu detașarea pe care aș fi resimțit-o pentru eroul unui cânt, cum aveam să trăiesc fără haine sau bani, cum îi voi explica Maestrului Palaemon pierderea spadei și a mantiei pe care el mi le dăduse.

Căci eram sigur că le pierdusem — sau mai curând că eu eram, într-un anumit sens, pierdut de ele. O maimuță cu cap de câine fugea pe culoarul dintre paturi — s-a oprit în dreptul patului meu, ca să mă privească, apoi și-a continuat fuga. Un lucru la fel de ciudat ca și lumina care, intrând printr-o fereastră pe care nu o puteam vedea, cădea pe pătura mea.

* * *

M-am trezit din nou și m-am ridicat în capul oaselor. O clipă am fost convins că eram din nou în dormitorul nostru, că eram căpitanul ucenicilor, că tot restul, primirea măștii, moartea Theclei, băătăia avernelor, fusese doar un vis. Nu era singura dată când avea să mi se întâmple acest lucru. Apoi am văzut că tavanul nu era cel metalic familiar, ci unul tencuit, iar bărbatul din patul alăturat era înfășurat în bandaje. Am aruncat pătura la o parte și mi-am dat picioarele jos din pat. Dorcas ședea adormită, cu spatele la perete, la capul patului. Era învelită chiar în mantaua mea maronie; *Terminus Est* zăcea în poala ei, plăselele și vârful tecii ieșind într-o parte și-n alta din calabalâcul meu pus grămadă. Am izbutit să-mi iau cizmele și ciorapii, pantalonii și mantia, precum și cureaua de care era atârnat sabrețul fără să o trezesc pe Dorcas, dar când am încercat să-mi iau spada, ea a murmurat ceva și s-a încheștat de armă, așa că i-am lăsat-o în seamă.

Mulți bolnavi erau treji și se uitau lung la mine, dar nici unul nu scotea un cuvânt. Ușa de la un capăt al încăperii se deschidea spre niște scări ce coborau într-o curte unde destrierii izbeau cu copitele în pământ, în semn de nerăbdare. Iar am crezut că visez: cinocefalul se cățara pe crenelurile zidului. Însă era un animal la fel de real ca și armăsarii care mușcau zăbala, și când am aruncat cu o bucată de lemn după el, și-a dezvelit niște colți la fel de impresionanți ca ai lui Triskele.

Un cavalerist îmbrăcat cu o cămașă lungă de zale a ieșit să-și caute ceva în ranița agățată de șa — l-am oprit și l-am rugat să-mi spună unde mă aflam. Închipuindu-și că

întrebam în ce parte a fortăreței, a arătat spre un foișor din spatele lui, zicându-mi că acolo era Sala Dreptății; apoi mi-a spus că, dacă merg cu el, o să-mi facă rost de ceva mâncare.

Abia a rostit aceste cuvinte, că mi-am și dat seama cât de flămând eram. L-am urmat de-a lungul unui coridor întunecat și am intrat într-o încăpere mult mai scundă și mai întunecoasă decât lazaretul, unde vreo douăzeci sau treizeci de dimarhi — cum era și însoțitorul meu — lua masa de prânz: pâine proaspătă, carne de vită și legume fierte. Noul meu amic m-a sfătuit să-mi iau o farfurie și să spun bucătarilor că am fost instruit să vin aici să mănânc. Am făcut întocmai și, cu toate că m-au privit puțin surprinși la vederea mantiei mele fuliginoase, m-au servit fără proteste.

Dacă bucătarii nu erau curioși, soldații întruchipau curiozitatea însăși. M-au întrebat cum mă cheamă, de unde veneam și ce rang purtam (presupunând ei că gilda noastră avea o organizare militară). M-au întrebat unde mi-e barda și, când le-am spus că noi foloseam spada, au vrut să știe unde mi-o lăsasem; le-am explicat că eram însoțit de o femeie care o păzea, și-atunci m-au avertizat că femeia ar putea fugi cu spada, apoi m-au sfătuit să iau niște pâine cu mine pentru femeie și s-o ascund sub mantie, pentru că ei nu i s-ar îngădui să vină să mănânce în sala aceea. Am descoperit că, la un moment sau altul al vieții lor, cei mai în vârstă dintre ei întreținuseră femei — însoțitoare de tabără, soiul cel mai folositor poate, și cel mai puțin periculos — deși doar câțiva le mai aveau în preajmă. În acel an își petrecuseră vara în bătălii la miazănoapte și fuseseră trimiși să ierneze în

Nessus, unde îndatorirea lor fusese aceea de a păstra ordinea. Acum aşteptau să plece iar spre nord în mai puțin de-o săptămână. Femeile lor se întorseseră în satele lor, la părinți sau rude. I-am întrebat dacă femeile n-ar fi vrut să vină după ei în sud.

— N-ar fi vrut? a pufnit amicul meu. Ba bine că nu. Dar cum s-o facă? Una e să urmezi cavaleria care își croiește drum spre nord cu armata și luptă, căci asta înseamnă să străbată o leghe, cel mult două în zilele cele mai bune, și dacă într-o săptămână curăță de dușmani trei leghe, se prea poate să piardă două săptămâna următoare. Dar cum să țină pasul pe drum înapoi, spre oraș? Cincisprezece leghe pe zi. Și ce-ar mânca? Așa că mai bine aşteaptă. Dacă în sectorul nostru sosește o nouă xenagie, or să aibă parte de prospătură bărbătească. Și-or să vină și fete noi, iar unele din cele vechi se retrag, așa că fiecare poate să aibă parte de-o schimbare dacă dorește. Am auzit că noaptea trecută au adus un carni-fex de-al vostru, dar era aproape mort. Ai fost să-l vezi?

I-am spus că nu fusesem.

— Una din patrurile noastre ne-a spus de el, și când chi-liarhul a auzit aceasta, i-a trimis înapoi ca să-l aducă aici, căci, fără doar și poate, o să avem nevoie de unul într-o zi sau două. Cei din patrulă jură că nu l-au atins, dar au trebuit să-l aducă pe-o targă. Nu știu dacă-i vreunul dintre camarazii tăi, dar poate vrei să te duci să vezi.

Le-am promis că mă voi duce și, după ce le-am mulțumit soldaților pentru ospitalitate, i-am părăsit. Îmi făceam griji pentru Dorcas, și iscodirile lor, cu toate că în mod vădit erau

bine intenționate, m-au neliniștit. Erau prea multe lucruri pe care nu le puteam explica — de exemplu, cum de ajunseseam să fiu rănit, dacă recunoșteam că eu eram cel adus pe targă cu o noapte înainte, și de unde venea Dorcas. Iar faptul că eu însumi nu pricepeam cu adevărat aceste lucruri mă îngrijora în egală măsură și simțeam, așa cum simțim întotdeauna când o parte întreagă a existenței noastre nu poate fi lămurită, că oricât de puțină legătură ar fi avut ultima întrebare cu fiecare dintre tainele bine îngropate, următoarea tot avea să ajungă la țintă.

Dorcas se trezise, stătea în picioare lângă patul meu, unde cineva lăsase un blid cu fiertură fierbinte. Era atât de încântată să mă vadă, încât eu însumi m-am simțit fericit, ca și când bucuria era la fel de contagioasă ca ciurma.

— Credeam că ai murit, mi-a spus ea. Dispăruseși, hainele tale nu mai erau aici, și am crezut că le-au luat ei ca să te îngroape în ele.

— N-am pățit nimic. Ce s-a-ntâmplat seara trecută?

Dorcas a devenit imediat serioasă. Am pus-o să se așeze pe pat cu mine, să mănânce pâinea pe care i-o adusesem, să bea fiertura și-n acest timp să-mi răspundă.

— Sunt sigură că-ți amintești că te-ai luptat cu omul care purta coiful acela ciudat. Ți-ai pus o mască și ai intrat în arenă împreună cu el, cu toate că te-am rugat să nu te duci. Aproape imediat te-a și lovit în piept, și ai căzut. Îmi amintesc că am văzut frunza, ceva oribil, ca o tenie făcută din fier, pe jumătate înfiptă în trupul tău și devenind roșie pe măsură ce-ți sugea sângele. Apoi s-a desprins și a căzut. Nu știu cum

să descriu asta. Ca și când tot ce văzusem fusese *aiurea*. Dar nu era aiurea — îmi amintesc bine ce-am văzut. Te-ai ridicat și arătai. . . nu știu. Parcă pierdut, sau o parte din tine era foarte departe. Am crezut că o să te omoare în clipa următoare, dar eforul te-a apărat, spunând că trebuia să te lase să-ți iei averna. A lui era liniștită, așa cum fusese a ta când ai rupt-o din locul acela îngrozitor, dar acum a ta începuse să se chircească și să-și deschidă floarea — îmi făcuse impresia că fusese deschisă încă înainte, floarea aceea cu vârtejul ei amețitor de petale, dar acum cred că în gândul meu îmi stăruiau prea mult trandafirii, și de fapt nu fusese deschisă defel. Era ceva dedesubt, altceva, un chip ca acela pe care l-ar avea otrava, dacă otrava ar avea chip. Tu n-ai băgat de seamă, a continuat ea. Ai ridicat-o și averna a început să se încline spre tine, încet, ca și când era numai pe jumătate trează. Dar celălalt om, hiparhul, nu-și putea crede ochilor ceea ce vedea. Se holba la tine, iar femeia aia, Agia, striga la el. Și dintr-odată s-a răsucit pe călcâie și a rupt-o la fugă. Oamenii care priveau nu voiau să-l vadă fugind, ei voiau să vadă pe cineva căzând ucis. Așa că au încercat să-l oprească, iar el. . .

Ochii îi pluteau în lacrimi; și-a ferit fața ca eu să nu i le văd.

— I-a lovit pe câțiva cu averna lui, am zis eu, și presupun că i-a ucis. Apoi ce s-a întâmplat?

— Nu numai că i-a lovit. După ce căzuseră primii doi, averna se repezea la ei să-i lovească, asemenea unui șarpe. Cei care fuseseră tăiați de frunze n-au murit imediat, țipau, și

unii dintre ei au fugit, au căzut, dar s-au ridicat și iar au fugit orbește, trântindu-i pe alții la pământ. Și-n cele din urmă, o matahală de om l-a lovit pe hiparh din spate și o femeie care se lupta cu altcineva a venit cu un braquemar. A tăiat averna — nu dintr-o parte, ci de-a lungul tulpinei, crăpându-o. Apoi câțiva oameni l-au prins pe hiparh și am auzit tăișul mânuit de femeie lovindu-se de coiful lui. Tu stăteai acolo, pur și simplu. Nu sunt sigură că îți dădeai seama că el plecase și că averna ta ți se înclina spre față. M-am gândit la ce făcuse femeia, așa că am lovit averna cu spada ta. Era grea, atât de grea la început, apoi parcă nu mai avea greutate. Dar când am izbit cu ea, am simțit că aș fi putut reteza și capul unui bizon. Doar că uitasem să-i scot teaca. Totuși ți-a smuls averna din mână, apoi te-am luat și te-am dus de-acolo...

— Unde? am întrebat eu.

Ea a fost cuprinsă de-un fior și a cufundat o bucată de pâine în fiertura aburindă.

— Nu știu. Nu-mi păsa unde. Pur și simplu era minunat că puteam să merg cu tine, să știu că aveam grijă de tine așa cum avuseseseși tu grijă de mine înainte să-ți culegi averna. Dar mi s-a făcut frig, îngrozitor de frig, când s-a lăsat noaptea. Te-am învelit în mantie, ți-am prins-o în față, dar ție nu părea să-ți fie frig, așa că am luat mantaua asta și m-am învelit în ea. Rochia cădea de pe mine de zdrențuită ce era. Cade și acum.

— Am vrut să-ți cumpăr alta când am fost la han, i-am spus eu.

A clătinat din cap, rozând coaja tare.

— Știi, cred că e prima oară că mănânc după foarte multă vreme. Mă doare stomacul — de aceea am băut vin acolo — dar mâncarea asta e ca un pansament. Nici nu mi-am dat seama cât eram de slăbită. Dar de acolo nu mi-am dorit o rochie nouă, pentru că ar fi trebuit s-o port multă vreme și mi-ar fi amintit tot timpul de acea zi. Acum poți să-mi cumperi o rochie, dacă vrei, pentru că o să-mi amintească de această zi, când am crezut că ești mort, iar tu de fapt te simți foarte bine... Mă rog, a continuat ea, ne-am întors în oraș, nu știu cum. Speram să găsesc un loc unde să ne oprim și să te poți întinde, dar peste tot numai case mari cu terase și balustrade. Sau ceva asemănător. Apoi au apărut niște soldați călare, care m-au întrebat dacă ești carnifex. Nu cunoșteam cuvântul, dar mi-am amintit ce-mi spuseseși, așa că le-am zis că ești torționar, pentru că soldații întotdeauna mi-au părut a fi un fel de torționari, și am știut că ne vor ajuta. Au încercat să te urce pe un cal, dar ai căzut din șa. Atunci câțiva dintre ei și-au legat capele între două lănci și te-au întins pe ele, iar capetele lăncilor le-au vârat prin scările șeilor de pe doi destrieri. Un soldat a zis să mă aburce în șa, dar eu n-am vrut. Am mers pe lângă tine tot drumul și uneori îți vorbeam, dar nu cred că mă auzai. A sorbit ultima înghițitură de fiertură, apoi a spus: Acum vreau să-ți pun o întrebare. Când mă spălam în spatele paravanului, v-am auzit pe tine și pe Agia sușotind ceva despre un bilet. Mai târziu ai căutat pe cineva la han. Vrei să-mi spui despre ce era vorba?

— De ce nu m-ai întrebat până acum?

— Pentru că era Agia cu noi. Dacă ai descoperit ceva, nu voiam ca ea să audă.

— Sunt sigur că Agia ar fi putut să descopere singură același lucru, am zis eu. N-o cunosc bine, și de fapt nu cred că o cunosc la fel de bine pe cât te cunosc pe tine. Dar o știu suficient să-mi dau seama că e mult mai isteată decât mine.

Dorcas a clătinat din nou din cap.

— E genul de femeie care se pricepe să facă din orice o ghicitoare, dar nu și să le rezolve pe cele pe care nu le-a născocit ea însăși. Cred că felul ei de-a gândi este — cum să zic — așa, încâlcit. Ca să nu-l poată pricepe nimeni. E genul acela de femeie despre care oamenii spun că gândește ca un bărbat, dar femeile acelea nu gândesc câtuși de puțin ca bărbații adevărați, de fapt gândesc mai puțin ca bărbații adevărați decât majoritatea femeilor. Pur și simplu nu gândesc ca femeile. Felul în care gândesc e greu de urmărit, ceea ce nu înseamnă însă că e limpede sau adânc.

I-am spus despre bilet și despre conținutul acestuia, adăugând că, deși fusese distrus, îl copiasem pe hârtia de la han și astfel descoperisem că era aceeași hârtie și aceeași cerneală.

— Prin urmare, cineva l-a scris acolo, a zis ea gânditoare. Vreun servitor de la han, poate grăjdarul, pentru că hangiul i-a spus pe nume. Dar ce înseamnă?

— Nu știu.

— Îți pot spune de ce a fost pus acolo unde a fost pus. Am șezut în locul acela, pe canapeaua aia din coarne împletite. Eram fericită, îmi amintesc, pentru că te-ai așezat

lângă mine. Mai știi cumva dacă ospătarul — el e cel care-a adus biletul, fără doar și poate, chiar dacă nu l-a scris el — a pus tava acolo înainte să mă ridic și să mă duc să mă spăl?

— Îmi aduc aminte totul, am răspuns, în afară de seara de ieri. Agia ședea într-un scaun pliant din canafas, tu ședeai pe canapea, așa e, iar eu m-am așezat lângă tine. Dusesem averna legată de parul acela și spada — am culcat averna în spatele canapelei. Fata de la bucătărie a venit cu apă și prosoape pentru tine, apoi a ieșit și s-a întors cu ulei și cârpe pentru mine.

— Ar fi trebuit să-i dăm ceva, a spus Dorcas.

— I-am dat un oricalc, să aducă paravanul. Probabil că atâta primește pentru o săptămână întreagă. Oricum, tu te-ai dus în spatele paravanului și o clipă mai târziu hangiul l-a adus pe ospătar cu tava și vinul.

— Înseamnă că de aceea n-am văzut biletul. Dar ospătarul trebuie să fi știut unde șezusem, pentru că alt loc nici nu era. Așa că a lăsat biletul sub tavă, sperând că-l voi vedea după ce mă întorceam la locul meu. Cum suna prima parte?

— „Femeia care e cu tine a mai fost aici. Să nu ai încredere în ea.”

— Mie trebuie să-mi fi fost adresat. Dacă ar fi fost pentru tine, ar fi făcut deosebire între Agia și mine, probabil după culoarea părului. Iar dacă ar fi fost pentru Agia, ar fi fost pus pe partea cealaltă a mesei, ca să-l vadă ea imediat.

— Prin urmare, i-ai amintit cuiva de propria sa mamă.

— Da.

Am văzut din nou lacrimi în ochii ei.

— Nu ești destul de în vârstă ca să ai un copil care să fi putut scrie acel bilet.

— Nu-mi amintesc, a zis și și-a îngropat chipul în faldurile largi ale mantalei maronii.

XXIX

Agilus

Când doctorul de serviciu m-a examinat și a constatat că nu aveam nevoie de tratament, ne-a cerut să părăsim lazaretul, deoarece, ne-a spus el, mantia și spada mea îi nelinișteau pacienții.

În partea cealaltă a clădirii în care mâncasem împreună cu cavaleriștii, am găsit o prăvălie care îi aproviziona pe soldați cu toate cele trebuincioase. Pe lângă giuvaiericale false și nimicuri pe care asemenea bărbați le dăruiau drăguțelor lor, în prăvălie se găseau și veșminte muieresti, și cu toate că banii mei se împrăștiaseră considerabil din pricina mesei de seară de care nu mai avusesem parte la Hanul Iubirilor Pierdute, pentru că nu ne mai întorsesem acolo, am putut să-i cumpăr lui Dorcas o simară.

Intrarea în Sala Dreptății nu era departe de această prăvălie. O mulțime de vreo sută de oameni se strânsese în fața ei și, întrucât oamenii arătau cu degetul și-și dădeau

coate la vederea mantiei mele fuliginoase, ne-am retras din nou în curtea unde erau priponiți destrierii. Acolo ne-a găsit un portărel care ieșise din Sala Dreptății — un bărbat impozant, cu frunte înaltă, albă, asemenea pântecului unei carafe.

— Tu ești carnifexul, a zis el. Mi s-a spus că te simți destul de bine ca să-ți faci meseria.

I-am spus că mă simțeam în stare să fac tot ce era de făcut în acea zi, dacă mai-marele lui o cerea.

— Azi? Nu, nu e posibil. Procesul nu se va termina decât după-amiază.

I-am atras luarea-aminte că, dacă venise să se asigure că mă simțeam în stare să duc la îndeplinire execuția, înseamnă că era sigur că prizonierul va fi găsit vinovat.

— Ooo, nici nu încape vorbă — câtuși de puțin. La urma urmei, au murit nouă oameni, iar vinovatul a fost arestat la locul faptei. Nu este o persoană de rang, prin urmare nu are cum să fie iertat sau să facă apel. Curtea se va reuni mâine, la mijlocul dimineții, dar de tine va fi nevoie abia la amiază.

Deoarece nu avusesem nici o experiență directă cu judecătorii sau tribunalele (la Citadelă, clienții noștri ne erau mereu trimiși, și Maestrul Gurloes era cel care avea de-a face cu acele persoane oficiale care uneori veneau să întrebe despre ducerea la îndeplinire a uneia sau alteia dintre sentințe), și deoarece eram dornic să-mi fac meseria pentru care mă pregătisem atâta vreme, am venit cu ideea că poate chiliarhul are bunăvoința să se gândească la o ceremonie la lumina torțelor, chiar în acea noapte.

— Imposibil așa ceva. Trebuie să cumpănească la verdictul pe care-l va da. Ce părere și-ar face oamenii? Și-așa sunt mulți cei care cred că magistrații din armată se pripesc și au toane. Și, ca să fiu sincer, un judecător civil ar fi așteptat poate o săptămână întreagă, ceea ce ar fi fost chiar și mai bine pentru caz, deoarece atunci ar fi fost timp suficient să apară cineva cu noi mărturii, ceea ce în situația dată nu se va întâmpla.

— Atunci să fie mâine după prânz, am zis eu. O să avem nevoie de găzduire în noaptea asta. De asemenea, vreau să mă uit la eșafod și la butuc, și să-mi pregătesc clientul. Am nevoie de un permis ca să-l văd?

Portărelul m-a întrebat dacă nu puteam sta în lazaret, și când am clătinat din cap, ne-am îndreptat toți trei într-acolo, pentru ca portărelul să încerce să-l înduplece pe doctorul de serviciu, care, după cum bănuisem, a refuzat să ne primească — pe Dorcas și pe mine — înapoi. A urmat o lungă discuție cu subofițerul xenagiei, care i-a explicat portărelului că nu ne era îngăduit să stăm în cazarmă împreună cu soldații, și că dacă am fi fost găzduiți într-una din camerele reținute pentru ofițeri de grad superior, nimeni n-ar mai vrea să ocupe acea încăpere în viitor. În cele din urmă, a fost pregătită o cămară pentru noi, o odăiță fără ferestre, în care, după ce-a fost golită de ceea ce era înăuntru, s-au adus două paturi și alte câteva piese de mobilier (toate într-o stare jalnică). Lăsând-o pe Dorcas acolo, m-am dus să mă asigur că la momentul critic n-avea să-mi intre piciorul în vreo scândură putrezită a eșafodului și că n-o să fiu nevoit să-l țin pe

client pe genunchii mei ca să-l scurtez de cap, apoi m-am îndreptat spre celule, ca să îndeplinesc ritualul cerut de tradiția noastră.

Cel puțin din punct de vedere subiectiv, există o mare diferență între o închisoare cu care ești obișnuit și una în care intri pentru prima oară. Dacă aș fi intrat în temnița noastră subterană, aș fi avut sentimentul că mă întorc acasă, în sensul cel mai literal al cuvântului — poate ca să mor, dar, oricum, mă întorceam acasă. Deși teoretic mi-aș fi dat seama că acele coridoare metalice șerpuitoare și uși cenușii înguste îi umpleau de groază pe cei închiși acolo, eu nu aș fi resimțit nici un fior de groază, și dacă vreunul dintre prizonieri mi-ar fi spus că ar fi fost firesc să mă simt îngrozit, m-aș fi grăbit să-i atrag luarea-aminte asupra confortului de care se bucurau — cearșafuri curate, păaturi suficiente, mese regulate, lumină potrivită, intimitate arareori întreruptă, și alte asemenea.

Acum, coborând o scară de piatră îngustă și întortocheată spre o temniță de o sută de ori mai mică decât a noastră, sentimentele ce mă stăpâneau erau exact contrare celor pe care le-aș fi simțit în oubliette. Mă apăsau ca o greutate întunericul și duhoarea. Gândul că aș putea fi eu însumi închis acolo prin cine știe ce întâmplare nefericită (un ordin prost înțeles, bunăoară, sau vreo răutate nebănuită din partea portărelului) revenea, în ciuda străduinței mele de a-l alunga.

Am auzit o femeie suspinând și, pentru că portărelul îmi vorbise de un bărbat, am presupus că suspinele veneau

dintr-o altă celulă decât cea în care era închis clientul meu. Era a treia pe dreapta, mi se spusese. Am numărat: unu, doi, trei. Ușa era făcută din lemn legat cu fier, dar broaștele (câtă eficiență militară!) fuseseră unse cu ulei. Dincolo de ușă, suspinele au șovăit și aproape au încetat când s-a răsucit cheia în broască.

Înăuntru se găsea un bărbat în pielea goală, întins pe paie. Un lanț ducea de la inelul de fier din jurul gâtului său până la perete. O femeie, dezbrăcată și ea, stătea aplecată asupra lui, iar părul ei lung și castaniu cădea pe chipul ei și-al lui, părând a-i uni. Femeia s-a răsucit să se uite la mine, și-atunci am văzut că era Agia.

— Agilus! a sâsăit ea, și bărbatul s-a ridicat în capul oaselor.

Chipurile lor semănau atât de mult, încât aș fi zis că Agia se reflecta într-o oglindă.

— Tu! am zis eu. Dar e imposibil!

Dar chiar în timp ce spuneam acestea, mi-am amintit cum se purtase Agia pe Câmpia Sangvinară, și de fâșia neagră pe care o văzusem lângă urechea hiparhului.

— Tu! a zis Agia la rândul ei. Pentru că tu ai supraviețuit, el trebuie să moară.

— Chiar Agilus e? am reușit eu să îngaim.

— De bună seamă.

Vocea clientului meu era cu o octavă mai joasă decât a surorii lui gemene, dar mai nesigură:

— Nici acum nu pricepi, nu-i așa?

Am clătinat din cap, neputincios.

— Agia a fost în prăvălie. În costumul Septentrionului. A intrat pe ușa din dos în timp ce eu vorbeam cu tine și i-am făcut un semn când tu te-ai încăpățânat să nu-mi vinzi spada.

— Nu puteam vorbi, a spus Agia, ți-ai fi dat seama că e voce de femeie, dar platoșa îmi ascundea sânii, iar mănușile, mâinile. A merge cu pas bărbătesc nu e chiar atât de greu pe cât își închipuie bărbații.

— Te-ai *uitat* la spada aceea? Trebuie să aibă semnătura lângă mâner, a spus Agilus.

Mâinile lui s-au ridicat preț de o clipă, parcă pentru a apuca spada, numai să fi putut, iar Agia a adăugat cu o voce neutră:

— O are. Jovinian. Am văzut semnătura la han.

În spatele celor doi era o ferestruică, sus de tot în perete, și prin ea, ca și când marginea unui acoperiș sau un nor ajunsese sub discul soarelui, s-a strecurat o rază de lumină care i-a învăluit pe amândoi. M-am uitat la cele două chipuri aureolate, mutându-mi privirea de la unul la celălalt.

— Ați încercat să mă ucideți. Doar pentru spada mea.

— Speram să mi-o lași — nu-ți amintești? m-a întrebat Agilus. Am încercat să te conving să pleci, să te deghizezi și să fugi. Ți-aș fi dat eu haine și câți bani puteam.

— Severian, nu înțelegi? Valora de zece ori mai mult decât prăvălia noastră, și tot ce aveam era prăvălia.

— Ați mai făcut așa ceva și înainte. Fără doar și poate. Totul a mers ca uns. O crimă legală, nici un cadavru care să fie înghițit de apele râului.

— O să-l omori pe Agilus, nu-i așa? Cu siguranță că de-asta te afli aici — dar n-ai știut că e vorba de noi până n-ai deschis ușa. Ce-am făcut noi din ceea ce n-ai să faci tu?

Mai puțin stridentă, vocea fratelui a urmat-o pe a Agiei:

— A fost o luptă dreaptă. Am avut aceleași arme, iar tu ai acceptat condițiile. Îmi acorzi și mâine o asemenea înfruntare?

— Știai că, odată cu lăsarea serii, căldura mâinilor mele avea să stimuleze averna și că ea va încerca să mă lovească peste față. Tu purtai mănuși și nu-ți rămânea decât să aștepti. De fapt, nici n-a trebuit să faci asta, pentru că mai aruncaseși și în alte dăți frunze de avernă.

Agilus a zâmbit:

— Înseamnă că treaba cu mănușile nici n-a contat prea mult, la urma urmei. Și-a desfăcut larg mâinile: Am câștigat. Dar în realitate tu ai câștigat, printr-o măiestrie tainică pe care nici sora mea, nici eu nu o pricepem. Ai greșit față de mine de trei ori până acum și vechea pravilă spunea că un om căruia i s-a făcut de trei ori nedreptate poate să ceară orice favoare de la cel care l-a nedreptățit. Recunosc, vechea pravilă a fost dată deoparte, dar scumpa mea surioară îmi spune că ai o slăbiciune pentru timpurile apuse, când gilda ta era măreață, iar fortăreața voastră — inima Commonwealth-ului. Cer să mi se acorde o favoare. Eliberează-mă.

Agia s-a ridicat în picioare, scuturând paiele ce i se lipiseră pe genunchi și coapsele rotunde. Parcă dându-și seama abia acum că era în pielea goală, a cules de pe jos veșmântul

verde-albastru de brocart, pe care mi-l aminteam atât de bine, și l-a strâns la piept, ca să se acopere.

— Ce rău ți-am făcut eu ție, Agilus? Mie mi se pare că tu mi-ai făcut mie rău, sau ai încercat să-mi faci.

— Întâi prin amăgire. Aveai asupra-ți o moștenire din bătrâni care valorează cât o vilă în oraș, fără să ai habar ce duceai cu tine. Ca proprietar al ei, era datoria ta să știi, iar ignoranța ta amenință să mă coste viața mâine, dacă nu mă eliberezi azi. În al doilea rând, prin refuzul de a accepta orice ofertă a mea de a o cumpăra. În societatea noastră comercială, fiecare poate să ceară un preț cât vrea el de mare, dar a refuza să vinzi la indiferent ce preț înseamnă trădare. Poate că Agia și cu mine purtam armura înzorzonată a unui barbar — dar tu ai în piept o inimă de barbar. În al treilea rând, prin vicleșugul cu care ai câștigat lupta noastră. Spre deosebire de tine, m-am pomenit înfruntând puteri ce-mi depășeau înțelegerea. M-am pierdut cu firea, cum s-ar pierde orice om, și iată-mă aici. Îți cer să mă eliberezi.

Hohotele de râs au izbucnit fără să vreau, aducând cu ele gustul de fiere.

— Îmi ceri să fac pentru tine, pe care am toate motivele să te disprețuiesc, ceea ce n-am făcut pentru Thecla, pe care am iubit-o mai presus decât propria mea viață. Nu. Sunt un neghiob, și dacă n-am fost înainte, cu siguranță prea scumpa ta soră a reușit să mă prostească. Dar nu-s chiar într-atât de neghiob.

Agia a lăsat să-i scape din mâini veșmântul și s-a aruncat asupra mea cu o asemenea violență, încât o clipă am crezut

că mă atacă. În fapt, mi-a acoperit gura cu sărutări, mi-a prins mâinile și mi-a pus una pe sânul ei, iar pe cealaltă pe coapsa catifelată. Mai erau fărâme de paie mucegăite acolo, ca și pe spatele ei pe care mi-am așezat mâinile în clipa următoare.

— Severian, te iubesc! Te-am dorit când am fost împreună și am încercat să mă dăruiesc ție de nu știu câte ori. Nu-ți amintești de Grădina Desfătării? Cât de mult am vrut să te duc acolo! Am fi fost în culmea fericirii amândoi, dar tu n-ai vrut să mergem. Fii sincer măcar o dată. (O spunea de parcă sinceritatea era ceva nefiresc, un fel de manie.) Nu mă iubești? Ia-mă acum. . . aici. Agilus n-o să se uite, îți promit.

Degetele i se strecuraseră între brâul pantalonilor și pântecul meu, și nu mi-am dat seama că cealaltă mână ridicase capacul sabrețului meu, decât când am auzit foșnet de hârtie în acel loc.

I-am dat o palmă peste încheietura mâinii, poate mai tare decât s-ar fi convenit, și atunci ea s-a repezit să-și înfigă degetele în ochii mei și să mi-i scoată, așa cum făcea Thecla uneori, când nu mai putea îndura gândul că era întemnițată și că va muri. Am împins-o — de data asta nu într-un scaun, ci în perete. Capul i s-a izbit de piatră, și deși poate că părul ei bogat i-a apărat țeasta, zgomotul pe care l-a scos a fost la fel de puternic precum căderea barosului unui zidar. Parcă i s-a scurs toată vlaga din genunchi; a alunecat în jos, până a ajuns să șadă pe paie. N-aș fi crezut niciodată că Agia era în stare să plângă, dar iată că plângea.

— Ce-a făcut? m-a întrebat Agilus.

O întrebare fără pic de emoție în ea, doar curiozitate.

— Nu se poate să nu fi văzut. A încercat să-mi scotocească în sabreț.

Am cules dintr-unul din buzunarele sabrețului mone-dele pe care le mai aveam: două oricalcuri de aramă și șapte aeși de cupru.

— Sau poate voia să-mi fure scrisoarea către arhonte-le din Thrax, am continuat eu. I-am vorbit deunăzi despre ea, dar n-o țin aici.

— Voia monedele, sunt sigur. Mie mi-au dat să mănânc, dar ei trebuie să-i fie foame.

Am ridicat-o pe Agia și i-am aruncat în brațe veșmântul, apoi am deschis ușa și am condus-o afară. Era încă amețită, dar când i-am dat un oricalc, l-a azvârlit pe jos și a scuipat pe el.

Am intrat înapoi în celulă și l-am găsit pe Agilus șezând turcește, cu spatele lipit de zid.

— Să nu mă întrebi de Agia, a spus el. Tot ceea ce bănuiești este adevărat — îți ajunge? Mâine o să mor și ea o să se mărite cu bătrânul care-i trage clopotele sau cu altci-neva. Am vrut s-o facă mai curând. El n-ar fi putut-o împiedica să mă vadă pe mine, fratele ei. Acum vôi pieri, iar ea n-o să mai aibă de ce să-și facă griji.

— Da, o să mori mâine. De aceea am venit, ca să discutăm despre asta. Îți pasă cum o să arăți pe eșafod?

A stăruit cu privirea asupra mâinilor sale, prelungi, mai curând moi, așa cum zăceau în raza de lumină care, mai

adineaori, îi împodobise ca o aureolă capul, și pe al Agiei de asemenea.

— Da, a răspuns el. S-ar putea să vină și ea. Sper să nu vină, însă da, îmi pasă.

Și-atunci i-am spus (așa cum fusesem învățat) să mănânce puțin dimineța, ca să nu i se facă rău când va veni clipa, și l-am prevenit să-și golească bășica udului, care se relaxează odată cu lovitura. L-am instruit totodată asupra acelei amăgitoare rutine cu care îi deprindem pe toți cei care trebuie să moară, încât să creadă că încă nu e ultima clipă când, în fapt, ea a sosit, amăgitoare rutina care-i lasă să moară cu mai puțină teamă. Nu știu dacă m-a crezut, dar așa sper; dacă în ochii Pancreatorului există vreo minciună justificată, aceasta este.

Când am părăsit celula, oricalcul dispăruse. În locul lui, un desen pe pietrele murdare, scrijelit fără îndoială cu muchia monedei. Putea să fie chipul rânjit al lui Jurupari, sau o hartă, și era înconjurat cu litere necunoscute mie. L-am șters cu cizma.

XXX

Noaptea

Erau cinci, trei bărbați și două femei. Așteptau afară strânși unii în alții, oarecum în fața ușii, dar nu aproape de ea, ci la vreo doisprezece pași depărtare. Stând așa, vorbeau între ei, doi sau trei deodată, mai că strigau, râdeau, își fluturau brațele, se înghionteau. O vreme, i-am privit din umbră. Nu mă puteau vedea acolo, oricum nu m-ar fi văzut din pricina mantiei mele fuliginoase în care mă înfășurasem, iar eu mă prefăceam că nu știam cine erau; puteau să fie niște petrecăreți, puțin afumați.

S-au apropiat nerăbdători, dar șovăitori, temându-se să nu fie alungați și totodată hotărâți să înainteze. Unul dintre bărbați era mai înalt decât mine, cu siguranță bastardul vreunui exultant, avea vreo cincizeci de ani și un pântec la fel de voluminos ca al hangiului de la Hanul Iubirilor Pierdute. Alături, aproape lipită de el, mergea o tânără care nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani; avea ochii cei mai

lacomi pe care-i văzusem vreodată. Când grăsanul a pășit în fața mea, blocându-mi drumul cu burdihanul său, femeia aproape că m-a îmbrățișat (un fel de-a spune), apropiindu-se atât de mult, încât ai fi zis că-i o minune că nu ne-am atins, mâinile ei cu degete lungi îndreptându-se spre deschiderea mantiei mele, cu dorința de a-mi mângâia pieptul, dar neducându-și gestul chiar până la capăt, astfel că am avut impresia că acuși-acuși devin victima unei stafii însetate de sânge, un sucub sau o lamie. Ceilalți s-au îngrămădit în jurul meu, înghesuindu-mă în zid.

— Mâine e, nu-i așa? Cum te simți?

— Care-i numele tău adevărat?

— E unul din ăia răi, nu-i așa? Un monstru?

Nici unul n-a așteptat să răspund întrebărilor și, din câte mi-am dat seama, nu credeau că vor primi răspuns, ori nu și-l doreau. Căutau doar apropierea și experiența de a fi vorbit cu mine.

— O să-l frângi întâi? O să-l stigmatizezi cu fierul roșu?

— Ai omorât vreodată o femeie?

— Da, am răspuns eu. Da, o dată.

Unul dintre bărbați, scund, slăbănog, cu fruntea înaltă și bombată a unui cărturar, mi-a strecurat un asimi în palmă, zicând:

— Știi că de-alde voi nu câștigați mare lucru, iar ăla-i un sărăntoc, din câte-am auzit, nu-ți poate da bacșiș.

O femeie, cu păr cărunt ce-i cădea în lațe pe față, a încercat să mă facă să iau o batistă cu margine de dantelă.

— Mânjește-o cu sânge. Cât vrei tu de mult, sau doar un strop. Îți plătesc după aceea.

Toți îmi stârneau mila și repulsia; dar mai cu seamă unul dintre ei. Era încă și mai mic decât cel care-mi dăduse moneda, mai cărunt decât femeia căruntă; și-n ochii lui întunecați și stinși era o nebunie, umbra unui gând stăruitor pe jumătate înăbușit, care se tocise în temnița minții lui până ce-și pierduse pe de-a-ntregul nerăbdarea și nu-i mai rămăsese decât energia. Omul părea să-i aștepte pe ceilalți patru să termine de vorbit, și cum acel moment nu se arăta la orizont, le-am făcut semn să tacă și l-am întrebat ce vrea.

— M-m-maestre, când am fost pe *Quasar*, am avut o paracoită, o păpușă, genicon, înțelegi, atât de frumoasă, cu pupilele ei mari, întunecate ca niște fântâni, irișii ei purpurii ca ochiul-b-b-boului ori ca panseluțele ce înfloresc vara, maestre, șiruri întregi de asemenea flori au fost c-c-culese — îmi spuneam — ca să fie făcuți ochii ăia, și carnea ei care părea mereu încălzită de soare. U-u-unde e ea acum, scopolagna mea, păpușica mea? Cârliche să se-nfigă în m-m-mâinile care-au luat-o! Zdrobește-le sub pietre, m-m-maestre. Unde s-a dus ea din cutia din lemn de lămâi pe care-o făcusem pentru ea, în care ea nu dormea niciodată, căci toată noaptea zăcea lângă mine, nu în cutie, cutia din lemn de lămâi în care aștepta toată ziua, cu ochii larg deschiși, m-m-maestre, zâmbind când o așezam înăuntru ca să-mi zâmbească și când o scoteam. Cât de moi erau mâinile ei, mâinile ei micuțe. Ca niște p-p-porumbei. Ar fi putut să zboare cu ele prin cabină, dar ea voia să stea întinsă lângă mine. Înfășoară-le mațele în

jurul tamburului, îndeasă-le ochii în gură. Jugănește-i, reteză-le totul acolo jos, ca țiitoarele lor să nu-i mai recunoască, ibovnicele să-i alunge, lasă-i de râsul deșucheat al g-g-gurilor deșuchete ale dezmățatelor. Fă-ți voia cu aceia vinovați. Unde le-a fost mila față de cea nevinovată? Când s-au înfiorat, când au plâns? Ce oameni au putut să facă ceea ce-au făcut ei — hoți, prieteni mincinoși, trădători, răi camarazi de vas, ba defel camarazi, ucigași și hoți de oameni. F-f-fără tine, unde le sunt coșmarurile, unde le este răsplata îndelung p-p-promisă? Unde le sunt lanțurile, cătușele, fiarele, jugurile? Unde sunt fiarele înroșite în foc care-i vor lăsa orbi? Unde e defenestrația care le va frânge oasele, unde e estrapada care le va smulge m-m-mădularele? Unde e ea, preaiubita pe care am pierdut-o?

Dorcas își găsisese o margaretă pentru păr; dar în timp ce ne plimbam pe-afară (eu învelit în mantie, încât oricine aflat la o distanță ceva mai mare de câțiva pași ar fi zis că ea mergea neînsoțită), floarea și-a închis petalele, așa că Dorcas a cules o altă floare, albă, în formă de trâmbiță, numită floarea-lunii, din pricină că apar verzi în lumina verde a lunii. Nici unul dintre noi nu avea multe de spus în afară de faptul că vom fi complet singuri, nu ne vom avea decât unul pe altul. Măinile noastre mărturiseau acest lucru, una strângând-o pe cealaltă.

Cantinierii forfoteau, căci soldații se pregăteau de plecare. La nord și la est, Zidul ne copleșea, făcând ca murul care împrejmuia cazarmele și clădirile administrative să pară

doar un joc de copii, o îngrăditură de nisip ce-ar putea fi călcată în picioare din greșeală. Spre sud și vest se întindea Câmpia Sangvinară. Am auzit goarna răsunând acolo și strigătele noilor monomahiști care-și căutau vrăjmașii. Cred că amândoi ne temeam, la momentul respectiv, că celălalt va veni cu ideea să mergem acolo și să urmărim luptele. Dar nici unul dintre noi n-a făcut-o.

Când ultimul clopot de seară a răsunat de pe Zid, ne-am întors, cu o lumânare împrumutată, în odăița noastră fără ferestre și foc. Ușa nu avea zăvor, așa că am proptit-o cu masa, pe care am așezat lumânarea. Îi spuseseam lui Dorcas că e liberă să plece, dar că de acum încolo se va spune despre ea că e femeia unui tortionar, care s-a dăruit sub eșafod pentru bani mânjiți de sânge. „Banii aceia m-au îmbrăcat și m-au hrănit”, îmi răspunsese ea.

Acum și-a dat jos mantaua maronie (care-i atârna pân' la călcâie — și chiar până-n pământ, dacă nu era atentă, încât poala se târa în colb) și a netezit pânza aspră, gălbui-cafenie a simarei ei.

Am întrebat-o dacă îi e frică.

— Da, a spus ea. Apoi iute: Aaa, nu de tine.

— Atunci de ce?

Mă dezbrăcam. De m-ar fi rugat, n-aș fi atins-o toată noaptea. Dar doream să mi-o ceară — ba chiar să mă implore; și plăcerea pe care mi-ar fi provocat-o abținerea ar fi fost la fel de mare (așa gândeam) ca aceea pe care aș fi resimțit-o dacă aș fi posedat-o, adăugând încă o plăcere —

aceea de a ști că în noaptea următoare s-ar simți chiar mai îndatoritoare, deoarece o crușasem.

— De mine însămi. De gândurile ce m-ar bântui dacă m-aș culca din nou cu un bărbat.

— Din nou? Îți amintești să o fi făcut înainte?

Dorcas a clătinat din cap.

— Dar sunt sigură că nu-s virgină. Te-am dorit adesea, și ieri, și azi. Pentru cine crezi că m-am îmbăiat? Noaptea trecută te-am ținut de mână cât ai dormit, și-am visat că ne satisfăcusem unul pe altul și zăceam ținându-ne în brațe. Dar plăcerea satisfăcută îmi este la fel de cunoscută ca și dorința — înseamnă că m-am culcat cu un bărbat cel puțin. Vrei să-mi scot asta înainte să suflu în lumânare?

Era suplă, cu sâni înalți și șolduri înguste, ciudat de copilă în aparență, deși femeie din cap până-n picioare.

— Ce mică-mi pari! i-am zis, lipind-o de mine.

— Iar tu îmi pari atât de mare!

Mi-am dat seama atunci că, oricât m-aș fi străduit, tot i-aș fi pricinuit durere, și-n seara aceea, și mai apoi. Știam de asemenea că nu eram capabil s-o cruț. Cu o clipă înainte, m-aș fi abținut dacă mi-ar fi cerut-o. Acum nu mai puteam; și așa cum acum m-aș fi aruncat înainte chiar de mi-ar fi fost trupul străpuns cu o suliță, așa aveam s-o urmez mai târziu, în încercarea de a o convinge să rămână cu mine.

Dar nu trupul meu avea să fie tras în țeapă, ci al ei. Stăteam în picioare și-mi plimbam mâinile peste trupul ei și-i sărutam sâni care erau ca niște fructe rotunde tăiate în două. Am ridicat-o în brațe și împreună ne-am prăbușit pe

unul din paturi. A țipat, pe jumătate de plăcere, pe jumătate de durere, și m-a împins la o parte înainte să se încleșteze de mine.

— Îmi pare bine. Îmi pare atât de bine, a spus ea și m-a mușcat de umăr.

Trupul i s-a arcuit pe spate.

Mai apoi am împins paturile unul în altul, ca să putem dormi alături. Totul a fost mai pe îndelete a doua oară; a treia oară n-a mai vrut.

— Trebuie să-ți cruți puterile pentru mâine, a spus ea.

— Înseamnă că nu-ți pasă.

— De-ar fi să fie lucrurile așa cum vrem noi, nici un bărbat n-ar umbla pe coclauri sau n-ar vărsa sânge. Dar nu femeile au făcut lumea. Toți sunteți torționari, într-un fel sau altul.

În noaptea aceea a plouat, atât de tare încât auzeam ploaia duruind pe țiglele acoperișului de deasupra, un potop purificator, sfărâmător, nesfârșit. Am ațipit și am visat că lumea se-ntorsese cu fundul în sus. Gyollul era acum deasupra noastră, revărsându-și asupra-ne apele pline de pește, zoaie și flori. Am văzut chipul cel mare pe care-l văzusem sub apă când aproape mă înecasem — o piază-reă albă și de culoarea coralului, văzută în cer, zâmbind cu dinți ascuțiți.

Thrax se numește Orașul Odăilor fără Ferestre. Încăperea fără ferestre în care ne aflam noi era o pregătire pentru Thrax, mi-am zis eu. Așa o să fie Thrax. Sau te pomenesti că Dorcas și eu suntem deja acolo, că nu era chiar atât de

departe la nord pe cât îmi închipuisem, atât de departe pe cât fusesem făcut să cred...

Dorcas s-a ridicat să iasă, iar eu am însoțit-o, știind că nu era prudent să umble singură noaptea într-un loc unde erau atât de mulți soldați. Coridorul în care dădea încăperea noastră urma un zid exterior găurit de ambrazuri; apa intra prin fiecare dintre acestea, stropind ușor. Voiam s-o țin pe *Terminus Est* în teacă, dar o spadă atât de mare este greu de scos. După ce ne-am întors în cameră și-am împins masa în ușă, am luat cutea și am ascuțit muchia destinată bărbaților, trăgând tăișul până când partea lui dinspre vârf, cea pe care aveam s-o folosesc, putea să despice un fir de ață aruncat în aer. Apoi am șters și am uns cu ulei întreaga lamă și am sprijinit spada de perete, la capul patului și al meu.

A doua zi avea să fie prima mea apariție pe eșafod, asta dacă chiliarhul n-avea să hotărască în ultima clipă să-și exercite clemența. Există întotdeauna o posibilitate, un risc. Istoria arată că fiecare epocă are o nevroză acceptată ca atare, iar Maestrul Palaemon mă învățase că nevroza noastră este clemența, un fel de a spune că un condamnat mai puțin este totuși ceva, că atâta vreme cât legea umană nu trebuie să fie logică, nici justiția nu trebuie să fie astfel. În cărțulia cafenie există undeva un dialog între doi inițiați, în care unul spune următoarele: cultura este un rezultat al viziunii InCreatului, logic și îndrituit, menit, prin armonia lui interioară, să-i împlinească promisiunile și amenințările. Dacă așa stau lucrurile, mi-am spus eu, fără doar și poate vom muri acum, iar

invazia dinspre miazănoapte, pentru a cărei stăvilire atâția și-au dat viața, nu este decât ca vântul care răstoarnă un copac de mult putregăit.

Justiția e un lucru mare, iar în acea noapte, în care stăteam întins lângă Dorcas ascultând ploaia, eram tânăr și nu-mi doream decât lucruri mari. De aceea, cred, îmi doream atât de mult ca gilda noastră să-și recâștige poziția și respectul de care se bucurase odată. (O dorință ce-mi stăruia în suflet chiar și după ce fusesem alungat din ea.) Poate că din aceeași pricină iubirea pentru ființele vii, pe care o resimțisem cu atâta putere în copilărie, se îpuștinase până când abia dacă rămăsese o amintire atunci când îl găsisem pe Triskele, bietul de el, sângerând lângă Turnul Ursului. Viața, la urma urmei, nu este un lucru mare, și în multe feluri este opusul purității. Acum sunt înțelept, dacă nu mai în vârstă, și sunt sigur că e bine să ai de toate, și mari, și mici, decât să le ai numai pe cele mari.

Prin urmare, în cazul în care chiliarhul nu hotăra să acorde clemență, mâine aveam să iau viața lui Agilus. Nimeni nu poate spune ce înseamnă asta. Corpul este o colonie de celule (când Maestrul Palaemon îmi spusese asta, gândul îmi fugise la închisoarea noastră subterană). Împărțit în două părți mari, el piere. Dar nu ai de ce deplânge distrugerea unei colonii de celule: o asemenea colonie moare de fiecare dată când bagi pâinea în cuptor. Dacă omul nu e altceva decât o asemenea colonie, omul nu e nimic; dar știm instinctiv că omul e ceva mai mult. Ce se întâmplă atunci cu partea aceea care e mai multul?

O fi pierind și ea, dar poate mai încet. Există multe clădiri bântuite, tuneluri, poduri; numai că eu am auzit că, în acele cazuri în care spiritul ține de ființa umană și nu e o stihie, aparițiile sale sunt tot mai rare și până la urmă el dispare cu totul. Istoriografii spun că în trecutul îndepărtat oamenii cunoșteau numai această lume, Urth-ul, și nu se temeau de fiarele care se găseau aici și călătoreau nestingheriți de pe acest continent spre miazănoapte; dar nimeni n-a văzut vreodată fantomele acelor oameni.

Se prea poate să piară pe loc — sau să rătăcească printre constelații. Acest Urth, fără îndoială, nu este nici măcar un sat în imensitatea universului. Și dacă un om trăiește într-un sat, iar vecinii săi îi ard casa, el părăsește locul cu pricina dacă nu moare acolo. Dar atunci trebuie să ne întrebăm cum a venit în acel loc anume.

Maestrul Gurloes, care a dus la împlinire foarte multe execuții, spunea că numai un neghiob se teme să nu comită vreo greșală în ritual: să alunece în sânge sau să nu observe că acela aflat pe butuc poartă perucă și să vrea să-i ridice capul prinzându-l de păr. Primejdiile mai mari erau să-ți pierzi cumpătul, ceea ce ar face ca mâna ta să tremure și să abată lovitura strâmb, și să simți o dorință de răzbunare, ceea ce ar preschimba actul justițiar într-o simplă reglare de conturi. Înainte să adorm din nou, am încercat să mă oțolesc împotriva amândurora.

XXXI

Umbra torționarului

Face parte din regula profesiei noastre să stăm pe eșafod fără mantie, cu masca pusă și spada trasă din teacă, multă vreme înainte să fie adus clientul. Unii spun că acesta ar fi simbolul omniprezenței neadormite a justiției, dar eu cred că adevăratul motiv este acela de a atrage întreaga atenție a mulțimii și de a-i da sentimentul că urmează să se întâmple ceva.

O mulțime nu este suma indivizilor care o compun. Mai curând este o specie de animal, fără grai sau conștiință reală, care se naște când indivizii se strâng și moare când aceștia se despart. În fața Sălii Dreptății, dimarhii stăteau cerc în jurul eșafodului, cu lăncile în mâini, iar pistolul pe care-l purta mai-marele lor putea să omoare, după părerea mea, vreo cincizeci-șaizeci înainte ca cineva să i-l poată smulge din mâini, iar pe el să-l izbească de pietrele pavajului până-i crapă capul. Dar e bine să ai un centru în care să se concentreze atenția, și un simbol vădit al puterii.

Oamenii care veniseră să vadă execuția nu erau câtuși de puțin cu toții săraci, nici măcar în cea mai mare parte a lor. Câmpia Sangvinară se găsește în apropierea unuia dintre cartierele mai acătării ale orașului, încât vedeam multă mătase roșie și galbenă, și chipuri care fuseseră spălate cu săpun parfumat în acea dimineață. (Dorcas și eu ne stropisem la fântâna din curte.) Asemenea oameni reacționează mai încet la violență, dar, odată stârniți, sunt mai periculoși, deoarece nu sunt obișnuiți să se lase intimidați de forță și, contrar celor spuse de demagogi, au mult mai mult curaj.

Iar eu stăteam cu mâinile pe brațele gârzii lui *Terminus Est*, mă răsuceam în dreapta, în stânga, aranjam butucul astfel ca umbra mea să cadă chiar pe el. Chiliarhul nu se vedea — dar mai târziu am aflat că pândea de la o fereastră. M-am uitat după Agia în mulțime, dar n-am zărit-o; Dorcas stătea pe treptele Sălii Dreptății, un loc pe care îl rugasem pe un portărel să i-l păstreze.

Grăsanul care mă încolțise cu o zi înainte reușise să se apropie foarte mult de eșafod, riscând să-și înțepe pântecul în vârful unei lăncii. Femeia cu ochi flămânzi se găsea la dreapta lui, iar femeia căruntă la stânga; îi vârasem batista în carâmbul cizmei mele. Scundacul care-mi dăduse un asimi și bărbatul cu ochii întunecați care se bâlbâia și vorbea atât de ciudat nu se zăreau nicăieri. I-am căutat din priviri pe aco-perișuri, de unde ar fi putut să vadă bine, așa scunzi cum erau, dar chiar dacă eu nu i-am dibuit, ei s-ar fi putut foarte bine să fie acolo.

Patru ofițeri cu coifuri înalte îl aduceau pe Agilus. Am văzut mulțimea despărțindu-se în două în fața lor, asemenea apei în urma bărcii lui Hildegrin, înainte să-i zăresc pe ei ca atare. Urmău penajul stacojiu, apoi scăpărarea armurilor, și-n cele din urmă părul castaniu al lui Agilus și chipul lui lătăreț, de copil, ținut în sus din pricină că lanțurile ce-i legau brațele îi apropiau omoplații. Mi-am amintit cât de elegant arătase în armura de ofițer de gardă, cu himera de aur întinsă pe piept. Părea o tragedie a sorții că nu putea fi însoțit de bărbații din unitatea care într-un fel fusese a lui, în locul acelor soldați de rând, cu chipuri însemnate de cicatrice, încinși în armurile de oțel lustruite ca oglinda. Nu mai rămăsese nimic din ferchezuiala lui dinainte, iar eu așteptam să-l primesc, având pe față masca fuliginoasă pe care o purtasem și când mă bătusem cu el. Femeile bătrâne și lipsite de judecată cred că Judecătorul Suprem ne pedepsește cu înfrângeri și ne răsplătește cu victorii: eu simțeam că fusesem răsplătit cu mult mai mult decât îmi doream.

Câteva clipe mai târziu, a urcat pe eșafod și astfel a început scurta ceremonie. Când aceasta s-a încheiat, soldații l-au obligat să îngenuncheze, iar eu mi-am înălțat spada, stingând pentru totdeauna soarele.

Dacă lama e ascuțită așa cum trebuie, iar lovitura este aplicată corect, se simte doar o ușoară ezitare, atunci când spintecă șira spinării, apoi mușcătura solidă a tăișului în butuc. Aș fi în stare să jur că am adulmecat mirosul sângelui lui Agilus în văzduhul spălat de ploaie înainte să-i cadă căpățâna. Mulțimea s-a retras înapoi, apoi s-a împins înainte,

înspre lăncile îndreptate spre ea. Am auzit cu claritate cum a dat grăsanul aerul afară din piept, exact sunetul pe care l-ar fi făcut în momentul culminant când ar fi transpirat călărind o femeie plătită. Din depărtare a răzbit un țipăt, vocea Agiei, tot atât de inconfundabilă ca un chip luminat de fulger. Ceva din timbrul vocii mi-a dat sentimentul că nu urmărisese cele întâmplare, dar a știut clipa în care fratele ei geamăn n-a mai fost.

Ceea ce urmează după o execuție dă adesea mult mai mare bătaie de cap decât actul în sine. Imediat după ce capul a fost înfățișat mulțimii, poate fi aruncat înapoi în coș. Dar trupul decapitat (care continuă să piardă mult sânge o vreme îndelungată după ce activitatea inimii a încetat) trebuie îndepărtat de-acolo, cu demnitate și totuși într-un mod umilitor. Unde mai pui că nu trebuie doar luat „de acolo”, ci și dus într-un anumit loc, unde va fi ferit de orice pângărire. Datina cere ca un exultant să fie pus de-a curmezișul șei de pe destrierul său și leșul să fie predat familiei fără întârziere. Însă persoanelor de rang mai modest trebuie să li se ofere un loc de odihnă veșnică ferit de necrofagi; și cel puțin până sunt duși din fața ochilor mulțimii, trebuie târâți. Călăul nu poate face acest lucru, deoarece are în grijă căpățâna retezată și spada, cât despre ceilalți implicați — soldați, oficiali de la tribunal și alții — nu se prea întâmplă să se ofere pentru o asemenea treabă. (La Citadelă, ea revenea calfelor, două la număr, prin urmare nu era nici o problemă.) Chiliarhul, cavalerist prin pregătire și fără îndoială cavaler prin fire, a

rezolvat dilema ordonând ca leșul să fie tras în spatele calului de povară. Animalului însă nu i s-a cerut părerea și, fiind mai degrabă soiul trudit și nu luptător, s-a speriat de sânge și a dat să sară într-o parte. Am avut de furcă până am izbutit să-l depunem pe sârmanul Agilus într-un ungher unde gură-cască nu aveau acces.

Îmi curățam cizmele când m-am pomenit lângă mine cu portărelul. Văzându-l, mi-am zis că a venit să-mi dea banii cuveniți, dar el m-a lămurit că superiorul lui dorea să mă plătească el însuși. O onoare neașteptată, după cum i-am spus eu portărelului.

— A urmărit totul, a zis portărelul. Și a fost foarte mulțumit. M-a trimis să-ți spun că tu și femeia care te însoțește sunteți bine-veniți să vă petreceți noaptea aici, dacă vreți.

— O să plecăm la lăsatul serii, i-am zis eu. Cred că așa e cel mai bine.

A stat pe gânduri câteva clipe, apoi a încuviințat din cap, dovedind că e mai inteligent decât crezusem eu:

— Ticălosul ăsta o fi avut familie și prieteni — deși fără îndoială că nu știi mai multe despre ei decât știu eu. Bănuiesc însă că e o dificultate cu care te confrunți adesea.

— Am fost prevenit de cei cu mai multă experiență din ghilda mea.

Spusesem că aveam să plecăm la lăsatul serii, dar apoi ne-am hotărât să așteptăm până se întuneca de tot, în parte ca măsură de precauție, și-n parte pentru că mi s-a părut cu scaun la cap să luăm cina înainte de plecare.

De bună seamă că nu ne-am putut îndrepta direct spre Zid și spre Thrax. Poarta (aveam doar o idee vagă unde anume se afla) mai mult ca sigur era închisă, în plus toată lumea îmi spusese că nu existau hanuri între cazarmă și Zid. Prin urmare, ceea ce aveam de făcut era ca mai întâi să ne pierdem urma, apoi să găsim un loc unde să ne petrecem noaptea și de unde s-o pornim fără probleme a doua zi dimineața. Portărelul mă lămurise pe îndelete pe unde și cum s-o luăm, cu toate acestea tot ne-am rătăcit, însă a trecut oarece timp până ne-am dat seama, după care ne-am continuat drumul destul de veseli. Chiliarhul încercase să-mi dea banii în mână, în loc să mi-i arunce la picioare (așa cum e obiceiul), încât avusesem ceva bătaie de cap să-l conving să o facă, dacă ținea la reputația lui. I-am povestit lui Dorcas cu lux de amănunte această întâmplare, care mă amuzase și mă măgulise în egală măsură. Terminând ce avusesem de povestit, ea mi-a pus o întrebare practică:

— Presupun că te-a plătit bine, nu-i așa?

— De două ori și ceva mai mult decât se dă îndeobște pentru serviciile unei calfe. Plată de maestru. Și de bună seamă că am mai primit și câteva bacșișuri, din cele care se primesc la asemenea ceremonii. Știi ceva, cu toate că am cheltuit atâta bănet cât a fost Agia cu mine, am mai mulți bani acum decât aveam când am părăsit turnul nostru. Încep să cred că, dacă o să-mi fac meseria deprinsă în gildă cât durează călătoria noastră, o să avem din ce trăi tu și cu mine.

Mi-a făcut impresia că Dorcas se învelește mai strâns în mantaua maronie.

— Eu speram să nu mai trebuiască să faci ce-ai făcut. Măcar pentru o vreme, dar cât mai lungă. Te-ai simțit atât de rău după aceea, și te înțeleg perfect.

— O stare nervoasă, nimic altceva — mă temeam să n-o zbârcesc undeva.

— Îți era milă de el. Știu asta.

— Presupun că da. Era fratele Agiei și aș zice că îi semăna în tot și-n toate, în afară de sex.

— Ți-e dor de Agia, nu-i așa? Îți plăcea chiar atât de mult?

— N-o știam decât de-o zi — cu mult mai puțin decât de când te cunosc pe tine acum. Dacă ar fi fost după ea, la ora asta eram mort. Una din cele două averne mi-ar fi pus capăt zilelor.

— Dar frunza nu te-a omorât.

Îmi amintesc și acum tonul vocii ei când mi-a spus asta; e de ajuns să-mi închid ochii, și-i aud din nou vocea și retrăiesc șocul pe care l-am simțit când mi-am dat seama că, de când mă ridicasem în capul oaselor și-l zărisem pe Agilus încă strângând planta în mână, eu ocoleam acest gând. Frunza nu mă ucisese, dar eu refuzasem să mă gândesc la faptul că supraviețuisem, așa cum un om care suferă de o boală mortală reușește printr-o mie de șiretlicuri să nu privească moartea în față; sau mai curând ca o femeie care, singură fiind într-o casă mare, se ferește să se uite în oglinzi, făcându-și în schimb de lucru cu tot felul de fleacuri, ca să nu zărească făptura ai cărei pași îi aude când și când pe scări.

Supraviețuisem, când ar fi trebuit să fiu mort. Eram bătut de propria mea viață. Mi-am vârât mâna sub mantie și, ezitant la început, mi-am pipăit trupul. Era ceva ca o cicatrice și puțin sânge închegat încă lipit de piele; dar nu sângeram și nu mă durea nimic.

— Frunzele alea nu omoară, am zis eu. Asta-i tot.

— Ea a spus că omoară.

— Ea a spus multe minciuni.

Urcam o pantă lungă, scăldată în lumina palidă și verde a lunii. În fața noastră, silueta neagră ca smoala a Zidului — părând mult mai aproape decât în realitate, așa cum se întâmplă uneori să-ți pară munții. În urma noastră, luminile din Nessus, ca o auroră care murea încet, pe măsură ce noaptea se adâncea. M-am oprit în vârful dealului ca să le admir, iar Dorcas m-a luat de braț.

— Câte case! Câți oameni locuiesc în oraș?

— Nu se știe.

— Și-i lăsăm pe toți în urmă. Cât de departe este Thrax, Severian?

— Departe, ți-am spus doar. La poalele primei cataracte. Nu te oblig să mergi. Știi asta.

— Vreau să merg. Dar să zicem... Severian, să zicem că mai târziu vreau să mă întorc. Ai încerca să mă împiedici?

— Ar fi primejdios să încerci să faci călătoria de una singură, i-am spus eu; așa că s-ar putea să încerc să te conving să-ți schimbi gândul. Dar nu te-aș ține legată ori întemnițată, dacă asta voiai să afli.

— Mi-ai spus că ai notat undeva conținutul biletului pe care mi l-a lăsat cineva în hanul ăla. Îți amintești? Dar nu mi l-ai arătat niciodată. Acum aș vrea să-l văd.

— Ți-am spus întocmai ce-am notat, iar hârtia de-acum nu e biletul de-atunci, știi doar. Pe acela l-a aruncat Agia. Sunt sigur că cineva — poate Hildegryn — încerca să mă avertizeze.

Îmi deschisesem sabrețul; scotocind după hârtie, degetele mele au atins un alt obiect, ceva rece, cu o formă ciudată.

— Ce-i? m-a întrebat Dorcas, văzându-mi chipul.

Am scos obiectul. Mai mare decât un oricalc, dar nu cu mult, și puțin mai gros. Materia rece (orice-ar fi fost aceasta) răspundea cu străluciri alb-albastre razelor înghețate ale lunii. Parcă aș fi ținut în mână un far ce putea fi văzut până-n partea cealaltă a orașului, și m-am grăbit să-l arunc înapoi în sabreț și să-l închid bine.

Dorcas mă strângea tare de braț, ca o brățară de fildeș și aur care crescuse de-un stat de om.

— Ce-a fost aia? a șoptit ea.

Am clătinat din cap ca să-mi limpezesc gândurile.

— Nu-i a mea. Nici n-am știut că o am. O nestemată, o piatră prețioasă...

— Nu se poate. Nu i-ai simțit căldura? Uită-te la spada ta — aia e nestemată. Dar ce-ai scos tu de-acolo?

M-am uitat la opalul negru fixat în măciulia spadei. Lucea în lumina lunii, dar semăna tot atât de mult cu obiectul pe care-l scosesem din sabreț pe cât seamănă oglinda unei doamne cu soarele.

— Gheara Conciliatorului, am spus eu. Agia a pus-o acolo. Mai mult ca sigur, atunci când am distrus altarul, ca să nu fie găsită asupra ei dacă ar fi fost percheziționată. Ea și Agilus ar fi pus din nou mâna pe ea când Agilus a revendicat dreptul învingătorului, și pentru că eu n-am murit, ea a încercat să mi-o fure în celulă.

Dorcas nu se mai uita la mine. Își ridicase fața și și-o întorsese spre oraș și spre lucirea celestă a miriadelor de lămpi de acolo.

— Severian, a spus ea, așa ceva nu poate fi adevărat.

Atârnând deasupra orașului, ca un munte care zboară în vis, se găsea o clădire enormă — o construcție cu turnuri și contraforturi, și cu un acoperiș arcuit. O lumină de culoarea carminului se revărsa prin ferestre. Am încercat să spun ceva, să neg miracolul care se afla în fața ochilor mei; dar înainte să apuc să articulez o silabă, clădirea a dispărut ca o bășică de aer într-o fântână, lăsând în urmă doar o cascadă de scânteii.

XXXII

Piesa de teatru

Abia după acea viziune a clădirii imense atârând și apoi dispărând deasupra orașului, mi-am dat seama că ajunsesem să o iubesc pe Dorcas. Am apucat-o pe drum — găsisem un drum nou, chiar în vârful dealului — și ne-am cufundat în întuneric. Și pentru că gândurile noastre erau acaparate în totalitate de ceea ce tocmai văzusem, spiritele noastre se înlănțuiau fără opreliști, fiecare trecând prin acele câteva clipe de viziune ca printr-o ușă ce nu fusese niciodată deschisă până atunci și nici nu avea să se mai deschidă vreodată.

Acum nu mai știu încotro ne îndreptam atunci. Îmi amintesc de-un drum șerpuit în josul dealului, de un pod arcuit la poale, un alt drum mărginit, preț de o leghe sau mai bine, de un gard șubred de lemn. Oriîncotro ne-am fi îndreptat, știu că n-am vorbit defel despre noi înșine, ci numai despre ceea ce văzusem și ce putea să însemne acel lucru. Și știu că la începutul călătoriei mă uitam la Dorcas doar ca la o

tovarășă de drum întâlnită întâmplător, pe care, da, o doream, dar mi-era și milă de ea. Pentru ca la sfârșitul ei să o iubesc așa cum nu mai iubisem până atunci nici o altă ființă umană. Ceea ce nu însemna că aș fi iubit-o pe Thecla mai puțin — ci mai curând iubirea pentru Dorcas mă făcea s-o iubesc mai mult pe Thecla, deoarece Dorcas era un alt eu (așa cum Thecla avea să devină într-o manieră pe cât de cumplită, pe atât de frumoasă), și dacă eu o iubeam pe Thecla, și Dorcas o iubea.

— Crezi că a mai văzut cineva construcția aia? m-a întrebat ea.

Nu mă gândisem la asta, dar i-am răspuns că, deși suspendarea aceea în văzduh durase doar o clipă, se petrecuse totuși deasupra celui mai mare dintre orașe; și dacă nu o văzuseră chiar milioane sau zeci de milioane de oameni, vreo câteva sute tot o văzuseră.

— Oare nu e posibil ca acea viziune să ne fi fost hărăzită numai nouă?

— Dorcas, eu n-am avut niciodată viziuni.

— Nici eu nu știu să fi avut vreuna vreodată. Când încerc să-mi amintesc de ceea ce a fost înainte să te scot din apă, nu-mi vine în minte decât că eu însămi eram în apă. Tot ce a fost înainte este ca o viziune spartă în cioburi, doar frânturi mici și luminoase, un degetar pe care l-am văzut odată pe catifea, lătratul unui cățelandru dincolo de o ușă. Dar nu așa ceva. Nimic asemănător cu ceea ce am văzut azi.

Vorbele ei mi-au amintit de bucata de hârtie după care scotoceam când degetele mele atinseseră Gheara, și de la asta

gândul mi-a zburat la cărțulia cafenie ce se găsea în buzunarul sabretașului, lângă bucata de hârtie. Am întrebat-o pe Dorcas dacă, după ce vom fi găsit un loc unde să ne oprim, ar dori să vadă cartea care odată fusese a Theclei.

— Cum să nu, a zis ea. Când vom sta din nou lângă un foc, așa cum am stat pentru scurt timp la han.

— Faptul că am găsit relicva aceea — pe care de bună seamă va trebui s-o înapoiez înainte să părăsesc orașul — și tot ceea ce am vorbit noi îmi aduc aminte de ceva ce am citit odată în cărțulie. Ai auzit de cheia universului?

Dorcas a chicotit.

— Nu, Severian, eu, care abia știu cum mă cheamă, nu am auzit niciodată de cheia universului.

— Nu asta am vrut să spun. Ci dacă știi ceva despre teoria că universul ar avea o cheie tainică. O propoziție, o expresie, unii spun că un singur cuvânt care poate fi smuls de pe buzele unei anumite statui sau poate fi citit pe bolta cerului, sau pe care un anahoret de undeva dintr-o lume de peste mări îl dezvăluie discipolilor săi.

— Pruncii știu cuvântul acela sau ce-o fi, a răspuns Dorcas. Îl știu încă înainte de a învăța să vorbească, dar când ajung la vârsta la care încep cu adevărat să vorbească, l-au uitat. Așa mi-a spus cineva odată.

— Da, cam la așa ceva m-am referit și eu. Cărțulia cafenie este o colecție de mituri din trecut și are o secțiune care înșiruie toate cheile universului — toate lucrurile pe care le-au spus oamenii că ar alcătui Taina ce le era dezvăluită după ce stăteau de vorbă cu mistagogi din lumi îndepărtate,

sau studiau *Popol Vuh* al magicienilor, sau posteau în trunchiurile copacilor sacri. Le citeam împreună cu Thecla și apoi vorbeam amândoi despre ele, și-ntr-una din povești se spunea că totul, tot ce se întâmplă, are trei înțelesuri. Primul este cel practic, adică „ce vede plugarul”, cum se zice în carte. Vaca are botul plin de iarbă, iarba e reală, vaca e reală — înțelesul acesta e la fel de important și de adevărat ca oricare dintre celelalte două. Al doilea înțeles este dat de percepția lumii asupra faptului în sine. Fiecare obiect e în contact cu toate celelalte, astfel că înțelepții pot să afle despre acestea observând un singur obiect. E așa-numitul înțeles al prezicătorilor, fiind cel pe care acești oameni îl folosesc atunci când profetesc o întâlnire norocoasă citind urmele șerpilor, sau confirmă rezultatul unei relații amoroase punând valetul dintr-un pachet de cărți de joc peste dama din alt pachet de cărți de joc.

— Și al treilea înțeles? a vrut să știe Dorcas.

— Al treilea este înțelesul transsubstanțial. Deoarece toate obiectele își au originea supremă în Pancreator și toate au fost puse în mișcare de acesta, înseamnă că toate obiectele trebuie să exprime voința lui — ceea ce reprezintă realitatea de un rang mai înalt.

— Vrei să zici că ceea ce am văzut noi a fost un semn. Am încuviințat din cap.

— Cartea spune că totul e un semn. Stâlpul gardului de colo este un semn, la fel e și felul în care se înclină copacul peste gard. Unele semne pot să trădeze al treilea înțeles înaintea celorlalte.

Am mers amândoi în tăcere vreo sută de pași. Apoi Dorcas a spus:

— Din câte pricep eu, dacă este adevărat ceea ce spune cartea lui Chatelaine Thecla, înseamnă că oamenii văd și înțeleg totul pe dos. Noi am văzut o construcție măreață săltând în văzduh și preschimbându-se în neant, nu-i așa?

— Eu n-am văzut decât că atârna deasupra pământului. A săltat?

Dorcas a încuviințat din cap. Vedeam cum îi lucește părul bălai în lumina lunii.

— Ceea ce spui tu că e al treilea înțeles mi se pare foarte limpede. Dar al doilea este mai greu de deslușit, cât despre primul, care ar trebui să fie cel mai ușor, este cu neputință de descifrat.

Tocmai voiam să-i spun că pricepeam ce-mi zicea — cel puțin în privința primului înțeles — când am auzit la o oarecare depărtare un vuiet huruitor, ca un tunet lung.

— Ce-i asta? a tresărit Dorcas și mi-a luat mâna în mâna ei mică și caldă, gest care mi-a făcut deosebită plăcere.

— Nu știu, dar cred că vine din crângul ăla de sus.

Ea a încuviințat din cap.

— Acum aud voci.

— Înseamnă că ai auzul mai fin decât al meu, i-am spus eu.

Huruitul a răsunat din nou, mai tare și mai prelung; de data aceasta, poate doar pentru că ne apropiasem puțin mai mult, am avut impresia că zăresc scăpărarea unor lumini printre trunchiurile fagilor tineri din fața noastră.

— Uite-acolo! a exclamat Dorcas, arătând spre un punct ceva mai la nord de copaci. Aia nu poate fi stea, a continuat ea. E prea jos și prea luminoasă, și se mișcă prea iute.

— Pare-a fi un felinar. Agățat de-o căruță. Sau dus în mână de cineva.

Iar s-a auzit huruitul și de data asta am recunoscut zgomotul: duduital unei tobe. Acum auzeam și eu niște voci, abia răzbăteau, iar una dintre ele cu osebite, mai adâncă decât toba și aproape la fel de răsunătoare.

Dând ocol crângului, am văzut vreo cincizeci de oameni strânși în jurul unui mic podium. Pe acesta, între făclii aprinse, un uriaș care ținea sub braț un timpan, un fel de tam-tam. Un bărbat mult mai mic ca statură, îmbrăcat somptuos, se afla în dreapta lui, iar în stânga, aproape goală, cea mai frumoasă și mai ațățătoare femeie pe care mi-a fost dat s-o văd vreodată.

— Toată lumea e aici, spunea omulețul, cu voce tare și foarte precipitată. Toată lumea e aici. Ce-ați dori să vedeți? Iubire și frumusețe? — și a arătat spre femeie. Forță? Curaj? — a întrebat el, fluturându-și bastonul spre uriaș. Amăgire? Mister? — și s-a bătut cu mâna pe piept. Viciu? — a arătat din nou spre uriaș. Ia priviți — vedeți cine tocmai a sosit? Vechiul nostru dușman, Moartea, care vine întotdeauna, mai devreme sau mai târziu.

Zicând acestea, a arătat spre mine și chipurile tuturor celor strânși acolo s-au răsucit ca să se uite la noi.

Erau Doctorul Talos și Baldanders; din clipa în care i-am recunoscut, prezența lor mi s-a părut inevitabilă. Pe femeie nu-mi aminteam s-o fi văzut vreodată.

— Moartea! a exclamat Doctorul Talos. A venit Moartea. În zilele astea două din urmă, m-am îndoit de tine, prietene; ar fi trebuit să-mi iau seama.

M-am așteptat ca publicul să izbucnească în râs la această glumă macabră, dar n-a râs nimeni. Câțiva au mormăit ceva în barbă și o hoască bătrână și-a scuipat în palme și și-a îndreptat două degete spre pământ.

— Și cine-i cea pe care a adus-o cu sine?

Doctorul Talos s-a aplecat în față și, în lumina făcliilor, și-a mijit ochii spre Dorcas.

— Inocența, așa-mi pare ochilor. Da, e Inocența. Acum toată lumea e aici! Spectacolul va începe îndată. Nu-i pentru cei slabi de înger! Așa ceva n-ați mai văzut în viața voastră, nu, nu! Toată lumea e aici.

Frumoasa dispăruse; într-atât subjuga vocea Doctorului, încât nici n-am băgat de seamă când plecase femeia aceea.

Dacă ar fi să descriu acum piesa Doctorului Talos, așa cum mi s-a părut mie (un simplu participant), v-aș zăpăci cu totul. Dacă o descriu așa cum a părut ea publicului (lucru pe care am de gând să-l fac la momentul potrivit în această poveste), se prea poate să nu fiu crezut pe cuvânt. Într-o dramă cu cinci personaje, dintre care două nu-și învățaseră rolul, au mășăluit armate, au cântat orchestre, a căzut zăpada și Urth-ul s-a cutremurat. Doctorul Talos a provocat imaginația cu

poveștile lui, cu mașinării simple însă ingenioase, cu umbre aruncate pe paravane, proiecții holografice, zgomote înregistrate, fundaluri-oglină și orice alt artificiu imaginabil, și una peste alta și toate la un loc i-au ieșit admirabil, stând mărturie pentru aceasta suspinele, strigătele și oftaturile care pluteau spre noi, când și când, din întuneric.

Triumf însă nu a fost. Căci dorința lui fusese aceea de a comunica, de a spune o poveste măreață ce exista doar în mintea lui și nu putea fi redusă la cuvintele graiului obișnuit; iar din cei de față — și încă și mai puțin noi, care ne mișcam pe scena lui și rosteam ce și când ne spunea el să rostim — nimeni nu a plecat de-acolo înțelegând cu adevărat ce anume văzuse. Povestea nu putea fi exprimată (ne-a spus Doctorul Talos) decât prin răsunetul clopotelor și bubuitul exploziilor, și uneori prin interpretarea ei ca pe un ritual. Dar, așa cum s-a dovedit în cele din urmă, nu putea fi exprimată nici prin toate acestea la un loc. Era o scenă în care Doctorul Talos s-a bătut cu Baldanders până și-au umplut amândoi fețele de sânge; într-alta, Baldanders o căuta pe îngrozita Jolenta (așa se numea cea mai frumoasă femeie din lume) într-o încăpăre dintr-un palat subpământean, și în cele din urmă s-a așezat pe cufărul în care se ascunsese ea. În ultima parte, eu m-am aflat în centrul scenei, supraveghind o cameră de interogatoriu, în care Baldanders, Doctorul Talos, Jolenta și Dorcas erau legați în diferite aparate de tortură. Sub privirile auditoriului, am provocat cele mai bizare și ineficiente (dacă ar fi fost reale) chinuri asupra fiecăruia în parte. În scena respectivă, n-am putut să nu bag de seamă cât de

ciudat au început să murmure cei prezenți în timp ce eu mă pregăteam, pasămite, să-i smulg lui Dorcas picioarele din încheieturi. Deși eu nu observasem acest lucru, cei din public au văzut cum Baldanders se eliberează din lanțuri. Câteva femei au țipat când lanțul a căzut zornăind pe scenă; eu m-am uitat încurcat spre Doctorul Talos, așteptând indicații de regie, dar acesta se și repezise spre public, după ce se eliberase cu și mai puțin efort.

— Tablou vivant, a strigat el. Toată lumea, tablou vivant.

Am înghețat în poziția în care eram, căci între timp învățasem ce înseamnă „tablou vivant”.

— Binevoitori spectatori, ați urmărit micul nostru spectacol cu o atenție admirabilă. Acum vă cerem să vă deschideți puțin baierile pungulițelor și vă mai cerem un strop din timpul vostru. La încheierea piesei veți vedea ce se petrece după ce monstrul a scăpat în sfârșit din lanțuri.

Doctorul Talos își întindea jobenul către public și am auzit clinchetul câtorva monede care cădeau înăuntru. Nemulțumit, Doctorul Talos a sărit jos de pe scenă și a început să umble printre oameni.

— Țineți cont că, odată eliberat, nimic nu mai stă între el și satisfacerea dorințelor sale brutale. Țineți minte că eu, schingiuitorul lui, sunt acum cu mâinile legate și la mila lui. Țineți minte că încă n-ați aflat — mulțumesc, Sieur — identitatea misterioasei apariții văzute de Contesă prin ferestrele cu perdele. Mulțumesc. Că deasupra temniței pe care o vedeți acum, statuia plângătoare — mulțumesc — încă sapă

sub scorușul-de-munte. Haideți, ați fost foarte generoși cu timpul vostru. Nu vă cerem decât să fiți la fel de darnici și când e vorba de banii voștri. Câtiva, e adevărat, ne-au tratat bine, dar noi nu jucăm doar pentru câțiva. Unde sunt asinii strălucitori care ar fi trebuit să curgă cu nemiluita în biata mea pălărie cu mult timp în urmă, de la voi toți ceilalți? Cei puțini nu trebuie să plătească pentru cei mulți! Dacă nu aveți asini, măcar oricalcuri; dacă nici de-astea n-aveți, pun rămășag că nu e unul aici care să nu aibă măcar un aes!

Până la urmă s-au strâns destui bani, iar Doctorul Talos a sărit înapoi pe scenă și cu îndemânare și-a pus din nou legăturile acelea care păreau să-l înlănțuie într-o îmbrățișare de spini. Baldanders a scos un urlet și și-a întins în față brațele lungi, ca pentru a mă apuca pe mine, astfel că publicul a putut vedea că un al doilea lanț, neobservat înainte, încă îl ținea legat.

— Ferește-te de el, m-a sfătuit Doctorul Talos sotto-voce. Ține-l la distanță cu una dintre făclii.

M-am prefăcut că descopăr abia acum că brațele lui Baldanders erau libere și am scos o torță din suportul ei din colțul scenei. Dintr-odată, ambele torțe au început să pâlpâie; flăcările, care înainte fuseseră de un galben curat deasupra miezului roșu, deveniseră acum albastre cu scăpărări de verde palid, aruncând scântei, trosnind, mărindu-se de două, chiar de trei ori cu un sâsâit amenințător, ca în clipa următoare să se micșoreze brusc, până aproape s-au stins. Am aruncat spre Baldanders torța pe care o luasem din suport, strigând „Nu! Nu! Înapoi! Înapoi!”, după cum îmi

șoptise Doctorul Talos. Baldanders a răspuns cu un urlet mai furios decât oricând înainte. S-a încordat în lanț într-un fel care-a făcut ca peretele decorului, de care era legat, să crape și să plesnească, iar gura lui a început, nici mai mult, nici mai puțin, să spumege — un lichid dens și alb i se scurgea pe la colțurile buzelor, umezindu-i bărbia și lăsându-se ca o nea pe hainele lui negre și ponosite. Cineva din public a țipat, lanțul s-a rupt cu un zgomot ca de pleasnă de bici. Între timp, chipul uriașului se schimonosise de nebunia ce zăcea în el, iar a-i sta în cale era tot atât de nechibzuit din parte-mi ca a încerca să opresc o avalanșă; dar înainte de a apuca să fac un pas ca să scap de el, îmi și smulsese torța din mână și mă doborâse la pământ, lovindu-mă cu coada ei de fier.

Mi-am înălțat capul tocmai la timp ca să-l văd smulgând și cealaltă torță din suport și îndreptându-se cu amândouă spre public. Urletele bărbaților au înecat țipetele femeilor — ca și când ghilda noastră își demonstra arta asupra a o sută de clienți deodată. M-am ridicat cu greu în picioare și am vrut s-o apuc pe Dorcas și să ne găsim scăparea în pădurice, când l-am văzut pe Doctorul Talos. Părea stăpânit de ceva ce n-aș putea numi altfel decât o bună dispoziție malignă, și, cu toate că se elibera din propriile cătușe, nu se grăbea deloc. Jolenta își desfăcea și ea legăturile, și dacă pe chipul ei desăvârșit se putea desluși vreo expresie, aceasta era de ușurare.

— Excelent! a exclamat Doctorul Talos. Într-adevăr excelent. Acum poți să te întorci, Baldanders. Nu ne lăsa în

întuneric. Iar către mine: Ți-a plăcut experiența de noviciat pe scenă, Maestre Torționar? Pentru un începător care joacă fără nici o repetiție, te-ai descurcat binișor.

Am reușit să încuviințez din cap.

— În afară de momentul când te-a trântit Baldanders la pământ. Trebuie să-l ierți, ar fi putut să-și dea seama că nu te pricepi destul ca să cazi singur. Veniți cu mine acum. Baldanders are ceva talente, nu-i vorbă, dar nu și pe acela de a fi atent la amănunte. Am niște lumini în spatele scenei, iar tu și Inocența o să ne ajutați să culegem.

N-am înțeles ce voia să spună, dar în scurt timp torțele erau la locul lor, iar noi, ajutați de felinare, cercetam pământul din fața scenei, călcat în picioare.

— E un joc de noroc, mi-a explicat Doctorul Talos. Și mărturisesc că-mi place la nebunie. Banii din pălărie sunt ceva sigur — la încheierea primului act pot să pun rămășag pe-un oricalc câți o să strâng. Dar ce cade pe jos! Uneori doar două mere și un nap, alteori ce nici cu gândul nu gândești. Am găsit odată un purceluș. Delicios, așa a zis Baldanders când l-a hăpăit. Am găsit și un bebeluș adevărat. Am găsit un baston cu măciulie de aur, pe care l-am păstrat pentru mine. Broșe vechi. Pantofi... Pantofi găsim adesea, de toate soiurile. Și-acum gălesc o umbrelă de damă! A ridicat-o în sus: Este tocmai ce ne trebuie ca s-o ferim de soare pe frumoasa noastră Jolenta, când vom porni mâine la drum.

Jolenta s-a îndreptat de spate ca cineva care face efortul să nu meargă gârbovit. Deasupra taliei, abundența ei

albicioasă îi obliga coloana să se îndoaie spre spate pentru a compensa greutatea.

— Dacă e să mergem la un han în noaptea asta, aş vrea să plecăm acum, a spus ea. Sunt foarte obosită, Doctore.

Şi eu eram sfârşit de oboseală.

— La han? În noaptea asta? Ce risipă criminală de fonduri. Uite cum să priveşti lucrurile, draga mea. Cel mai apropiat han este la o leghe depărtare, cel puţin, iar lui Baldanders şi mie ne-ar trebui un rond ca să împachetăm decorul şi toate catrafusele, chiar şi cu ajutorul acestui prietenos Înger al Supliciului. Până să apucăm să ajungem la han în condiţiile astea, orizontul a coborât sub discul soarelui, cocoşii au început să cânte şi mai mult ca sigur că o mie de nebuni s-ar trezi, ar izbi uşile şi şi-ar arunca zoaiele.

Baldanders a mârâit (mi s-a părut că astfel îi întărea el spusele), apoi a izbit cu cizma, ca pentru a strivi o vietate veninoasă pe care o descoperise în iarbă.

Doctorul Talos şi-a desfăcut larg braţele ca să îmbrăţişeze universul:

— În vreme ce aici, draga mea, sub stelele care sunt proprietatea privată şi preţuită a Increatului, avem tot ce-şi poate dori cineva pentru cea mai salubă odihnă. Aerul e suficient de răcoros pentru ca somnoroşii să binecuvânteze căldura acoperământului lor şi fierbinţeala focului, cât despre ploaie, nici vorbă. Aici ne vom face tabăra, aici vom băga ceva în burdihane mâine-dimineaţă, şi de aici vom pleca învioraţi în veselele ore dintâi ale dimineţii.

— Ai pomenit de mâncare, am zis eu. E ceva de pus în gură acum? Lui Dorcas și mie ne e foame.

— Bineînțeles că e. Văd că Baldanders a și înhățat un coș de cartofi dulci.

Câțiva membri ai publicului nostru de mai adineaori or fi fost fermieri care se întorseseră de la târg cu legumele pe care nu reușiseră să le vândă. Pe lângă cartofii aceia dulci, ne-am mai înfruptat, până la urmă, și cu o pereche de porumbei și câteva tulpini tinere de trestie de zahăr. Așternuturi nu erau prea multe, însă nu lipseau cu desăvârșire, iar Doctorul Talos nu și-a pregătit nici un culcuș, spunând că va sta lângă foc, să-l păzească, și poate va trage și un pui de somn mai târziu, pe scaunul care, cu puțin timp în urmă, fusese tronul Autocratului și banca Inchizitorului.

XXXIII

Cinci picioare

Vreme de-un rond, sau poate puțin mai mult, am stat treaz. Curând mi-am dat seama că Doctorul Talos nu avea de gând să doarmă, dar nutream speranța că va pleca de lângă noi dintr-o pricină sau alta. O vreme a stat cufundat parcă în gânduri, apoi s-a ridicat și a-nceput să se plimbe în sus și-n jos prin dreptul focului. Chipul lui era imobil și totuși expresiv — o ușoară tresărire a unei sprâncene sau ridicarea capului îi schimba expresia cu totul și, în timp ce trecea înainte și înapoi prin fața ochilor mei pe jumătate închise, am văzut cum pe masca aceea de vulpe scapără ba tristețe, ba veselie, ba dorință, plictis, hotărâre și nu știu câte alte emoții fără nume.

La un moment dat, a început să-și abată bastonul asupra tufelor de flori sălbatice. În scurt timp a decapitat toate florile de jur împrejurul focului, până la o depărtare de vreo doisprezece pași. Am așteptat până nu i-am mai zărit silueta

dreaptă, plină de energie, și nu mai auzeam decât vag loviturile şuierătoare ale bastonului. Abia atunci am scos încet gema.

Parcă aş fi ținut în mână o stea, ceva ce ardea în lumină. Dorcas dormea, și cu toate că sperasem să putem cerceta piatra împreună, nu mă lăsa inima s-o trezesc. Strălucirea de un albastru de gheață sporea, încât la un moment dat m-am temut că Doctorul Talos o s-o vadă, chit că se depărtase mult de noi. Am apropiat gema de ochi, gândind copilărește să privesc focul prin ea, ca printr-o lentilă, apoi am îndepărtat-o brusc — lumea familiară, cu iarbă și oameni care dormeau, se transformase într-un dans de scânteii, spintecate de un tăiș de iatagan.

Nu știu sigur câți ani aveam când a murit Maestrul Malrubius. Se întâmplase cu câțiva ani buni înainte să devin căpitan, prin urmare mai mult ca sigur eram încă băietan. Totuși îmi amintesc foarte bine cum a fost când Maestrul Palaemon i-a luat locul ca mai-marele ucenicilor; un rang pe care îl căpătase Maestrul Malrubius încă de pe vremea când abia aflasem că există așa ceva și, timp de săptămâni sau poate luni, eu am socotit că Maestrul Palaemon (de care, de altfel, îmi plăcea la fel de mult, dacă nu și mai mult) nu putea fi cu adevărat mai-marele nostru, așa cum fusese Maestrul Malrubius. Impresia de dislocare și irealitate era sporită de faptul că știam că Maestrul Malrubius nu murise, nici măcar nu plecase... ci pur și simplu zăcea în cabina lui, zăcea în același pat în care dormise în fiecare noapte pe vremea când ne

învăța și ne instruia pe noi. E o vorbă care zice că dacă lumea nu te vede înseamnă că nu ești; dar în cazul ăsta lucrurile stăteau tocmai pe dos — nevăzut, Maestrul Malrubius era mult mai prezent în mod real decât oricând înainte. Maestrul Palaemon refuza să afirme că Malrubius nu se va mai întoarce, încât fiecare acțiune sau gest era cântărit cu o dublă măsură: „Oare Maestrul Palaemon ar îngădui asta?” și „Ce-ar spune Maestrul Malrubius?”

(În cele din urmă nu a spus nimic. Tortionarii nu se duc în Turnul Tămăduirii, oricât ar fi de suferinzi; stăruie o credință — nu știu cât adevăr e în ea — că acolo se plătesc socoteli vechi.)

Dacă aș scrie această istorie pentru a vă distra ori chiar pentru a vă învăța câte ceva, nu m-aș abate acum ca să vă vorbesc despre Maestrul Malrubius, care, în clipa în care am pus deoparte Gheara, cu siguranță era de mult praf și pulbere. Dar într-o istorie, ca și în alte lucruri, există necesități și necesități. La ceea ce se numește stil literar nu mă pricep; dar am învățat pe măsură ce am înaintat în scris, și găsesc că arta aceasta nu se deosebește chiar atât de mult pe cât s-ar putea crede de cea dinainte pe care am practicat-o.

Oamenii vin cu zecile, uneori cu sutele, să vadă o execuție, și mi-a fost dat să văd balcoane smulse din ziduri de greutatea spectatorilor, omorând în cădere mai mulți deodată decât am omorât eu în toată cariera mea. Zecile și sutele acestea pot fi comparate cu cei care citesc o relatare scrisă.

Dar, pe lângă acești spectatori, mai sunt și alții care trebuie satisfăcuți: cei care reprezintă autoritatea în numele

căreia acționează carnifexul; cei care i-au dat acestuia bani pentru ca osânditul să aibă o moarte ușoară (sau grea); și carnifexul însuși.

Spectatorii vor fi mulțumiți dacă nu se târăgănează prea mult, dacă i se îngăduie osânditului să spună câteva cuvinte și dacă vorbele acestuia sunt meșteșugite, dacă tăișul ridicat sclipește în soare preț de o clipă înainte de a coborî, astfel dându-le răgazul să-și țină răsuflarea și să se înghiontească unii pe alții, și dacă scăfârlia cade cu o satisfăcătoare gâlgâire a sângelui. La fel și Domniile Voastre, care într-o bună zi vă veți petrece timpul în biblioteca Maestrului Ultan, veți cere de la mine să nu târăgănez prea mult; veți vrea personaje cărora să li se îngăduie să vorbească, dar să o facă meșteșugit; anumite pauze dramatice care vă vor da de veste că urmează să se petreacă ceva însemnat; veți vrea emoții și o cantitate satisfăcătoare de sânge.

Autoritățile în numele cărora acționează carnifexul, chiliarhii sau arhonții (dacă îmi permiteți să prelungesc puțin figura de stil) nu vor avea pricină să se plângă dacă cel condamnat este împiedicat să fugă sau să stârnească prea mult spiritele în rândul gloatei; și dacă, de bună seamă, este mort ca toți morții la sfârșitul ceremoniei. În scrisul meu, mi se pare că această autoritate este tocmai impulsul ce mă împinge să fac ceea ce fac. El îmi cere ca subiectul acestei scrieri să rămână în miezul ei — și să nu se refugieze în introduceri sau în glosare, ori într-o cu totul altă scriere; îmi cere să nu fie îngreunată de limbuție; și să se încheie satisfăcător.

Cei care i-au plătit carnifexului să execute o sentință cu mai multă sau mai puțină durere pot fi asemuiți tradițiilor literare și modelelor acceptate în fața cărora mă simt obligat să mă înclin. Îmi aduc aminte că într-o zi de iarnă, când ploaia rece bătea în geamul încăperii în care ne predă lecții, Maestrul Malrubius — poate văzând că nu prea ne stătea mintea la studiu serios, sau poate că el însuși era lipsit de chef — ne-a vorbit despre un anume Maestru Werenfrid, din ghilda noastră, care în vremuri de demult, aflându-se la mare ananghie, s-a învoit să primească bani de la dușmanii condamnatului și totodată de la prietenii acestuia; apoi i-a pus pe unii în dreapta butucului și pe ceilalți în stânga, și fiind el foarte priceput în meseria asta, i-a făcut și pe unii, și pe alții să creadă că rezultatul era cum nu se poate mai mulțumitor. La fel se întâmplă și cu forțele potrivnice ale tradiției, care trag, fiecare de partea sa, de autorii istoriilor. Da, trag chiar și de autocrați. Una dorește ușurință; cealaltă, dovada unei bogății a experienței în execuție... în scris. Iar eu trebuie să încerc, fiind sfâșiat de aceeași dilemă, precum a Maestrului Werenfrid, dar neavând talentele sale, să satisfac și o tabără, și cealaltă. Întocmai acest lucru încerc să-l fac.

Mai rămâne carnifexul însuși; adică eu. Nu-i este de ajuns să câștige laude și dintr-o parte, și din alta. Nu-i este de ajuns nici măcar să-și facă treaba într-un fel pe care el îl consideră pe deplin onorabil și respectând învățătura maestrilor săi și litera tradițiilor străvechi. Pe lângă toate acestea, dacă e să simtă deplină satisfacție în momentul în care Timpul îi va

ridica de chică propriul cap retezat, el trebuie să adauge execuției o trăsătură, oricât de mică, ce este în întregime a sa proprie și pe care nu o va mai repeta niciodată. Doar așa se va putea simți un artist liber.

Când am dormit în același pat cu Baldanders, am avut un vis ciudat; și alcătuind această istorie, nu am ezitat să-l descriu, redarea viselor făcând parte deplină din tradiția literară. La vremea despre care scriu acum, când Dorcas și eu dormeam sub panoplia stelelor, alături de Baldanders și Jolenta, iar Doctorul Talos ședea în preajmă, am avut o experiență poate nu chiar ca un vis, ci poate dimpotrivă, mai măreață decât un vis; și această experiență nu face parte din tradiție. Îi avertizez pe aceia dintre Domniile Voastre care vor citi mai târziu cele ce urmează că ele nu au nici o legătură cu tot ce se va petrece curând; și scriu aici despre acea experiență doar pentru că la vremea respectivă m-a nedumerit și pentru că îmi face plăcere să scriu despre ea. Dar se poate întâmpla ca, în măsura în care mi-a pătruns în minte și a rămas acolo din acea clipă, să-mi fi înrâurit faptele de mai târziu.

După ce am pus Gheara în siguranță, am rămas întins pe un pled vechi, lângă foc. Dorcas dormea cu capul lângă al meu; Jolenta, cu picioarele la picioarele mele; Baldanders, pe spate, de cealaltă parte a focului, cu cizmele cu talpă groasă printre cărbunii încinși. Scaunul Doctorului Talos se afla lângă mâna uriașului, dar cu speteaza spre foc. Nu am de unde ști dacă ședea pe el, cu fața spre noapte; în unele momente din acel timp despre care urmează să povestesc, păream să îmi dau seama de prezența lui pe scaun, în altele

simțeam că nu e acolo. Îmi părea că cerul se lumina mai mult decât ar fi firesc în toiul nopții.

La urechi mi-a ajuns zgomot de pași, fără însă a-mi tulbura odihna, pași grei dar care se târșâiau ușor; apoi o răsuflare, un animal care adulmeca. Dacă eram treaz, țineam ochii deschiși; dar eram atât de aproape de a adormi, încât nu mi-am răsucit capul. Animalul s-a apropiat de mine și mi-a adulmecat hainele, fața. Era Triskele, și Triskele s-a întins lângă mine, cu spinarea lipită de trupul meu. Atunci nu mi s-a părut ciudat că mă găsisse, deși îmi amintesc faptul că am resimțit o anume plăcere de a-l revedea.

Încă o dată am auzit pași, acum călcătura înceată, fermă a unui om; am știut pe dată că e Maestrul Malrubius — îmi aminteam pașii lui pe coridoarele de sub turn, în zilele când făceam împreună rondul celulelor; același sunet. A ajuns în raza privirilor mele. Mantia îi era prăfuită, așa cum era întotdeauna, în afară de împrejurările cele mai deosebite. Și-a înfășurat-o în jurul trupului, cu gestul său obișnuit, și s-a așezat pe o ladă plină cu recuzită.

„Severian, numește-mi cele șapte principii ale guvernării.”

Îmi venea foarte greu să vorbesc, dar am reușit (în vis, dacă era vis) să spun:

„Nu-mi amintesc să fi învățat așa ceva, Maestre.”

„Ai fost întotdeauna cel mai neatent elev al meu”, mi-a spus el, apoi a tăcut.

Am avut o presimțire; ca și când, dacă nu răspundeam, se va petrece o tragedie. Într-un târziu, am zis fără vlagă:

„Anarhia...”

„Asta nu-i guvernare, ci lipsa ei. V-am învățat că ea precede orice guvernare. Acum înșiră cele șapte principii.”

„Atașament față de persoana monarhului. Atașament față de o dinastie în linie directă sau altă formă de succesiune. Atașament față de monarhie. Atașament față de un cod ce legitimează statul care guvernează. Atașament față de lege și numai de lege. Atașament față de un comitet elector mai numeros sau mai puțin numeros, cu rol de legiuitor. Atașament față de o abstracțiune concepută astfel încât să includă comitetul elector, alte organe care formează comitetul și numeroase alte elemente, în cea mai mare parte ideale.”

„Acceptabil. Dintre acestea, care este prima formă, și care este cea superioară?”

„Dezvoltarea e în ordinea dată, Maestre”, am răspuns eu. „Dar nu-mi aduc aminte să ne fi întrebat vreodată care este cea superioară.”

Maestrul Malrubius s-a aplecat în față, cu ochii arzând mai strălucitori decât cărbunii focului.

„Care e cea superioară, Severian?”

„Ultima, Maestre?”

„Adică atașamentul față de o abstracțiune concepută astfel încât să includă comitetul elector, alte organe care formează comitetul și numeroase alte elemente, în cea mai mare parte ideală?”

„Da, Maestre.”

„Severian, ce formă de atașament arăți tu față de Entitatea Divină?”

N-am spus nimic. Poate că mă gândeam; dacă asta făceam, mintea îmi era mult prea năclăită de somn ca să-și dea seama de propriile-i gânduri. În schimb, am devenit profund conștient de lumea fizică ce mă înconjura. Cerul de deasupra chipului meu, cu toată grandoarea sa, părea să fi fost făcut numai pentru mine, și pentru ca numai eu să-l pot cerceta. Zăceam pe pământ ca pe o femeie, și aerul însuși care mă înconjura părea ceva la fel de minunat precum cristalul și la fel de fluid ca vinul.

„Răspunde-mi, Severian.”

„Atunci prima, dacă e să răspund ceva.”

„Față de persoana monarhului?”

„Da, pentru că nu există succesiune.”

„Animalul care odihnește lângă tine acum și-ar da viața pentru tine. Ce fel de atașament e cel pe care-l dovedește el față de tine?”

„Primul?”

Nu era nimeni acolo. M-am ridicat în capul oaselor. Malrubius și Triskele dispăruseră, dar trupul meu părea cald într-o parte.

XXXIV

Dimineața

— Te-ai trezit, a zis Doctorul Talos. Sper că ai dormit bine?

— Am avut un vis ciudat, am spus, stând în capul oaselor și uitându-mă în jur.

— Nu-i nimeni aici, în afară de noi.

Ca și când ar fi liniștit un copil, Doctorul Talos mi i-a arătat pe Baldanders și pe femeile adormite.

— Mi-am visat câinele — pe care l-am pierdut acum mulți ani — că s-a întors și s-a culcat lângă mine. Când m-am trezit, încă îi mai simțeam căldura trupului.

— Ai dormit lângă foc, a ținut să-mi amintească Doctorul Talos. N-a fost nici un câine aici.

— Un bărbat, îmbrăcat cam așa cum sunt eu îmbrăcat. Doctorul Talos a clătinat din cap.

— L-aș fi văzut.

— Poate că ai ațipit.

— Doar aseară, la un moment dat. De două ronduri sunt treaz.

— Păzesc eu scena și recuzita, dacă vrei să dormi și tu puțin, i-am spus.

Adevărul e că mă temeam să mă întind la loc.

Doctorul Talos a părut să ezite, apoi a zis: „Ce drăguț din partea ta”, și imediat s-a întins pe pledul meu ud de rouă.

M-am așezat pe scaunul lui, întorcându-l astfel încât să pot privi focul. O vreme, am rămas singur cu gândurile mele — am cugetat întâi la visul pe care-l avusesem, apoi la Gheară, marea relicvă pe care șansa o adusese în mâinile mele. Am fost bucuros când Jolenta a început să se miște și în cele din urmă s-a ridicat și și-a întins mădularele planturoase spre cerul improșcat cu roșu.

— Apă e? a întrebat ea. Vreau să mă spăl.

I-am spus că mi se păruse că Baldanders adusese apa pentru cină din direcția crângului, iar ea a dat din cap și a plecat să caute izvorul. Înfățișarea ei mi-a tulburat gândurile; m-am pomenit trecându-mi privirile de la silueta ei care se îndepărta la cea a lui Dorcas, întinsă pe jos. Frumusețea Jolentei era perfectă. A nici unei alte femei pe care am văzut-o vreodată în viață nu se poate compara cu a Jolentei — statura mândră și înaltă a Theclei părea vulgară și bărbătoasă, delicatețea bălaie a lui Dorcas la fel de slăbănoagă și infantilă ca a Valeriei, fata uitată pe care o întâlnisem în Atriumul Timpului.

Dar nu mă simțeam atras de Jolenta așa cum fusesem atras de Agia; n-o iubeam așa cum o iubisem pe Thecla; și

nu doream intimitatea spiritului și a sufletului ce se născuse între Dorcas și mine, și nici nu o credeam posibilă. Asemenea fiecărui bărbat care o vedea, o doream și eu, dar așa cum îți dorești o femeie pe care o vezi într-un tablou. Și în timp ce o admiram, n-am putut să nu observ (așa cum făcusem și în seara dinainte, pe scenă) cât de împiedicat mergea, tocmai ea care părea atât de grațioasă când stătea întinsă. Coapsele acelea rotunde se frecau una de alta, carnea aceea minunată o trăgea în jos cu greutatea ei, încât Jolenta își ducea voluptatea așa cum o altă femeie ar fi purtat un copil în pântec. Când s-a întors din crâng cu picuri de apă limpede lucindu-i în gene, și la fel de pură și perfectă precum arcul curcubeului, m-am simțit la fel de singur ca și înainte.

— ... am spus că sunt fructe, dacă vrei. Doctorul mi-a cerut să pun câteva deoparte, ca să avem ceva și la micul dejun.

Avea o voce răgușită și ușor găfâită. Ca o muzică, așa-mi părea.

— Iartă-mă, m-am scuzat eu. Mă gândeam la ceva. Da, aș vrea niște fructe. Ești foarte amabilă.

— Eu nu-ți aduc, du-te și ia-ți singur. Acolo, în spatele armurii ăleia.

Armura cu pricina era de fapt făcută dintr-o țesătură întinsă pe o structură de sârmă și vopsită în argintiu. În spatele ei am găsit un coș vechi conținând struguri, un măr și o granată.

— Aș vrea și eu ceva, a zis Jolenta. Strugurii ăia, cred.

I-am dat strugurii și, gândindu-mă că poate Dorcas își va dori mărul, l-am pus lângă mâna ei, iar eu mi-am luat grana.

Jolenta a ridicat în sus strugurii.

— Crescuți sub sticlă de grădinarul vreunui exultant — e prea devreme pentru cei naturali. Nu cred că viața asta de hălăduială va fi prea rea. În plus, primesc o treime din bani.

Am întrebat-o dacă mai călătorise și înainte cu Doctorul și uriașul.

— Nu-ți amintești de mine, nu-i așa? Mi-am închipuit eu.

Și-a aruncat o boabă de strugure în gură și, din câte mi-am dat seama, a înghițit-o întreagă.

— Nu, n-am mai călătorit. Am făcut o repetiție, deși cu fata aia băgată în poveste pe nepusă masă, a trebuit să schimbăm totul.

— Cred că eu am tulburat apele mai mult decât ea. Ea a fost pe scenă mult mai puțin decât mine.

— Da, însă tu îți aveai locul tău acolo. Când am repetat, Doctorul Talos a interpretat și rolurile tale pe lângă al său, și-mi dădea mie și replicile tale.

— Înseamnă că se aștepta să mă reîntâlnească.

Doctorul însuși a țâșnit în capul oaselor la aceste vorbe, aproape cu un pocnet. Avea aerul că era treaz de-a binelea.

— Desigur, desigur. Ți-am spus la micul dejun unde vom fi și, dacă n-ai fi apărut seara trecută, am fi prezentat „Scene mărețe din...” și am mai fi așteptat o zi. Jolenta, acum n-ai

să mai primești a treia parte din încasări, ci doar a patra — așa e cinstit, să împărțim și cu cealaltă femeie.

Jolenta a dat din umeri și a mai înghițit o boabă.

— Trezește-o, Severian. Trebuie să plecăm. Eu îl trezesc pe Baldanders, împărțim banii și plecăm.

— Eu nu merg cu voi, am zis.

Doctorul Talos s-a uitat întrebător la mine.

— Trebuie să mă întorc în oraș. Am o treabă cu Ordinul Pelerinelor.

— Atunci poți rămâne cu noi până ajungem la drumul principal. Pe el ajungi cel mai repede în oraș.

Poate pentru că s-a abținut să mă iscodească, am simțit că știe mai multe decât lăsa să se înțeleagă prin ceea ce spusese.

Ignorând discuția noastră, Jolenta și-a înghițit un căscat și a murmurat:

— Va trebui să mai trag un pui de somn până diseară, altfel ochii mei n-or să arate tot atât de bine pe cât ar trebui.

— Așa voi face, am spus eu, dar când ajungem la drum, vă părăsesc.

Doctorul Talos se și întorsese cu spatele, ca să-l trezească pe uriaș, scuturându-l și lovindu-i umerii cu bastonul său subțire.

— Faci cum vrei, a spus el.

Dar n-aș fi putut spune dacă mie mi se adresase, ori Jolentei.

Am mângâiat-o pe Dorcas pe frunte și i-am șoptit că trebuia s-o luăm din loc.

— Păcat că m-ai trezit. Tocmai visam cel mai minunat vis... Foarte amănunțit, foarte real.

— Și eu... adică înainte să mă trezesc.

— Te-ai trezit de mult? Mărul ăsta-i pentru mine?

— Mă tem că e tot ce-ai să primești la micul dejun.

— E tot ce-mi trebuie. Uită-te la el, ce rotund e, ce roșu! Cum e vorba aia? „Roșu ca merele din...” Nu-mi amintesc. Vrei o mușcătură?

— Am mâncat deja. O granată.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama după petele de pe gura ta. Am crezut că ai supt sânge toată noaptea.

Probabil că am făcut o mutră șocată când a zis asta, pentru că s-a grăbit să adauge:

— Chiar arătai ca un liliac negru, așa cum stăteai aplecat asupra mea.

Baldanders se ridica și el în capul oaselor și se freca la ochi cu pumnii, ca un copil nefericit. Dorcas i-a strigat peste foc:

— Îngrozitor să trebuiască să te trezești atât de devreme, nu-i așa, gospodare? Și tu visai?

— Fără vise, a răspuns Baldanders. Nu visez niciodată.

(Doctorul Talos s-a uitat la mine și a clătinat din cap ca pentru a spune: *Foarte nesănătos.*)

— Îți dau atunci de la mine. Severian spune că și el are o grămadă.

Deși părea complet treaz, Baldanders s-a holbat la ea:

— Tu cine ești?

— Sunt...

Dorcas s-a răsucit speriată spre mine.

— Dorcas, am zis eu.

— Da, Dorcas. Nu-ți amintești? Ne-am întâlnit aseară, în spatele cortinei. Tu... prietenul tău ne-a făcut prezentările și mi-a spus că nu trebuie să-mi fie frică de tine, pentru că tu doar te prefaci că le faci rău oamenilor. În spectacol. I-am spus că înțeleg, pentru că Severian face lucruri îngrozitoare, dar în fapt e un om foarte bun. Dorcas s-a uitat din nou la mine: Ți aduci aminte, Severian, nu-i așa?

— Bineînțeles. Nu cred că trebuie să te neliniștească Baldanders doar pentru că a uitat. E masiv, știu, dar mătăhăloșenia lui e ca veșmântul meu fuliginos — îl face să arate mai rău decât este.

— Ai o ținere de minte minunată, i-a spus Baldanders lui Dorcas. Mi-ar plăcea să-mi pot aminti totul așa ca tine.

Vocea lui era ca rostogolitul unor bolovani.

În timp ce vorbeam, Doctorul Talos a scos cutia cu bani. A zornăit-o ca să ne întrerupă.

— Haideți, prieteni, v-am promis o împărțeală dreaptă și echitabilă a încasărilor pentru spectacol și, după ce isprăvim cu asta, e timpul s-o luăm din loc. Întoarce-te, Baldanders, desfă-ți mâinile în poală. Sieur Severian, doamnelor, vă strângeți și Domniile Voastre în jurul meu?

Fără îndoială, băgasem de seamă că atunci când Doctorul vorbise mai înainte despre împărțirea câștigului de cu o seară înainte, pomenise răspicat despre împărțirea în patru părți; dar presupusesem că, dintre noi, Baldanders, care părea sclavul lui, va fi cel care nu va primi nimic. Și totuși, acum,

după ce-a scotocit în cutie, Doctorul Talos a aruncat un asimi strălucitor în mâinile uriașului, mie mi-a dat un al doilea, lui Dorcas un al treilea, și un pumn de oricalcuri Jolentei; apoi a început să împartă oricalcurile cu bucata.

— Ați observat, fără doar și poate, că până acum banii sunt din cei buni, ne-a spus el. Regret să vă informez că e un număr destul de mare de monede dubioase. După ce soiul neîndoielnic se isprăvește, veți primi câte o porție și din astea.

— Tu ți le-ai și luat pe-ale tale, Doctore? a întrebat Jolenta. Socotesc că și noi s-ar fi convenit să fim prezenți.

Preț de o clipă, mâinile Doctorului Talos, care se repeziseră până atunci de la unul la altul, împărțind monedele, s-au oprit.

— Eu nu-mi iau partea din astea, a răspuns el.

Dorcas s-a uitat la mine ca pentru a-și confirma judecata, apoi a șoptit:

— Nu mi se pare cinstit.

— Nu e cinstit, am zis eu. Doctore, ai avut un rol la fel de important în piesa de aseară ca oricare dintre noi, și ai strâns și banii, și, din ceea ce-am văzut eu, ai pus la dispoziție scena și decorurile. Încât ar trebui să iei de două ori mai mult ca noi.

— Nu iau nimic, a zis Doctorul Talos încet.

Pentru prima oară îl vedeam stânjenit.

— E plăcerea mea să regizez ceea ce pot acum numi „trupa”. Am scris piesa pe care o jucăm și, asemenea... (s-a uitat în jur, căutând parcă ceva cu care putea să compare)... armurii ăleia de colo, mi-am interpretat rolul. Sunt plăcerea

mea lucrurile astea, și de altă răsplată n-am nevoie. Acum, prieteni, cred că ați observat că nu mai avem destule oricalcuri ca să închidem din nou cercul. Mai precis, mai sunt doar două monede. Cine dorește le poate cere pe amândouă, renunțând la un aes și la firfircile astea dubioase. Severian? Jolenta?

Oarecum spre surprinderea mea, Dorcas a anunțat:

— Le iau eu.

— Foarte bine. Nu mai stau să număr mărunțișul, vi-l dau cât o fi, și-atât. Vă avertizez să fiți atenți când îl dați mai departe. Există pedepse pentru asemenea bănuți, deși în afara Zidului... Ce-i asta?

Am urmat direcția privirii lui și am văzut un om în zdrențe cenușii venind spre noi.

XXXV

Hethor

Nu știu de ce trebuie să fie umilitor să primești un străin în timp ce stai așezat pe pământ, dar așa este. Amândouă femeile s-au ridicat în picioare în timp ce silueta cenușie se apropia, și la fel am făcut și eu. Chiar și Baldanders s-a ridicat greoi, încât atunci când nou-venitul a ajuns destul de aproape ca să ne auzim unii pe alții, numai Doctorul Talos, care între timp reocupase singurul nostru scaun, a rămas așezat.

Cu toate acestea, era greu de imaginat o figură mai puțin impresionantă. Mic de statură, cu haine mult prea largi pentru el, din care pricină părea și mai mărunț. Bărbia tremurătoare îi era acoperită de țepi de barbă; apropiindu-se, și-a scos șapca soioasă, dezvăluind un cap pe care părul se împărțise de o parte și de alta a scalpului, lăsând la vedere o linie șerpuitoare asemenea crestei unui burginot vechi și murdar.

Îl mai văzusem undeva, eram sigur de asta, dar mi-au trebuit câteva clipe până să-l recunosc.

— Domnilor, a zis el. Oo, domnițe și domni ai creației, femei cu bonete de mătase, cu părul ca mătasea, și bărbați care conduc imperii și armiiile v-v-vrăjmașilor F-f-fotosferei noastre! Turn trainic, așa ca piatra de trainic, așa ca stejarul de trainic, stejarul care dă f-f-frunze noi după foc! Și stăpânul meu, stăpânul meu întunecat, izbânda morții, vicerege peste n-n-noapte! Îndelung am slujit pe corăbiile cu pânze de argint, cele cu o sută de catarge care se înălțau până la stele, eu plutind printre focurile lor, cu Pleiadele arzând dincolo de arboretul rânduiciei, dar nicicând nu mi-a fost dat să văd pe vreunul ca tine! He-he-hethor mi-e numele, am venit să te slujesc, să-ți răzuiesc noroiul de pe mantie, să-ți ascut spada cea mare, s-s-să-ți duc coșul cu ochii victimelor care se holbează în sus la mine, Maestre, ochi asemenea lunilor moarte ale lui Verthandi când se va fi stins soarele. Când se va fi stins soarele! Unde sunt ei atunci, strălucitorii actori? Cât vor arde torțele? M-m-mâinile de gheață vor să le apuce, dar cupele torțelor sunt mai reci decât orice gheață, mai reci decât tăria care face ca lacul să spumege. Unde este imperiul, unde-s Armiiile Soarelui, cu lăncile lor lungi și stindardele aurii? Unde sunt femeile cu părul ca mătasea, pe care le-am iubit nu mai târziu de noaptea t-t-trecută?

— Înțeleg că ne-ai fost spectator, a zis Doctorul Talos. Sunt alături de tine în dorința de a vedea din nou spectacolul. Dar nu vom putea să-ți satisfacem dorința decât diseară, vreme la care trag nădejde să fim la oarece distanță de-aici.

Hethor, pe care-l întâlnisem în fața temniței unde fusese închis Agilus și care venise împreună cu omul acela gras, cu femeia cu ochi flămânzi și toți ceilalți, nu părea să-l fi auzit pe Doctorul Talos. Se uita fix la mine, aruncând câte o otheadă lui Baldanders și lui Dorcas.

— Te-a rănit, nu-i așa? Te-ai zvârcolit, zvârcolit. Te-am văzut cu sângele c-c-curgând, roșu ca ofranda Rusaliilor. Ce-onoare pentru tine! Și tu îl servești, iar m-m-menirea ta e mai nobilă decât a mea.

Dorcas a clătinat din cap și și-a ferit fața. Uriașul nu făcea altceva decât să se holbeze. Doctorul Talos a spus:

— Cu siguranță ai priceput că ceea ce-ai văzut a fost doar un spectacol de teatru.

(Îmi amintesc că mi-am spus atunci că, dacă cei mai mulți dintre spectatori ar fi nutrit această idee cu mai multă convingere, ne-am fi trezit în fața unei dileme stânjenitoare atunci când Baldanders sărise de pe scenă.)

— Î-i-înțeleg mai mult decât crezi, eu, bătrânul căpitan, bătrânul locotenent, bătrânul b-b-bucătar în vechea lui bucătărie, pregătind fiertură pentru animalele de casă pe moarte! Stăpânul meu este real, dar unde ți-s armiiile? Real, și unde ți-s imperiile? Oare curge sânge minciinos dintr-o rană adevărată? Unde-ți este puterea când sângele se va fi dus, unde e lucirea părului mătăsos? Îi v-v-voi prinde într-o cupă de sticlă, eu, bătrânul c-c-căpitan de pe bătrâna c-c-corație poticnită, cu echipajul ei care se vede negru pe pânzele ca argintul, și C-c-calea Laptelui în spatele ei.

Poate că ar trebui să spun aici că, la vremea respectivă, n-am prea dat atenție vălmășagului de vorbe poticnite ale lui Hethor, deși memoria mea de neșters îmi îngăduie să le reproduc acum pe hârtie. Vorbărie de marinar, cu o ploaie de stropi fini răzbind printre știrbeniile din gura lui. Cu mintea sa greoaie, Baldanders poate că înțelegea ceva din dondăneala lui. În ceea ce-o privea pe Dorcas, eram sigur că bătrânul îi provoca o asemenea repulsie, încât nu prea auzea ce spune. Ne-a întors spatele, așa cum ar întoarce spatele oricine mormăielilor și trosniturilor de oase atunci când un alzabo sfârtecă o carcasă; cât despre Jolenta, ea nu asculta nimic din ce n-o privea pe ea.

— Poți vedea și singur că tânăra nu a pățit nimic, a zis Doctorul Talos, ridicându-se și punând deoparte cutia cu bani. Îmi face întotdeauna plăcere să stau de vorbă cu cineva care ne apreciază evoluția scenică, dar mă tem că avem treabă. Trebuie să împachetăm. Prin urmare, vrei te rog să pleci?

Acum că discuția se desfășura numai cu Doctorul Talos, Hethor și-a pus șapculia pe cap, trăgând-o în jos până când aproape și-a acoperit ochii.

— Împachetare? La așa ceva nimeni nu se pricepe mai bine decât mine, bătrânul supraveghetor de încărcare, bătrânul negustor de aprovizionare și steward, bătrânul hamal stivuitor. Cine altul să pună boabele înapoi pe c-c-cocșan, să vâre puiul înapoi în g-g-găoace? Cine să strângă fluturele de noapte cu aripile sale solemne, mari fiecare cât o pânză de c-c-corabie, înapoi în c-c-coconul atârând, lăsat deschis ca

un sarcofag? De dragul stăpânului aş face-o, de dragul stăpânului o voi face. Şi-l urmez oriunde, oriunde se va d-d-duce.

Am dat din cap, neştiind ce să spun. Tocmai în acel moment, Baldanders — care, din cât se părea, prinsese câte ceva din aluziile la împachetare, chiar dacă restul trecuse pe lângă urechile lui — a cules de pe scenă o cortină de fundal şi s-a apucat s-o înfăşoare în jurul suportului ei. Hethor a sărit pe scenă cu o agilitate neaşteptată, ca să strângă decorul de la încăperea Inchizitorului şi firele proiecteurului. Doctorul Talos s-a răsucit spre mine ca pentru a spune: *La urma urmei, tu răspunzi de el, aşa cum răspund eu de Baldanders.*

— Sunt mulţi ca el, i-am zis eu. Suferinţa le face plăcere şi vor să se asocieze cu de-alde noi la fel cum un bărbat normal ar dori să stea în preajma lui Dorcas şi a Jolentei.

Doctorul a încuviinţat din cap:

— Ce să zic? Nu-i greu să-ţi imaginezi un servitor ideal care slujeşte doar din dragoste pentru stăpânul său, aşa cum îţi poţi imagina un ţăran ideal care, din dragoste pentru natură, să nu-şi dorească altceva decât să sape pământul, sau o farfuză ideală care-şi cascade picioarele de douăşpe ori pe noapte doar pentru că-i place să se copuleze. Dar asemenea creaturi fabuloase nu se întâlnesc în realitate.

În mai puţin de un rond eram pe drum. Micul nostru teatru încăpea cum nu se poate mai bine într-o teleagă cât toate zilele, făcută din piese ale scenei, iar Baldanders, care punea în mişcare această maşinărie, mai ducea în spinare şi alte câteva catrafuse ce nu mai avuseseră loc înăuntru. Doctorul Talos

se afla în fruntea cetei, urmat de Dorcas, Jolenta și de mine, iar Hethor venea după Baldanders, la vreo sută de pași în spatele nostru.

— E ca mine, mi-a spus Dorcas, uitându-se peste umăr. Iar Doctorul e ca Agia, dar nu așa de rău ca ea. Îți amintești? N-a izbutit să mă alunge, iar până la urmă ai convins-o să nu se mai ostenească atâta.

Îmi aminteam, și-am întrebat-o de ce ne urmase cu atâta încăpățănare.

— Erați singurii oameni pe care-i cunoșteam. Mai mult mă temeam de singurătate decât de Agia.

— Vasăzică *te temei* de Agia.

— Da, foarte tare. Și încă mi-e teamă. Dar... nu știu unde am fost până acum, cred însă că am fost singură, oriunde m-am aflat. O vreme foarte lungă. Nu mai voiam asta. N-ai să înțelegi — și n-o să-ți placă — dar...

— Da?

— Chiar dacă m-ai fi urât la fel de mult pe cât mă ura Agia, tot te-aș fi urmat.

— Nu cred că Agia te ura.

Dorcas și-a ridicat ochii spre mine, și încă și acum văd fața aceea dulce a ei, la fel de limpede de parcă s-ar reflecta în fântâna liniștită a cernelii stacojii. Poate că era puțin prea suptă și palidă, prea copilăroasă pentru a se spune că era o mare frumusețe; dar ochii erau ruși din bolta azurie a cine știe cărei lumi tainice care aștepta Omul; puteau rivaliza cu ai Jolentei.

— Mă ura, a murmurat Dorcas. Acum mă urăște încă și mai mult. Îți amintești cât erai de amețit după luptă? Nu te-ai uitat nici o clipă în urmă când te-am dus de acolo. Eu m-am uitat și i-am văzut chipul.

Jolenta se plângea Doctorului Talos din pricină că trebuia să meargă pe jos. Ne-am pomenit că vocea adâncă, mată, a lui Baldanders răsună chiar în spatele nostru:

— O să te duc eu.

Jolenta s-a uitat peste umăr spre el.

— Ce? Călare pe tot mormanul ăsta?

El n-a răspuns.

— Când spun că vreau să nu mai merg pe jos, nu vreau să spun, așa cum pari să gândești, să merg ca un măscărici în cărca ta.

În mintea mea, l-am văzut pe uriaș consfințind trist cu o mișcare a capului.

Jolenta se temea să nu arate ca o caraghioasă, și ceea ce urmează să scriu acum va suna cu adevărat caraghios, cu toate că întru totul adevărat. Dumneata, cititorul meu, poți să râzi pe socoteala mea. În acea clipă mi-am dat seama cât eram de norocos, cât de norocos fusesem de când părăsisem Citadela. Știam că Dorcas mi-e prietenă — mai mult decât o iubită, un companion adevărat, deși eram împreună de numai câteva zile. Călcătura grea a uriașului din spatele meu mă făcea să mă gândesc la mulțimea de oameni care hălăduiesc de unii singuri pe Urth. Am înțeles atunci (sau așa credeam) de ce Baldanders a ales să i se supună Doctorului Talos,

punându-și teribila forță în slujba lui pentru a împlini tot ce-i cerea acesta.

O atingere pe umăr m-a trezit din reveria mea. Era Hethor, care-și părăsise locul din coada șirului și se apropiase neauzit.

— Maestre, a zis el.

I-am cerut să nu-mi spună așa, explicându-i că eram doar o calfă în gilda mea și probabil nu voi ajunge niciodată maestru.

A dat umil din cap. Printre buzele lui întredeschise am văzut că incisivii îi erau rupți.

— Stăpâne, încotro mergem?

— Dincolo de poartă, i-am răspuns eu și imediat m-am gândit că spusesem asta pentru că voiam ca Hethor să-l urmeze pe Doctorul Talos, nu pe mine.

Adevărul e că-mi stăruia în minte frumusețea neobișnuită a Ghearei și-mi spuneam ce minunat ar fi s-o duc cu mine în Thrax, în loc de a-mi îndrepta pașii spre centrul orașului Nessus. Am arătat spre Zid, care acum se înălța în depărtare așa cum poate se înalță zidurile unei fortărețe obișnuite în fața ochilor unui șoarece. Negru ca vârfurile întunecate ale norilor de furtună, iar în jurul crestei se vedeau câțiva norișori.

— Îți duc eu spada, stăpâne.

Oferta părea făcută cu sinceritate, dar tot mi-a amintit că acel complot urzit împotriva mea de Agia și fratele ei se născuse din dorința lor de a pune mâna pe *Terminus Est*. Astfel că i-am zis pe un ton ce nu admitea replică:

— Nu. Nici acum, nici altcândva.

— Mi-e milă de tine, stăpâne, văzându-te cum mergi cu ea pe umăr. Trebuie să fie foarte grea.

Tocmai îi spuneam, fără a minți, că nu era atât de grea pe cât părea, când, ocolind o colină, am văzut la vreo jumătate de leghe în fața noastră un drum drept care ducea până la o deschizătură în Zid. Pe drum se îngrămădeau care, furgoane și felurite alte vehicule, și toate păreau pitice în fața Zidului și a porții înalte; oamenii semănau cu niște căpușe, iar animalele cu niște furnici ce trăgeau firimituri. Doctorul Talos s-a răsucit, mergând acum cu spatele, și a arătat spre Zid cu mândrie, de parcă el l-ar fi construit:

— Cred că unii dintre voi nu l-au văzut. Severian? Doamnelor? Ați fost vreodată în preajma lui?

Chiar și Jolenta a clătinat din cap, iar eu am zis:

— Nu. Am trăit până acum atât de aproape de centrul orașului, încât Zidul nu arăta decât ca o linie întunecată la orizontul nordic, și-asta când ne uitam din încăperea cu acoperiș de sticlă din vârful turnului nostru. Sunt uimit, trebuie să recunosc.

— Cei din vechime se pricepeau să construiască, nu-i așa? Ia gândiți-vă — după atâtea milenii, toată zona aceasta deschisă pe care am străbătut-o astăzi poate fi folosită pentru creșterea orașului. Dar Baldanders dă din cap. Oare nu vezi, dragul meu pacient, că toate aceste tufe și aceste pajiști îmbietoare printre care am trecut în drumul nostru în această dimineață vor fi într-o bună zi înlocuite de clădiri și străzi?

— Ei nu au încuviințat creșterea orașului Nessus, a spus Baldanders.

— Desigur, desigur. Sunt convins că ai fost acolo și știi tot ce s-a întâmplat. Doctorul ne-a făcut semn cu ochiul. Baldanders e mai în vârstă decât mine și își închipuie că știe totul. Uneori.

În curând am ajuns la vreo sută de pași de drum, iar atenția Jolentei a fost complet acaparată de trafic.

— Dacă se poate închiria o lectică, trebuie să-mi închiriezi una, i-a spus ea Doctorului Talos. N-o să pot juca diseară dacă sunt nevoită să merg toată ziua pe jos.

Doctorul a clătinat din cap:

— Uiți că n-am bani. Dacă vezi o lectică și vrei s-o închiriezi, n-ai decât s-o faci. Dacă nu poți apărea pe scenă diseară, te poate înlocui dublura ta.

— Dublura mea?

Doctorul a făcut semn către Dorcas.

— Sunt sigur că e nerăbdătoare să încerce rolul principal, și o va face cu măiestrie. De ce crezi că i-am dat voie să ni se alăture și să-și ia partea din câștig? Trebuie să rescriu mai puțin decât dacă am avea două femei.

— Ea o să plece cu Severian, netotule. Nu zicea el azi-dimineață că se întoarce să caute... Jolenta s-a răsucit spre mine, și furia o făcea mai frumoasă ca oricând înainte: Cum le-ai zis ăloră? Mantile?

— Pelerine.

Auzindu-mă, un bărbat care călărea pe un mericip la marginea traficului de oameni și animale și-a strunit căluțul și s-a răsucit către noi.

— Dacă le cauți pe Pelerine, a zis el, drumul tău e și al meu — dincolo de porți, nu înspre oraș. Au trecut pe drumul ăsta noaptea trecută.

Am grăbit pasul ca să-l prind de partea din față a șeii și l-am întrebat dacă era sigur de ceea ce-mi spusese.

— M-am trezit când clienții de la hanul în care dormeam s-au repezit în stradă să primească binecuvântarea lor, a răspuns omul călare pe mericip. M-am uitat pe geam afară și le-am văzut procesiunea. Servitorii lor duceau icoane înfățișând Curtea Cerească, luminate de lumânări dar purtate cu capul în jos, iar preotesele înseși își sfâșiaseră veșmintele. Chipul bărbatului, prelung, ridat, vesel, s-a lărgit într-un zâmbet strâmb: Nu știu ce s-a-ntâmplat, a continuat el, dar poți să mă crezi pe cuvânt — plecarea lor era impresionantă și fără tăgadă — așa zice ursul despre petrecăreții la iarbă verde, știi vorba.

Doctorul Talos i-a șoptit Jolentei:

— Cred că îngerul agoniei de colo și dublura ta vor mai rămâne o vreme cu noi.

După cum s-a dovedit, greșea doar pe jumătate. Fără îndoială că Domniile Voastre, care ați văzut Zidul de multe ori și poate că ați trecut prin una sau alta dintre porți, vă veți pierde răbdarea acum; dar înainte să continui această poveste

a vieții mele, găsesc că, pentru propria mea liniște, trebuie să scriu câteva cuvinte despre el.

Despre înălțimea lui v-am vorbit. Cred că puține specii de păsări s-ar avânta peste el. Vulturul și marele teratornis-de-munte, poate și găștele sălbatice și suratele lor; și alte câteva. Când am ajuns la baza lui, eram deja pregătit pentru o asemenea înălțime: Zidul se tot afla în fața ochilor noștri timp de multe leghe, și nimeni dintre cei care-l vedeau, cu norii mișcându-se pe peretele său asemenea valurilor pe suprafața unui lac, nu putea să nu-și dea seama de înălțimea sa. E făcut din metal negru, asemenea zidurilor Citadelei, și din această pricină mie unul mi se părușe mai puțin înspăimântător — clădirile pe care le văzusem în oraș erau construite din piatră și cărămidă, încât acum, când dădeam peste materia pe care o cunoșteam din cea mai fragedă pruncie, nu era câtuși de puțin un lucru neplăcut.

Dar a păși pragul acelei porți era ca și cum intrai într-o mină, și nu mi-am putut stăpâni un tremur. Observându-i pe cei din jurul meu, aș fi zis că și ei aveau același simțământ, în afară de Doctorul Talos și Baldanders. Dorcas mi-a strâns și mai tare mâna, iar Hethor și-a lăsat capul în piept. Jolenta părea să caute apărare la Doctor, cu care tocmai se ciondărise; dar cum el n-a luat-o în seamă când ea l-a atins pe braț, și continua să meargă țăntoș înainte și să izbească în pavaj cu bastonul, așa cum făcuse și în zona luminată de soare, ea s-a îndepărtat de el și, spre surprinderea mea, a apucat scara bărbatului călare pe mericip.

Laturile porții se înălțau mult deasupra noastră și erau străpunse din loc în loc de ferestre făcute dintr-un material mai gros dar mai limpede decât sticla. În spatele acestor ferestre se puteau vedea siluete mișcătoare de femei și bărbați, și de creaturi care nu erau nici bărbați și nici femei. Cred că erau cacogeni, ființe pentru care averele erau ceea ce sunt gălbenelele sau margaretele pentru noi. Alte siluete păreau a fi niște fiare ce aduceau prea mult cu oamenii, încât capete încornorate ne urmăreau cu ochi mai mult decât înțelepți, și guri ce păreau să vorbească lăsau la vedere dinți asemenea unor cuie sau cârlige. L-am întrebat pe Doctorul Talos ce creaturi erau acelea.

— Soldați, mi-a răspuns el. Pandurii Autocratului.

Jolenta, pe care teama o făcea să-și lipească latura unuia dintre sânii ei generoși de coapsa bărbatului călare pe mericip, a șoptit:

— A cărui sudoare e aur pentru supușii săi.

— Chiar în Zid, Doctore?

— Ca șoarecii. În ciuda grosimii sale nemaipomenite, e ca un fagure peste tot — așa mi s-a spus. În coridoarele și galeriile sale sălășluiește o armie de miriade de soldați, gata să-l apere așa cum termitelile își apără mușuroaiele de pământ, mari cât un taur, din pampasul de la miazănoapte. E a patra oară că eu și Baldanders trecem prin el, pentru că o dată, așa cum ți-am povestit, am venit în sud, intrând în Nessus prin această poartă și ieșind un an mai târziu prin poarta care se numește a Plângerii. Iar de curând ne-am întors din sud, cu puținul pe care l-am câștigat acolo, intrând prin cealaltă

poartă sudică, cea a Preamăririi. În toate aceste treceri am văzut Zidul dinăuntru, așa cum îl vezi și tu acum, și chipurile acestor sclavi ai Autocratului s-au îndreptat asupra noastră. Nu am nici o îndoială că printre ei se află mulți care caută anumiți răufăcători și că, dacă l-ar zări pe cel pe care-l caută, s-ar repezi afară și ar pune laba pe el.

La aceste vorbe, bărbatul de pe mericip (al cărui nume era Jonas, după cum am aflat mai pe urmă) a spus:

— Să-mi fie cu iertare, optimatule, dar am auzit fără să vreau ce-ai spus. Pot să te luminez și mai mult, dacă dorești.

Doctorul Talos mi-a aruncat o privire cu ochii lui sclipitori.

— Vai, dar ar fi o adevărată plăcere, însă trebuie să punem o clauză. Vom vorbi numai despre Zid și despre cei care locuiesc înăuntrul lui. Ceea ce înseamnă că nu-ți vom pune nici o întrebare legată de persoana ta. Iar tu, așijderea, vei avea aceeași bună învoială față de noi.

Străinul și-a împins pe ceafă pălăria boțită și atunci am văzut că acolo unde ar fi trebuit să fie mâna dreaptă, omul avea un mecanism ingenios, din oțel, cu articulații.

— M-ai înțeles mai bine decât voiam eu, cum a spus omul când s-a uitat în oglindă. Recunosc că mă gândisem să te întreb de ce-ai pornit la drum cu carnifexul și de ce această doamnă, cea mai frumoasă pe care am văzut-o vreodată, umblă pe jos în colbul ăsta.

Jolenta a dat imediat drumul scării de la șa, spunând:

— Ești sărac, gospodare, după cum arăți, și nici tânăr nu mai ești. Nu se cade câtuși de puțin să pui întrebări care mă privesc.

Chiar și în umbra porții am văzut roșeața care a cuprins obrajii străinului. Ea spusese numai adevărul. Hainele lui erau ponosite și murdare de drum, dar nu soioase ca ale lui Hethor. Vânturile îi înăspriseră chipul trecut. Cât am mai făcut noi vreo doisprezece pași, n-a scos un cuvânt, dar în cele din urmă a glăsuit. Vocea îi era egală, nici pițigăiată, nici gravă, dar trădând un umor sec:

— În vremurile de demult, mai-marii acestei lumi nu se temeau de nimeni, doar de propriii supuși, și pentru a se apăra împotriva lor au construit o mare fortăreață în vârful dealului la miazănoapte de oraș. Pe atunci nu se numea Nessus, căci râul nu era otrăvit. Ridicarea citadelei i-a mâniat pe mulți oameni, pentru că ei gândeau că e dreptul lor să-și ucidă stăpânii dacă așa voiau. Alții însă s-au urcat în navele lor, zburând de la o stea la alta și întorcându-se cu avuții și știință. Odată s-a întors o femeie care nu strânsese drept avuție nimic altceva decât un pumn de boabe de fasole neagră.

— Aha, a zis Doctorul Talos. Ești un povestitor profesionist. Ar fi fost bine să ne spui asta de la bun început, căci și noi, așa cum poate ți-ai dat seama, suntem un fel de povestitori.

Jonas a clătinat din cap.

— Nu, asta e singura poveste pe care o știu — vorba vine. S-a uitat în jos spre Jolenta și a întrebat: Pot să continui, prea-minunată între femei?

Atenția mi-a fost atrasă de lumina zilei ce ne stătea înaintea și de dezordinea ce părea să fi cuprins vehiculele care se încurcau unele pe altele pe drum, întrucât multe dintre ele voiau să se întoarcă îndărăt, iar vizitiii își biciuiau animalele înhămate și izbeau cu biciul în dreapta și-n stânga, pentru a-și croi drum.

— ... a arătat boabele stăpânilor oamenilor și le-a spus că, dacă nu i se dă ascultare, le va arunca în mare și astfel va pune capăt lumii. Mai-marii au prins-o și au sfârtecat-o în bucăți, căci domnia lor era de-o sută de ori mai puternică decât a Autocratului nostru.

— Fie să apuce să vadă Soarele Nou, a murmurat Jolenta. Dorcas m-a strâns mai tare de braț și m-a întrebat:

— De ce sunt atât de speriați?

Apoi a țipat și și-a îngropat fața în mâini, când capătul de fier al unei plesne i-a sfichiuit obrazul. Mi-am făcut loc pe lângă capul mericipului, am prins glezna căruțașului care-o lovise și l-am tras jos de pe capră. Între timp, poarta se umpluse de urlete și înjurături, de țipetele celor răniți, de mugetele animalelor speriate; iar dacă străinul și-a continuat povestirea, eu unul n-am mai auzit-o.

Căruțașul pe care-l trăsesem de pe capră o fi murit imediat. Pentru că dorisem s-o impresionez pe Dorcas, sperasem să pot executa tortura pe care noi o numim *două caise*; dar

el căzuse sub picioarele călătorilor și sub roțile grele ale carurilor. Chiar și țipetele lui se pierduseră.

Aici mă opresc, după ce te-am dus, iubite cititorule, de la o poartă la alta — de la poarta încuiată și învăluită în negură a necropolei noastre, până la această poartă cu fuioarele ei de fum unduitoare, poarta aceasta care poate că e cea mai mare din toate câte există. Intrând prin acea primă poartă, am pășit pe drumul care m-a adus la această a doua poartă. Și cu siguranță că atunci când am pășit peste pragul acestei a doua porți, am început iarăși să pășesc pe un drum nou. Mergând înainte de la poarta cea mare, însemna să rămân multă vreme în afara Orașului Nepieritor și printre pădurile, pajiștile, munții și junglele de la miazănoapte.

Aici mă opresc. Cititorule, dacă nu vrei să mă însoțești mai departe, nu te pot condamna. Drumul nu e ușor.

Anexă

Notă despre traducere

Redând în engleză această carte scrisă inițial într-o limbă care încă nu s-a inventat, m-aș fi putut scuti de multă bătaie de cap dacă aș fi născocit tot felul de termeni; dar nu am făcut acest lucru. Astfel că, în multe cazuri, am fost obligat să înlocuiesc noțiuni încă nedescoperite cu cele mai apropiate echivalențe existente în secolul XX. Cuvinte precum *peltast*, *androgen* și *exultant* sunt asemenea înlocuitori, iar rostul lor este mai degrabă sugestiv decât definitoriu. Termenul de *metal* este de obicei — nu de fiecare dată — folosit pentru a desemna o substanță de genul celei pe care cuvântul respectiv o sugerează în mintea cititorului contemporan.

Când manuscrisul face referire la specii de animale ce rezultă din manipulare biogenetică sau prin importarea de animale de prăsilă din universul extrasolar, am folosit fără rezerve denumirea unei specii asemănătoare dispărute.

(Severian chiar pare să-și închipuie uneori că a fost readusă la viață o specie dispărută.) Natura animalelor de călărie și căraușie este adeseori neclară în textul original. Am avut scrupule în a numi aceste animale *cai*, deoarece sunt sigur că termenul nu este întocmai corect. „Destrierii” din *Cartea Soarelui Nou* sunt neîndoielnic mult mai iuți și mai rezistenți decât armăsarii pe care-i știm noi, iar iuțea celor folosiți în scopuri militare pare potrivită pentru lansarea unor atacuri ale cavaleriei împotriva dușmanilor ajutați de armament dotat cu energie înaltă.

Latina este folosită o dată sau de două ori pentru a indica faptul că inscripțiile și alte texte de același gen sunt scrise într-o limbă pe care Severian pare să o considere învechită. Nu am de unde ști cum era limba respectivă în realitate.

Celor care au studiat înaintea mea lumea postistorică, și în special acelor colecționari — prea numeroși pentru a-i numi aici — care mi-au îngăduit să studiez artefacte ce au supraviețuit timp de atâtea secole din viitor, și mai ales celor care mi-au îngăduit să vizitez și să fotografiez cele câteva clădiri dispărute ale erei, le sunt extrem de recunoscător.

G. W.

Glosar

ABAIA — unul dintre marii monștri de pe Urth, o creatură acvatică malefică

AES — monedă mică de alamă, bronz sau cupru, folosită în Commonwealth

AGATHODAIMON — divinitate benefică

AGUTI — animal mic asemănător iepurelui

ALZABO — animal de origine extraterestră care împrumută personalitatea prăzii pe care o devoră

AMSCHASPANT — termen ce denumește o ființă intermediară între Increat și Om, echivalentă îngerilor (în mitologia persană, Amesha Spentas sunt cele șapte divinități care luptă de partea binelui)

ANACRIZĂ — interogatoriu însoțit de tortură

ANAGNOST — cel care citește cu voce tare

ARCTOTHER — creatură folosită pentru jocuri sângeroase în Turnul Ursului; la origine, cuvântul desemnează o specie preistorică de urși

ARMIGER — membru al unei caste de războinici, inferioare celei a exultanților și superioare celei a optimaților

ARMIGETĂ — femeie din casta armigerilor

ASCIENI — invadatori dinspre nord ai Commonwealth-ului

ASIMI — monedă de argint folosită în Commonwealth

ATROX (pl. atrocși) — felină de dimensiuni mari care trăiește în pampasul Commonwealth-ului

AVERNĂ — o floare asemănătoare cu trandafirul, de origine extraterestră, care crește în Grădinile Botanice din Nessus, folosită ca armă letală de monomahiștii de pe Câmpia Sangvinară (petalele ei ascuțite și deosebit de otrăvitoare sunt aruncate precum niște pumnale în luptă)

BADELERĂ — sabie cu tăiș scurt, lat, curbat ca un iatagan, cu o gardă în forma de S

BALMACAN — haină scurtă, din țesătură de lână aspră

BARILAMBDĂ — ierbivor primitiv din Paleocen

BRAQUEMAR — sabie cu gardă simplă și lamă lată, scurtă, cu două tăișuri

BURGINOT — coif cu o creastă longitudinală rotunjită

CACOGENI — ființe degenerate, de etnie incertă

CARACĂ — corabie de dimensiuni mari, cu catargul principal foarte înalt

CARNIFEX — călău

CASA ABSOLUTĂ — locul din care Autocratul cârmuiește Commonwealth-ul

CATAFRACT — soldat îmbrăcat în armură de zale completă

CHATELAINE — titlu purtat de femeile care aparțin castei exultanților

- CHILIARH — comandant a o mie de militari
- CHRISOS — monedă de aur folosită în Commonwealth
- COMMONWEALTH — națiunea de pe Urth
- CONCILIATORUL — figură mesianică din istoria Commonwealth-ului
- DEFENESTRAȚIE — aruncarea afară pe fereastră a unei persoane care este executată
- DESTRIER — cal de tracțiune de talie foarte mare
- DOL — câine sălbatic asiatic, asemănător cu lupul
- DIATRIMĂ — specie de struț ucigaș, una din speciile de animale de luptă crescute în Turnul Ursului; la origine, specie de păsări rapace din Paleocen
- DIMARHI („cei care luptă în două feluri”) — poliția și totodată trupele de luptă ale arhontelui
- DOMNICELLAE — preoteasă a Pelerinelor
- EIDOLON — spectru, nălucă
- EREBUS — demon de gheață
- ESTRAPADĂ — formă de tortură în care condamnatul este legat de mâini și de picioare cu o frânghie, este tras la o mare înălțime de unde este lăsat brusc să cadă
- EXTERNI — străini, născuți pe Urth în afara hotarelor Commonwealth-ului
- EXULTANT — membru al celei mai înalte și mai vechi caste sociale dintre cele șapte ale Commonwealth-ului
- FLAGAE — creaturi eterice luminiscente, văzute în oglinzile din Sala Înțeleșului
- FULGURATOR — „tehnician” care pune în funcțiune aparatele de tortură bazate pe electricitate

- GENICON — partener sexual imaginar
- GLIPTODON — cvadrupeid preistoric, asemănător cu tatuul
- GNOMON — țăruș sau stâlp care indică ora după umbra aruncată pe o suprafață marcată
- GOWDALIA — un fel de trident pentru prinsul peștilor
- HESPERORNIS — struț preistoric, care se hrănea cu pește
- HIPARH — comandantul unei xenagii de cavalerie
- HYPOGEON — v. Increatul
- INCREATUL — unul dintre numele sub care este cunoscută Puterea Supremă; alte nume sub care apare: Numen, Pancreator, Judecător Suprem
- IPOSTAZE — esențele divine care alcătuiesc Increatul
- KETEN — un tip de halebardă
- KRAKEN — monstru marin legendar despre care se spune că popula coastele Norvegiei
- LECHWE — specie de antilopă
- LIEGE („senior”) — formulă de adresare
- MADAME — formulă de adresare
- MARGAI — specie de pisică sălbatică
- MASTIF — specie de câine de luptă crescut în Turnul Ursului
- MEGATERIE — animal de talie mare întâlnit uneori în Commonwealth
- MERICIP — specie de cal de talie mică, folosit pentru călărie în Commonwealth
- METAMINODON — rinocer fără corn, folosit ca animal de călărie în Nessus
- MONOMAHIE — luptă prin duel cu diferite arme

MONOMAHIST — cel care ia parte la monomahie în calitate de combatant

MUNI — înțelept

NAVĂ *VOLANT* — un tip de aparat de zbor cu aripi

NENUFAR — nufăr albastru din apele râului Gyoll

NESSUS, ORAȘUL NEPIERITOR — își trage numele de la centaurul Nessus din mitologia greacă, ucis de Heracle pentru că a încercat să-i violeze soția. Înainte de a muri, centaurul îi dăruiește femeii câteva picături din sângele său otrăvit, care, pasămite, ar avea darul să-i aducă înapoi soțul, dacă ar înșela-o. Dar odată îmbibat în hainele lui Heracle, otrava îi arde eroului trupul, ucigându-l.

ONAGRU — măgar sălbatic

OPTIMAT — membru al castei negustorilor bogați, inferioare celei a armigerilor și superioare celei a gloatei

OREODONT — animal ierbivor preistoric

ORICALC — monedă de alamă folosită în Commonwealth

ORIFLAMĂ — tip de stindard

OUBLIETTE — temniță din subteranele Turnului Matachin

PALFRENIER — rândaș

PANDURI — soldați de statură și forță neobișnuite

PARACOITĂ — parteneră într-o relație sexuală

PELTAST — tip de soldat în Nessus

PELYCOSAUR — reptilă preistorică din Permian

PSYHOPOMPOS — călăuza sufletelor spre lumea subpământeană unde se află morții

ROND — unitate de măsură a timpului, echivalent cu perioada în care o santinelă face de serviciu: a zecea parte dintr-o noapte, sau aproximativ o oră și 15 minute.

SABRETAȘ — geantă de piele atârnată de centiron

SAROS — unitate de timp cu o durată de 18 ani, 10 zile și 16 ore

SCOPOLAGNĂ — femeie a cărei înfățișare exercită o atracție sexuală extremă

SIEUR — formulă de adresare

SIMARĂ — rochie lungă

SMILODON — un fel de tigră ce populează pampasul Commonwealth-ului

TERATORNIS — pasăre asemănătoare cu un condor, dar mai mare

THALAMEG — corabie dotată cu cabine

THEOANTHROPOS — divinitate care este și Dumnezeu, și om

THYLACODON — oposum primitiv

TIACINĂ — animal sălbatic care mișună pe străzile orașului Nessus

TOKOLOȘ — spirit rău

TOLOS — clădire circulară acoperită cu o cupolă, sau cupola însăși

TURN MARTELLO — turn de apărare circular și puțin înalt

UAKARIS — maimuță cu coadă scurtă

ULANI — trupă de patrulare în Commonwealth

URTH — numele lumii în care au loc evenimentele cărții de față, planeta ale cărei origini se pierd în trecut

VODALUS — Senior al Pădurii, exultant revoluționare care urmărește înlăturarea Autocratului

VODALARIUS (pl. vodalariei) — adept al lui Vodalus

XENAGIE — unitate de cavalerie de aproximativ 500 de oameni

Unități de măsură

Palmă — 20 cm

Cubit — 45 cm

Pas — 75 cm

Cot — 1 m

Lanț — 20 m

Leghe — 3 mile (4,8 km)

Drahmă — 1,772 g

Minimă — a șaizecea parte dintr-o drahmă